

377.94
พ521ก
2560

01

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ
Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ปริญญานิพนธ์
ของ
พัชรีวรรณ คุณชื่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

กรกฎาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A 43-0030

การพัฒนาแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ
Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
กรกฎาคม 2560

พัชรวิวรรณ คุณชื่น. (2560). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี. ปรินญาณินพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณินพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร.

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างศึกษาประสิทธิผล และศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กออทิสติกที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ระดับเซเว่นปีญญาตั้งแต่ 80 ขึ้นไป มีข้อจำกัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมเต็มเวลากับเด็กปกติในชั้นเรียนทั่วไป มีอายุ 6-12 ปี และระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7 คน ครูผู้สอนเด็กออทิสติก 5 คน และผู้ปกครองเด็กออทิสติก 5 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 2) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 3) แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening และ รวบรวมข้อมูลประสิทธิผล โดยใช้แบบแผนการทดลองเป็นการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (single-subject design) รูปแบบหลายเส้นฐานข้ามพฤติกรรม (Multiple-Baseline Design Across Behaviors) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าระหว่างควอไทล์ (IOR) และนำเสนอในรูปแบบของกราฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี 2) ประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี และ 3) ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก

THE DEVELOPMENT OF A MODEL FOR ENHANCING SOCIAL SKILLS IN SCHOOL
USING PIVOTALRESPONSE TRAINING (PRT) FOR THE CHILDREN WITH AUTISM
AGED 6-12 YEARS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials
at Srinakharinwirot University
July 2017

Patchreewan Kunchune. (2017). *The Development of a Model for Enhancing Social Skills in School using Pivotal Response Training (PRT) for The Children with Autism Aged 6-12 Years*. Dissertation, Ph.D. (Research and Development on Human Potentials). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Prof. Dr. Daranee Saksiriphol, Asst.Prof. Dr. Paitoon Pothisaan.

The research on the development of a model for enhancing social skills in school using Pivotal Response Training (PRT) for children aged 6-12 years with autism was conducted to construct an efficient study, and to study the suitability of the social skills for autism children. The research was divided into 3 stages. The first stage was the development of a model for enhancing social skills in school using Pivotal Response Training (PRT) for the autism children. The sample group consisted of 5 experts who had experience working with special needs children. The second stage was studying the development of a model for enhancing social skills in school using Pivotal Response Training (PRT) for the autism children. The sample group for this stage was autistic children with an IQ score of 80 or higher but with limited social skills. They studied in regular schools with normal children and were in the age range of 6-12 years of age. The third stage was to study the development of a model for enhancing social skills in school using Pivotal Response Training (PRT) for the autism children. The sample group was 7 experts who had experience in working with children with special needs, 5 teachers teaching autistic children, and 5 parents of autistic children. The samples were selected by purposive sampling. The research instruments included: 1) an activity plan for building the social skills of autistic students in school, 2) a social skills assessment test for autistic children, and 3) High-Functioning Autism Spectrum Screening Test. The methodology of the research were single-subject design and multiple-baseline design across behaviors. The data was analyzed by using statistics, median, and IOR and was presented in the form of graph.

The research showed that 1) the effective development of the model for enhancing social skills in school using Pivotal Response Training (PRT) for the autism children had a good performance level; 2) the effectiveness of the model was found to be effective in terms of social skills in school with autism children who had a good performance level; and 3) the appropriateness of model was at a high level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ
Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6 - 12 ปี

ของ

พัชรวิวรรณ คุณชื่น

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พัชรวิวรรณ ข.

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

วันที่ 21 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

(อาจารย์ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่าและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ กรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการคำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้ปกครองของเด็กนักเรียนทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้างไม่มากก็น้อย

พัชรีวรรณ คุณชื่น

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	14
สมมติฐานการวิจัย.....	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	17
ความหมายและองค์ประกอบของทักษะทางสังคม.....	17
ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	25
พัฒนาการทางสังคมในโรงเรียนของเด็กปกติ และเด็กออทิสติก.....	33
การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก.....	38
วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก.....	40
การประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก.....	52
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder).....	55
ความหมายของเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder).....	55
สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม.....	57
ภาวะออทิสซึม.....	58
การวินิจฉัยเด็กออทิสติก.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก.....	83
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Pivotal Response Training (PRT).....	84
กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	84
หลักการของ Pivotal Response Training (PRT).....	86
ขั้นตอนกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	88
กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียน.....	89
แนวคิด / ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	91
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	96
รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก.....	96
รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	104
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	125
ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	125
ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	155
ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	171
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	179
ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	179
ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	190
ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี.....	199
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	202
ความมุ่งหมายการวิจัย.....	202
สมมติฐานการวิจัย.....	202

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การดำเนินการวิจัย.....	203
สรุปผลการวิจัย.....	206
อภิปรายผลการวิจัย.....	209
ข้อเสนอแนะ.....	218
บรรณานุกรม.....	220
ภาคผนวก.....	235
ภาคผนวก ก.....	236
ภาคผนวก ข.....	239
ภาคผนวก ค.....	241
ภาคผนวก ง.....	248
ภาคผนวก จ.....	256
ภาคผนวก ฉ.....	259
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	261

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้านของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ...	19
2 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้านของกรมอนามัยโลก.....	20
3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้านของ กรมสุขภาพจิต.....	22
4 สรุปเป็นองค์ประกอบร่วมกันของทักษะทางสังคม.....	23
5 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี.....	24
6 พัฒนาการทางสังคมของเด็กปกติและเด็กออทิสติก.....	37
7 สรุปความแตกต่างของเด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม และเด็กออทิสติก.....	70
8 สรุปความแตกต่างของเกณฑ์วินิจฉัย DSM IV-TR กับ DSM V.....	73
9 เกณฑ์การวินิจฉัยความบกพร่องของออทิสติก (Autistic Disorder) ของ DSM IV-TR.....	77
10 สรุปงานวิจัยที่ใช้เรื่องราวทางสังคมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ กับผู้อื่น.....	105
11 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ กับผู้อื่น.....	109
12 สรุปงานวิจัยที่ใช้เพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น.....	110
13 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น.....	114
14 สรุปงานวิจัยที่ใช้ เกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัว.....	117
15 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในทักษะการปรับตัว.....	120
16 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	122
17 โครงสร้างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening.....	127
18 โครงสร้างของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก.....	134
19 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย 15 แผน.....	152
20 โครงสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ.....	157
21 ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	158
22 สรุปผลการประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน ของเด็กออทิสติกรายบุคคล.....	167
23 สรุปการดำเนินการทดลอง.....	169

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก..	174
25 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก....	175
26 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening จำแนกเป็นรายข้อ.....	180
27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening และแบบประเมิน ASSQ.....	182
28 เกณฑ์มาตรฐานแบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening.....	183
29 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายข้อ.....	184
30 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexs) ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายทักษะ.....	187
31 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายกิจกรรม..	188
32 ค่ามัธยฐานของคะแนนความสามารถทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะหลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	197
33 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	198
34 คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับผู้เชี่ยวชาญ.....	199
35 คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับครูผู้สอน และผู้ปกครองเด็กออทิสติก.....	200

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	15
2 พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กอายุ 6-12 ปี.....	27
3 รูปแบบความสามารถทางสังคม 3 ระดับ.....	28
4 กระบวนการรับรู้ทางสังคมตามแนวคิด.....	30
5 ความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน.....	59
6 ลักษณะความแตกต่างระหว่าง เด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมและ เด็กออทิสติกความสามารถสูง.....	72
7 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยเรื่องราวทางสังคมร่วมกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	108
8 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT).....	114
9 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา.....	119
10 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening.....	126
11 ตัวอย่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิิดซ้ำ ๆ.....	128
12 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก.....	132
13 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน (ทักษะการปรับตัว).....	136
14 แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระหว่างจัดกิจกรรม (ทักษะการปรับตัว).....	138
15 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก.....	142
16 สรุปรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก.....	151
17 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	156
18 การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (single-subject design) รูปแบบ หลายเส้นฐาน ข้ามพฤติกรรม (Multiple - Baseline Design Across Behaviors).....	161
19 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะ ทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	172

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
20 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 1 ก่อนและหลังการทดลอง.....	191
21 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง.....	193
22 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 3 ก่อนและหลังการทดลอง.....	195
23 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก.....	207

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กออทิสติกจัดเป็นหนึ่งในเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการสามด้านได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการสื่อสาร และด้านพฤติกรรมซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีความบกพร่องหลายด้านร่วมกัน ทางทางแพทย์จึงได้จัดให้อยู่ในกลุ่มวินิจฉัยที่เรียกว่า “พีดีดี” (PDD: Pervasive Developmental Disorders) เป็นกลุ่มภาวะออทิซึมที่มีพัฒนาการผิดปกติหลายด้านแต่ภายหลังพบว่าเด็กแต่ละคนมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันนักวิชาการจึงได้พยายามจัดหมวดหมู่ของเด็กออทิสติกที่มีลักษณะแตกต่างกันเข้าไว้ในหมวดใหญ่เดียวกัน โดยเรียกรวมกันว่า “ออทิสติก สเปกตรัม” (Autism Spectrum Disorder) หรือจะเรียกว่า “ออทิสติก” (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2558: Online; ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. 2558: Online; & Tidmarsh L. et al.; Can J Psychiatry. 2003) โดยความบกพร่องของเด็กออทิสติกมีอาการหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละคนที่แสดงออกตั้งแต่วัยเด็กทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต อาการที่พบบ่อยของเด็กออทิสติกคือทักษะด้านสังคมและการสื่อสารได้แก่ การทักทายอย่างไม่เหมาะสม หรือไม่สนใจทักทาย ขาดความสนใจ มีอารมณ์ร่วมกับคนรอบข้างน้อย ไม่เข้าใจหรือใช้ภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสารไม่เป็น ไม่แสดงออกทางสีหน้าท่าทาง ผูกมิตรไม่เป็น ไม่รู้วิธีการสร้างสัมพันธภาพ (ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2558: ออนไลน์) ซึ่งผลการวิจัยในปัจจุบันยืนยันชัดเจนว่าการให้ความช่วยเหลือเด็กออทิสติกควรเริ่มตั้งแต่เด็กจะช่วยทำให้เด็กออทิสติกจำนวนหนึ่งสามารถพัฒนาได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ

จากการศึกษาข้อมูลในรายงานของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ประเทศไทยมีสถิติของสถานการณ์และแนวโน้มของการเกิดภาวะออทิซึมโดยคาดว่าจะมีประมาณ 3.7 แสนคนและจากสถิติปี 2555 เฉลี่ยเด็กไทยใน 1,000 คน พบว่าเป็นออทิสติกถึง 6 คน ซึ่งถือเป็นอัตราส่วนที่สูงมาก และคาดการณ์ได้ว่าอุบัติการณ์น่าจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งโดยส่วนหนึ่งสามารถเข้าเรียนในระบบมากขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้สำรวจข้อมูลนักเรียนออทิสติกในปีการศึกษา พ.ศ. 2555–2557 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3,807 คน เป็น 5,060 คน และในปี พ.ศ. 2558 มีเด็กออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติถึงจำนวน 5,755 คน จะเห็นได้ว่าเด็กออทิสติกที่เข้าสู่โรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติเพิ่มมากขึ้น และสิ่งที่เป็อุปสรรคสำหรับเด็กออทิสติกคือความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียนซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกและพบว่าเด็กออทิสติกที่เข้าโรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติมักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดทักษะทางสังคมในโรงเรียนเป็นหลัก (ดารณี อุทัยรัตนกิจ. 2545: 30) โดยจะขาดความเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน (Green S. 2001: 5) จากพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เด็กออทิสติกไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน

และบุคคลทั่วไป ส่งผลให้ขาดเพื่อน มีปัญหาในการปรับตัวก่อให้เกิดความขัดแย้ง และปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบกับการสอบถามจากครู และพ่อแม่ของเด็กออทิสติกพบว่าเด็กออทิสติกขาดการแสดงออกอย่างเหมาะสม ขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีกับผู้อื่น ชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว และไม่ชอบเข้ากลุ่มเพื่อน ครูและพ่อแม่ของเด็กออทิสติกมีความต้องการให้เด็กออทิสติกมีเพื่อนเป็นประเด็นสำคัญที่สุด

ดังนั้นการพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้แก่เด็กออทิสติกจึงเป็นเรื่องจำเป็นมากที่ต้องช่วยเหลือก่อนการพัฒนาทักษะทางวิชาการ เพราะทักษะทางสังคมในโรงเรียนสร้างความมั่นใจและสร้างให้เห็นคุณค่าของตัวเองตามหลักพัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางด้านทักษะทางสังคมจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นแต่ที่สำคัญในการพัฒนาด้านทักษะทางสังคม คือเด็กวัยประถมศึกษาวัยนี้ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี จะมีพัฒนาการด้านสังคมเด่นมาก โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทั้งในบ้านและนอกบ้าน ทั้งกลุ่มวัยเดียวกันและวัยผู้ใหญ่จะมีสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่นอกบ้านมากขึ้น ส่วนสังคมกับกลุ่มเพื่อนมักจะเป็นสังคมเฉพาะเพื่อนเพศเดียวกัน ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อเด็กในวัยนี้มาก โดยเฉพาะในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กจะชอบเปรียบเทียบกับทางสังคม (Social comparison) ซึ่งการชอบเปรียบเทียบกับเพื่อนจะส่งผลต่อความรู้สึกต่อความมีคุณค่าในตัวของเด็กเอง คูเปอร์สมิท เอส (Coopersmith, S. 1976) รูเบิล ที เอล และโทมัส เค ดับบลิว (Ruble, T. L.; & Thomas, K. W. 1976) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถหรือความมีคุณค่าของเด็กจะเกิดจากการที่เด็กได้เปรียบเทียบกับเพื่อนในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนจะมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก เช่น การเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึก มีคุณค่าของตนเอง หรือการทำให้เกิดปมด้อยในจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันวิจัยนโยบายสาธารณสุขของประเทศอังกฤษพบว่า การมีทักษะในการเข้าสังคมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้ประสบความสำเร็จในอนาคต แตกต่างจากความเชื่อที่ผ่านมามองว่าความสามารถในการเรียนในชั้นเรียนเท่านั้นที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของเด็ก (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2559: ออนไลน์) โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนที่จะต้องพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้เป็นผู้ที่รู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลรู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ตลอดจนรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554)

ทักษะทางสังคม (social skills) เป็นกลุ่มของทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันในสังคม อันได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาต่างๆ ในสังคม ความสามารถในการรู้จักผู้อื่น และการคิดคำนึงถึงคนรอบข้างอย่างเข้าอกเข้าใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางบวกให้เกิดขึ้น เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัยทั้งวัยเด็กที่ต้องการการฝึกพาการเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงคนรอบข้าง

วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทักษะสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ การขาดทักษะทางสังคม ถือว่าเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษเนื่องจากภาวะโครงสร้างทางการรับรู้ การประมวลสิ่งที่รับมา ตลอดจนโครงสร้างทางจิตใจที่ละเอียดอ่อนกว่าเด็กปกติ ทำให้เด็กกลุ่มนี้อ่อนไหว และมีความรู้สึกแปลกแยกจากเด็กอื่นๆ ได้ง่าย จึงทำให้ขาดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม บางรายตอบสนองด้วยการถดถอยออกจากกลุ่มบางรายมีพฤติกรรมต่อต้านกลุ่ม บางรายแสดงอาการสับสนและขาดความสามารถแสดงออกตามกาลเทศะ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551: 1) สอดคล้องกับ จริลักษ์ณ์ รัตนพันธ์ (2560: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีทักษะทางสังคมดีจะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข ทักษะทางสังคมจึงมีความจำเป็นทั้งวัยเด็กที่ต้องการการพึ่งพาการเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิตวัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงคนรอบข้าง วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่สำหรับเด็กออทิสติกนั้นไม่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน หรือบุคคลอื่นได้ การส่งเสริมทักษะทางสังคมจึงมีความจำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกให้สามารถพัฒนาตนเองให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ

การสอนทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้แก่เด็กออทิสติกจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กออทิสติกให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ส่งผลให้เด็กออทิสติกเป็นที่ยอมรับและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข การสอนทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้เด็กออทิสติกในช่วงวัย 6-12 ปี ให้ได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะการมีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มเพื่อนและกลุ่มบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวันจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติกวัยนี้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เหมือนเด็กปกติจะได้ผลดีมากถ้าเริ่มต้นให้เหมาะสมตามอายุและต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการขาดทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกจะมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันในแต่ละคน ดังนั้นการสอนทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่เหมาะสมควรมีลักษณะการสอนอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับในสถานการณ์ต่างๆ จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกและการสอนทักษะทางสังคมพบว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกระบวนการในการเรียนการสอนทักษะต่างๆ ที่กำหนดอยู่ในเป้าหมาย โปรแกรมการศึกษาพิเศษ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสนใจร่วมกัน ทักษะการเล่น ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน และทักษะการทำงานที่เป็นอิสระ เด็กออทิสติก ที่เรียนรู้ผ่านกระบวนการนี้จะพบว่ามีความสามารถในการสื่อสาร และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้นและมีพฤติกรรมก่อวณลดลง กระบวนการนี้ยังมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กออทิสติกตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม และมัธยม โดยเน้นการพัฒนากระบวนการของการทำงานร่วมกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือเด็กออทิสติกในการสื่อสารทางวิชาการ

และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ได้รับการพัฒนา และมีการทดสอบประสิทธิภาพจากหลายหน่วยงาน เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ (National Research Council. 2001) ศูนย์ออทิสติกแห่งชาติ (National Autism Center. 2010) ได้จัดทำโครงการ มาตรฐานแห่งชาติ ซึ่งได้กล่าวว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกลยุทธ์ที่มี ประสิทธิภาพสำหรับเด็กออทิสติก นอกจากนี้ครูผู้สอนที่ใช้กล่าวว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นประโยชน์สำหรับเด็กออทิสติกเป็นกระบวนการที่สนับสนุนการเสริมสร้าง พฤติกรรมของเด็กออทิสติก และยังเชื่อมโยงระหว่างการตอบสนองการสื่อสารทางสังคม ผลกระทบ เชิงบวกโดยตรง อีกทั้งยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจ (Koegel, L. K., Carter, C. M.; & Koegel, R. L. 2003; Koegel, R. L.; & Koegel, L. K. 2006) นอกจากนี้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ยังสามารถอยู่ในกระบวนการแทรกแซงกลยุทธ์สำหรับการเรียนการสอนของครู ดังนั้นการ สอนทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติกจึงมีความแตกต่างจากเด็กที่มีความต้องการ พิเศษกลุ่มอื่นๆ ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ ต้องเจาะจงตามพฤติกรรม และการประเมินความต้องการ ที่ถูกต้อง เพื่อการค้นหาวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก จึงต้องอาศัยการสอน ที่มีปัจจัยและวิธีการต่างๆ วิธีการที่จะนำมาใช้สอนทักษะทางสังคมในโรงเรียน ควรเป็นการ ผสมผสานหลายวิธีเข้าด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติกแต่ละคนวิธีการส่งเสริมทักษะ ทางสังคมในโรงเรียนอาจจะใช้หลายๆ วิธี เช่น การใช้เรื่องราวทางสังคม (Social Stories) เกม การศึกษา (Educational Games) สถานการณ์จำลอง (Simulation) เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assisted Learning) บัตรพลัง (Power Card) เป็นต้น (ผดุง อารยะวิญญู. 2550: 23) การนำ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กออทิสติกมาวิเคราะห์แล้ววางแผนช่วยเหลือโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ เด็กออทิสติกได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและในสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นจริงจากการสอนที่ชัดเจน เพื่อให้เด็กออทิสติกเข้าใจและเรียนรู้ได้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ และเสริมแรง พฤติกรรมอย่างเป็นระบบจะทำให้มีประสิทธิภาพที่ดี (อุมพร ด้รงค์สมบัติ. 2545: 22)

จากสภาพปัญหาความจำเป็นที่ต้องมีการส่งเสริมทักษะทางสังคมในโรงเรียนกับเด็กออทิ สติก สภาพปัญหาในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็ก ออทิสติก จึงได้ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติกแต่ละคนที่จะนำไป เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติกเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขและจะได้เป็นแนวทางแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบการ ช่วยเหลือและเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนนี้ไปใช้ในการช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้อย่างจริงจัง ต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

1.1 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1.2 ออกแบบและสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย

1.2.1 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

1.2.2 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

1.2.3 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

2.1 ศึกษาทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2.2 ประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะได้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ที่สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับครูสามารถนำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ไปใช้พัฒนาเด็กออทิสติกให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ในด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการปรับตัว ให้มีความสามารถปฏิบัติตนเหมาะสมในโรงเรียนและในสังคมต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยมีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มีเป้าหมายเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยมีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งประกอบด้วย 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว แล้วนำมาออกแบบและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งระยะที่ 1 เป็นการสร้างรูปแบบจากการศึกษาเอกสารต่างๆ หลังจากนั้นจะนำรูปแบบไปหาประสิทธิภาพโดยใช้การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อย 5 ปี ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก การดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อย 5 ปี ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

2.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

2.3 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีเป้าหมายเพื่อศึกษาผลที่ได้จากการนำการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกในระยะที่ 1 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยจะทำการศึกษา 1) ทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก 2) ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เด็กออทิสติก ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์
อายุระหว่าง 6-12 ปี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.2.1 เด็กออทิสติก

1) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็น ออทิสติก กลุ่มอาการ
ระดับเล็กน้อย

2) วัด ด้วย แบบ บ ประเมิน High-Functioning Autism
Spectrum Screening

3) ระดับเชาวน์ปัญญาตั้งแต่ 80 ขึ้นไป

4) ความสามารถทางภาษา สามารถฟังคำสั่งและสามารถ
บอกความต้องการเบื้องต้นได้

5) ความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
1 ขึ้นไป

6) เด็กอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เรียนร่วมเต็มเวลา

7) มีปัญหาทักษะทางสังคม

8) มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 3 คน โดยเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ทักษะทางสังคมในโรงเรียน

2.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้าง
ทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

**ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคม
ในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก**

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 มีเป้าหมายเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการ
ทดลอง ปัญหา และอุปสรรคในการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมใน
โรงเรียน ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ให้มีความ
เหมาะสมใน การนำไปใช้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก ผู้ปกครองเด็กออทิสติก
ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก ผู้ปกครองเด็กออทิสติก
ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา จำนวน 15 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลทั่วไป ส่งผลให้มีเพื่อน ไม่มีปัญหาในการปรับตัว ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยได้นำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นซึ่งมีหลักการคือส่งเสริมพฤติกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก โดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ

โดยครูและเด็กช่วยกันระบุพฤติกรรมที่ต้องการปรับและตั้งวัตถุประสงค์ของการปรับที่สามารถวัดได้

ขั้นที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

โดยครูช่วยเด็กเลือกสิ่งเสริมแรง

ขั้นที่ 3 เลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง

โดยครูตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

ขั้นที่ 4 ครูสอนการตรวจสอบตนเอง

ครูสอนเด็กถึงวิธีการตรวจสอบการเกิดหรือไม่เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ โดยเลือกแบบการตรวจสอบตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล โดยให้เด็กออทิสติกประเมินผลของตนเอง

ซึ่งในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนแต่ละทักษะได้เลือกวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับทักษะที่ต้องการปรับ โดยมีครู และเด็กปกติเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมทักษะทางสังคมในโรงเรียนเพื่อให้เด็กออทิสติกได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละคน นำไปสู่เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว โดยกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการสอนทักษะทางสังคมร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) คือ 1) เรื่องราวทางสังคมสำหรับทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) การสอนเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) เกมการศึกษาสำหรับทักษะการปรับตัว โดยแต่ละเทคนิคมีขั้นตอนดังนี้

1. เรื่องราวทางสังคม หมายถึง วิธีการที่ทำให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้การสื่อสารที่มีความสำคัญต่อการสร้างกับเพื่อน การทำงานเป็นกลุ่มความสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในห้องเรียน หรือในโรงเรียนส่งผลให้เด็กออทิสติกมีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน หรือในโรงเรียน การเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้านการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้นำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) บูรณาการกับกระบวนการวิธีการสอนเรื่องราวทางสังคมโดยนำวิธีการทั้งสองมารวมกันโดยผ่านขั้นตอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงแก่เด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคม ให้เด็กออทิสติกรู้จักถ้าเด็กอ่านเองได้ก็ควรให้เด็กอ่านเองหรือถ้าเด็กอ่านไม่ได้ให้ครูอ่านให้ฟัง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนความคิด ครูสนทนา ครูตั้งคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ให้เด็กออทิสติกแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 6 ขันนำไปประยุกต์ใช้ ครูและออทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม ครูให้เด็กออทิสติกแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กออทิสติกแสดงความรู้สึก ที่ได้อ่านเรื่องราวทางสังคม พร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงาน

2. เพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง วิธีการที่เพื่อนสามารถช่วยให้เพื่อนที่เป็นเด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยให้เพื่อนช่วยสอนให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัวหรือ 1:1 โดยเพื่อนช่วยสอนเป็นเพื่อนที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกันกับเด็กออทิสติก วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กออทิสติกเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนต้องเกิดจากการทำงานเป็นคู่หรือเป็นทีม ดังนั้นทำงานเป็นทีมย่อมทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีตามมา การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกด้านการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยนำวิธีการทั้งสองมารวมกันโดยผ่านขั้นตอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงแก่เด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชั้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน ในการคัดเลือกเด็กผู้ช่วยสอน(Tutors) เพื่อจับคู่กับเด็กออทิสติกนั้น ครูผู้สอนต้องแนะนำหรืออธิบายให้เด็กเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน มอบหมายเด็กผู้ช่วยสอนดำเนินการสอนเด็กออทิสติกด้วยวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยใช้เครื่องมือ สื่อ ที่ครูเตรียมไว้ตามขั้นตอนการสอน

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง ครูและเด็กออทิสติกร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครู เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอน และเด็กออทิสติกอภิปรายผลโดยให้เด็กออทิสติกแสดงความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนช่วยสอน และให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนบอกความรู้สึกในการดูแลเด็กออทิสติก พร้อมกับสรุปผลที่เกิดผลในพฤติกรรมทางสังคมด้านการทำงานเป็นทีม

3. เกมการศึกษา หมายถึง วิธีการที่ทำให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้ และสามารถปรับตัวในขณะที่เล่นเกมโดยการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้เด็กออทิสติกลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดไว้ ซึ่งเด็กออทิสติกจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะเป็นผลออกมาเป็นการแพ้หรือชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กออทิสติกได้ในการรู้จักการปรับตัว นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กออทิสติกเกิดความสุขสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกด้วย การเสริมสร้างทักษะทางสังคมสังคมของเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการปรับตัวได้น่ากระบวนกร Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนเกมการศึกษา โดยนำวิธีการทั้งสองมาร่วมกันโดยผ่านขั้นตอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับตัวด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงแก่เด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชั้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 ชี้แจงการเล่น และกติกาเกมการศึกษา เป็นขั้นตอนของการเล่นเกม ประกอบด้วย ครูนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น กติกาการเล่นเกม และสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 เล่นเกม

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง ครูและเด็กออทิสติกร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายผลสำเร็จจากผลงานจากการเล่นในด้านการช่วยเหลือ กฎกติกา การรอคอย การยอมรับผู้อื่นและวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของเด็กที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก เป็นกระบวนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติกที่ส่งเสริมความสามารถในด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียนประกอบด้วย

1. แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
2. แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
3. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับ

เด็กออทิสติก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง การมีคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก และคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก และแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ดังนี้

1.1 คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening หมายถึง แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson, s Product Moment Correlation Coefficient = r_{xy})

1.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง แบบประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต IOR (Inter Observer-Reliability)

1.3 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ที่เหมาะสม

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง การเกิดทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติก และความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

2.1 ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง การที่เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความสามารถในการปรับตัว หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในวัยเดียวกันเข้าใจกฎเกณฑ์ในสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียนและเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ ประกอบด้วย 3 ทักษะ คือ

2.1.1 ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถของเด็กในการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ตอบกลับที่ดีกับครูและเพื่อนขณะอยู่ในห้องเรียนมีความสามารถในการริเริ่มการสนทนา สามารถรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น แบ่งออกเป็น

2.1.1.1 การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถของเด็กในการใช้คำทักทาย ครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม ไม่พูดแทรกในขณะที่ครู/เพื่อนพูด ใช้คำพูดสุภาพ เช่น มีคำลงท้าย ครับ/ค่ะ เมื่อพูดกับครู สบตาเพื่อน/ครูในขณะที่พูดคุยได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ

2.1.1.2 การสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการพูดขอความช่วยเหลือจากครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม เช่น ขอยืมดินสอ ขอให้พาไปห้องพยาบาลเมื่อไม่สบาย เป็นต้น อาสาช่วยเหลือครู/เพื่อนในเวลาที่เหมาะสม เช่น เห็นเพื่อนกำลังยกเก้าอี้เด็กอาสาช่วยเพื่อนยก ชวนเพื่อนเล่นได้อย่างเหมาะสม และร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม

2.1.1.3 การรับรู้อารมณ์ หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกซึ่งเกิดขึ้น จากสถานการณ์ต่างๆ เช่น บอกความรู้สึกของตนเองได้ในจังหวะที่เหมาะสม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ให้อภัยคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของหรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด และไม่แสดงท่าทางหยาบคายเมื่อไม่พอใจเพื่อน เช่น ขว้างของใส่ ร้องกรี๊ด เป็นต้น

2.1.2 ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กแสดงออกในการแบ่งปันของเล่นหรืออุปกรณ์ให้เพื่อน ครู สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ ปฏิบัติกิจกรรมตามคำบอกของเพื่อนได้ และปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่มแบ่งออกเป็น

2.1.2.1 ด้านการแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำ หรือคำพูดโดยการรู้จักแบ่งปันสิ่งของเช่น อุปกรณ์การเรียน ของเล่น อาหาร ฯลฯ ให้กับเพื่อน ไม่ทำร้ายเพื่อนเมื่อถูกเพื่อนแย่งสิ่งของ ไม่แย่งสิ่งของจากเพื่อน เกือบของหรืออุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนเมื่อเลิกใช้ และช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือ

2.1.2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ หมายถึง เด็กออทิสติกสามารถปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเพื่อนได้ ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา หันมามองทันทีเมื่อเพื่อนเรียกชื่อ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและปฏิบัติตามความเหมาะสม และสามารถเป็นผู้นำกิจกรรมให้ผู้อื่นทำตามได้อย่างเหมาะสม

2.1.2.3 ด้านทำงานกลุ่ม หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตนตามข้อตกลงของกลุ่ม ไม่โมโหหรือทำร้ายตัวเองเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมโดยไม่บอกล่วงหน้า ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ ตั้งใจหรือให้ความสนใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม และไม่แยกตัวออกจากกลุ่มในขณะปฏิบัติกิจกรรมจนกว่าจะเสร็จ

2.1.3 ทักษะการปรับตัว หมายถึง สามารถปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงใหม่หรือ ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ไม่แยกตัว ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบของห้องเรียน รู้จักการรอคอย แบ่งออกเป็น

2.1.3.1 ด้านการแสดงออกทางสังคม หมายถึง การสนใจบุคคลรอบข้าง แสดงความยินดีที่เพื่อนทำงานสำเร็จ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ดบมือ เป็นต้น ยิ้มหรือแสดงความดีใจเมื่อได้รับคำชมเชยได้อย่างเหมาะสม และยกมือก่อนถามหรือตอบ

2.1.3.2 การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมโดยไม่กระทำสิ่งอื่นๆ ที่ตนสนใจ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เช่นทำงานที่ครูสั่งให้เสร็จก่อนที่จะดูหนังสือไดโนเสาร์ที่ตนเองสนใจ ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของสถานที่ในโรงเรียน และสนใจเรียน ตั้งใจเรียน ไม่ลุกจากที่นั่ง โดยไม่มีเหตุอันควร

2.1.3.3 การรอคอย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้นกิจกรรม รู้จักรอคอยจนกว่าจะถึงรอบของตน รอลำดับก่อน-หลัง โดยไม่ไวยวาย ไม่โมโห/กรีดร้องเมื่อต้องรอคอย และไม่ลุกหรือเดินไปที่อื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องอดทนรอคอย

2.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อ การดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ทั้ง 2 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพแบ่งเป็น โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน, การจัดกิจกรรม และผลของการใช้รูปแบบ 2) ด้านการนำไปใช้

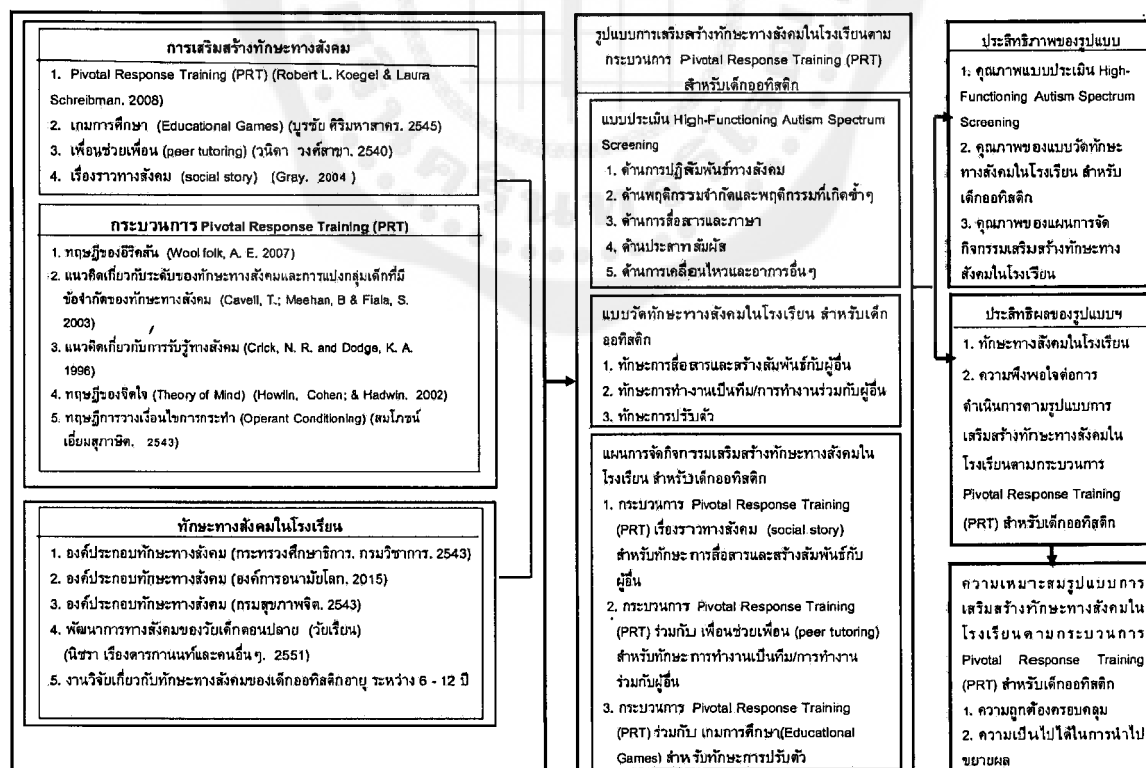
3. ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึงมีรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกความถูกต้องครอบคลุม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลดำเนินการส่งเสริมทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกได้ ดังนี้

3.1 ความถูกต้องครอบคลุม หมายถึง การที่รูปแบบมีคุณสมบัติที่ถูกต้องครอบคลุมตามแนวคิด ทฤษฎีที่รองรับและที่ได้สังเคราะห์มา มีองค์ประกอบของรูปแบบครบถ้วน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยประเมินได้จาก 1) ความถูกต้องครอบคลุมแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะ

ทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกถูกต้อง 2) ความถูกต้องครอบคลุมของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกก่อนและหลังการฝึกได้อย่างถูกต้อง 3) ความถูกต้องครอบคลุมของแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกหลังดำเนินการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล หมายถึง การที่รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทำให้มีความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับบริบทและสภาพจริง ประเมินได้จาก 1) ครูผู้สอน ประกอบด้วย ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา/ความต้องการของครูผู้สอน และบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนในการใช้รูปแบบ 2) ความต้องการจำเป็นทางการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา/ความต้องการและความเหมาะสมของรูปแบบในบริบทปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

1.1 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

1.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexs) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

1.3 คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficients) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2.1 ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3. ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก

3.1 ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับมาก

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี ได้มีการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

- 1.1 ความหมายและองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
- 1.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
- 1.3 พัฒนาการทางสังคมในโรงเรียนของเด็กปกติ และเด็กออทิสติก
- 1.4 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก
- 1.5 วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก
- 1.6 การประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)

- 2.1 ความหมายของเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)
- 2.2 สาเหตุของการเกิดภาวะออทิซึม
- 2.3 ภาวะออทิซึม
  - 2.3.1 เด็กออทิสติก (Autistic)
  - 2.3.2 เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม (Asperger's Syndrome)
  - 2.3.3 เด็กออทิสติกความสามารถสูง (Autistic High-functioning)
  - 2.3.4 ความแตกต่างระหว่าง เด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม และเด็กออทิสติกความสามารถสูง
- 2.4 การวินิจฉัยเด็กออทิสติก
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Pivotal Response Training (PRT)

- 3.1 กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
- 3.2 หลักการของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
- 3.3 ขั้นตอนกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
- 3.4 กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียน
- 3.5 แนวคิด / ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
- 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

4. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

4.1 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

4.2 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1.1 ความหมายและองค์ประกอบของทักษะทางสังคม

1.1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม (Social Skills) ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันในสังคม ได้แก่ การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ เข้าใจกติกาของสังคม และรู้จักคำนึงถึงคนรอบข้าง เพราะฉะนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนจำเป็นต้องได้รับการวางรากฐาน และฝึกฝนทักษะทางสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นๆ ในอนาคต จากการศึกษาเกี่ยวกับเด็กออทิสติกความสามารถสูงที่มีพัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเทียบเท่า หรือสูงกว่าเด็กปกติ แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

เด็กออทิสติกความสามารถสูงเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มหนึ่งที่มีข้อจำกัดทางด้านทักษะทางสังคมซึ่งนักวิชาการ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้หลากหลายดังนี้

ด้านนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทักษะทางสังคมว่า หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน การติดต่อ และรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลคือรูปแบบพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเมโครัม เอล เอ็ม ทีโอเตอร์ และคนอื่นๆ เวสวูด ปีเตอร์ (Maycolm L.M Teodoro; & et al. 2005: 4; Westwood, Peter. 2003: 91) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก และสภานานาชาติ ทางการศึกษา (World Health Organization. 1997: 1; & T Postlethwaite, T N Husen. 1994: 5504) โดยกล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและมีการกระทำที่ถูกต้องซึ่งทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสิ่งเร้าต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานของกรมสุขภาพจิต (2545: 1-3) ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถที่ประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทชายหญิง ชีวิตภายในครอบครัว อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อมและระบบจริยธรรม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สังคม วัฒนธรรมแห่งชาติ (2557: ออนไลน์) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง การรู้จักอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยการเรียนรู้ มีการวางแผนในการทำงาน การให้ การรับ การรู้จักความรับผิดชอบ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น และมีความสำคัญต่อสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมและความรู้สึกที่ดีต่อสังคม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่น รวมทั้งการรู้จักใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

จากการให้ความหมายที่สอดคล้องกันของนักวิชาการ หน่วยงาน และองค์กร สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อการปฏิสัมพันธ์การติดต่อและรักษาความสัมพันธ์ในการทำงาน รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลคือรูปแบบพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมและความรู้สึกที่ดีต่อสังคมรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่น รวมทั้งการรู้จักใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการเรียนรู้ เนื้อหาสาระได้แก่ ความรู้พื้นฐานทักษะทางอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต ทักษะทางสังคม ความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทชายหญิง ชีวิตภายในครอบครัวมีการวางแผนในการทำงาน การให้ การรับ การรู้จักความรับผิดชอบ รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นและมีความสำนึกต่อสังคม

จากการศึกษาการให้ความหมายทักษะทางสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 90-91) จึงให้แนวคิดว่าการจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาในชีวิตประจำวันนั้น เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้คือ ความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งทักษะเหล่านี้คือ ทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ทุกคนต้องเรียนรู้และเรียนรู้อยู่ทุกขณะของชีวิต

1.1.2 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวทางของทักษะทางสังคมตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (The World Health Organization (WHO). 2014) และกรมสุขภาพจิต (2545: 310) ที่ได้กล่าวถึง ทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถทางสังคม รวมทั้งความคิดและความพยายามเพิ่มพูนปฏิสัมพันธ์ของตนกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤตที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนรวมทั้งความสามารถที่จะส่งเสริมสุขภาพของตนเองและบุคคลในชุมชนด้วย ดังนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการเผชิญและจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมการส่งเสริมให้บุคคลได้ฝึกฝนเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปรับตัวและแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้การดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปได้อย่างดี โดยแต่ละหน่วยงานได้ให้องค์ประกอบของทักษะทางสังคมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 10) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะทางสังคมออกเป็น 9 ด้าน และได้ให้คำนิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้านไว้ดังนี้

ตาราง 1 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้าน ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	นิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
1. การรู้จักตนเอง	การรู้จักตนเองด้วยการประเมินตนเองทุกๆ ด้าน ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัว รู้เป้าหมายชีวิต รู้อุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้า รู้จักยึดแนวทางประพฤติดีปฏิบัติที่ดีอันจะช่วยให้รู้จักบุคลิกภาพที่แท้จริงของตน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจและวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำศักยภาพออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เกิดประสิทธิภาพทั้งต่อตนเองและส่วนรวม
2. การแสวงหาและใช้ข้อมูล	การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ศึกษา รับข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอ รู้จักค้นหาข้อเท็จจริงด้วยการใช้เหตุผลหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจ ตัดสินใจความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม
3. การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น	ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์และความต้องการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้ภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การทำงานเป็นทีม	การกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอน ให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดข้อตกลงในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การแบ่งงาน การทำตามแผน การแก้ไขปัญหาในการทำงาน การเสนอผลงาน และการสรุปประเมินผลงาน
5. การกล้าเสี่ยง	การลองเผชิญกับการกระทำที่เสี่ยงต่อการได้เสีย ซึ่งมีทั้งการเสี่ยงต่อทางร่างกาย ความคิด ปัญญา และอารมณ์ จึงต้องดูจังหวะความพร้อมปัจจัยต่างๆ ของตนด้วยการประเมินสภาพต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
6. การมีวิสัยทัศน์	การรู้จักสร้างภาพอนาคต หรือมองอนาคต ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือสิ่งที่อยากเห็นในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิมด้วยวิธีการนำระบบการวางแผนมาใช้ ตื่นตัวต่อการรับรู้ข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ มีจินตนาการ รู้จักคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ศึกษาจากผู้รู้ หาประสบการณ์แปลกใหม่อยู่เสมอ และมุ่งมั่นที่จะทำให้ความฝันเป็นจริง

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	นิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
7. การคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา	ความสามารถคิด คิดได้คล่อง มีปฏิภาณ มีความหลากหลายละเอียดลึกซึ้ง เห็นการณ์ไกล ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ แปลกใหม่ มีเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ จำแนกแจกแจง สังเคราะห์ รวบรวม และสรุปประเด็นได้ ตลอดจนสามารถ ตกลงใจแก้ข้อสงสัยหรือปัญหาได้อย่างรอบคอบ มีระบบ มีขั้นตอน มีเหตุผล และข้อมูลประกอบอย่างชัดเจน
8. การวางแผนและการจัดการ	การรู้จักวางแผนเป้าหมายในชีวิตการเรียน และการใช้เวลาอย่างเหมาะสม จัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน การควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และปรับแผนวิธี การทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้
9. การปรับตัว	ความสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข โดยการเรียนรู้จักสังเกต เรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ปรับความคิด ความรู้สึก เพื่อลดความเครียด เผชิญสถานการณ์แปลกใหม่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปรับตัวและวางตนได้ อย่างเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ และสิ่งแวดล้อมได้

The World Health Organization (WHO). (2014 : Online) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน และได้ให้คำนิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้านไว้ดังนี้

ตาราง 2 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้าน ของ องค์การอนามัยโลก

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	นิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
1. ด้านพุทธิพิสัย	
1.1 การคิดวิเคราะห์ วิจารณ์	เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา เหตุการณ์ และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ธรรมชาติ เทคโนโลยี เป็นต้น

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	นิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
1.2 ความคิดสร้างสรรค์	เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดในสิ่งที่เป็นการรอบหรือสิ่งที่คิดอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นความเคยชินอาจเป็นความคิดที่แปลกๆ ใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ
2. ด้านทักษะพิสัย	
2.1 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร	เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองไปยังผู้อื่น รวมถึงความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นที่สื่อสารมายังตนเอง
2.2 การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา	เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา โดยรู้สาเหตุของปัญหา นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะหาทางเลือกที่เหมาะสม ทำให้ตัดสินใจหาทางเลือก ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา จนถึงขั้นแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ที่เกิดขึ้นรู้เท่าทันว่าอารมณ์มีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นจึงต้องรู้จักเลือกใช้วิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมจัดการกับอารมณ์ความเครียด รู้จักหลีกเลี่ยงสาเหตุที่จะทำให้เกิดความเครียด ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหายืดเยื้อต่อเนื่องได้ รู้สาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้น รู้จักวิธีการควบคุมระดับความเครียด เช่น การผ่อนคลายจะนำมาซึ่งพฤติกรรมหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์
3. ด้านจิตพิสัย	
3.1 ความตระหนักรู้ในตน	เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดี จุดด้อย ของตนเอง และความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว สุขภาพ ฯลฯ
3.2 ความเห็นใจผู้อื่น	เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นที่แตกต่างกับตนเองในด้านต่างๆ ตามลักษณะในข้อ 3.1

กรมสุขภาพจิต (2545: 26) มีการพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางสังคมเพิ่มจากแนวคิดขององค์การอนามัยโลกอีก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่องาน ดังนี้

ตาราง 3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคมแต่ละด้าน ของ กรมสุขภาพจิต

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม	นิยามองค์ประกอบของทักษะทางสังคม
1. การคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ	เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว
2. ความคิดสร้างสรรค์	เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ
3. ความตระหนักรู้ในตน	เป็นความสามารถในการค้นหา และเข้าใจจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างจากบุคคลอื่น
4. ความเห็นใจผู้อื่น	เป็นความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกและการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง
5. ความภาคภูมิใจในตนเอง	เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ค้นพบ และภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน โดยไม่มุ่งสนใจแต่เรื่องความทันสมัย รูปร่างหน้าตา หรือความสามารถของตนเองเช่น ด้านการเล่นดนตรีเล่นกีฬา และศิลปะ เป็นต้น
6. ความรับผิดชอบต่อสังคม	เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญหรือความเสื่อมถอยของสังคมพร้อมที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ดีก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม
7. การสร้างสัมพันธภาพ	เป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติตนหรือการวางตัว ให้บุคคลรอบข้างยอมรับ รู้จัก ทักทายให้เกิดความรู้สึกหรือความเข้าใจที่ดีต่อกัน โดยการใช้คำพูดหรือภาษาท่าทางที่สุภาพ
8. การสื่อสาร	เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย
9. การตัดสินใจ	เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือก ทำการตัดสินใจทางเลือกนั้นๆ
10. การแก้ไขปัญหา	เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกในการแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม
11. การจัดการกับอารมณ์	เป็นความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล รู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม
12. ความเห็นใจผู้อื่น	เป็นความสามารถในการประเมินว่าตนมีความเครียดเกิดขึ้น รู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการกับความเครียดและมีวิธีป้องกันการเกิดความเครียดที่เหมาะสม

จากองค์ประกอบของทักษะทางสังคมตามแนวคิดขององค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบร่วมกันของทักษะทางสังคมได้ดังนี้

ตาราง 4 สรุปเป็นองค์ประกอบร่วมกันของทักษะทางสังคม

องค์ประกอบร่วมกันของทักษะทางสังคมตามแนวคิดขององค์กรต่าง ๆ		
กรมวิชาการ	องค์การอนามัยโลก	กรมสุขภาพจิต
การวางแผนและการจัดการ	-	-
การตัดสินใจ	การตัดสินใจ	การตัดสินใจ
การแก้ปัญหา	การแก้ปัญหา	การแก้ปัญหา
การคิดและมีวิสัยทัศน์	การคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และ คิดสร้างสรรค์	การคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และ คิดสร้างสรรค์
การรู้จักตนเอง	ความตระหนักรู้ในตน	ความตระหนักรู้ในตน
การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	การจัดการกับอารมณ์และความเครียด'
-	การเห็นใจผู้อื่น	การเห็นใจผู้อื่น
การทำงานเป็นทีม	-	-
การกล้าเสี่ยง	-	-
การแสวงหาและใช้ข้อมูล	-	-
การสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น	การสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ	การสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ
-	-	ความรับผิดชอบต่อสังคม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่ได้จากการสังเคราะห์ตามแนวคิดของหน่วยงาน เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคม มีจำนวน 12 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) การวางแผนและการจัดการ
- 2) การตัดสินใจ
- 3) การแก้ปัญหา
- 4) การคิดและมีวิสัยทัศน์
- 5) การรู้จักตนเอง
- 6) การปรับตัว หรือการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
- 7) การเห็นใจผู้อื่น

- 8) การทำงานเป็นทีม
- 9) การกล้าเสี่ยง
- 10)การแสวงหาและใช้ข้อมูล
- 11)การสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 12)ความรับผิดชอบต่อสังคม

ทักษะพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัยได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม 2) ความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลายกฎกติกาต่างๆ ในสังคม 3) ความสามารถในการรู้จักผู้อื่น และการคิดคำนึงถึงคนรอบข้างอย่างเข้าอกเข้าใจ การมีทักษะทางสังคมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้ประสบความสำเร็จในอนาคต แตกต่างจากความเชื่อที่ผ่านมา ที่มองว่าความสามารถในการเรียนในชั้นเรียนเท่านั้นที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของเด็กทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ แนวทางสร้างและพัฒนาให้มีทักษะทางสังคมต้องเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีแนวทางหลักดังนี้ สร้างมิตรภาพโดยการริเริ่มผูกมิตรและหยิбыื่นไมตรีจิตให้กับผู้อื่นก่อนเสมอ เช่น การยิ้มอย่างจริงใจ การแสดงความรู้จักกับผู้อื่น การเป็นผู้ให้มากกว่าที่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การสอนให้คิดถึงผู้อื่นโดยการเอาใจเขามาใส่ใจเราเรียนรู้กิจกรรมและการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของหน่วยงานต่างๆที่พบว่า แต่ละหน่วยงานได้มีการนำเสนอแนวคิดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะทักษะทางสังคมไว้แตกต่างกัน รวมทั้งพัฒนาการทางสังคมของเด็กปกติและเด็กออทิสติกจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่พบว่า เด็กออทิสติกควรได้รับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยพิจารณาเลือกตัวแปรที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นและเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การปรับตัว 2) การทำงานเป็นทีม และ 3) การสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนี้

ตาราง 5 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี

องค์ประกอบของ ทางสังคม	องค์ประกอบย่อย
1. การสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	1. การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น 2. การสื่อสาร 3. การรับรู้อารมณ์
2. การทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น	1. การแบ่งปัน 2. การทำตามคำแนะนำ 3. การทำงานเป็นกลุ่ม

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของ ทางสังคม	องค์ประกอบย่อย
3. การปรับตัว	1. การรอคอย 2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลง 3. การแสดงออกทางสังคม

1.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

เด็กออทิสติกจะแตกต่างจากเด็กทั่วไป เด็กออทิสติกจะเรียนรู้จากการเห็นง่ายกว่าการได้ยิน ทั้งนี้เพราะการฟังของเด็กออทิสติกแยกแยะเสียงได้ยาก การมองหรือการใช้สายตามีประสิทธิภาพมากกว่า แต่เด็กออทิสติกจะมีปัญหาเกี่ยวกับความคิดนามธรรม การรับรู้ทางสังคม การสื่อสารและความสนใจ ดังนั้นการพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกจึงเกี่ยวข้องกับทฤษฎีต่างๆ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียนได้แก่ 1) ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน 2) แนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม ของวอลเลอร์ และ 3) ทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind) ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการของ อีริกสัน (Erikson) อธิบายถึงลักษณะของการศึกษาไปข้างหน้าโดยเน้นถึงสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคน ซึ่งในแต่ละขั้นของพัฒนาการนั้นจะมีวิกฤติการณ์ทางสังคม (social crisis) เกิดขึ้น การที่ไม่สามารถเอาชนะหรือผ่านวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นหนึ่งๆ จะเป็นปัญหาในการเอาชนะวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นต่อมา ทำให้เกิดความบกพร่องทางสังคม (social inadequacy) และเป็นปัญหาทางจิตใจตามมาภายหลัง ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามแนวคิดของอีริกสันแบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลเป็น 8 ขั้น (Woolfolk, A. E. 2007: 3) ดังนี้

1. ความรู้สึกไว้วางใจหรือความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Sense of Trust vs. Mistrust) (แรกเกิด-1 ปี) วัยนี้ทารกมีความต้องการแต่ไม่สามารถช่วยตัวเองให้สมความปรารถนาได้ ต้องอาศัยผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด ดังนั้นแม่หรือผู้เลี้ยงดูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กทารกสูง “ความคงเส้นคงวา (Consistency)” ในการตอบสนองความต้องการให้ทารกยอมส่งผลต่อพัฒนาการทางบวกหรือลบได้ หากได้รับ ความพึงพอใจต่อการบรรลุความต้องการเสมอ ทารกจะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจผู้อื่นได้ แต่ถ้าต้องทุกข์ทรมานเนื่องจากไม่ได้รับความช่วยเหลือให้บรรลุความต้องการ ทารกจะพัฒนาความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่นแทน

2. ความเป็นตัวของตัวเองหรือความไม่มั่นใจในตนเอง (Sense of Autonomy vs. Shame and Doubt) (อายุ 1-3 ปี) วัยนี้เด็กมีพฤติกรรมหลักคือ การใช้วัยวะต่างๆ ในการเคลื่อนไหว และมีความสำคัญสูงมากต่อเด็ก เพราะในการกระทำแต่ละกิจกรรมนั้น นับว่าเป็นการได้ครั้งแรกในชีวิต เช่น เดิน วิ่ง ปีน กระโดด ห้อยโหน หกคะเมน เป็นต้น เมื่อเด็กทำพฤติกรรม

อะไรได้จะรู้สึกภูมิใจและชอบแสดงให้บุคคลรอบข้างดู จนถูกมองว่าดี และคนที่ดูแลเด็กมักไม่ต้องการให้มีอุบัติเหตุ ซึ่งเด็กก็มักจะไม่ทราบว่าการกระทำของตนจะส่งผลถึงอุบัติเหตุ ส่วนเด็กที่เคยได้รับอุบัติเหตุก็มักจะลืมนาย ถึงความเจ็บปวดที่ได้รับ เพราะพึงพอใจต่อความท้าทายในการกระทำที่ตนทำได้มากกว่า ดังนั้นหากผู้ดูแลให้เด็กได้กระทำพฤติกรรมตามที่เด็กต้องการค่อนข้างมาก เด็กก็จะพัฒนาไปในทางบวกคือ รู้สึกเป็นอิสระและมีความมั่นใจในตนเองแต่ถ้าคอยช่วยหรือห้ามปรามตลอด เด็กก็จะพัฒนาไปในทางลบคือรู้สึกอับอายอันจะก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง

3. ความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด (Sense of Initiative vs. Guilt) (อายุ 4-5 ปี) วัยนี้เด็กพัฒนาตนเองมาถึงขั้นที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เด็กจึงชอบรื้อ ค้น ทบทำลาย และช่างซักถาม จนผู้ใหญ่รำคาญ จึงมีแนวโน้มว่าเด็กจำนวนมากจะมีพัฒนาการทางลบ เพราะอิทธิพลของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดนั่นเอง และเป็นการยากที่จะเห็นผู้ใหญ่ยินยอมต่อพฤติกรรมของเด็กวัยนี้โดยไม่ขัดขวาง เพราะคิดว่าอาจเสี่ยงต่อความเป็นสมาชิกในสังคมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในอนาคตได้ ผู้ใหญ่มักเชื่อว่าหากวัยเด็กเป็นอย่างนี้ โตขึ้นก็จะเป็นแบบเดียวกัน ยิ่งเด็กที่ชอบคิดสร้างสรรค์คิดต่างจากคนอื่นด้วยแล้วยิ่งทำให้ผู้ใหญ่กลัวว่าเด็กจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในที่สุดเมื่อเด็กโตขึ้นก็ไม่กล้าทำอะไร เพราะกลัวความผิดทำให้ขาดความคิดริเริ่มไป

4. ความขยันหมั่นเพียรหรือความรู้สึกด้อย (Sense of Industry vs. Inferiority) (อายุ 6-11 ปี) วัยนี้ครูจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของเด็กมาก หากเด็กคนใดเกิดความรู้สึกว่าตนประสบผลสำเร็จทางการเรียนหรือรู้สึกว่าตนทำได้ ตนได้รับความภาคภูมิใจในชีวิตการเรียน เด็กจะพัฒนาไปในทางบวก คือเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดกำลังใจ ทางตรงกันข้ามถ้าเด็กไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนหรือรู้สึกว่าตนทำไม่ได้ก็จะพัฒนาไปในทางลบคือรู้สึกมีปมด้อย

5. ทำความรู้จักตนเองได้หรือความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (Sense of Identity vs. Role confusion) (อายุ 12-18 ปี) วัยนี้เป็นวัยรุ่น เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังแสวงหาหนทางแห่งการเป็นคนร่วมสมัย จึงมองหาต้นแบบที่ชอบเพื่อจะได้เลียนแบบ เช่น ดารา นักร้อง นักกีฬา คนเด่นคนดังของสังคม เป็นต้น ซึ่งต้องเป็นต้นแบบที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกับตนเองด้วย วัยรุ่นที่เลียนแบบผู้อื่นอยู่รำไปจัดอยู่ในประเภทสับสนในบทบาท แต่ผู้ที่เลียนแบบแล้วคำนึงถึงความเหมาะสมของตัวเอง จนกระทั่งหล่อหลอมความเป็นตัวของตัวเองเปลี่ยนแปลงน้อยลงไป คือรู้จักปรับตัวได้ดีก็จะรู้จักตนเองและเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น

6. ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมเป็นปึกแผ่นหรือความโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Sense of Intimacy vs. Isolation) (อายุ 18-35 ปี) วัยนี้เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การพัฒนาทางบวกหรือลบของวัยนี้ขึ้นอยู่กับความสำเร็จและความสมหวังในประสบการณ์ของชีวิตที่ตนผ่านพ้นมา เช่น การศึกษาการประกอบอาชีพ หรือสัมพันธ์ภาพทางสังคม หากบุคคลใดมีความพึงพอใจที่ย่อมพัฒนาไปในทางบวก คือรู้สึกมั่นใจและพร้อมที่จะขยายประสบการณ์ให้ใครต่อใครรับทราบ แต่ถ้าพัฒนาไปในทางลบบุคคลก็ย่อมอยากเก็บประสบการณ์แห่งความขมขื่นไว้เป็นความลับ ไม่ต้องการให้ใครล่วงรู้อันนำไปสู่ความโดดเดี่ยวอ้างว้าง

7. การทำประโยชน์ให้สังคมหรือการคิดถึงแต่ตนเอง (Sense of Generativity vs. Stagnation) (อายุ 35-65 ปี) วัยนี้เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง บุคคลที่มีความรู้สึกกว่าชีวิตของตนมันคงเป็นปีกแผ่นย่อมมีแนวโน้มที่จะมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ แต่บุคคลที่รู้สึกกว่าชีวิตของตนไม่มันคงย่อมมุ่งแสวงหาความสุขใส่ตนเอง

8. ความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์หรือความหมดหวังท้ออาลัย (Sense of Integrity vs. Despair) (อายุ 65 ปี ขึ้นไป) วัยนี้เป็นวัยสูงอายุเป็นวัยที่ยากต่อการเริ่มต้นอะไรใหม่ๆ ในชีวิตการดำเนินชีวิตตามวิถีของตนที่ผ่านมา หากรู้สึกพึงพอใจผลแห่งการกระทำของตน บุคคลก็จะพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ในอารมณ์ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าส่วนบุคคลที่ไม่พึงพอใจในชีวิตที่ผ่านมาจะมีสภาพที่หมดหวัง มีชีวิตอยู่ไปวันๆ

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม ของอีริกสัน เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงบุคลิกภาพของมนุษย์ว่าจะพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ อีริกสันเน้นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถ้าปฏิสัมพันธ์ไม่ดี ก็จะส่งผลต่อการปรับตัวของสุขภาพจิต ดังนั้นถ้าหากเราศึกษาพัฒนาการทางสังคม ของเด็กจะเห็นว่าช่วงอายุ 6-12 ปี เป็นช่วงที่พัฒนาการด้านสังคมระยะนี้เด็กเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น นอกจากคนในบ้านหรือคนในครอบครัว เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะมีกลุ่มของตนเอง (peer) เรียนรู้การเข้ากับเพื่อน เด็กจะลดความถือดีเอาแต่ใจตนเองลง รู้จักเชื่อฟัง กฎ วินัย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในวัยนี้ก็คือ เด็กหญิงจะจับกลุ่มกับเด็กหญิง เด็กชายจะจับกลุ่มกับเด็กชาย (Woolfolk, Anita E. 2007)

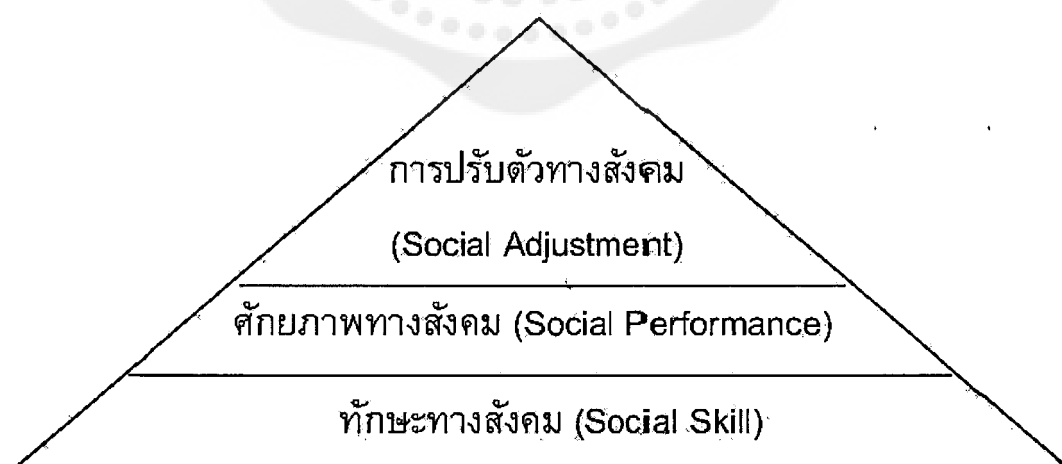
ภาพประกอบ 2 พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กช่วงอายุ 6-12 ปี

ที่มา: Woolfolk, Anita E. (2007: 3)

พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการสำคัญอีกด้านหนึ่งในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะช่วงอายุ 6-12 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านสังคมเด่นมาก โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทั้งในบ้านและนอกบ้าน เป็นวัยที่เริ่มเข้าโรงเรียนอย่างเป็นทางการ (Formal Schooling) เป็นวัยที่เด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์กับครูและกลุ่มเพื่อน สามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ได้ง่าย วัยนี้เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อเด็กวัยนี้มาก เพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสันจะเห็นได้ว่าการพัฒนาด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียนในช่วงวัย 6-12 ปี ถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทั้งในบ้านและนอกบ้านเป็นวัยที่เด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์กับครูและกลุ่มเพื่อน ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อเด็กวัยนี้ เพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก เช่น การเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกมีคุณค่าของตนเอง แต่สำหรับเด็กออทิสติกมีความยากลำบากในการเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้แสดงพฤติกรรมตอบสนองในการปฏิสัมพันธ์ไม่เหมาะสมเป็นผลให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ทางสังคม จากแนวคิดการแบ่งกลุ่มของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสังคมของ วอลเลอร์ (Voeller, K. K. S. 1994) จึงได้ศึกษาแนวคิดการรับรู้ทางสังคม

1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับระดับของทักษะทางสังคม และการแบ่งกลุ่มเด็กที่มีข้อจำกัดของทักษะทางสังคมซึ่ง คาเวล, ที มีเฮน, บี และ ฟีเอลล่า, เอช (Cavell, T.; Meehan, B.; & Fiala, S. 2003: 433-454) อธิบายรูปแบบของความสามารถทางสังคมไว้ 3 ระดับ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบของความสามารถทางสังคม 3 ระดับ

รูปแบบของความสามารถทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ทักษะทางสังคม (Social Skill) คือ พฤติกรรมการแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ของสังคมเป็นที่ยอมรับของคนอื่น

ลำดับขั้นที่ 2 ศักยภาพทางสังคม (Social Performance) คือ ภาพรวมของรูปแบบและคุณภาพของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่แสดงออกต่อสถานการณ์สังคมเฉพาะหรือในความสัมพันธ์ทางสังคมเฉพาะกับพ่อ แม่ ครู หรือเพื่อน

ลำดับขั้นที่ 3 การปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) คือ ความสามารถในการปรับตัวที่กว้างกว่าขั้นที่ 2 เด็กจะต้องทำได้ตามความคาดหวังของสังคม

การตัดสินว่าความสามารถทางสังคมของเด็กอยู่ในลำดับขั้นใด จำเป็นต้องพิจารณาจากการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในหลายๆ สถานการณ์จากการวัดโดยการสังเกตพฤติกรรมที่ตอบสนองเมื่อถูกเพื่อนแกล้ง และการทำสังคมมิติเพื่อดูว่าเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมทางสังคมต่อความสัมพันธ์และสถานการณ์ทางสังคมนั้นได้เหมาะสมกับอายุหรือไม่หากการแสดงออกไม่เป็นไปตามพัฒนาการเด็กจะถูกปฏิเสธจากสังคมถูกมองว่า “ผิดปกติ” ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น นอกจากนีวอลล์เลอร์, เค เค เอช (Voeller, K. K. S. 1994: 45) ได้อธิบายลักษณะบุคคลที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความสามารถทางสังคมไว้ 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มที่มีความก้าวร้าวและมีพฤติกรรมต่อต้าน คือ เด็กกลุ่มนี้จะแสดงพฤติกรรมเชิงลบต่อความสัมพันธ์โดยพฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นการปฏิเสธที่จะทำตามกติกา ไม่รอคอยเมื่อต้องแบ่งปัน การเล่นกับผู้อื่น ใช้วิธีที่ไม่เหมาะสมในการขัดขวางผู้อื่นในการเล่น จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้ถูกเพื่อนขับออกจากกลุ่มได้ง่าย เพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องในกระบวนการรับส่งข้อมูลทางสังคม จึงเลือกวิธีในการแก้ปัญหาทางสังคมที่ไม่เหมาะสม เพราะเด็กกลุ่มนี้เลือกเก็บข้อมูลเพียงบางส่วนและให้ความสนใจในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า

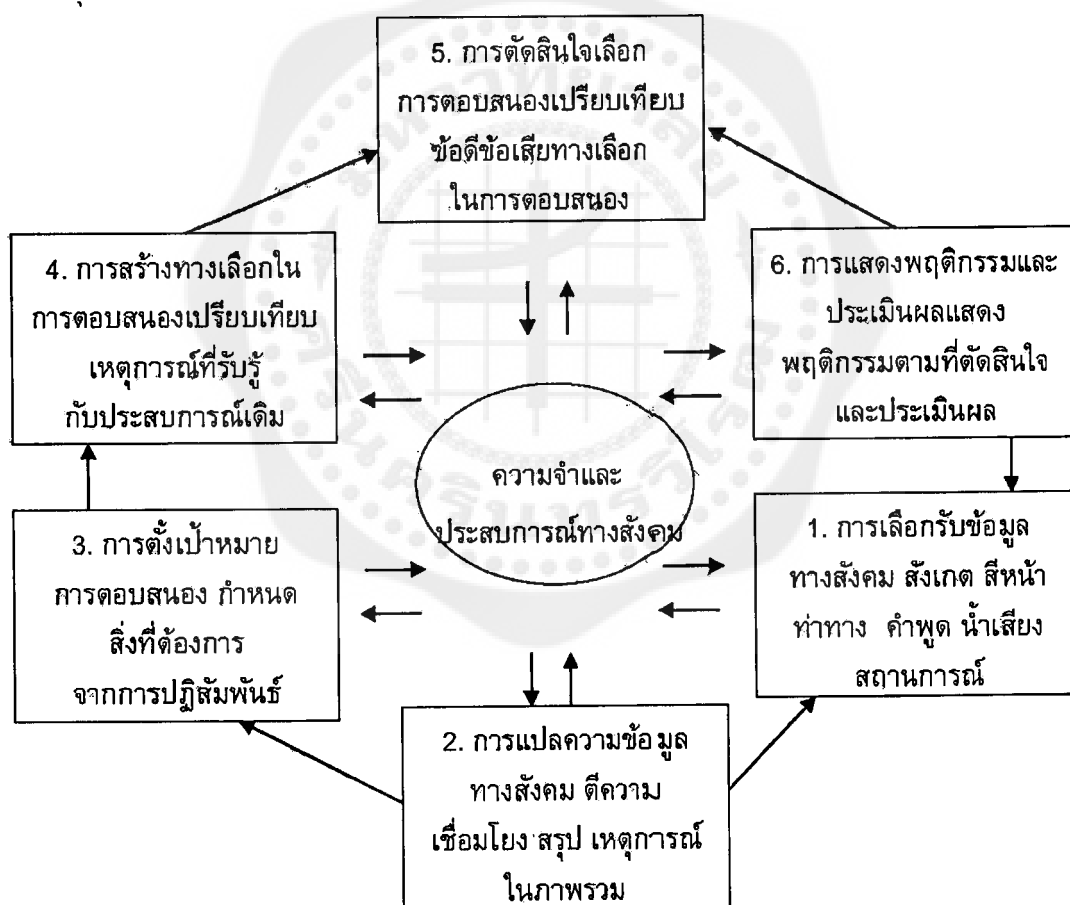
2) กลุ่มที่ไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ คือ เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถแปลความจากข้อมูลที่ได้รับขณะปฏิสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง เด็กที่มีการรับรู้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลรอบตัวบิดเบือนมีข้อจำกัดในการทำความเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมจากการสังเกตสีหน้า ท่าทาง คำพูด น้ำเสียงเพื่อความเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นและเหตุการณ์ทางสังคม แล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการปฏิสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม เด็กกลุ่มนี้ส่วนมากถูกวินิจฉัยว่ามีภาวะบกพร่องทางพัฒนาการหรือภาวะแอสเพอร์เกอร์ซินโดรม

3) กลุ่มที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับระบบการทำงานของสมองในขั้นซับซ้อน คือ เด็กกลุ่มนี้มักถูกวินิจฉัยว่าเป็นสมาธิสั้น เป็นกลุ่มที่ขาดความสามารถในการจัดการและความสนใจ

จากการศึกษาในกลุ่มที่มีภาวะออทิซึมจะมีรูปแบบพฤติกรรมคล้ายกัน คือ มักแยกตัวอยู่คนเดียว รับรู้อารมณ์ของผู้อื่นและตอบสนองอย่างเหมาะสมได้น้อย ไม่พูด หรือพูด

เลียนแบบได้แต่ ใช้คำพูดเพื่อการสื่อสารไม่เป็น แสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม มักถูกปฏิเสธจากสังคมและอาจทำให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆตามมา ดังนั้นสรุปได้ว่า เด็กออทิสติกความสามารถสูงที่ขาดความสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นแล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองปฏิสัมพันธ์ได้อย่างไม่เหมาะสมเป็นผลมาจากมีข้อจำกัดในการรับรู้ทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ทางสังคม จากแนวคิดการแบ่งกลุ่มที่มีความบกพร่องทางสังคมของวอลเลอร์ (Voeller, K. K. S. 1994: 14) ทำให้ทราบว่าเด็กออทิสติกเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างเหมาะสมคือ มีการรับรู้ทางสังคมที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้เข้าใจรูปแบบการรับรู้ทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ทางสังคม พบว่า คลิก, เอ็น อาร์ และ ดอสซ์ เค เอ (Crick, N. R.; & Dodge, K. A. 1996: 993-1002) ได้อธิบายกระบวนการรับรู้ทางสังคมของบุคคลไว้ 6 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 กระบวนการรับรู้ทางสังคมตามแนวคิดของ คลิก, เอ็น อาร์ และ ดอสซ์, เค เอ (Crick, N. R.; & Dodge, K. A.)

จากภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการรับรู้ทางสังคม ดังนี้

1) การเลือกรับข้อมูลทางสังคม คือ การเลือกให้ความสนใจกับข้อมูลทางสังคมที่พบ เช่น สีหน้า ท่าทาง คำพูด น้ำเสียง และสิ่งแวดล้อมเพื่อทำความเข้าใจต่อเหตุการณ์

2) การแปลข้อมูลทางสังคม คือ การรวบรวมข้อมูลที่สังเกตได้ มาตีความ และสรุปเหตุการณ์ในภาพรวม

3) การตั้งเป้าหมายการตอบสนอง คือ การกำหนดสิ่งที่ตนเองต้องการจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในเหตุการณ์ที่เผชิญอยู่

4) การสร้างทางเลือกในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ คือ การเปรียบเทียบเหตุการณ์ ที่เผชิญอยู่กับประสบการณ์ก่อนหน้าเพื่อค้นหาแนวทางในการตอบสนองเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ โดยทางเลือกในการตอบสนองอาจมีหลายแนวทาง

5) การตัดสินใจเลือกการตอบสนอง คือ การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียแนวทางการแสดงออกที่สร้างได้ และตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการแสดงออก การตอบสนองต่อเหตุการณ์

6) การแสดงพฤติกรรมและการประเมินผล คือ การแสดงพฤติกรรมตามที่ได้เลือกและสังเกตผลตอบรับที่ได้เป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ได้ผลหรือต้องปรับปรุงอย่างไร

การรับรู้ทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ของบุคคลนั้นจะมีการรับรู้ถึงพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลหรือกลุ่มคนในสถานการณ์ต่าง ๆ เสมอ การรับรู้ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการตีความหมาย และผลจากการตีความนี้ก็จะมียุทธวิธีพลต่อการแสดงพฤติกรรมตอบสนองของแต่ละบุคคลแต่ละคนในสังคมด้วย แต่ความบกพร่องในการรับรู้ความรู้สึกอารมณ์ และไม่สามารถแสดงความรู้สึกร่วมกับผู้อื่น ทำให้เด็กออทิสติกมีปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามพัฒนาการทางจิตใจ (Baron - Cohen, Simon., 2009) ดังนั้นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกคือการไม่เข้าใจจิตใจของผู้อื่น หรือที่เรียกว่า “Theory of Mind”

1.2.3. ทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind)

ทฤษฎีของจิตใจ เป็นแนวคิดทางจิตวิทยาซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ของความเข้าใจความคิดผู้อื่น เริ่มมาจากทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ล ดาร์วิน (Charles Darwin's Theory of Evolution) ซึ่งมนุษย์จะพัฒนาความเป็นสัตว์สังคมมากขึ้นตามกาลเวลาของพัฒนาการทฤษฎีของจิตใจทำให้เราเข้าใจถึงความตั้งใจและความรู้สึก ที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมที่แสดงออก

เฮอลิน โคเฮน และแฮตวิน (Howlinm, P.; Cohen S., Baron; & Julie Hadwin, 2002: 2-13, 23-31) ใช้ทฤษฎีของจิตใจอธิบายถึงความบกพร่องทางสังคมของเด็กออทิสติกว่าไม่สามารถที่จะเข้าใจได้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไร มีความรู้สึก มีความตั้งใจหรือมีแรงจูงใจอะไรที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมที่แสดงออกมา

ความสามารถในส่วนนี้เรียกว่า "ความบกพร่องของการอ่านจิตใจ" (Mind Blindness) ซึ่งในคนปกติจะสามารถ "อ่าน" สีหน้าท่าทางพฤติกรรมของคนอื่นได้เมื่อเราเห็นเราสามารถตั้งสมมุติฐานขึ้นในใจได้เองว่าคนๆ นั้นกำลังคิดวางแผนจะทำอะไรและรับรู้ได้ถึงอารมณ์เจตนาซึ่งซ่อนอยู่ภายในลักษณะนี้เป็นการแสดงว่าเรามี "ทฤษฎีจิตใจ (Theory of Mind)" เด็กสามารถอ่านจิตใจได้ แม้ในเด็กทารกก็สามารถแยกแยะอารมณ์ทางสีหน้าได้ว่าดีใจ เสียใจ โกรธ กลัว เด็กปกติอายุ 3 ปี สามารถคาดเดาว่าสถานการณ์อย่างใดจะมีผลต่ออารมณ์ (เช่น สถานการณ์ดีทำให้มีความสุข แต่ถ้ามีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นทำให้ไม่มีความสุข) และความต้องการ ปรารถนา (เช่น เมื่อได้รับการตอบสนองจะเกิดความรู้สึกดีใจ ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็จะรู้สึก เสียใจ) เด็กปกติอายุ 4-6 ปี สามารถคาดเดาได้ว่าผู้อื่นต้องการและเชื่อว่ารู้สึกอย่างไรความเชื่อมีผลต่ออารมณ์ (เช่น เมื่อคิดว่าได้สิ่งที่ต้องการก็มีความสุข แต่ถ้าคิดว่าไม่ได้ก็เสียใจ) เด็กออทิสติกจะสามารถคาดเดาบทบาททางด้านอารมณ์ ความเชื่อ ได้น้อยกว่าเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ เด็กออทิสติกจะเข้าใจอารมณ์ง่าย ๆ เช่น ต้องการหรือไม่ต้องการ แต่เมื่อซับซ้อนก็จะไม่เข้าใจ เป็นต้น

ความสำคัญของการอ่านจิตใจ

ความสำคัญของการสอนการอ่านจิตใจ (Mind Reading) คือ การสอนให้เด็กออทิสติก เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นว่าผู้อื่นมีอารมณ์เช่นใดโดยการฝึกให้เด็กเข้าใจและคาดเดาอารมณ์ผู้อื่นจากการแสดงออกทางสีหน้าและการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เด็กออทิสติกมีลักษณะของการไม่เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น เนื่องจากเด็กออทิสติกไม่เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมในสายตาของคนอื่น ทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ขาดเพื่อน ขาดความสัมพันธ์กับคนรอบข้างและไม่เข้าใจสิ่งที่ดำเนินไปรอบตัวอย่างดีพอ (ผดุง อารยะวิญญู, 2546: 51) เฮลีน โคเฮน และแฮดวิน (Howlin P; Cohen S. Baron; & Julie Hadwinm, 2002: 7-11) ได้อธิบายภาวะทางจิตใจ คือ ความไม่สามารถเข้าใจจิตใจของตนเองและผู้อื่นทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสังคมและด้านการสื่อสารตั้งแต่เด็กจนไปสู่วิถีผู้ใหญ่ซึ่งในเด็กปกติอายุ 2 ปี จะเล่นสมมุติเป็นแต่ในเด็ก ออทิสติกที่มีอายุสมมามากกว่า 2 ปี จะมีการเล่นสมมุติเล็กน้อย หรือไม่มีเลยซึ่งมีน้อยกว่าในกลุ่มของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ตัวอย่างของภาวะทางจิตใจของเด็กออทิสติกจากคลินิกมีดังนี้

- 1) ไม่รับรู้ต่อความรู้สึกของผู้อื่น
- 2) ไม่สามารถพิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่คนอื่น ๆ รู้
- 3) ไม่สามารถที่จะรักษามิตรภาพโดยการอ่านจิตใจและตอบสนองอย่างตั้งใจ
- 4) ไม่สามารถที่จะอ่านระดับเสียงของคู่สนทนาได้
- 5) ไม่สามารถที่จะสืบหาความหมายว่าคนพูดหมายความว่าอย่างไร
- 6) ไม่สามารถทำนายความคิดและการกระทำของผู้อื่น
- 7) ไม่สามารถเข้าใจความเชื่อที่ผิด

- 8) ไม่สามารถที่จะเข้าใจเรื่องโกหกหรือเรื่องไม่มีจริงได้
- 9) ไม่สามารถเข้าใจเหตุผลการกระทำของคนอื่น
- 10) ไม่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้เขียนขึ้นหรือขนบธรรมเนียม

ประเพณีการสอนอ่านจิตใจ

เด็กตามอดเรียนรู้อ่านหนังสือได้โดยผ่านอักษรเบลล์ ปัญหาของการเรียนรู้สำหรับเด็กตามอดก็คือ การรับรู้คำ ภาษาที่เขียนขึ้น เด็กตามอดไม่ได้มีความบกพร่องในระบบการรู้ การคิด แต่บกพร่องทางประสาทการรับรู้สำหรับเด็กออทิสติกนั้นตรงกันข้ามกัน คือ เด็กออทิสติกไม่มีระบบประสาทรับรู้บกพร่อง แต่บกพร่องในระบบการรับรู้การคิด ซึ่งก็คือความบกพร่องในความสามารถในการอ่านจิตใจ หลักการสอนเด็กออทิสติก คือ การสอนให้เด็กอ่านจิตใจได้ ซึ่งความลำบากมากกว่าสอนเด็กตามอดให้อ่านได้เพราะว่ามีเรื่องของการเล่นความเข้าใจมาเกี่ยวข้องด้วย แต่ปรากฏว่าเด็กออทิสติกสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ที่จะเข้าใจในสภาวะอารมณ์ได้โดยที่การสอนอาจจัดทำผ่านสื่อหลายประเภท เช่น แผ่นป้าย รูปภาพ กระดาน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ความรู้ความเข้าใจทักษะทางสังคมในโรงเรียนเป็นหัวใจสำคัญของความสามารถของเด็กออทิสติกในการได้รับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น พื้นฐานของความสามารถที่สำคัญนี้อยู่ในการพัฒนาทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind) เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของความเข้าใจในพฤติกรรมทางสังคม เข้าใจความคิด ความรู้สึกและมุมมองที่แตกต่างของผู้อื่น แต่สำหรับเด็กออทิสติกไม่สามารถรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ของผู้อื่น ดังนั้นการนำทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind) มาใช้เป็นสื่อกลางในการอ่านจิตใจผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายคือให้เด็กออทิสติกได้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด สามารถอ่านสีหน้า ท่าทาง พฤติกรรมของผู้อื่น

1.3 พัฒนาการทางสังคมในโรงเรียนของเด็กปกติ และเด็กออทิสติก

ความหมายของพัฒนาการทางสังคมมีนักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาการทางสังคมไว้ดังนี้

บุบผา เรืองรอง (2557: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการด้านสังคมว่าหมายถึง การพัฒนาความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพื่อการดำรงชีวิตที่เป็นปกติสุข การพัฒนาทางสังคมของคนเราเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น สามารถสร้างสังคมได้โดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 20) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการด้านสังคมว่า หมายถึง พฤติกรรมในส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตนและส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น

สุณีย์ ชีรดากร (2542: 24) ได้กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการด้านสังคมว่า หมายถึง ความสามารถในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดีและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเองได้

จากที่กล่าวมาสรุปว่าความหมายพัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรม ความสามารถที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวตัวเองได้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมดำรงชีวิตที่เป็นปกติสุข ดังนั้นพัฒนาการทางสังคมของคนเราจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น สามารถสร้างสังคมได้โดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามวัย

1.3.1 พัฒนาการทางสังคมในโรงเรียนของวัยเด็กตอนปลาย (วัยเรียน)

ในการพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กมีประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งคือ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นของพัฒนาการตามวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนที่ถึงแม้ว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ก็อาจมีพัฒนาการทางสังคมล่าช้ากว่าเด็กทั่วไป อย่างไรก็ตามควรควรเข้าใจลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กปกติเพื่อเป็นเกณฑ์ในการทำความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น

เด็กในวัยประถมศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปีนั้น เป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางสังคมอีกด้วย โดยที่เด็กจะมี การพบปะกันทางสังคมมากขึ้น เด็กจะใช้เวลาอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่มากขึ้น ถึงแม้ว่าพ่อแม่จะมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก็ตาม บุคคลอื่นก็มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กพอ ๆ กับพ่อแม่ เช่นกัน

เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ที่จะสามารถรับผิดชอบตนเองได้ เช่น เริ่มเรียนรู้ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น การให้ความเป็นเพื่อนกับบุคคลอื่น เป็นต้น สังคมของเด็กวัยนี้จะเริ่มอยู่กับกลุ่มและกับเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กจะเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เริ่มเรียนรู้มารยาททางสังคม และนิสัยที่เหมือนเด็กเล็กๆ จะเริ่มลดลง

นิชรา เรื่องดารกานนท์ และคนอื่น ๆ (2551: 33-34) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านสังคมวัยนี้ว่าจะมีพัฒนาการด้านสังคมเด่นมากโดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นทั้งในบ้านและนอกบ้าน ทั้งกลุ่มวัยเดียวกันและวัยผู้ใหญ่จะมีสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่นอกบ้านมากขึ้น ส่วนสังคมกับกลุ่มเพื่อนมักจะเป็นสังคมเฉพาะเพื่อนเพศเดียวกัน มีการเรียนรู้กติกาการเล่นและกติกาสังคม ซึ่งเหมาะสำหรับฝึกเด็กวัยนี้ให้เรียนรู้และฝึกฝนกิจกรรมประเภททักษะต่างๆ เช่น การร้องรำ ทำเพลง การกีฬา การดนตรี งานบ้านและสุนิสัยต่างๆ ซึ่งจะติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต จากการศึกษาของ เพอร์รี่และบัลเชย์ พบว่า เด็กที่มีสัมพันธภาพเชิงลบกับผู้ใหญ่จะเป็นคนอันธพาลและจิตใจไม่อยู่กับร่องกับรอยเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะเป็นพ่อแม่ หรือเพื่อนที่ไม่ดี รักใคร่ไม่จริงใจ และไม่จริงใจ ส่วนเด็กที่มีสัมพันธภาพเชิงบวกกับผู้ใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีพื้นฐานบุคลิกภาพมั่นคง สุขภาพดี ปรับตัวทางจิต-สังคมได้ดี สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ได้ดี เช่น การมีศักดิ์ศรีแห่งตน (self esteem) ความรู้สึกมั่นคงทางใจ ความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง (self worth) รู้จักตน (self awareness) และรักผู้อื่นเป็น ดังนั้นพัฒนาการทางสังคมของเด็กทั่วไปซึ่งอยู่ในช่วงเด็กวัยเรียน คือ วัยตั้งแต่อายุ 6 ปี จนถึงอายุครบ 12 ปี ซึ่งมีพัฒนาการทางสังคมดังนี้

อายุ 6 ปี เด็กวัยนี้เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นเป็นกลุ่มและมักจะ เป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเองมีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียง คนเดียวในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่น เล่นรุนแรงพยายามที่จะเป็นที่หนึ่งในการเล่นต้องการ เป็นผู้นำและถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนเองก็พยายามปรับกฎ นั้นให้มาเป็นประโยชน์ของตน (Seefeldt V. 1980: 7-11)

อายุ 7 ปี สามารถจัดระบบระเบียบให้กับตนเอง เตรียมตัวเองในการไป โรงเรียนตลอดทั้งเครื่องใช้ในการเรียน เริ่มตรงต่อเวลา เด็กผู้หญิงจะช่น้อยลงโดยชอบเล่นเกี่ยวกับการบ้าน การเรื่อนมากกว่าการกระโดด การปีนป่าย ชอบระบายสี ตัดเย็บเสื้อผ้าตุ๊กตาคะดาดส่วน เด็กผู้ชายชอบเล่นเครื่องมือ เป็นช่างซ่อมรถ ชอบทหาร ชอบตำรวจ ชอบเลื่อยไม้ ชอบเครื่องบิน

อายุ 8 ปี อ่านหนังสือพิมพ์เรื่องสัตว์ นวนิยาย ได้เข้าใจดีขึ้น มีมารยาทใน สังคมพอสมควร มีความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ชอบเล่นเป็นหมู่ ไม่ชอบเล่นคนเดียว จะมีระเบียบ ของตนเองในเรื่องการกิน การนอน และการขยับถ่ายที่เป็นแบบแผนของตนเอง เช่น จัดทำเตียงนอน ให้เรียบร้อย เช็ดถูพื้นหรือโต๊ะเมื่อทำนมหรือน้ำหวานหก พับเสื้อผ้าที่ซักแล้วและนำเสื้อผ้าที่แห้ง แล้วไปแขวนที่ราวในตู้เสื้อผ้า จัดเก็บของตนเองให้เป็นที่เป็นทางให้เรียบร้อย จัดโต๊ะอาหารได้ เรียบร้อย

อายุ 9 ปี ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติเรื่องสัตว์ การผจญภัยมากขึ้น จะอ่านหนังสือเทพนิยายน้อยลง แต่ยังชอบอ่านการ์ตูน รู้จักมารยาทของสังคมดีขึ้น เข้ากับเพื่อนฝูง และกลุ่มได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง รักความยุติธรรม ถ้าทำผิดจะยอมรับผิด รักหมู่คณะ ยกย่อง เพื่อนที่เป็นเพศเดียวกัน เลียนแบบกันเองในกลุ่มในเรื่องการแต่งตัวและกิริยาท่าทาง อาจมีภาษา ที่เข้าใจกันเฉพาะภายในกลุ่ม และจะพยายามประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตน

อายุ 10 ปี มีความเป็นระเบียบในการทำกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้นแสดงออกถึง ความสามัคคีของหมู่คณะพยายามทำในสิ่งที่ดี และสามารถให้คำแนะนำเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้ รู้จักเห็นอกเห็นใจเพื่อนฝูง จะติดเพื่อนมากกว่าอยู่บ้าน เมื่อเข้ากลุ่มจะวิพากษ์วิจารณ์ครูหรือกลุ่ม เพื่อนต่างเพศ ในช่วงนี้จะรับผิดชอบตนเองได้ดีขึ้น คือ ทำความสะอาดห้อง ช่วยงานซักรีดเสื้อผ้า เอาขยะไปทิ้งช่วยทำอาหารจัดเตรียมอาหาร ช่วยดูแลสนามหญ้าและต้นไม้ จัดเก็บหนังสือเข้าชั้น หนังสือ

อายุ 11-12 ปี เด็กวัยนี้จะมีเพื่อนวัยเดียวกัน มีการเล่นเป็นกลุ่ม บางคนจะเริ่ม แสดงความสนใจในเพศตรงข้าม สนใจกีฬาที่เล่นเป็นทีม กิจกรรมกลางแจ้ง สัตว์เลี้ยง งานอดิเรก หนังสือ การ์ตูน จะมีลักษณะเป็นคนที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายๆ อาจกลายเป็นคนเจ้าอารมณ์ และชอบ การวิพากษ์วิจารณ์ จะเห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากกว่าความคิดเห็นของ ผู้ใหญ่ และจะมีความกังวล เริ่มเอาใจใส่กับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจและ ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงของตนด้วย

1.3.2 พัฒนาการทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกตอนปลาย (วัยเรียน)

การพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งคือความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นของพัฒนาการตามวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การสังเกตอาการเด็กออทิสติกนั้นสามารถสังเกตเห็นอาการได้ตั้งแต่อายุ 3 เดือนขึ้นไป เด็กออทิสติกมีพัฒนาการทางสังคมล่าช้ากว่าเด็กทั่วไป อย่างไรก็ตามครูควรเข้าใจขั้นพัฒนาการของเด็กปกติเพื่อเป็นเกณฑ์ การทำความเข้าใจให้ง่ายขั้นเด็กในวัยประถมศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปีนั้น เป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ พัฒนาการมีประสิทธิภาพซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางด้านสังคมด้วย เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ที่จะสามารถรับผิดชอบตนเองได้ เช่น เริ่มเรียนรู้ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น การให้ความเป็นเพื่อนกับบุคคลอื่น เป็นต้น สังคมของเด็กทั่วไปในวัยนี้จะเริ่มอยู่กับกลุ่มและกับเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กจะเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เริ่มเรียนรู้มารยาททางสังคม ส่วนนิสัยเหมือนเด็กเล็กๆจะเริ่มลดลง ส่วนเด็กออทิสติกจะนิ่งเฉยต่อสิ่งรอบตัวและจะมีการกระทำที่ซ้ำๆ เช่น ขยับมือแบบเดิมๆ หรือมองจุดเดียวซ้ำๆ การประเมินว่าเด็กที่มีอาการออทิสติกหรือไม่นั้น สามารถดูได้จากพัฒนาการด้านสังคมและด้านการสื่อสารว่าเป็นไปตามวัยหรือไม่ เด็กออทิสติกจะมีพัฒนาการที่เป็นไปอย่างช้าๆ พัฒนาการที่ผิดปกติในเด็กออทิสติกอายุ 6-12 ปี เด็กออทิสติกในวัยนี้ซึ่งเป็นวัยเรียน พฤติกรรมที่พบได้แก่ การมีพฤติกรรมแยกตัว ชอบอยู่คนเดียวไม่มีสมาธิ หลีกเลี่ยงกิจกรรมในการสัมผัสกับพื้นผิวต่างๆ ดึงสิ่งของบางอย่างชอบรับประทานอาหารซ้ำๆ หรืออาหารกรุบกรอบ ชอบปีนป่าย กระโดด อยู่ไม่นิ่ง ไม่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการได้ยินหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการได้ยินผิดปกติ มีความบกพร่องในการบอกหรือคิดหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ว ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ได้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาง่ายๆ ได้ไม่สามารถเริ่มต้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ พัฒนาการเล่นไม่เหมาะสมกับวัย ไม่สามารถร่วมเล่นกับเด็กอื่น

เนื่องจากไม่เข้าใจกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม (Loveland, K. A.; et al. 2005: 9) ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมนักกิจกรรมบำบัดแห่งประเทศไทย (มยุรี เพชรอักษร; และคนอื่นๆ. 2550: 12) ที่แบ่งพัฒนาการที่ผิดปกติของเด็กออทิสติกตามองค์ประกอบในการทำกิจกรรม (performance components) ดังนี้

1) ด้านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวมีพฤติกรรมแยกตัว ชอบอยู่คนเดียว ไม่สามารถนั่งเรียนในห้องเรียนได้ มีพฤติกรรมชอบกัดฟัน ชอบสะบัดมือซ้ำๆ ไม่แสดงอาการเจ็บปวดเมื่อล้มกระแทกหรือได้รับบาดเจ็บ มีพฤติกรรมชอบโยกศีรษะ โยกตัว หมุนตัว บางรายไม่ชอบกิจกรรมการเคลื่อนไหวและเล่นกีฬากลางแจ้ง มีพฤติกรรมชอบดมกลิ่นต่างๆ ชอบชิมหรือนำสิ่งของเข้าปากไม่ตอบสนองต่อการได้ยิน เช่น เรียกชื่อแล้วไม่หัน บางรายอาจชอบฟังเสียงซ้ำๆ เช่น เสียงกดชักโครก เสียงแอร์ เสียงปิดเปิดประตู เป็นต้น

2) ด้านความรู้ความเข้าใจและการประสานประสานด้านความรู้ความเข้าใจ ไม่รับรู้เวลา สถานที่ บุคคล ช่วงสมาธิไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมใดๆ ได้จนเสร็จสิ้น พบปัญหาใน

การเริ่มต้นและสิ้นสุดในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ของสิ่งของในชีวิตประจำวันได้ เช่น สิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต สิ่งของ สัตว์ ผลไม้ สิ่งที่รับประทานได้หรือไม่ได้ เป็นต้น ไม่รับรู้และเข้าใจในสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อตนเอง เช่น ชอบเล่นปลั๊กไฟ กระโดดจากที่สูงไม่ระวังความปลอดภัย เป็นต้น ปัญหาด้านการเรียน เช่น การอ่านจับใจความ เขียนตัวหนังสือกลับด้าน ใส่วรรณยุกต์หรือสระไม่ถูกตำแหน่ง ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียน เช่น รูปทรง สี ตัวเลข และไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันได้

3) ไม่แสดงออกทางสีหน้าไม่สามารถใช้กิริยาท่าทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การไหว้ การบอกรับ ไม่สามารถเริ่มต้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แสดงท่าทีตอบสนองต่อบุคคลและสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่พูดสื่อความหมาย เป็นต้น ดังนั้น พัฒนาการทางสังคมของเด็กปกติและเด็กออทิสติกจึงสรุปได้ดังนี้

ตาราง 6 พัฒนาการทางสังคมของเด็กปกติและเด็กออทิสติก

ลักษณะพัฒนาการทางสังคม อายุ 6-12 ปี	
เด็กปกติ	เด็กออทิสติก
- เล่นเป็นกลุ่ม - ชอบเล่นเป็นหมู่ ไม่ชอบเล่นคนเดียว - รู้จักมารยาทของสังคมดีขึ้นเข้ากับเพื่อนฝูงและกลุ่มได้ดี - ติดเพื่อน - สนใจในเพศตรงข้าม - สนใจกีฬาที่เล่นเป็นทีม - ต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับ	- เล่นคนเดียว - ไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ได้ - ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ - ไม่สามารถเริ่มต้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ - ไม่สามารถเล่นกับเด็กในวัยเดียวกัน - ไม่เข้าใจการแสดงออกทางสังคม - มีปัญหาการเข้าหาผู้อื่น

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญสำหรับวัยเด็กตอนปลาย (วัยรุ่น) คือ การเรียนรู้ฝึกฝนทักษะการมีสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนในชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งนี้จะมีประโยชน์ต่อเด็ก 3 ประการด้วยกัน คือ

1. สอนให้รู้จักปรับตัวเข้ากับกลุ่ม สามารถเล่นด้วยกันได้ โดยรู้จักยืดหยุ่นปรับตัว และรู้จักปรับเกมการเล่นให้เข้ากับความต้องการของกลุ่ม
2. สอนให้รู้จักกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ทางสังคมของกลุ่ม
3. ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันทำให้เรียนรู้บทบาทต่างๆ ที่เหมาะสมตามเพศ มีเพื่อนรักที่รู้จักกัน มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางกว่าเดิม ทำให้ยอมรับถึงความแตกต่างของสิ่งต่างๆ ได้ง่าย

1.4 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

หลักการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนคือ การจัดให้เด็กทำงานกันเป็น "กลุ่ม" เป็นวิธีการที่ดียิ่งยิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคมในโรงเรียน เด็กจะมีการเรียนรู้ถึงการแก้ปัญหาจากการทำงานกลุ่ม การจัดให้มีกลุ่มหลายๆ กลุ่ม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้ "ครู" เป็นผู้แนะนำ จะช่วยให้เด็ก ได้เรียนรู้วิธีการเล่นที่เหมาะสมและรู้จักยอมรับผลของการแข่งขัน ด้วย การเล่นของเด็กวัยนี้ยังไม่ค่อยกว้างขวางมากเท่าไรเด็กจะเริ่มเล่นอยู่ในกลุ่มมากขึ้น ลดการเล่นแบบต่างคนต่างเล่น เด็กจะเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่นอยู่เสมอมีการเอาแต่ใจตนเองบ้าง และต้องการเอาชนะบ้าง แต่เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดีขึ้น การรวม "กลุ่ม" นั้น มีอิทธิพลต่อเด็กมากทำให้เด็กได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐาน เช่น ได้รับคำยกย่อง ได้เป็นคนสำคัญของกลุ่ม ได้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะอยากให้ผู้อื่นสนใจร่วมทำกิจกรรมกับตน และตนก็ได้มีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมของผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กได้พัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ ความรู้สึก ว่าตนมีเจ้าของและเป็นเจ้าของจะเห็นได้ว่าการที่เด็กได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มนั้น ทำให้เด็กได้รู้จักโลก รู้จักสังคม และชีวิตดีขึ้น พ่อ แม่และผู้ปกครองควรมีส่วนสนับสนุนและให้โอกาสเด็กคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเด็กก็จะทำให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมีทักษะทางสังคมดีขึ้น

เป้าหมายของการเสริมสร้างทักษะทางสังคม มี 3 ประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 36-38 และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2554: 31-36)

1. การเสริมสร้างทักษะทางกาย เพื่อให้เด็กสามารถไขว่คว้าต่างๆ ของร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
2. เสริมสร้างทักษะการเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เพื่อให้เด็กได้ตระหนักรู้ว่าตนเองมีลักษณะอย่างไร มีความสามารถในด้านใดบ้าง ได้รู้ในสิ่งที่ตนชอบและเพื่อนไม่ชอบ ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น
3. เสริมสร้างทักษะการใช้คำพูดในการสื่อสารเพื่อให้เด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ มีการสื่อสารให้ถูกกับกาลเทศะและบุคคล เพื่อให้เด็กได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น
4. การปรับพฤติกรรมของเด็ก ต้องค่อยๆ ให้เด็กปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรงเวลาเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
5. การพัฒนาพฤติกรรมโดยการเป็นตัวอย่างที่ดี การให้เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่ชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติพี่น้อง เพื่อน ตัวละครในนิทานต่างๆ
6. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมโดยการแสดงออกด้วยวาจา หรือท่าทางว่าเด็กควรหรือไม่ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้าเป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่เด็กจะทำอะไรผิดพลาดไป

การฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียนครูสามารถฝึกให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนเนื้อหาวิชาตามปกติและเวลาอื่นๆ ที่เด็กอยู่ในโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก ครูจึงสามารถฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียนได้เกือบตลอดเวลา โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในโรงเรียนมากขึ้น ดังนั้นการที่จะสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนในกลุ่มเด็กออทิสติกควรทำให้เด็กออทิสติกรู้ว่าการสร้างสัมพันธภาพของผู้อื่นอย่างเหมาะสมเป็นองค์ประกอบสำคัญ และจะต้องมีการสอนว่าในสถานการณ์ใดควรปฏิบัติตนอย่างไร ให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น การช่วยเหลือทักษะทางสังคมในโรงเรียนจะช่วยให้เด็กออทิสติกเข้าใจและเกิดแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556: 12-16) กล่าวว่า ปัญหาสังคม (Social Problem) ที่พบในเด็กออทิสติกแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การแสดงออกทางสังคมในรูปแบบแปลกๆ (Socially Awkward) พยายามอย่างมากที่จะมีเพื่อนแต่ก็ไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ได้
2. หลีกเลี่ยงการเข้าสังคม (Socially Avoidant) หลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการแสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว โมโห ฉุนเฉียว วีนวีน
3. เพิกเฉยต่อการเข้าสังคม (Socially Indifferent) ไม่สนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองเป็น

แนวทางการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน การเสริมสร้างทักษะทางสังคมนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการสอนที่มีปัจจัยและวิธีการต่างๆ หลายด้าน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและจัดให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของเด็กให้มากที่สุด โดยสอนให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ ซึ่งครูผู้สอนควรจะนำไปปฏิบัติ โดยกระทำการฝึกฝนและแก้ปัญหาพร้อมกัน การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สามารถทำได้ 2 แบบ คือ

1. การสอนแบบบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเนื้อหาวิชาเหมือนเดิมแต่จะเน้นกระบวนการเรียนการสอนและเทคนิควิธีที่จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในโรงเรียนขณะที่เรียน
2. การสอนโดยการจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยตรง เป็นการแยกกิจกรรมการฝึกจากการเรียนการสอนปกติ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตของเด็ก หรือเลือกฝึกทักษะที่จำเป็นให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กซึ่งควรจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ

ริกจิโอ (Riggio, R. E. 2015: Online) และแกรนดิน (Grandin. 2002: 16) ได้เสนอการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. ให้รู้จักเริ่มต้นและคงไว้ซึ่งการสนทนา
2. ให้รู้จักวิธีแลกเปลี่ยนกัน
3. ให้รู้ว่าทำอะไรที่จะไม่รบกวนผู้อื่น
4. ให้รู้จักสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือการจำแนกทักษะสังคมที่เป็นปัญหา
5. สอนการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

6. สอนให้เล่นและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม
7. เป็นแบบอย่าง การวางตัว ความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และผู้ใหญ่ สอนให้รู้คุณธรรมและคุณค่าของมนุษย์ โดยให้ฝึกก่อนแสดง การฝึกฝนและปฏิบัติหลายๆ ครั้ง
8. สอนการอ่านภาษากาย
9. สอนให้รับรู้ระดับอารมณ์ต่างๆ
10. สอนให้เรียนรู้และมีอารมณ์ร่วมกับผู้อื่น
11. บันทึกการพัฒนาของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
12. จำลองตัวแบบของทักษะนั้นๆ
13. นำไปใช้ในสถานการณ์ทั่วไป

ส่วนเวสวูด (Westwood, Peter. 2003: 11) ได้แบ่งขั้นตอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดทักษะที่จะเสริมสร้าง พิจารณาจากทักษะที่สำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้เกิดทักษะดังกล่าว การสอนอาจจะใช้ วีดีโอ รูปภาพ การ์ตูน หุ่นกระบอก หรือชี้ให้เด็กเห็นกิจกรรมที่เพื่อนๆ ทำในกลุ่ม
2. ทำให้ดู โดยแบ่งทักษะเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน โดยครูแสดงให้ดูหรือให้เพื่อนแสดงให้ดู
3. การเลียนแบบและการฝึกซ้อม ให้เด็กเลียนแบบตามครูหรือเพื่อน
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ถ้าเด็กยังทำได้ไม่ดี ครูควรบอกเด็ก พูดให้กำลังใจเด็ก หรือถ้าเด็กทำดีขึ้นก็ควรชมเชย บันทึกภาพไว้ดูว่าขั้นตอนใดที่ควรปรับปรุงแก้ไข
5. จัดเตรียมสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้ใช้ทักษะ โดยจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือจัดเป็นคู่แล้วให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้ทักษะได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน
6. ให้แรงเสริมเป็นระยะ ถ้าเด็กสามารถใช้ทักษะทางสังคมได้โดยไม่ต้องชี้แนะ ชมเชย หรือให้รางวัล เด็กจะเป็นที่ยอมรับและมีความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มเพื่อน และรักษาทักษะไว้ให้กลายเป็นพฤติกรรม

1.5 วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมของคนในปัจจุบัน แต่การที่เด็กออทิสติกชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังไม่สนใจต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวซึ่งมีผลต่อความยากลำบากในการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Kapan; & Sadock. 1998: 1183) ดังนั้นการส่งเสริมทักษะทางสังคมในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นสำหรับเด็กออทิสติก ถ้าหากเด็กออทิสติกสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และแสดงพฤติกรรมทางสังคมในโรงเรียน ที่เหมาะสมได้ตั้งแต่เด็ก เด็กออทิสติกก็จะสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากงานวิจัยพบว่าวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ที่ดีควรมีเป้าหมายในการนำไปใช้ในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายบนพื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติของปัญหาทางสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในบริบทที่เป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีหลายวิธี (ผดุง อารยะวิญญู; และคณะ. 2550: 21; Mesibov, G. B., Shea. V.; & Schopler, E. 2004: 8; Rogers, M.; & Myles, B. S. 2001: 10) ดังนี้

1. **การกระตุ้นเตือน (antecedent prompting)** เป็นเทคนิคสำคัญประการหนึ่งที่จะให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ประเภทของการกระตุ้นเตือนที่นิยมใช้มี 4 ชนิด

1) การเรียกร้องความสนใจจากเด็ก (Elicitation) เช่น การเคาะวัตถุที่ใช้ฝึกกับพื้นโต๊ะ หรือให้เด็กสบตา (eye-contact) โดยใช้รางวัลหลอกล่อ

2) การกระตุ้นเตือนทางกาย (Physical Prompting) คือ จับมือของเด็กให้ทำงาน ส่วนที่ครูต้องการให้ทำ เมื่อเด็กทำได้ครูจะลดการช่วยเหลือลงเป็นสัมผัสเบา ๆ และเลื่อนจากการจับมือเป็นแตะข้อศอกและลดความช่วยเหลือจนเด็กสามารถทำได้เอง

3) การกระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง (Gestural Prompting) คือ การสาธิตวิธีปฏิบัติงานให้เด็กดู ให้เด็กเลียนแบบ ถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้ชี้แนะด้วยการชี้ไปที่งานหรือวัตถุนั้น

4) การกระตุ้นด้วยวาจา (Verbal Prompting) คือ การออกคำสั่งหรือชี้แจงด้วยคำพูดซึ่งครูต้องพยายามใช้คำสั่งสั้น ๆ และง่ายพอที่เด็กจะเข้าใจได้

2. **เพื่อนช่วยสอน (peer tutoring)** การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน หมายถึง วิธีการสอนที่ให้เพื่อนนักเรียนช่วยสอนให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัวหรือ 1 : 1 โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเป็นนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นเดียวกัน อายุเท่ากัน แต่มีความสามารถสูงกว่ามาช่วยสอน

ประโยชน์ของการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน

1) ประโยชน์สำหรับครู ทำให้มีผู้สอนเพิ่มขึ้นจากเดิมมี 1 คน ใน 1 ห้องเรียน เมื่อมีเพื่อนนักเรียนช่วยสอนจึงเท่ากับว่ามีครูมากกว่า 1 คน ในห้องเรียน ผู้สอนมีคนที่ช่วยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงยิ่งขึ้น

2) ประโยชน์สำหรับนักเรียน นักเรียนจะได้รับผลประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย คือ

2.1 นักเรียนผู้ช่วยสอนจะเกิดทักษะในการเรียนรู้และทักษะทางสังคมมากขึ้น

2.2 นักเรียนผู้ถูกสอนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นจากการใช้ภาษาของเพื่อนในวัยเดียวกัน

3. **การอ่านจิตใจ (mind reading)** มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของเทคนิคการอ่านจิตใจคือการสอนให้เด็กออกข้อคิดได้เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น โดยฝึกให้เด็กเข้าใจและคาดเดาอารมณ์ผู้อื่นจากการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ประโยชน์ของการอ่านจิตใจ

- 1) ช่วยในการสอนพฤติกรรมทางสังคม
- 2) สามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และแสดงออกต่อผู้อื่นได้เหมาะสมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ
- 3) ช่วยให้เด็กออทิสติกที่มีปัญหาการสื่อสารได้รับรู้ว่าผู้อื่นมีอารมณ์อย่างไร ขณะสนทนาผู้อื่นต้องการข้อมูลใดจากเรา เราจึงจะให้ข้อมูลได้ถูกต้อง ซึ่งทำให้การสนทนาดำเนินต่อไปได้
- 4) ช่วยให้เด็กออทิสติกเข้าใจตนเองมากขึ้น

4. เรื่องราวทางสังคม (social story) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมและสอนทักษะทางสังคมแก่เด็กออทิสติกหรือเด็กอื่นที่ขาดทักษะทางสังคมเรื่องเกี่ยวกับสังคมอาจเป็นเรื่องหรือข้อความที่อธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในสังคมซึ่งจะช่วยให้เด็กออทิสติกเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น เรื่องราวทางสังคมมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ปฏิบัติการโต้ตอบที่คาดเดาว่าจะเกิดขึ้นจากเด็กออทิสติก เหตุผลที่เด็กแสดงปฏิบัติการโต้ตอบเช่นนั้น ลักษณะทางสังคมที่สำคัญ ปฏิบัติการโต้ตอบที่คาดเดาว่าจะเกิดขึ้นจากคนทั่วไป การใช้เรื่องราวทางสังคมจะทำให้เด็กออทิสติกเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กออทิสติกไม่รู้สึกลำบากใจ หากตนเองต้องอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นช่วยให้เด็กหาข้อเสนอนั้นที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ ช่วย让孩子มีทักษะในการสื่อสาร หากเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ข้อจำกัดของเรื่องราวทางสังคม

เรื่องราวทางสังคม 1 เรื่องใช้กับเด็กออทิสติกได้เพียง 1 พฤติกรรม และ 1 คน เนื่องจากลักษณะพฤติกรรมที่มีปัญหาของเด็กออทิสติกแต่ละคนมีความแตกต่างกันและในแต่ละคนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลายพฤติกรรมและคนละบริบทกัน ดังนั้น เนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนจึงต้องมีความแตกต่างกัน (Adams, L., Gouvousis, et al. 2004: 56; Hutchins, T. L.; & Prelock, P. A. 2006: 38; & Sansosti, F. J., Powell-Smith, K. A.; & Kincaid, D. 2006: 194-204)

5. ฟลออร์ทaime (floor time) หมายถึง ช่วงเวลาพิเศษที่พ่อแม่ใช้ส่งเสริมพัฒนาการให้ลูกเป็นช่วงเวลาที่ใช้ชีวิตร่วมกันในบรรยากาศที่รู้สึกได้ถึงความปลอดภัย อ่อนน้อม เป็นสุข สนุก และปลอดภัย โดยเลือกวิธีการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ระบบรับรู้ความรู้สึก และการสั่งการกล้ามเนื้อของลูก ฟลออร์ทaimeอาจจะเป็นเวลาที่พ่อแม่เล่นกับลูก เวลาที่ร่วมกันทำกิจกรรมที่ลูกชอบ หรือเวลาที่พ่อแม่พูดคุยกับลูกในเรื่องที่ลูกสนใจ ไม่จำเป็นต้องเล่นกันบนพื้นเหมือนกับที่มาจากคำ โดยจะใช้ระหว่างที่นั่งรถ เดินเล่น วาดน้ำ หรือทำงานบ้านก็ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กทั่วไป เด็กที่มีความเสี่ยงสูง เช่น อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก และเด็กที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษจากสาเหตุต่างๆ เช่น เด็กออทิสติก เด็กสมองพิการ เด็กสมาธิสั้น และเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้ากว่าปกติ เป็นต้น

6. การดูแบบอย่างจากวิดีโอ (video modeling) เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้ในการสร้างทักษะในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิซึม โดยการบันทึกวิดีโอบุคคลหรือกลุ่มคนที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ อาทิ การเล่นของเล่น การพูดคุย หรือการทำงานบางอย่างให้สำเร็จลุล่วง เป็นต้น เด็กจะได้ชมการแสดงของบุคคลเหล่านั้นผ่านทางจอทีวีหรือคอมพิวเตอร์ จากนั้นเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นที่พวกเขาได้เห็น รูปแบบการสอนแบบอย่างจากวิดีโอ จะช่วยให้เด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่ออกยักยักดูแล (MacDonald, R., Clark, M., Garrigan, E.; & Vangala, M. 2010: 56)

จุดมุ่งหมาย ของการดูแบบอย่างจากวิดีโอ (video modeling)

- 1) เพื่อนำเสนอสื่อการสอนที่ง่ายต่อความเข้าใจและสามารถดึงดูดให้เด็กเกิดความสนใจและแสดงการโต้ตอบ หรือเลียนแบบพฤติกรรมจากต้นแบบได้
- 2) เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้จากพฤติกรรมของต้นแบบที่หลากหลาย และสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้
- 3) เพื่อสามารถนำเสนอการเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมทางสังคมต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ผ่านต้นแบบได้
- 4) เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม และพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวันได้

ประโยชน์ของการดูแบบอย่างจากวิดีโอ

- 1) ช่วยดึงดูดให้เด็กมีความสนใจและสามารถเลียนแบบตามพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้จากต้นแบบ ซึ่งปรากฏในวิดีโอแสดงต้นแบบพฤติกรรม
- 2) ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมที่หลากหลายจากต้นแบบที่แสดงในแบบอย่างจากวิดีโอ
- 3) ช่วยให้ผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือนำเสนอ พร้อมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงสื่อที่เป็นพฤติกรรมต้นแบบได้อย่างง่ายดายและหลากหลาย
- 4) สามารถทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมทางสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) สามารถทำให้เด็กพัฒนาทักษะต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้น โดยปราศจากพฤติกรรมแทรกแซงและการหันเหความสนใจของเด็กจากสื่อการสอน

7. เกมการศึกษา (Educational Games) หมายถึง เกมที่เน้นกิจกรรมการเล่น และกระบวนการของกิจกรรมโดยผู้สอนและมีการติดตามการเล่น ช่วยให้ผู้เล่นเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เล่นเล่นตามกติกาซึ่งพฤติกรรมการเล่น และผลการเล่นของผู้เรียนจะเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อตอบสนองความต้องการตามวัยของผู้เรียน (Dill, W. R. 1991: 45)

ประโยชน์ของเกมการศึกษา

- 1) ส่งเสริมการสังเกตและเปรียบเทียบจากของจริง วัสดุสิ่งของต่างๆ และรูปภาพ
- 2) ส่งเสริมการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจแก้ปัญหา
- 3) ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
- 4) ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้อื่น เพราะในบรรยากาศการเล่นนั้นเป็นการฝึกฝนการยอมรับผู้อื่น และการที่ผู้อื่นยอมรับตนได้ เป็นการเรียนรู้ การเข้าสังคมเด็กจะแสดงพฤติกรรมจากการสนทนาถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน
- 5) ส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด โดยครูควรมีคำถามให้คิดเกี่ยวกับภาพในเกมหรือเรื่องราวจากเกม
- 6) ส่งเสริมให้เป็นคนยอมรับการแพ้ ชนะ การทำตามกติกา
- 7) ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายจากกิจกรรมอื่น เด็กจะร่าเริงแจ่มใสและมองโลกในแง่ดี
- 8) ส่งเสริมนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก เช่น การมีวินัยในตนเองและหมู่คณะ ความอดทน อดกลั้น ความซื่อสัตย์ การเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น
- 9) ส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อการเล่นและเรียนรู้ที่จะเล่นจากวิธีการเล่น
- 10) ส่งเสริมทักษะที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ทักษะการฟัง การดู การดม การชิม และการจับสัมผัส เกมการศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กได้กระทำ ได้สำรวจ ค้นคว้า จึงเป็นประสบการณ์ตรง ที่เด็กเต็มใจรับด้วยความสนุก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

8. วิธีการสอนเพ็คส์ (PECS) ย่อมาจาก Picture Exchange Communication System เป็นการสอนการสื่อสารกับเด็กออทิสติกโดยใช้ภาพในการสื่อสารจะเริ่มจากการแลกเปลี่ยนภาพระหว่างคู่สนทนา 2 คน

เพ็คส์ (PECS) หมายถึง การใช้ภาพเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการสื่อสารโดยใช้ภาพในการแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ต้องการ บางครั้งเรียกว่าภาษาภาพ (ผดุง อารณวิญญู, 2551: 23)

จุดมุ่งหมายของเพ็คส์

- 1) เพื่อใช้สอนการสื่อสารระหว่างเด็กออทิสติกกับผู้ปกครองกับครูหรือกับผู้อื่นโดยใช้รูปภาพสัญลักษณ์ต่างๆ โดยเน้นให้เด็กสามารถสื่อสารกับผู้อื่นในชีวิตประจำวันได้
- 2) นอกจากใช้กับเด็กออทิสติกแล้ว วิธีนี้อาจนำมาใช้กับเด็กอื่นที่มีความบกพร่องทางการสื่อสารได้ด้วย เมื่อเด็กเข้าใจกระบวนการสื่อสารและสามารถสื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาพได้แล้ว
- 3) การสอนเด็กให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยการพูด

ประโยชน์ของเพ็คส์

วิธีเพ็คส์ (PECS) แตกต่างจากวิธีสอนทั่วไป วิธีสอนแบบนี้เป็นการแลกเปลี่ยนรูปภาพ ซึ่งกันและกันระหว่างครูผู้สอนและเด็กออทิสติก วิธีสอนนี้มีจุดเด่นที่สำคัญคือ

- 1) เพ็คส์สอนให้เด็กสามารถแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบได้ทันทีทันใด
- 2) เพ็คส์สอนให้เด็กเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนา (หรือการสื่อสาร)
- 3) เพ็คส์ให้สิ่งของเป็นรางวัลตามด้วยคำชม
- 4) เด็กไม่จำเป็นต้องมีทักษะเบื้องต้นในการสื่อสาร
- 5) เพ็คส์สอนการสื่อสารในขณะที่เด็กอยู่ท่ามกลางคน 2-3 คน ซึ่งเด็กจะต้องใช้ทักษะทางสังคมเพื่อให้เกิดการสื่อสาร
- 6) หากใช้เพ็คส์แล้วมักเห็นผลในเวลาอันสั้น
- 7) วิธีนี้เป็นวิธีง่ายๆ ทำให้เด็กเข้าใจง่าย

9. กลวิธีการเรียนรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กระบวนการคิด โครงสร้างความคิดในสมองของบุคคล อันเนื่องมาจากการรับรู้ทางสายตา หรือจากการมองเห็น การเรียนรู้ของบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่เกิดจากการจดจำสิ่งของที่เป็นของจริง สิ่งของจำลอง ภาพเคลื่อนไหว ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพลายเส้น ป้ายโฆษณา สัญลักษณ์และโลโก้ต่างๆ ซึ่งทำให้บุคคลออทิสติกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งเสริมกระบวนการคิดในสมอง คนส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้ได้ดีโดยใช้การมองและสร้างภาพในสมองเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้มา พัฒนาเป็นโมเดลใหม่ขยายองค์ความรู้ต่อเนื่องไปสู่ขั้นสูง

ประโยชน์

- 1) สามารถทำตามกฎระเบียบ มารยาททางสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 2) เข้าใจสถานการณ์ที่มีการนำรูปภาพหรือสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองมากำหนดพฤติกรรมตามลำดับ เด็กจะรับรู้ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในระหว่างวันและสามารถบอกคนอื่นได้ว่าวันนี้ทำอะไรมาแล้วบ้าง เข้าใจวิธีการทำงานที่สมบูรณ์ เช่น กิจกรรมการเล่นหรือสื่อสารกับคนอื่นให้สำเร็จด้วยตนเอง
- 3) สามารถถ่ายโยงการเรียนรู้จากสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาแล้วผ่านกิจกรรมการใช้รูปภาพสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองไปสู่กิจกรรมอื่นๆ ที่มีเป้าหมายคล้ายคลึงกัน
- 4) สามารถสร้างทางเลือกที่หลากหลายเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการผ่านการสื่อสารโดยใช้รูปภาพสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง

จากการศึกษาค้นคว้าและการสังเคราะห์โดยใช้แนวคิดหลักการเสริมสร้างทักษะทางสังคม (Social Skills Instruction) โดยเลือกวิธีการสอน 3 วิธีมาใช้ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมแก่เด็กออทิสติกซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เรื่องราวทางสังคม (Social story) ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนด้านทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการรับรู้ทางสังคม วิธีการสอนเรื่องราวทางสังคมเป็นการสอนและส่งเสริมให้เด็กออทิสติกสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เพิ่มทักษะในการสื่อสาร โดยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลง

โดยเรื่องราวทางสังคมสามารถปรับใช้ได้ทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ ห้องเรียน ที่บ้าน หรือที่อื่นๆ ทำให้เด็กออทิสติกเข้าใจได้ง่าย สนุกและไม่เบื่อหน่าย (Gray, C. 2006: 87) ซึ่งเรื่องราวทางสังคมส่งเสริมให้เด็กมีทักษะต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ แนะนำการปฏิบัติตัวในสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ทำให้เข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ให้เด็กออทิสติกรับรู้และเข้าใจในการแสดงออกของสีหน้าท่าทางอารมณ์ของผู้อื่นและอารมณ์ของตนเอง มีการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ช่วยทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้าสังคมได้

3. ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม เพิ่มทักษะด้านต่างๆ เช่น ทักษะการเล่น การรู้จักการเลือกของเล่นที่เหมาะสม

ดังนั้น การนำเรื่องราวทางสังคม (Social story) มาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมที่เป็นการส่งเสริมการสอนทักษะทางสังคมผ่านรูปแบบเรื่องราวที่ง่าย ๆ โดยใช้การรับรู้จากภาพ ทำเป็นหนังสือภาพ และมีประโยคกำกับ ใช้พัฒนาความเข้าใจทางสังคมในสถานการณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล ลำดับเรื่องราว ให้รู้จักการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการรับรู้ทางสังคม

2. เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนด้านทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ การทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการสอนและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทบาทและรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 61-63) กล่าวว่าการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการให้ผู้เรียนช่วยสอนกันเองนี้ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการด้วยกันทั้งสองฝ่าย วิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ ได้มีการพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมายและวิธีการของครู โดยมุ่งเน้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาในด้านความประพฤติและปัญหาอื่นๆ โดยมีความเชื่อว่าวิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้จากกันและกัน และการเรียนรู้แบบนี้ทำให้ผู้ที่เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากภาษาที่ผู้เรียนใช้พูดจาสื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเพื่อนนักเรียนมีวัยเดียวกัน ซึ่ง

ช่วยถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อนๆ ฟังด้วยภาษาและรูปแบบของเขาเองก็จะทำให้เขาเข้าใจในความรู้นั้นได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ผู้เรียนซึ่งได้รับฟังจากเพื่อนก็ได้รับประโยชน์ด้วยซึ่งสอดคล้องกับ (กุลยา ตันติผลลาชีวะ. 2551: 13-14) กล่าวว่าเพื่อนสอนเพื่อน หรือเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการสร้างความคุ้นเคยและเป็นหนึ่งเดียวของการเรียนรู้ด้วยกัน และเป็นการสร้างการเรียนรู้ทางสังคมการเล่นอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการ เด็กต้องเรียนรู้ลำดับในสังคมและการเกื้อกูลตามวัยโดยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในกลุ่ม

ดังนั้นเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยส่งเสริมให้มีทักษะต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เด็กได้รู้สึกเป็นกันเองและผ่อนคลาย

2. เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็น

3. ฝึกแก้ปัญหาในกลุ่มเพื่อน

4. ได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง

5. เป็นพื้นฐานการสร้างความสัมพันธ์ให้กับเด็กและการเรียนรู้ในสังคม

ต่อไป

การนำวิธีเพื่อนช่วยเพื่อนมาเป็นเครื่องมือในการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม รู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้ช่วยสร้างเสริมทักษะทางสังคมกับเด็กออกทิสติกทักษะด้านการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำและการทำงานเป็นกลุ่ม

3. เกมการศึกษา (Educational Games) ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการปรับตัวหรือการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้แก่ การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ และการแสดงออกทางสังคม วิธีการสอนโดยใช้เกมการศึกษามาจากแนวคิดทฤษฎีการฝึกหัดโดยสัญชาตญาณ (Instinct Practice Theory) ทฤษฎีนี้ยึดตามแนวความคิดของ คาร์ล กรอส (Carl, Gross) ที่เชื่อว่า การเล่นเป็นการฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตเพื่อเตรียมตัวสำหรับอนาคตอันเป็นผลทำให้เกิดการกระทำในรูปของการเล่น ถ้าเด็กได้เล่นมากก็จะทำให้มีโอกาสฝึกทักษะและเกิดประสบการณ์มากตามไปด้วยการเล่นจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านการรู้จักควบคุมตนเองและช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและสติปัญญาทำให้มนุษย์พัฒนาไปตามธรรมชาติและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytical Theory) ของอีริคสัน โดยอีริคสันเชื่อว่าการเล่นมีลักษณะเฉพาะและมีความหมายต่อบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน การเล่นของเด็กเป็นพัฒนาการตามขั้นตอน 3 ขั้นดังนี้ (Dill, W. R. 1991: 24, 31)

ขั้นตอนที่ 1 การเล่นที่ตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง จะเล่นเกี่ยวกับตนเองโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย หรือส่งเสียงซ้ำๆ ต่อมาเริ่มมุ่งความสนใจในการเล่นไปที่สิ่งอื่นๆ เช่น การสำรวจสิ่งของด้วยมือ หรือใช้เสียงระดับต่างๆ เพื่อดูการตอบสนองของแม่

ขั้นตอนที่ 2 การเล่นของเล่นหรือวัตถุที่อยู่รอบๆ ตัว เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์บางอย่างในโลกเล็กๆ ของตน

ขั้นตอนที่ 3 การเล่นเมื่อเด็กเข้าสู่สังคม เด็กจะรู้จักการเล่นที่ต้องแบ่งปันและร่วมมือกับผู้อื่น พัฒนาการในช่วงนี้เป็นผลมาจากทั้งสองช่วงแรก

ดังนั้นเกมการศึกษาจึงมีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กโดยจะช่วยให้ส่งเสริมให้มีทักษะต่างๆ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. 2545: 90; เยาวภา เตชะคุปต์. 2546: 58-62; และ รัตรี เปรี้ยวพานิช. 2547: 52)

1) ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน เป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้อื่น เพราะในบรรยากาศการเล่นนั้นเป็นการฝึกฝนการยอมรับผู้อื่น และการที่ผู้อื่นยอมรับตนได้ เป็นการเรียนรู้การเข้าสังคม เด็กจะแสดงพฤติกรรมจากการสนทนากันอย่างถ้อยคำที่ถ้อยอาศัยกัน

2) ส่งเสริมให้เป็นคนยอมรับการแพ้ ชนะ การทำตามกติกา

3) ส่งเสริมนิสัยดีให้แก่เด็ก เช่น การมีวินัยในตนเองและหมู่คณะ ความอดทนอดกลั้น ความซื่อสัตย์ การเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น

4) ส่งเสริมทักษะที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ทักษะการฟัง การดู การดม การชิม และการจับสัมผัส เกมการศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กได้กระทำ ได้สำรวจ ค้นคว้า จึงเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กเต็มใจรับด้วยความสนุก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

5) ส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด

6) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เพราะในการเล่นเด็กจะต้องปฏิบัติตามกฎกติกา ที่กำหนดไว้ไม่เช่นนั้นการเล่นก็ไม่สามารถที่จะดำเนินไปได้ ผู้เล่นจึงต้องพยายามปฏิบัติตามกฎกติกาการเคารพกฎกติกาในการเล่นเท่ากับเป็นการสร้างวินัย การเล่นจึงเป็นการเตรียมเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ ในอนาคตนำเด็กไปสู่ความสมดุลในสังคม

ดังนั้นการนำเกมการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นสื่อการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมจากการฝึกปฏิบัติการสัมผัสและลงมือปฏิบัติการจริงจะช่วยสร้างเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็กก่อเกิดติดด้านการปรับตัวหรือการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้แก่ การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ และการแสดงออกทางสังคม เกิดการพัฒนาด้านทักษะทางสังคม มีความสามารถในการสื่อสาร การเล่น การแสดงออก รู้จักกฎกติกาการเล่น รู้จักการรอคอย รู้จักการสังเกตและความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกัน รู้จักการตรวจสอบความถูกต้องในการเล่น สามารถสรุปความรู้ที่ได้รับร่วมกับทุกคนในการร่วมกิจกรรมและมีความสุข สนุกสนาน

1.6 การประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติก คือ การส่งเสริมทักษะทางสังคมในโรงเรียน ของเด็กออทิสติกขณะที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู อาจารย์ เพื่อน และพ่อแม่ โดยทักษะทางสังคมประกอบด้วย 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว ดังนั้นการประเมินจำเป็นต้องประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ครอบคลุม สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาโดยการประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนมีการประเมินโดยทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยการประเมินทางตรง เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง การวัดผลที่เกิดขึ้นโดยตรง ส่วนการประเมินทางอ้อมได้แก่ การสัมภาษณ์ การรวบรวมจากบุคคลอื่นและการรายงานตนเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2549: 15) การประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมมีหลากหลายวิธี แต่วิธีที่จะนำมาใช้มี 3 แบบ คือ การใช้แบบสำรวจ การสังเกตและจดบันทึก และการสัมภาษณ์

1.6.1 การใช้แบบสำรวจทักษะทางสังคมที่เชื่อถือได้และถูกต้องสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีความผิดปกติของออทิสติก เป็นเครื่องมือการประเมินที่เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมในการทำงานทางสังคมในเด็กและวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางทักษะทางสังคมของออทิสติก ดังนี้

1.6.1.1 แบบประเมิน Autism Social Skills Profile (ASSP) ของ สก็อต เบลลิณี (Scott, Bellini. 2006) เป็นแบบประเมินทักษะหรือพฤติกรรมทางสังคมที่อาจแสดงในระหว่าง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือในสถานการณ์ทางสังคม ใช้กับบุคคลที่มีอายุระหว่าง 6 ถึง 17 ปีใช้เวลาประมาณ 15 ถึง 20 นาที มีทั้งหมด 49 ข้อ หลักเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมมี 4 ระดับ คือ

- N ไม่เคยหรือแทบไม่เคยแสดงทักษะหรือพฤติกรรมทางสังคม
- S แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้งแสดงทักษะหรือพฤติกรรมทางสังคม
- O มักหรือโดยปกติแสดงทักษะหรือพฤติกรรมทางสังคม
- V แสดงทักษะหรือพฤติกรรมทางสังคมเป็นประจำ

ผลการประเมินให้ผลคะแนน 3 คะแนน: การมีส่วนร่วมทางสังคม / การหลีกเลี่ยงและพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นอันตรายรวมถึงคะแนนรวมของการทำงานทักษะทางสังคม

1.6.1.2 แบบประเมินตนเอง (SDQ) เป็นแบบประเมินของสำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546) เป็นเครื่องมือที่ผ่านการวิจัยแล้วว่ามีประสิทธิภาพในการคัดกรองปัญหาเด็กได้ดีสามารถช่วยเหลือครูในการคัดกรองปัญหาและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็กในโรงเรียน แบบประเมินตนเอง (SDQ) นี้ เหมาะที่จะใช้กับเด็กอายุระหว่าง 4-16 ปี

แบบประเมินแต่ละชุดมี 2 หน้า หน้าแรกเป็นลักษณะพฤติกรรม จำนวน 25 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 5 ด้าน ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านอารมณ์ (5 ข้อ)
2. พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น (5 ข้อ)
3. พฤติกรรมเกร / ความประพฤติ (5 ข้อ)
4. พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน (5 ข้อ)
5. พฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม (5 ข้อ)

คะแนนรวมของกลุ่มที่ 1-4 เป็นคะแนนที่แสดงถึงปัญหาพฤติกรรมของเด็กในด้านนั้น ๆ (Total Difficulties score) ส่วนคะแนนในด้านที่ 5 เป็นคะแนนที่แสดงถึงจุดแข็งของเด็ก (Strength score) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณานำจุดแข็งมาใช้เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาในด้านอื่น ๆ แก่เด็กต่อไป ในขณะที่เดียวกันคะแนนด้านสัมพันธภาพทางสังคมก็เป็นตัวบ่งชี้ให้ครูได้ทราบถึงความยากง่ายในการแก้ปัญหา ถ้าเด็กมีจุดแข็ง (คะแนนด้านสัมพันธภาพทางสังคมสูง) การให้ความช่วยเหลือปัญหาพฤติกรรมจะง่ายกว่าเด็กที่ไม่มีจุดแข็ง (คะแนนด้านสัมพันธภาพทางสังคมต่ำ) เป็นต้น หน้าที่ 2 ในด้านหลังของแบบประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง ต่อตัวเด็กเอง มีผลต่อสัมพันธภาพทางสังคมและชีวิตประจำวันของเด็กมากน้อยอย่างไร ซึ่งในส่วนนี้ใช้คำลงสรุปว่า “เป็นระดับความรุนแรงของปัญหา” สรุปการแปลผล

คะแนนรวม	0	คะแนน	=	ไม่รุนแรง / รุนแรงเล็กน้อย
คะแนนรวม	1-2	คะแนน	=	รุนแรงปานกลาง
คะแนนรวม	3	คะแนนขึ้นไป	=	รุนแรงมาก

1.6.2 การสังเกต การสังเกตเป็นวิธีการประเมินทักษะทางสังคมที่กระทำโดยผู้สังเกต ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการแปลความหมายที่แน่นอน สิ่งสำคัญในการสังเกต ต้องไม่เอาความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด พฤติกรรมที่สังเกตนั้นอาจเป็นพฤติกรรมทั่วไป หรืออาจสังเกตพฤติกรรมเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ข้อดีในการสังเกตจะให้เห็นพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติ ทำให้เห็นลักษณะที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่างที่เราใช้สังเกต (สุภางค์ จันทวานิช. 2554: 56) วิธีการสังเกต มี 2 ประเภท (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2549: 34)

1. การสังเกตทางตรง (Director Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยอาศัยประสาทสัมผัสทางตาและหูเป็นส่วนใหญ่ การสังเกตสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติและความจริง และไม่ควรรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว การสังเกตในลักษณะนี้จะทำให้เห็นพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อย่างละเอียด

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) เป็นการสังเกต ที่ผู้สังเกตอยู่วนนอก เป็นผู้สังเกตอย่างเดียว โดยผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่ามีคนคอยสังเกตอยู่

2. การสังเกตทางอ้อม (Interact Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เห็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง แต่อาศัยการถ่ายทอดด้วยเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สังเกตจากการถ่ายภาพไว้ หรือการสังเกตร่องรอยของพฤติกรรมจากสิ่งอื่นๆ ที่เป็นผลมาจากพฤติกรรมนั้น เป็นต้น

การบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตมีหลายรูปแบบแต่ในการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้ 2 รูปแบบ คือ

1. การบันทึกแบบระเบียบพฤติกรรม เป็นการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง ไม่มีการตีความคิดเห็น โดยมีหลักสังเกตดังนี้ 1) บันทึกทุกอย่างที่ผู้ถูกสังเกตกระทำหรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกสังเกต 2) รายงานเฉพาะสิ่งที่เห็นและได้ยินเท่านั้น ห้ามตีความ 3) บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรม 4) ต้องทำให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวน้อยที่สุดหรือไม่รู้ตัวได้ยิ่งดี 5) ควรทำการสังเกตในระยะเวลาที่นานพอสมควรเพื่อลดพฤติกรรมแปลกใหม่ของผู้ถูกสังเกตที่มีผลมาจากการที่มีบุคคลแปลกหน้าเข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมและควรสังเกตครั้งละประมาณ 20-30 นาที

2. การบันทึกแบบช่วงเวลาเป็นการบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตว่าเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนด การบันทึกแบบนี้จะแบ่งช่วงเวลาที่สังเกตทั้งหมดออกเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เท่าๆ กันแล้วสังเกต และบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายว่าเกิดหรือไม่เกิดในช่วงเวลาสั้นๆ ที่ทำการสังเกตโดยการบันทึกแบบช่วงเวลาทำได้ 2 ลักษณะ

2.1 การบันทึกแบบบางส่วนของช่วงเวลา (Partial - Interval Recoding) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้น หากพฤติกรรมเกิดในช่วงเวลาที่กำหนด โดยไม่สนใจว่าเกิดนานเท่าไร แม้เกิดเพียงเสี้ยววินาทีถือว่าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นแล้ว

2.2 การบันทึกแบบช่วงเวลาทั้งหมด (Whole - Interval Recoding) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นหากพฤติกรรมเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาที่กำหนด แต่หากพฤติกรรมเกิดไม่ครบตามช่วงเวลาที่กำหนดจะถือว่าพฤติกรรมนั้นไม่เกิด

1.6.3 การสัมภาษณ์ พฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เหมาะสมย่อมส่งผลให้คนรอบข้างพึงพอใจ ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมที่มีทักษะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของเด็กออกทิสติกความสามารถสูงแสดงออกนั้นเป็นที่พึงพอใจของบุคคลรอบข้างหรือไม่ หรือผู้อื่นคิดเห็นเป็นอย่างไรกับพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กออกทิสติกความสามารถสูงดังนั้นการรวบรวมความคิดเห็นของบุคคลรอบข้างจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) มักจะใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมโดยการเตรียมคำถามแบบกว้างๆ มาล่วงหน้าแบบไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการนี้อาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การตะล่อมกล่อมเกล่าเป็นการพูดคุยซักถามล้วงเอาความคิดเห็นออกมา ซึ่งเป็นการฟัง การสนทนาของผู้อื่นโดยผู้วิจัยไม่ต้องตั้งคำถาม

2) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามและข้อกำหนดไว้แน่นอนตายตัว

3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยทำการศึกษา หรือมีความเกี่ยวข้อง โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนแบบเจาะจงเอาไว้ล่วงหน้า

วิธีการสัมภาษณ์มีข้อดีตรงเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้สนทนาคู่โต้ตอบซึ่งกันและกันแต่ข้อเสียอยู่ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มักจะพยายามตอบคำถามให้ดีที่สุดที่คิดว่าผู้สัมภาษณ์พอใจ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริง

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการดังนี้ 1) การใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน 2) การสังเกต และบันทึกผลเชิงบรรยายระหว่างเข้าโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) 3) การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและสำรวจการให้คะแนนความพึงพอใจของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คุณครู เพื่อน ผู้ปกครอง ก่อนและหลังเข้าโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สรุปได้ว่าวิธีการประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนสามารถทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดี ข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างครอบคลุมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กฤษฎา ชาติดอน (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อการศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารอง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคูนานสำหรับบุคคลออทิซึม จากการใช้กิจกรรมการประชุมกองตามแนววิถีทช มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารองโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคูนานสำหรับบุคคลออทิซึมจากการใช้กิจกรรมการประชุมกองตามแนววิถีทช 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารอง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคูนานสำหรับบุคคลออทิซึมจากการใช้กิจกรรมการประชุมกองตามแนววิถีทช กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารอง จำนวน 4 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแผนการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินทางสังคมสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ The Sing test for Medem: One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารอง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคูนานสำหรับบุคคลออทิซึม จากการใช้กิจกรรมการประชุมกองตามแนววิถีทช อยู่ในระดับดี 2) การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นลูกเสียสสารอง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคูนานสำหรับบุคคลออทิซึม จากการใช้กิจกรรมการประชุมกอง ตามแนววิถีทชสูงขึ้น

โสธิดา ผุฏฐธรรม (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ ผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคเรื่องราวทางสังคม (Social Stories) ร่วมกับภาพถ่าย สำหรับเด็กออทิสติก มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกหลังจากการใช้โปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคเรื่องราวทางสังคม ร่วมกับภาพถ่าย และ 2) เพื่อศึกษาความคงทนของทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกหลังจากการใช้โปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กออทิสติกวัยเด็กตอนกลางจำนวน 3 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิค เรื่องราวทางสังคม ร่วมกับภาพถ่าย ซึ่งประกอบด้วย 1) คู่มือการสร้างเนื้อหาและการเลือกภาพถ่าย 2) แผนการสอน และ 3) แบบบันทึกทักษะทางสังคม และ เครื่องมือการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ใบเสนอรายชื่อ 2) แบบสัมภาษณ์ (FACTS) และ 3) แบบบันทึกทักษะทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังจากได้รับการสอนด้วยโปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคเรื่องราวทางสังคม ร่วมกับภาพถ่าย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คนมีการพัฒนาทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น และ 2) หลังจากมีการหยุดการใช้โปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคเรื่องราวทางสังคมร่วมกับภาพถ่าย

อรธิดา ประสาร (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ กระบวนการพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาระบวนการสร้างเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติกแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้เรื่องราวทางสังคม และ 3) ศึกษาความคงอยู่ของทักษะทางสังคม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนออทิสติกที่มีความสามารถสูง (High Functional Autism) เรียนรวมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุระหว่าง 9-10 ปี จำนวน 3 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่ออ่านเรื่องราวทางสังคมทุกวันนักเรียนออทิสติกทั้ง 3 คนมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น ความคงอยู่ของทักษะทางสังคมที่เหมาะสมเมื่อระงับการอ่านเรื่องราวทางสังคม พบว่า ทักษะทางสังคมของกรณีศึกษาที่ 1 และกรณีศึกษาที่ 2 ค่อยๆ ลดลงและแสดงพฤติกรรมได้คงที่ สำหรับกรณีศึกษาที่ 3 พบการแสดงพฤติกรรมลดลงถึงระดับเส้นฐานมีเพียงพฤติกรรมสวัสดีคุณครูประจำวันเท่านั้นที่หน้าประตูเพียงพฤติกรรมเดียวที่คงที่อย่างต่อเนื่อง

อาพร ดรีสุน (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคม เรื่อง การขอบคุณ การขอโทษของนักเรียนออทิสติก กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออทิสติก มีอายุระหว่าง 10-12 ปี ใช้รูปแบบการวิจัยแบบ One Group Posttest Design ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมเรื่อง การขอบคุณ การขอโทษ ของนักเรียนออทิสติกสูงขึ้น 2) ทักษะทางสังคมเรื่อง การขอบคุณ การขอโทษ ของนักเรียนออทิสติกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ซาริณี หว่าจิ้น (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนออทิสติกที่มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม จำนวน 2 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ One Group Posttest Design ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนออทิสติกที่ได้รับการสอนทักษะทางสังคมโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีทักษะทางสังคมดีขึ้น

ปัทมา บันเทิงจิต (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก โดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย ประกอบกับการสื่อด้วยภาพ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก โดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทย ประกอบกับการสื่อด้วยภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กออทิสติกชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน การเล่นพื้นบ้านไทยพร้อมภาพประกอบ ขั้นตอนการเล่น และแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนโดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย ประกอบกับการสื่อด้วยภาพ มีทักษะทางด้านสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนสูงขึ้น

สำออง พิศเพ็ง (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ การเปรียบเทียบเทคนิคการชี้แนะและการใช้เบียร์รถที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติก มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบเทคนิคการชี้แนะ และการใช้เบียร์รถที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติก กลุ่มเป้าหมาย เป็นเด็กออทิสติกที่ขาดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 3 คน ผลการวิจัยพบว่า การชี้แนะ การใช้เบียร์รถ และการชี้แนะควบคู่กับการใช้เบียร์รถสามารถเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติก คิดเป็นค่าร้อยละของพฤติกรรมเท่ากับ 80.34 พฤติกรรมเพิ่มขึ้นโดยใช้เทคนิคการชี้แนะเพิ่มพฤติกรรมร้อยละ 47.44 การใช้เบียร์รถเพิ่มพฤติกรรมร้อยละ 56.10 และการชี้แนะร่วมกับการใช้เบียร์รถเพิ่มพฤติกรรมร้อยละ 63.95 และการใช้เทคนิคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติกแตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ด็อกไซท์ อาร์ (Docksai, R. 2011: abstract) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อรูปแบบที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคมของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะสังคม เพราะนักเรียนส่วนมากมีปัญหาในด้านการปรับตัวและส่งผลการเรียนรู้และคะแนนผลการเรียนต่างๆ ที่ตามมา จึงศึกษาการใช้รูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL ที่เน้นการอยู่ร่วมกัน ในสังคม การรู้จักดูแลผู้อื่นและสร้างมิตรภาพ การสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหาผลการศึกษาพบว่า วิธีการใช้รูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมมากขึ้น จึงมีการบรรจุรูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL เป็นหลักสูตรในการเรียนของอีกหลายประเทศ

แม็คคลาสชี ซี โอ (McClatchy, C.O. 2011: abstract) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ การปฏิบัติการอย่างไรที่ส่งผลให้เด็กมีทักษะสังคม ซึ่งการปฏิบัติที่ส่งผลให้เด็กมีทักษะสังคมรวมถึง มารยาทในสังคมที่เหมาะสม การมีสุขภาพอนามัยที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมในสังคมโดยมี เครื่องมือเป็นชุดการเรียนรู้ที่เน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม หรือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติการ ที่ส่งเสริมให้มีทักษะทางสังคม เพราะการเป็นตัวอย่างที่ดี และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ไปด้วย ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ที่เน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม หรือเป็นแบบอย่างในการ ปฏิบัติการนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะทางสังคมมากขึ้นและเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

เอิร์ธแมน เค ซี และคนอื่นๆ (Herman, K.C.; et al. 2011: abstract) ได้ทำการศึกษา ในหัวข้อ การศึกษารูปแบบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของชาวอเมริกัน และแอฟริกัน โดยใช้บุคคลเป็นศูนย์กลางมีวิธีการที่เป็นตัวแฝงในการจำแนกประเภทโดยใช้รูปแบบ การเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของชาวอเมริกันและแอฟริกัน ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านการตีแผ่แอลกอฮอล์จะมีรูปแบบที่ส่งผลต่อความ พึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของชาวอเมริกันและแอฟริกันแตกต่างกัน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)

2.1 ความหมายของเด็กออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)

จากการศึกษาเด็กออทิสติกของผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้อง และทำการช่วยเหลือ เช่น ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา หน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้มีการให้ความหมายของเด็กออทิสติก ดังนี้

ในด้านการแพทย์ สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (The American Psychological Association. 2014: Online) ได้ให้ความหมายเด็กออทิสติก สเปกตรัมว่า เป็นโรคทางจิตเวชเด็ก ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มความผิดปกติของการพัฒนาระบบประสาท ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่าง ไปจากปกติทำให้เกิดความบกพร่องใน 2 ด้านหลัก คือ ด้านสังคม/การสื่อสาร และด้านพฤติกรรม/ ความสนใจ นอกจากนี้ทางองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO. 1997) สมาคม ออทิสติกแห่งชาติ (The National Autistic Society: NAS. 2014: Online) และสถาบันพัฒนาการ เด็ก راشนครินทร์ (2551: 6) ได้ให้ความหมายว่า เด็กออทิสติก หมายถึง ความผิดปกติด้าน พัฒนาการ โดยมีความผิดปกติของ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร และพฤติกรรมซ้ำๆ การจินตนาการซึ่งเรียกว่า “triad of impairments” พบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง อาการดังกล่าว อาจจะปรากฏให้เห็นได้ในขวบปีแรก และจะพบอาการตามข้อบ่งชี้อย่างชัดเจน เมื่อเด็กมีอายุ 18 เดือนขึ้นไป นอกจากนี้ในส่วนของสมาคมเด็กออทิสติกของสหรัฐอเมริกา (Autism Society of America. 2014: Online) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าออทิสติกมีลักษณะเด่น 5 ประการ คือ 1) มีพัฒนาการล่าช้าหรือมีพัฒนาการไปในทางถดถอย 2) แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ในลักษณะแปลกๆ อาจหลีกเลี่ยงการมองเห็น มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยิน การแตะสัมผัส หรือความเจ็บปวดในลักษณะที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป หรือไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบใดๆ

ต่อสิ่งเร้าดังกล่าว 3) แสดงอาการสนใจต่อตนเองหรือกระตุ้นตนเองซ้ำๆ โดยไม่ให้ความสนใจต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวเอง 4) ไม่สามารถแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อผู้คน สิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆ 5) มีปัญหาในการสื่อสารหรือการใช้ภาษา สอดคล้องกับการให้ความหมายในด้านกฎหมาย คือประกาศราชกิจจานุเบกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2552: 22) และประกาศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550: 6) เกี่ยวกับประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการพหุศรัทธา 2550 มีการให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายออทิสติกเพื่อใช้เป็นข้อกำหนดว่า ออทิสติกเป็นความพิการชนิดหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม และอารมณ์ หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีสาเหตุความผิดปกติของระบบสมองบางส่วนโดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน หรือก่อนอายุ 2 ปีครึ่ง นอกจากนี้ในด้านการศึกษาดำเนินการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2552: 12) เรื่อง การกำหนดประเภท และหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พุทธศักราช 2552 กำหนดว่า บุคคลออทิสติกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกลุ่มหนึ่งตามกฎหมายที่รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา โดยเด็กออทิสติกเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติของระบบสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมและมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน

จากการให้ความหมายที่สอดคล้องกันทั้งในด้านการแพทย์ ด้านกฎหมาย และด้านการศึกษาก็ได้ว่า เด็กออทิสติก หมายถึง โรคทางจิตเวชเด็กซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มความผิดปกติของการพัฒนาระบบประสาท ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากปกติ ทำให้เกิดความผิดปกติของระบบสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านพัฒนาการล่าช้า โดยมีความผิดปกติของ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมายและจินตนาการซึ่งเรียกว่า “triad of impairments” แสดงให้เห็นโดยการมีพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากเด็กในวัยเดียวกัน เช่น การแยกตัวอยู่โดยลำพังในโลกของตัวเอง ไม่สามารถสื่อความหมายแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกับบุคคลรอบข้างเมื่อถึงวัยที่ควรจะพูดก็ไม่สามารถเข้าใจคำสั่งง่ายๆ ได้ ไม่สามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะแปลกๆ อาจหลีกเลี่ยงการมองเห็น มีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อเสียงที่ได้ยิน การแตะสัมผัส หรือความเจ็บปวดในลักษณะที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป หรือไม่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบใดๆ ต่อสิ่งเร้าดังกล่าว ขาดจินตนาการและแสดงอาการสนใจต่อตนเองหรือกระตุ้นตนเองซ้ำๆ หรือทำพฤติกรรมซ้ำๆ โดยไม่ให้ความสนใจต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวเอง อาการดังกล่าวอาจจะปรากฏให้เห็นได้ในขวบปีแรก และจะพบอาการตามข้อบ่งชี้อย่างชัดเจน เมื่อเด็กมีอายุ 18 เดือนขึ้นไปหรือก่อนอายุ 30 เดือน ทั้งนี้พบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2.2 สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม

สาเหตุการเป็นภาวะออทิสซึมกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาค้นคว้า ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่าสาเหตุที่มาของโรคนี้ว่าเกิดจากอะไร เชื่อกันว่าคงเกิดจากหลายเหตุรวมกัน ในปัจจุบันมีหลักฐานสนับสนุนว่าน่าจะเกิดจากการทำงานของสมองผิดปกติมากกว่าเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้งมากที่สุดที่นักวิจัยมีความเห็นตรงกันคือปัจจัยด้านพันธุกรรม (Szpir, M. 2006: 69) มีการศึกษาในฝาแฝด (twin study) พบว่าเด็กที่มีพี่ หรือน้องที่เป็นออทิสติก มีโอกาสที่เป็นออทิสติกสูง (Freitag, C. M. 2007) ในส่วนของยีนพบความผิดปกติมากกว่า 1 ตัว เช่น มีลักษณะที่แตกต่างไปจากพวก (Persico, A. M.; & Bourgeron, T. 2006: 349) ยีนมีปฏิกริยากับสิ่งอื่นหรือปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆแต่ที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือยีนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม (mutation) ที่ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการเป็นออทิสติกได้สูง (Beaudet, A.-L. 2007)

ส่วนสาเหตุจากพยาธิสภาพที่ระบบประสาท ขณะนี้ยังไม่มีผู้ใดจะจงว่าเด็กเกิดพยาธิสภาพที่ประสาทส่วนใด ปัจจัยที่บอกถึงความสัมพันธ์กันระหว่างออทิสติกกับพยาธิสภาพทางสมอง เท่าที่มีรายงานไว้สรุปได้ดังนี้ (พิมพ์พรรณ วรชุตินทร. 2545: 24)

1) มารดาของเด็กออทิสติกมีประวัติอาการแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ และขณะคลอดมากกว่าร้อยละ 50

2) ประมาณร้อยละ 50 ของเด็กออทิสติกมีความผิดปกติของระบบประสาท ประมาณร้อยละ 60-85 มีคลื่นไฟฟ้าที่สมองผิดปกติ และร้อยละ 25-30 เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการของโรคลมชัก

3) อาการออทิสติกเกิดร่วมกับโรคบางโรค เช่น หัดเยอรมัน สมองอักเสบ เยื่อหุ้มสมองอักเสบ ตับอักเสบ เป็นต้น

4) มีหลักฐานแสดงว่าเด็กออทิสติกมีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์เนื่องจากพบออทิสติกในคู่แฝดจากไข่ใบเดียวกันมากกว่าคู่แฝดจากไข่คนละใบ และพบว่ามีอัตราส่วนเด็กออทิสติกที่เป็นพี่น้องท้องเดียวกันถึง 1 ใน 50 ส่วนในเด็กทั่วไปจะพบอัตราส่วน 1 ต่อ 2,500

5) แพทย์ทางระบบประสาทและพยาธิวิทยาพบว่า สมองของเด็กออทิสติกมีเซลล์สมองผิดปกติอยู่ 2 แห่ง คือ บริเวณที่ควบคุมด้านความจำ ด้านอารมณ์และแรงจูงใจ ส่วนอีกบริเวณหนึ่งจะควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ซึ่งลักษณะของเซลล์สมองทั้งสองแห่งจะเป็นเซลล์ไม่พัฒนา เทียบความสามารถได้เท่ากับเด็กอายุเพียง 38 สัปดาห์ขณะที่อยู่ในครรภ์มารดา

อย่างไรก็ตามความผิดปกติของออทิสติกในปัจจุบันมีการศึกษาเรื่องสาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึมเกิดขึ้นใหม่ ๆ เป็นจำนวนมากโดยเชื่อว่าอาจมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเป็นออทิสติก ได้แก่

1) ปัจจัยระหว่างคลอด เช่น น้ำหนักแรกเกิดต่ำ ระยะเวลาการของตั้งครรภ์ การขาดออกซิเจนระหว่างคลอด (Kolevzon, A., Gross, R.; & Reichenberg, A. 2007: 12)

2) ปัจจัยหลังคลอด เช่น โรคภูมิแพ้ (Ashwood, P., Wills, S., and Van de Water, J. 2007: 15) การติดเชื้อไวรัส (Libbey, J. E.; et al. 2005: 9) การได้รับสารตะกั่ว (Zafeiriou, D. I., Ververi, A.; & Vargiami, E. 2007: 11) การดูโทรทัศน์ (Waldman, M., Nicholson, S.; & Adliov, N. 2007: 5) การได้รับยาพาราเซตามอล (Schultz, S. T.; et al. 2008: 14) คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Mariea, T. J.; & Carlo, G. L. 2007: 8)

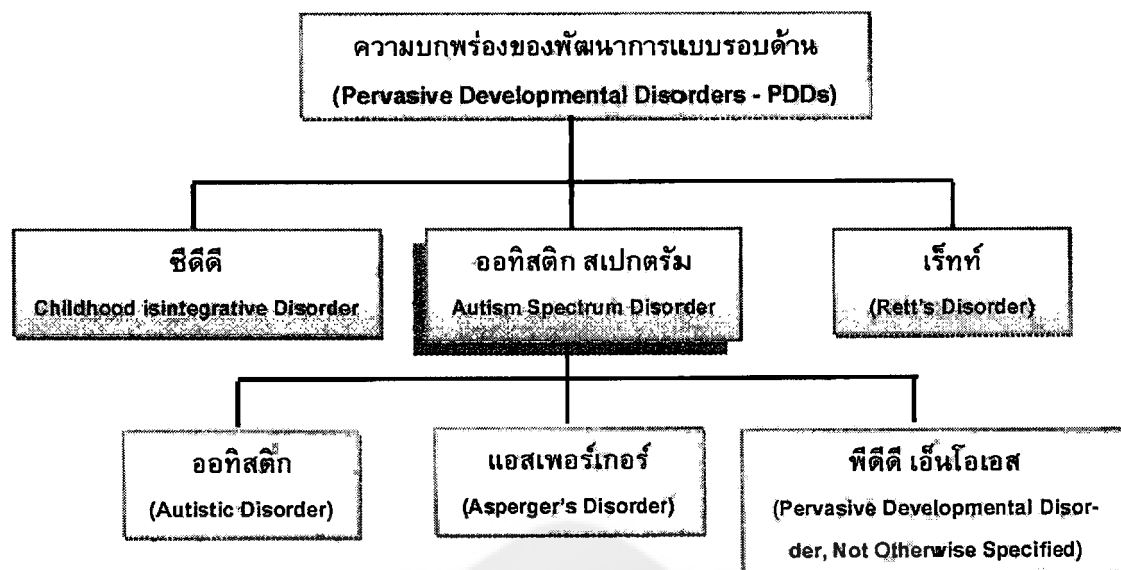
3) ปัจจัยด้านการเลี้ยงดู เดิมเชื่อว่าพ่อแม่ของเด็กกลุ่มภาวะออทิซึมมักประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความบกพร่องด้านความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินเย็นชาโดยเปรียบเทียบพ่อแม่ลักษณะนี้ว่าเป็นพ่อแม่ดุษฎี ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันไม่พบว่าการเลี้ยงดู หรือระดับความสำเร็จของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับการเกิดกลุ่มโรคออทิซึม แต่อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ของเด็กกลุ่มโรคออทิซึม ก็มักประสบภาวะตึงเครียดจากการดูแล เด็กกลุ่มนี้ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะวิตกกังวล หรือซึมเศร้าได้ (เอมสุรางค์ โพธิ์สัตย์. 2557: ออนไลน์)

4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกี่ยวข้องกับภาวะออทิซึม ได้แก่ ดิตเชื้อ หัดเยอรมันระหว่างตั้งครรภ์ ความผิดปกติระหว่างมารดาตั้งครรภ์ขณะคลอด และหลังคลอด ความผิดปกติทางชีวเคมีในร่างกาย การชักในวัยเด็ก ภาวะของภูมิคุ้มกันที่เข้ากันไม่ได้ระหว่างมารดากับทารกการได้รับสารพาความเครียดของมารดา หรือการเจ็บป่วยอื่นๆ ระหว่างตั้งครรภ์ (เบญจมาศ พระธานี. 2554: 4)

สาเหตุต่างๆ ที่กล่าวมายังไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะออทิซึมแต่คาดว่ามีความสัมพันธ์กับการเป็นภาวะออทิซึมได้ ดังนั้นยังต้องมีการศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุที่แท้จริงต่อไปอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตาม เมื่อเป็นภาวะออทิซึมแล้วก็ทำให้เด็กมีอาการความบกพร่องทางด้านพฤติกรรม ภาษา การสื่อสารและทางด้านสังคม

2.3 ภาวะออทิซึม

ภาวะออทิซึมเป็นภาวะที่มีความหลากหลายทางคลินิกส่งผลกระทบมากน้อยแตกต่างกันแต่ละบุคคลจากเกณฑ์การวินิจฉัยโรคตามระบบ DSM-IV-TR (American Psychiatric Association. 2000) ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน และเกณฑ์การวินิจฉัยโรคขององค์การอนามัยโลก ฉบับที่ 10 (ICD-10) ปรับปรุง ปี พ.ศ. 2554 (The World Health Organization (WHO). 2014) ในการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างออทิซึมกับความบกพร่องอื่นๆ โดยจัดอยู่ในกลุ่มวินิจฉัยที่เรียกว่า “พีดีดี” (Pervasive Developmental Disorders) เป็นกลุ่มภาวะออทิซึมที่มีพัฒนาการผิดปกติหลายด้าน ได้แก่ ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการสื่อสาร และด้านการมีแบบแผนพฤติกรรม ความสนใจ หรือการทำกิจกรรมที่ซ้ำๆและจำกัด โรคในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 5 กลุ่ม นักวิชาการได้พยายามจัดหมวดหมู่ของเด็กออทิซึมที่มีลักษณะแตกต่างกันเข้าไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน โดยเรียกรวมกันว่า “ออทิซึมสเปกตรัม” (Autism Spectrum Disorder) หรือจะเรียกว่า “ออทิซึม” ซึ่งกลุ่มย่อยคือ ออทิซึม (Autistic Disorder) แอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Disorder) พีดีดี เอ็นโอเอส (Pervasive Developmental Disorder, Not Otherwise Specified) (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2558: ออนไลน์; ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. 2558: ออนไลน์; & Tidmarsh L.; et al. 2003) ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน (Pervasive Developmental Disorders-PDDs)

ที่มา: ASD is not a DSM-IV TR definition but reflects categorization in the general public. (Tidmarsh L.; et al. 2003; 48: 517-525)

ความผิดปกติของคลื่นความถี่ของออทิสติกมีผลต่ออาการ 3 อาการแตกต่างกันของเด็ก คือ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร พฤติกรรมและความสนใจซึ่งเด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีรูปแบบแตกต่างกัน บางครั้งการพัฒนาของเด็กมีความล่าช้าเกิดจากเด็กบางคนที่คุณเหมือนจะพัฒนาตามปกติก่อนที่จะบกพร่องด้านทักษะทางสังคมหรือภาษา หรือแสดงพัฒนาการที่ปกติจนกว่าเด็กจะมีภาษามากพอที่จะแสดงให้เห็นถึงความคิดที่ผิดปกติและเพื่อแจ้ง ในเด็กบางคนอาจจะบกพร่องด้านภาษา หรือบางคนมีพฤติกรรมที่ผิดปกติแต่แต่ละคนมีอาการแตกต่างกัน และความสามารถในการเรียนรู้ก็แตกต่างกันมาก ตั้งแต่รุนแรงมากจนถึงสื่อความหมายไม่ได้เลย หรือบางคนเป็นอัจฉริยะ มีความสามารถโดดเด่นเฉพาะด้านเรียนจนจบปริญญา

จากการศึกษาเกี่ยวกับออทิสติกสเปกตรัม (Autism Spectrum Disorder) จากตำรา หนังสือ เอกสาร และบทความต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับข้อมูลของกลุ่มย่อยคือ ออทิสติก (Autistic Disorder) แอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Disorder) และฟิตตี้ เอ็นโอเอส (Pervasive Developmental Disorder, Not Otherwise Specified) สามารถรวบรวมและสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.3.1 เด็กออทิสติก (Autistic)

ลักษณะของเด็กออทิสติกอาการหลักใน 2 ด้าน คือ ความบกพร่องในด้านสังคมและการสื่อสาร และมีแบบแผนของพฤติกรรม ความสนใจ หรือกิจกรรมที่จำกัด ทำซ้ำๆ และคงรูปแบบเดิม อาการมักแสดงให้เห็นตั้งแต่วัยเด็ก เริ่มสังเกตความผิดปกติได้ชัดเจนในช่วงอายุขวบครึ่งในเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการด้านภาษา พูดได้ไม่สมวัย มักสังเกตได้เร็วกว่า

เด็กออทิสติกมีอาการหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละคน แสดงออกตั้งแต่ วัยเด็ก ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต อาการที่พบบ่อย (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2558: ออนไลน์) ได้แก่

ด้านสังคมและการสื่อสาร

- 1) ทักทายอย่างไม่เหมาะสม หรือไม่สนใจทักทาย
- 2) สนทนาไม่ราบรื่น มักพูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจ
- 3) ขาดความสนใจร่วมกัน มีอารมณ์ร่วมกับคนรอบข้างน้อย
- 4) ใช้ภาษาท่าทางไม่สัมพันธ์กับการพูดคุย
- 5) สบตาและใช้ภาษาท่าทางไม่เหมาะสม
- 6) ไม่เข้าใจหรือใช้ภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสารไม่เป็น
- 7) ไม่แสดงออกทางสีหน้าท่าทาง
- 8) แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับบริบททางสังคม
- 9) เล่นตามจินตนาการไม่เป็น
- 10) ผูกมิตรไม่เป็น ไม่รู้วิธีการสร้างสัมพันธภาพ
- 11) ไม่ค่อยสนใจผู้คนรอบข้าง

ด้านแบบแผนพฤติกรรม ความสนใจ หรือกิจกรรม

- 1) พูดเป็นคำหรือวลีซ้ำๆ
- 2) ใช้ภาษาที่ฟังแล้วไม่เข้าใจ
- 3) เคลื่อนไหวร่างกายซ้ำๆ เช่น โยกตัว กระโดด สะบัดมือ
- 4) เคลื่อนไหวร่างกายแปลกๆ เป็นแบบแผนเฉพาะตัว
- 5) ทานอาหารซ้ำๆ ใช้ของซ้ำๆ ใช้เส้นทางเดิมๆ
- 6) ถ้ามองเรื่องเดิมซ้ำๆ
- 7) กังวลมากเกินไปกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย
- 8) ยึดติดหรือหมกมุ่นกับวัตถุบางอย่างมากเกินไป
- 9) สนใจในบางเรื่อง แบบหมกมุ่นมากเกินไป
- 10) เย็นชาต่อความเจ็บปวด ความร้อน ความเย็น
- 11) ตอบสนองต่อเสียงหรือผิวสัมผัสบางอย่างแบบรุนแรง
- 12) ดมหรือสัมผัสกับวัตถุบางอย่างมากเกินไป
- 13) สนใจในแสงไฟ หรือวัตถุหมุนๆ มากเกินไป

กฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้สงสัยว่าอาจจะเป็นเด็กออทิสติกในเด็กที่มีอายุ 18 เดือนขึ้นไป โดยการสังเกตพฤติกรรม ถ้าพบว่ามีอาการผิดปกติเหล่านี้ตั้งแต่ 2 ข้อขึ้นไป ควรมีการดำเนินการเพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรคและให้ความช่วยเหลือทันที อาการดังกล่าว คือ

- 1) เล่นสมมติ เล่นจินตนาการไม่เป็น
- 2) ไม่สามารถชี้นิ้วบอกความต้องการได้

3) ไม่สนใจเข้ากลุ่มหรือเล่นกับเด็กคนอื่น

4) ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจร่วมกับคนอื่น

เกณฑ์การวินิจฉัยโรคทางจิตเวชของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 4

(The Diagnostic and Statistical Manual, 4th Edition. 1994) (DSM-IV) (Grazia. 2002: 23-28; อ้างอิงจาก Kanner. n.d.) ได้อธิบายลักษณะอาการของเด็กออทิสติกไว้ดังนี้

1. ความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กมีความบกพร่องในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มองสบตา ไม่มีการแสดงทางสีหน้า กิริยาท่าทางจึงไม่สามารถผูกสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เล่นกับเพื่อนไม่เป็น ไม่สนใจที่จะทำงานกับบุคคลอื่น มักจะอยู่ในโลกของตัวเอง

2. ความบกพร่องทางการสื่อสาร เป็นความบกพร่องทั้งด้านการใช้ภาษา ความเข้าใจภาษา การสื่อสาร ความหมาย การใช้ภาษาไทย เด็กจะมีความล่าช้าทางภาษาและการพูด ในหลายระดับตั้งแต่ไม่สามารถพูดสื่อความหมายได้เลย หรือพูดได้บ้างแต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและเหมาะสม บางคนจะมีลักษณะการพูดแบบเสียงสะท้อน หรือพูดเลียนแบบทวนคำ หรือพูด แต่ในเรื่องที่ตนเองสนใจ การใช้ภาษาพูดมักจะสลับสรรพนาม ระดับเสียงที่พูดอาจมีความผิดปกติ บางคนพูดในระดับเสียงเดียว

3. ลักษณะทางพฤติกรรมและอารมณ์ที่บกพร่อง เด็กออทิสติกจะมีพฤติกรรมซ้ำๆ ผิดปกติ เช่น เล่นมือ โบกมือไปมา หรือหมุนตัวไปรอบๆ ยึดติดไม่ยอมเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน มีความสนใจแคบ หมกมุ่นติดสิ่งของบางอย่าง เด็กบางคนแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับวัย บางครั้งร้องไห้หรือหัวเราะโดยไม่มีเหตุผล บางคนมีปัญหาด้านการปรับตัวเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมต่างๆ อาจมีอาการหวาดหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น ร้องไห้ ดิ้น เป็นต้น

4. ความบกพร่องทางการเปลี่ยนแปลงและจินตนาการ เด็กบางคนต้องกระตุ้น จึงจะเล่นเลียนแบบได้ เช่น เลียนแบบการเคลื่อนไหว การพูด บางคนไม่สามารถเลียนแบบได้แม้กระทั่งการกระทำที่ง่าย ๆ การขาดทักษะการเลียนแบบซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเล่น ทำให้เด็กขาดทักษะการเล่นในด้านจินตนาการ ไม่สามารถแยกเรื่องจริงกับเรื่องสมมุติได้ ประยุกต์วิธีจากเหตุการณ์หนึ่งไปยังเหตุการณ์อื่นไม่ได้ เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ยาก เล่นสมมุติไม่เป็น การจัดระบบความคิดลำดับ ความสำคัญก่อนหลัง การวางแผน การคิดจินตนาการจากภาษาได้ยาก จึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก

5. ความบกพร่องด้านการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัส การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การรับรู้ทางสายตา การตอบสนองต่อการฟัง การสัมผัส การรับรู้กลิ่น และรส มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนชอบมองวัตถุหรือแสงมากกว่ามองเพื่อน ไม่มองตาผู้อื่น บางคนเอาสิ่งของมาส่งดูใกล้ๆ ตา บางคนตอบสนองต่อเสียงผิดปกติ เช่น ไม่หันตามเสียงเรียกทั้งที่ได้ยิน บางคนฟังเสียง บางเสียงไม่ได้จะปิดหู ด้านการสัมผัสบางคนตอบสนองไวหรือช้ากว่าหรือแปลกกว่าปกติ เช่น การดมของเล่น ดมรองเท้า หรือเล่นแปลกๆ เป็นต้น

6. ความบกพร่องด้านการใช้อวัยวะต่างๆ การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อขนาดใหญ่และมัดเล็กมีความบกพร่อง บางคนมีการเคลื่อนไหวที่ข้่มงำมผิดปกติไม่คล่องแคล่ว ทำทางการเดินหรือการวิ่งดูแปลกๆ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การหยิบจับข้อต่อสัมผัสไม่ประสานกัน เป็นต้น

7. เด็กออทิสติกบางคนมีพฤติกรรมผิดปกติ บางคนไม่ตอบสนองความรู้สึกต่อความเจ็บปวดเช่น ตีหมหรือกัดเนื้อตนเองโดยไม่แสดงอาการเจ็บปวด เป็นต้น

8. มีเชาว์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ (Mental Retardation) เด็กออทิสติกประมาณร้อยละ 75-80 มีเชาว์ปัญญาต่ำกว่า 70 ส่วนใหญ่จะมีระดับสติปัญญา ประมาณ 35-50 แต่มีเด็กออทิสติกบางคนมีเชาว์ปัญญาสูง หรือกลุ่มที่เรียกว่า ออทิสติกความสามารถสูง (High Functioning Autism: HFA) และพบว่าเด็กกลุ่มนี้จะมีความสามารถในการแสดงออกทางภาษา (Expressive Language) มากกว่าความสามารถในการรับรู้ทางภาษา (Receptive Language)

9. มีการแยกตัวอย่างเด่นชัด (Severe Social Isolation) ส่วนใหญ่เป็นความบกพร่องในด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

10. มีความผิดปกติในด้านภาษา (Atypical language) เด็กออทิสติกมีความผิดปกติด้านภาษาประมาณร้อยละ 50 ซึ่งมีระดับตั้งแต่ไม่พูด สับสนในการใช้คำ พูดภาษาเฉพาะของตนเอง พูดซ้ำหรือพูดเลียนคำพูดคนอื่น

11. มีความยึดมั่นในความเหมือนเดิม (Preservation of Sameness) เด็กออทิสติกมักแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและยึดมั่นกับกิจวัตรประจำวันมาก เช่น ใช้แก้ว ใบเดิม เสื้อผ้าชุดเดิม วางสิ่งของที่เดิมถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเด็กจะโมโหจนเหียวรุนแรง เป็นต้น

12. ขาดการเล่นอย่างมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และอารมณ์ขัน (Lack of Paly, Creativity and humor) เด็กออทิสติกขาดการเล่นในรูปแบบของเกมหรือไม่มีจินตนาการในการเล่น

13. การปรากฏของอาการเห็นได้ตั้งแต่ยังเล็ก (Early Onset) ความผิดปกติของภาวะออทิสซึมปรากฏให้เห็นชัดเจนก่อนอายุ 36 เดือน ซึ่งพบว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่ช้ากว่าพัฒนาการปกติ

14. มีการแสดงอารมณ์ที่เกี่ยวข้องรุนแรง (Severe Tantrum Behavior) หากมีความหงุดหงิดไม่พอใจ เช่น การเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน เด็กจะมีอารมณ์โมโหรุนแรงและคงอยู่เป็นเวลานาน

15. ลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Associated Characteristics) เด็กออทิสติกจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ความก้าวร้าว มีอาการตื่นเต้นวิตกกังวล สมาธิสั้น มีพฤติกรรมทำร้ายตัวเอง มีความฉุนเฉียว มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น แสง เสียง หรือสัมผัสบางอย่างผิดปกติ ชอบหรือกลัวอย่างไม่มีสมเหตุผล มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมกับบริบทหรือไม่ตอบสนองทางอารมณ์ เป็นต้น ลักษณะอาการแสดงดังกล่าวเป็นภาพรวมของเด็กออทิสติก เด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่าง เช่น อาจจะมากบ้างน้อยบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของแต่ละบุคคล

2.3.2 เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม (Asperger's Syndrome)

เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม (Asperger's Syndrome) เด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของคนในสังคม และไม่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป แต่ในความเป็นจริงเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม มีลักษณะและปัญหาบางประการที่บุคคลรอบข้าง (บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติ พี่ น้อง ครู และเพื่อน) ควรสังเกต แอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมเป็นความบกพร่องทางพัฒนาการรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นความผิดปกติของพัฒนาการด้านสังคมและการสื่อสารโดยมักแสดงอาการออกมาให้เห็นตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 3 ขวบขึ้นไป

แอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมเป็นภาวะที่หลายคนไม่เคยได้ยินหรือบางคนอาจเคยได้ยินชื่อนี้มาบ้างแล้ว และในขณะที่อีกหลายคนอาจรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดีเมื่อปี ค.ศ. 1940 นายแพทย์ฮันส์ แอสเพอร์เกอร์ (Hans Asperger) รายงานถึงกลุ่มอาการผิดปกติทางพฤติกรรมและพัฒนาการของคนไข้ของเขาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชายที่มีความเฉลียวฉลาด และมีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ ด้านภาษาสามารถพูดคุยสื่อสารปกติได้ แต่เด็กเหล่านี้มีปัญหาในด้านทักษะการเข้าสังคมร่วมกับการมีพฤติกรรมหมกมุ่น มีความสนใจซ้ำซาก

ดังนั้นเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับ มีแบบแผนพฤติกรรม ความสนใจ หรือกิจกรรมที่จำกัด ทำซ้ำๆ และคงรูปแบบเดิม มีความแตกต่างจากโรคออทิสติก ตรงที่ว่าไม่มีความล่าช้าของพัฒนาการทางภาษาอย่างชัดเจน ไม่พบความบกพร่องทางสติปัญญา แต่มักมีการเคลื่อนไหวขี้แง ขี้หงุดหงิด และมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งรอบตัวในช่วงวัยเด็ก

ปัญหาของเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมที่สำคัญมีดังนี้ (Attwood, Tony. 2557: Online)

1) **ด้านภาษา** เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมสามารถใช้ภาษาสื่อสารกับบุคคลอื่นได้รู้เรื่องเหมือนเด็กปกติ แต่จะมีปัญหาไม่เข้าใจกับเรื่องที่จะพูด โดยเฉพาะคำพูดที่กำกวม มุกตลก คำเปรียบเปรย คำประชดประชัน เสียดสี เด็กกลุ่มนี้จะไม่เข้าใจ มักจะพูดเรื่องของตัวเองมากกว่าเรื่องอื่นๆ ชอบพูดเรื่องซ้ำๆ เรื่องเดิมๆ ด้วยคำพูดเหมือนเดิม มีปัญหาเมื่อต้องใช้ทักษะการอ่าน คณิตศาสตร์ หรือการเขียน ไม่รู้จักการทักทาย อยากถามอะไรก็จะโผล่ออกมาเลย จะถามเรื่องที่สนใจโดยไม่เสียเวลา และไม่มีเกริ่นนำที่มาทีไป เป็นต้น

2) **ด้านสังคม** อาจมีพฤติกรรมแสดงออกในลักษณะไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว ไม่สนใจบุคคลรอบข้าง พฤติกรรมดูแปลกกว่าเด็กวัยเดียวกัน เช่น ไม่ค่อยมองหน้าหรือสบตาเวลาพูดคุย แยกตัวอยู่คนเดียว ไม่ค่อยสนใจบุคคลรอบข้าง เล่นกับเด็กคนอื่นไม่ค่อยเป็น ไม่รู้จักการทักทาย ไม่แสดงความอยากเข้าร่วมสนุก หรือร่วมงานให้เกิดความสำเร็จกับคนอื่น ๆ หรืออาจจะทำงานร่วมกับเพื่อนเฉพาะในเรื่องที่ตนเองสนใจ แต่ก็จะมีปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความสนใจที่แคบจึงนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ไม่ปกติ เนื่องจากไม่ทราบวิธีการพูด และการแสดงความคิดให้เข้ากับผู้อื่น จึงมักจะพบกับความผิดหวัง ไม่มีอารมณ์หรือสัมพันธ์ภาพตอบสนองกับสังคม บางรายมีพฤติกรรมสุดโต่ง และมีความอ่อนไหวมาก

อยากรู้อะไรก็จะพูดโพล่งออกมา ไม่มีการเกริ่นนำ ถามเรื่องที่สนใจโดยไม่เสียเวลา และไม่คอยรู้จักกาลเทศะ เรื่องที่พูดคุยมักเป็นเรื่องของตนเองมากกว่าเรื่องอื่นๆ ไม่แสดงความใส่ใจหรือสนใจเรื่องราวของคนอื่น ขาดความเข้าใจหรือเห็นใจผู้อื่น และมักชอบพูดซ้ำๆ เรื่องเดิมๆ ที่ตนเองสนใจ

3) ด้านพฤติกรรม มีความสนใจเฉพาะเรื่องและชอบทำอะไรซ้ำๆ เช่น ถ้าเขามีความสนใจอะไรก็สนใจมากจนถึงขั้นหมกมุ่น โดยเฉพาะกับเรื่องที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน และเป็นเรื่องที่คนอื่นไม่สนใจ เช่น แผนที่โลก วงจรไฟฟ้า ยี่ห้อรถยนต์ โลโก้สินค้า ดนตรีคลาสสิก ไดโนเสาร์ ระบบสุริยะจักรวาล ธงชาติประเทศต่างๆ เป็นต้น ซึ่งหากเด็กกลุ่มนี้สนใจในเรื่องใดแล้ว จะรู้สึก รู้จริง และมีความสามารถสูงมากโดยความสนใจเหล่านี้เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา หรือเปลี่ยนความสนใจได้ง่าย ในบางรายมีความไวต่อสิ่งเร้าที่มาจากภายนอกค่อนข้างมากกว่าคนทั่วไป สมารถทน ท่วงท่าการเดิน การเคลื่อนไหวของร่างกายดุ่มง่าม หรือไม่คล่องตัว อาจพูดหรือมีพฤติกรรมบางอย่างไม่เหมาะสม เช่น กินข้าวร้านนี้แล้วมันไม่อร่อย เวลาเดินผ่านก็จะพูดดังๆ ขึ้นมา ตรงนั้นเลยว่า "ข้าวร้านนี้ไม่อร่อย" มีปัญหาด้านประสาทสัมผัสด้านใดด้านหนึ่งจาก 5 ด้าน ได้แก่ การได้ยิน การเห็น การรับรส การดมกลิ่น และการสัมผัส

4) ด้านสติปัญญา เด็กเหล่านี้มีสติปัญญาดี มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในเรื่องต่างๆ ที่ต้องทำในชีวิตประจำวัน บางคนมีปัญหาเรื่องที่ไม่สามารถมีสมาธิหรือจดจ่อกับเรื่องใด เรื่องหนึ่งได้นานนัก หรือมีปัญหาในการจัดลำดับเรื่องต่างๆ และมีทักษะในบางเรื่องที่ดีกว่าเด็กอื่น แต่โดยรวมแล้วเด็กเหล่านี้มีระดับสติปัญญาที่เป็นปกติ หรืออาจดีกว่าปกติด้วยซ้ำ นอกจากนี้ยังมีความบกพร่องในเรื่องความคิดรวบยอด การคิดที่ซับซ้อน การแสดงเหตุผล การคิดแบบนามธรรม และจินตนาการ

5) ด้านการเคลื่อนไหว เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม ส่วนใหญ่เคลื่อนไหวหรือใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้ไม่ตึง เด็กจึงมักดุ่มง่าม ชุ่มช้ำม อวัยวะส่วนต่างๆ ประสานสัมพันธ์ไม่ดี และมีปัญหาด้านการทรงตัว เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม ส่วนใหญ่จึงมีปัญหาเวลาเล่นเกมหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมในด้านการเขียน กีฬา ศิลปะ ทักษะทางสังคม และอื่น ๆ (Baron-Cohen; & Klim. A. 2006: 45)

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคแอสเพอร์เกอร์ (The Diagnostic and Statistical Manual, 4th: DSM-IV. 2000)

เข้าเกณฑ์ต่อไปนี้จากหัวข้อ (1) อย่างน้อย 2 ข้อ และจากหัวข้อ (2) อย่างน้อย 1 ข้อ

1. มีคุณลักษณะในการเข้าสังคมที่ผิดปกติ

1.1 บกพร่องอย่างชัดเจนในการใช้ท่าทางหลายอย่าง (เช่น การสบตา การแสดงสีหน้า กิริยา หรือท่าทางประกอบการเข้าสังคม)

1.2 ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในระดับที่เหมาะสมกับอายุได้

1.3 ไม่แสดงความอยากเข้าร่วมสนุก ร่วมทำสิ่งที่สนใจ หรือร่วมงานให้เกิดความสำเร็จกับคนอื่น ๆ เช่น ไม่แสดงออก ไม่เสนอความเห็น หรือไม่ชี้ว่าตนสนใจอะไร เป็นต้น

1.4 ไม่มีอารมณ์หรือสัมพันธภาพตอบสนองกับบุคคลอื่น

2. มีพฤติกรรม ความสนใจ หรือกิจกรรมที่จำกัด ซ้ำ ๆ เป็นแบบแผน โดยแสดงออกอย่างน้อย 1 ข้อ ต่อไปนี้

2.1 หมกมุ่นกับพฤติกรรมซ้ำๆ ตั้งแต่ 1 อย่างขึ้นไป และมีความสนใจในสิ่งต่างๆ จำกัด ซึ่งเป็นภาวะที่ผิดปกติทั้งในแง่ของความรุนแรงหรือสิ่งที่สนใจ

2.2 ติดกับกิจวัตรประจำวัน หรือย่ำทำกับบางสิ่งบางอย่างโดยไม่ยืดหยุ่น

2.3 ทำกิริยาซ้ำๆ เช่น เล่นสับัดมือ หมุน โยกตัว

2.4 สนใจหมกมุ่นกับเพียงบางส่วนของวัตถุ

3. ความผิดปกตินี้ก่อให้เกิดกิจกรรมด้านสังคม การงาน หรือด้านอื่น ๆ ที่สำคัญบกพร่อง

4. ไม่พบพัฒนาการทางภาษาที่ล่าช้า

5. ไม่พบพัฒนาการทางความคิดที่ช้า หรือมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง พฤติกรรมการปรับตัว และมีความอยากรู้เห็นในสิ่งรอบตัวในช่วงวัยเด็ก

6. ความผิดปกติไม่เข้ากับ ฟิสิกส์ ความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้านชนิดเฉพาะอื่น หรือโรคจิตเภท (Schizophrenia)

ข้อสังเกต

1) ด้านภาษา เด็กจะมีทักษะการใช้ภาษาปกติ อาจพูดถูกหลักไวยากรณ์ แต่ไม่เข้าใจเนื้อหาที่ลึกซึ้ง หรือความหมายโดยนัย

2) ด้านพฤติกรรม เด็กจะมีความสนใจเฉพาะเรื่อง ทำอะไรซ้ำๆ หรือหมกมุ่นในเรื่องที่มีความซับซ้อน เช่น แผนที่โลก, วงจรไฟฟ้า หรือระบบสุริยจักรวาล เป็นต้น

3) ด้านสังคม มักมีการแสดงออกที่แปลกกว่าเด็กในวัยเดียวกัน เช่น ไม่สบตา ชอบแยกตัว ไม่สนใจคนรอบข้าง เล่นกับคนอื่นไม่เป็น ไม่รู้กาลเทศะ ขาดความเข้าใจ หรือเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งมักพูดเรื่องเดิมซ้ำๆ ตามความสนใจของตนเอง

เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมส่วนใหญ่จะสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นปกติ แต่อาจจะมีปัญหาบ้าง เมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ โดยอาจมีพฤติกรรมแสดงออก ที่ไม่สมกับวัยดูเด็กกว่าวัย หรือมีลักษณะแปลกๆ ต่างจากเด็กคนอื่น ๆ แต่เมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ก็ยังจะมีปัญหาในการเข้าสังคมกับผู้อื่น เช่น อาจจะไม่ค่อยสนใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ หรือมีอารมณ์ร่วมกับคนอื่น ๆ ทำให้มีปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และคนรอบข้าง นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาเหล่านี้จะยังคงอยู่ไปตลอด แม้ว่าจะมีอายุมากขึ้น และมีวุฒิภาวะมากขึ้น ตามวัยแล้วก็ตามแต่อาการแสดงต่างๆ อาจจะมีมากหรือน้อยเป็นช่วงๆ ได้

2.3.3 เด็กออทิสติกความสามารถสูง (Autistic High – Functioning)

กลุ่มที่มีความสามารถสูง (High Function Autism: HFA) มีอาการเป็นออทิสติกอยู่บ้างแต่ไม่รุนแรงเป็นกลุ่มที่ไม่มีอาการบกพร่องทางสติปัญญาร่วมอยู่ด้วย จะอยู่ในกลุ่มพีดีดี เอ็นไอเอส (pervasive developmental disorder not otherwise specified: PDD-NOS) การวินิจฉัยพีดีดี เอ็นไอเอส ประกอบด้วยหลากหลายอาการ หลากหลายความรุนแรง แต่มีลักษณะอาการร่วมบางอย่างคล้ายคลึงกัน และไม่ครบตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคนิคมเฉพาะใดๆ ในกลุ่มพีดีดี เช่น เริ่มมีอาการ เมื่ออายุมากกว่า 3 ปี มีอาการไม่ครบตามจำนวนข้อที่กำหนด มีความรุนแรงน้อย มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง เป็นต้น (Kaira M., Hays, 2007; Mayes; & Calhoun. 2005; Szatmari, P.; et al. 1995)

มาลิรีน ฮาร์ดี้ (Marcelina Hardy. 2558: Online) ได้กล่าวว่า ลักษณะออทิสติกความสามารถสูง อาจต้องการโต้ตอบกับคนอื่น ๆ แต่เด็กกลุ่มนี้ก็ไม่ทราบวิธีการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง มีความยากลำบากในการเข้าใจภาษานามธรรม เด็กออทิสติกความสามารถสูงอาจจะเข้าสังคมกับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้ใช้เวลาในการการสนทนา โดยไม่เข้าใจหรือไม่รับรู้อารมณ์ การแสดงออกทางสีหน้า หรือความคิดของผู้อื่น เนื่องจากการไม่เข้าใจวิธีการโต้ตอบกับคนอื่น ๆ เด็กกลุ่มนี้จึงแยกตัวเองออกจากสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า ในด้านสติปัญญาพบว่า เด็กกลุ่มนี้มีระดับสติปัญญาสูงกว่า 80 หรือเกณฑ์ปกติหรือสูงกว่ามีพัฒนาการทางภาษาดี และมีความสามารถในการพูด การอ่าน และการเขียน แต่ยังมี ความบกพร่องในทักษะด้านสังคม การรับรู้อารมณ์ และการรับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่นมีความสามารถพิเศษในสิ่งที่เขาสนใจและ มีความสามารถเฉพาะทางในบางด้าน เด็กในกลุ่มนี้สามารถเข้าโรงเรียนปกติได้และทำงานได้แต่อาจมีปัญหาในเรื่องการเข้าสังคมหรือการสื่อสารกับคนอื่น ลักษณะทางกายภาพของเด็กกลุ่มนี้จะเหมือนเด็กปกติคนอื่น ๆ แต่สิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือพฤติกรรม เด็กกลุ่มนี้ดูเหมือนว่าจะชอบโยกตัวหรือหมุนสิ่งของ มีความสุขที่จะทำอะไรซ้ำๆ เป็นเวลานานๆ บางครั้งเหมือนเป็นเด็กที่มีความรู้สึกรับรู้ไว โดยเฉพาะกับเสียงและการสัมผัส แต่บางครั้งเหมือนไม่ได้ยินอะไรเลย เด็กกลุ่มนี้อาจจะเคลื่อนไหวและทำกิจกรรมต่างๆ อย่างรวดเร็วเหมือนเด็กที่อยู่ไม่นิ่ง นอกจากนี้เด็กออทิสติกความสามารถสูงบางคนอาจทำบางสิ่งบางอย่างได้ดี เช่น ร้องเพลงและเล่นดนตรี เป็นต้น

ลักษณะของเด็กออทิสติกความสามารถสูงที่สำคัญมีดังนี้

1. ด้านอารมณ์ เด็กออทิสติกความสามารถสูง อาจจะร้องไห้ หัวเราะ หรือโกรธ โดยไม่มีเหตุผล จะต่อต้านเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ไม่รู้สึกถึงความเจ็บปวด

2. ด้านทักษะที่เกี่ยวกับโรงเรียน

2.1 มีความยากลำบากในการเปลี่ยนจากกิจกรรมหนึ่งไปยังอีกกิจกรรมหนึ่ง

2.2 มีความยากลำบากกับกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การระบายสี การใช้กรรไกร การติดกาว เป็นต้น

2.3 มีปัญหากับการอ่านเพื่อความเข้าใจ เช่น สามารถตอบคำถามได้แต่ไม่สามารถที่จะคาดการณ์สรุปหรือหาสัญลักษณ์ได้

2.4 มีความจำที่ต่ำเยี่ยม

2.5 ช่วงความสนใจสั้นในขณะที่เรียน

3. ด้านสุขภาพและการเคลื่อนไหว

3.1 มีอาการแพ้และไวกับอาหาร

3.2 มีความยุ่งยากในการเปลี่ยนจากพื้นผิวหนึ่งไปยังอีกพื้นผิวหนึ่ง เช่น เดินบนพรมแล้วเปลี่ยนเป็นเดินบนไม้กระดาน หรือเดินบนหญ้า เป็นต้น

3.3 การเดิน หรือท่าทางแปลก หรือผิดธรรมชาติ

3.4 เดินบนปลายเท้า

4. ทักษะทางสังคม

4.1 ไม่ชอบที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับตัวเอง

4.2 มีความยากลำบากในการรักษามิตรภาพ

4.3 มีปัญหาในการอ่าน การแสดงออกทางสีหน้า และภาษากาย

4.4 มีความยากลำบากในการปฏิสัมพันธ์ในการเข้ากลุ่ม

4.5 มีความยากลำบากในการทำความเข้าใจเรื่องตลก หรือการพูด

เสียชื่อเสียง

4.6 มีความยากลำบากในการทำตามมารยาททางสังคม

4.7 เข้าสังคมกับคนที่อายุมากกว่า หรือน้อยกว่าได้ดีกว่าเพื่อนร่วมงาน

ที่อายุเท่ากัน

4.8 ชอบที่จะอยู่คนเดียว

4.9 ตอบสนองต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแต่ไม่สามารถเริ่มต้นก่อน

4.10 ไม่สามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

4.11 พูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจมากเกินไป เช่น ไดโนเสาร์ ฝึเสื้อ เป็นต้น

4.12 ไม่สนใจสิ่งรอบตัว

4.13 ไม่สบตา

5. ด้านพฤติกรรม

5.1 ทำร้ายตัวเอง เช่น กัด เอาหัวกระแทกพื้น เป็นต้น

5.2 มีความยากลำบากในการเข้าร่วมกิจกรรม

5.3 มีความยากลำบากที่จะรอคอย เช่น ยืนอยู่ในแถว เป็นต้น

5.4 มีความสนใจสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น พดลัม กังหัน เป็นต้น

5.5 ไม่สามารถที่จะรับรู้สถานการณ์ที่อาจเป็นอันตราย

5.6 มักจะเล่นซ้ำๆ

5.7 มีพฤติกรรมแปลกๆ เช่น การดมกลืน การเลียวัตถุที่ตกอยู่กับพื้น โยกตัวเองหรือหมุนตัว เป็นต้น

5.8 การเคลื่อนไหวที่ไม่คาดคิด เช่น วิ่งออกไปที่ถนน เป็นต้น

6. ด้านภาษาและการพัฒนาภาษา

6.1 มีความยากลำบากในการทำความเข้าใจเรื่องทิศทาง เช่น ด้านหน้า ด้านหลัง ก่อนหลัง เป็นต้น

6.2 มีคำศัพท์ที่สูงเกินวัย

6.3 พูดซ้ำไปซ้ำมา หลายต่อหลายครั้ง

6.4 ยากที่จะเข้าใจนามธรรม

6.5 มีระดับสติปัญญาสูงกว่า 80 หรือเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่า

ศุภรัตน์ เอกอัสวิน (ม.ป.ป.:55-57) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมของเด็ก ออทิสติกความสามารถสูงว่าแม้จะมีจำนวนน้อย แต่เป็นกลุ่มออทิสติกที่มีพฤติกรรมใกล้เคียงเด็ก ปกติมาก สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร เด็กออทิสติกความสามารถสูงสามารถสื่อสารได้ แต่ การสื่อสารนั้นเป็นการสื่อสารทางเดียว (One way communication) คือสื่อสารโดยไม่สนใจคนฟัง โดยเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ จะพูดมากแต่ไม่สนใจว่าคนฟังเบื่อหรือไม่ การรับฟังเด็กออทิสติก ความสามารถสูง มักไม่สนใจฟังสิ่งที่คนอื่นพูด จนบางครั้งคนอื่นคิดว่าเด็กออทิสติกความสามารถสูง ไม่เข้าใจในสิ่งที่พูด หรือได้ยิน แต่แท้จริงแล้วเด็กไม่สนใจฟัง พ่อ แม่ หรือครูมักถามประโยคนี้ซ้ำๆ “ได้ยินหรือเปล่า” หรือบางครั้งเด็กออทิสติกความสามารถสูงอยู่ในวงสนทนาจะพูดคุยเรื่องที่ตนเอง สนใจโดยเรื่องที่พูดคุยไม่เกี่ยวกับวงสนทนาขณะนั้นหรือคุยกันคนละเรื่อง

2. ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เด็กออทิสติกความสามารถสูง ถึงแม้ว่า จะมีระดับสติปัญญาดี ก็มักมีพฤติกรรมซื่ๆ ไร้เดียงสา ดูอ่อนกว่าวัย กล่าวถึงความสัมพันธ์กับ เพื่อนๆ จะเป็นลักษณะเดียว คือไม่มีความสัมพันธ์หลายระดับเหมือนเด็กทั่วไป (เริ่มจากคนทั่วไป คนรู้จักคนคุ้นเคย เพื่อนสนิท) และมีปัญหาการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ไม่เข้าใจความรู้สึกของ คนอื่น และไม่ค่อยมีการยืดหยุ่น เนื่องจากการไม่เข้าใจวิธีการโต้ตอบกับคนอื่นๆ เด็กออทิสติก ความสามารถสูงหลายคนที่มีความผิดปกตินี้จะแยกตัวเอง ซึ่งอาจนำไปสู่ความวิตกกังวลและภาวะ ซึมเศร้า

สรุปเด็กออทิสติกความสามารถสูง มีความยากลำบากทั้งในการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมกับคนอื่น ๆ รวมถึงมีความบกพร่องทางการสื่อสารกับผู้อื่นมีความยากลำบากในการทำ ความเข้าใจถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น ข้อสังเกตความแตกต่างกันของประเภทอาการเด็กออทิสติก ความสามารถสูง มักไม่ค่อยมีความล่าช้าด้านการพัฒนาภาษา แต่เด็กออทิสติกความสามารถสูงจะ แสดงอาการอื่นๆ ที่ระบุว่ามีความแตกต่างจากออทิสติกคือหนึ่งในอาการที่โดดเด่นที่สุด เด็กออทิ สติกความสามารถสูงจะมีสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย แต่มีความล่าช้ามาก ในด้านภาษาที่ เป็นนามธรรม และพัฒนาการ แต่เด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูงที่เป็นเด็กโต มีความสนใจในบาง

เรื่องอย่างจำกัดโดยสิ่งที่สนใจอาจเป็นสิ่งที่เด็กทั่วไปสนใจ แต่เด็กกลุ่มนี้มีความหมกหมุ่นกับเรื่องนั้นอย่างมาก เช่น จดจำรายละเอียดกับสิ่งนั้นได้ และพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนั้นอยู่เสมอ ในกลุ่มเด็กออทิสติกความสามารถสูง เมื่อโตขึ้นสิ่งที่สนใจอาจเป็นความรู้ทางวิชาการบางสาขา เช่น คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ เป็นต้น

ปัญหาของเด็กออทิสติกความสามารถสูงในห้องเรียนรวม

จากงานวิจัยของ โอซามุ โอคุชิ (Osamu Ohkouchi, 2012: 302-303) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาพฤติกรรมของเด็กออทิสติกความสามารถสูงที่อยู่ในห้องเรียนรวม (Problem Behaviors of High-Functioning Autistic Children Observed at Mainstream Schools) พบว่า เด็กออทิสติกความสามารถสูงที่เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติมักจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. มีปัญหาที่เกี่ยวกับวิชาการ กรณีเด็กออทิสติกความสามารถสูงมีความแตกต่างระหว่างความสามารถทางวิชาการ ยกเว้นวิชาเฉพาะที่เด็กมีความสนใจ เป็นเรื่องยากที่จะประเมินทักษะทางวิชาการของเด็กเช่น ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเดียวกัน เด็กออทิสติกความสามารถสูงมีความสามารถในการคิดคำนวณได้ แต่มีปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหา เป็นต้น
2. มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ เด็กออทิสติกความสามารถสูงมีความยากลำบากในการเข้ากิจกรรมกลุ่ม และมีพฤติกรรมในระหว่างการเรียนรู้ คือ เด็กออทิสติกความสามารถสูงไม่สามารถที่จะนั่งนิ่งๆ และฟังคุณครูอธิบายได้
3. เด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัญหา มักเกิดขึ้นระหว่างตัวเด็กกับเพื่อนทำให้เด็กออทิสติกความสามารถสูงแยกตัวเองออกมาอยู่ตามลำพัง
4. เด็กออทิสติกความสามารถสูงแสดงพฤติกรรมที่ยากที่จะเข้าใจ โดยบางคนจะพูดคุยกับตัวเอง หรือในบางสถานการณ์ก็ขึ้นเสียงแปลกๆ อย่างไม่เหมาะสม พฤติกรรมปัญหาที่เด็กออทิสติกความสามารถสูงมักจะถูกรับการตำหนิจากคุณครูและเพื่อน คือ ปัญหาทางวินัย หรือการควบคุมอารมณ์ของตนเอง จึงทำให้มีครูจำนวนมากที่ไม่เข้าใจและจะจัดการกับปัญหาโดยไม่ได้จัดการกับพฤติกรรมเหล่านี้

2.3.4 ความแตกต่างระหว่าง เด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม และเด็กออทิสติกความสามารถสูง

เด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม และเด็กออทิสติกความสามารถสูง นั้นอาจจะมีลักษณะคล้ายกันมาก แต่จุดที่แตกต่างกันคือ เรื่องของภาษา ถ้าเป็นเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม พัฒนาการด้านภาษาจะปกติ พูดคุยสื่อสารได้รู้เรื่อง ผู้ป่วยบางคนอาจเริ่มพูดได้เร็วกว่าเด็กปกติ หรือ ใช้ภาษาแบบผู้ใหญ่ได้ตั้งแต่อายุน้อย แต่มักขาดทักษะการนำภาษาไปใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ชอบพูดซ้ำๆ เฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ แต่เด็กออทิสติกจะมีปัญหาด้านภาษาที่ชัดเจน

กว่า คือ พูดซ้ำ พูดไม่ชัด พูดเป็นภาษาของตัวเอง หรือพูดตาม และเด็กออทิสติกความสามารถสูง พัฒนาการด้านภาษาช่วงแรกจะมีปัญหาชัดเจนกว่า คือ พูดซ้ำ พูดไม่ชัด พูดเป็นภาษาของตัวเอง แต่ก็จะมีบางอย่างที่คล้ายๆ กับเด็กออทิสติก เช่น เรื่องการไม่ค่อยสบตา ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว เข้ากับเพื่อนไม่ค่อยได้ เวลาพูดก็จะพูดเฉพาะเรื่องที่ตัวเองสนใจโดยไม่ได้สังเกตดูว่าคนที่เขาฟังอยู่นั้นจะสนใจหรือไม่ ในด้านของสติปัญญาเด็กที่เป็นแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม จะมีระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติ ส่วนเด็กออทิสติกความสามารถสูง มีระดับสติปัญญามากกว่า 80 หรืออยู่ในเกณฑ์ปกติจนถึงสูงกว่าปกติ มีนักวิชาการหลายคนมักจะมีการตั้งคำถาม ถึงความแตกต่างระหว่างเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม กับเด็กออทิสติกความสามารถสูง ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสารต่าง สามารถสรุปความแตกต่างของเด็กออทิสติกเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมและเด็กออทิสติกความสามารถสูงได้ ดังนี้

ตาราง 7 สรุปความแตกต่างของเด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมและเด็กออทิสติก
ความสามารถสูง

การแสดงออก ด้านต่าง ๆ	เด็กออทิสติก	เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม	เด็กออทิสติก ความสามารถสูง
ด้านภาษา	- พัฒนาการด้านภาษาช้า - มีปัญหาการพูด พูดซ้ำ - พูดไม่ชัด - อาจพูดคุยไม่รู้เรื่อง	- พัฒนาการด้านภาษาปกติ - พูดคุยสื่อสารได้รู้เรื่องแต่ไม่เข้าใจความหมายลึกๆ - ที่แฝงอยู่ เช่น ไม่เข้าใจมุกตลกคำประชดประชัน ฯลฯ	- พัฒนาการด้านภาษาช้าช่วงแรก - สื่อสารได้ แต่การสื่อสารนั้นเป็นสื่อสารทางเดียว (One way communication) คือสื่อสารโดยไม่สนใจคนฟัง
ด้านสติปัญญา	มีสติปัญญาดำกว่า 70 ส่วนใหญ่จะมีระดับสติปัญญาประมาณ 35-50	มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ	มีระดับสติปัญญามากกว่า 70 หรืออยู่ในเกณฑ์ปกติจนถึงสูงกว่าปกติ
ด้านสังคม	- ไม่ชอบการสบตา - ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว - เข้ากับเพื่อนไม่ได้ - มักจะพูดแต่เรื่องที่ตนเองสนใจ โดยไม่ได้สังเกตว่าคนที่ฟังอยู่นั้นสนใจหรือไม่	- ไม่ค่อยสบตา - ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว - เข้ากับเพื่อนไม่ได้ - ไม่รู้จักการทักทาย - ไม่ค่อยรู้จักกาลเทศะ - ชอบคุยเรื่องของตัวเอง - ชอบพูดซ้ำๆ เรื่องเดิมๆ ที่ตนเองสนใจ	- ไม่ค่อยสบตา - ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว - เข้ากับเพื่อนไม่ได้ - ไม่รู้จักการทักทาย - ไม่ค่อยรู้จักกาลเทศะ - ชอบคุยเรื่องของตัวเอง - ชอบพูดซ้ำๆ เรื่องเดิมๆ ที่ตนเองสนใจ

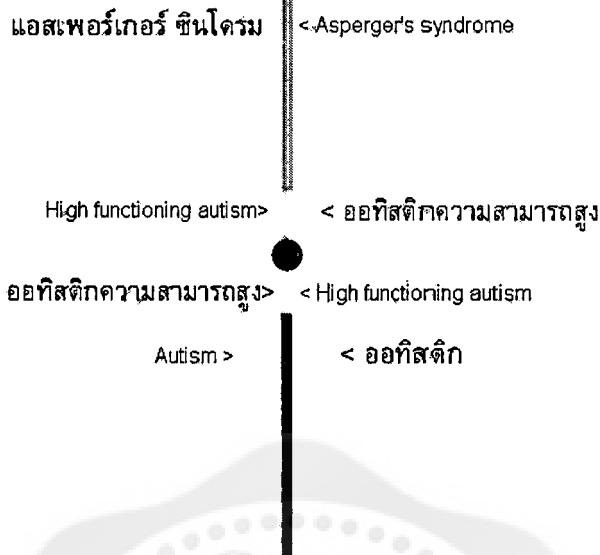

ตาราง 7 (ต่อ)

การแสดงออก ด้านต่าง ๆ	เด็กออทิสติก	เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม	เด็กออทิสติก ความสามารถสูง
ด้านพฤติกรรม	- อยู่ไม่นิ่ง ชอบกระตุน ตนเอง หมุนตัว สะบัด มือ โยกตัว	- หมกมุ่นกับเรื่องที่ตัวเอง สนใจ โดยเฉพาะ - ในบางรายมีความไวต่อ สิ่งเร้าที่มาจากภายนอก ค่อนข้างมากกว่าคนทั่วไป	- ไม่สามารถที่จะรับรู้ สถานการณ์ที่อาจเป็น อันตราย - ความรู้สึกรับรู้ไว โดยเฉพาะกับเสียงและ การสัมผัส
ด้านการเคลื่อนไหว	- ว่องไว	- ดุ่มง่าม ชุ่มช้าม	- ว่องไว
ด้านการวินิจฉัย	- ได้รับการวินิจฉัยก่อนอายุ 3 ปี	- จะได้รับการวินิจฉัยช้า ส่วนมากจะวินิจฉัยได้เมื่อ	- ได้รับการวินิจฉัย หลังจากอายุ 3 ปี
ประสาทสัมผัส	มีปัญหาเกี่ยวกับประสาท สัมผัส 5 ด้าน ได้แก่ การได้ยิน การเห็น การรับรส การดมกลิ่น และการสัมผัส	มีปัญหาเกี่ยวกับประสาท สัมผัสด้านใดด้านหนึ่งจาก 5 ด้าน ได้แก่ การได้ยิน การเห็น การรับรส การดมกลิ่น และการสัมผัส	มีปัญหาเกี่ยวกับประสาท สัมผัส 5 ด้าน ได้แก่ การ ได้ยิน การเห็น การรับรส การดมกลิ่น และการ สัมผัส

สรุปเด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม ได้ถูกวินิจฉัยทางการแพทย์อย่างเป็นทางการตามคู่มือเกณฑ์การวินิจฉัยโรคทางจิตเวชของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 4 (DSM-IV) หนึ่งในความแตกต่างที่สำคัญในการวินิจฉัยคือการที่เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม มักจะมีพัฒนาการด้านภาษาตามปกติและไม่ได้มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการ ทักษะทางด้านภาษา เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม อาจจะมีปัญหาในการใช้ภาษาในสถานการณ์ทางสังคมหรือมีปัญหาในการอธิบายความรู้สึกและอารมณ์ แต่เด็กออทิสติกความสามารถสูงมีพัฒนาการล่าช้า หรือมีปัญหาด้านพัฒนาการทางภาษาในวัยเด็กและเด็กออทิสติกความสามารถสูงจะมีระดับสติปัญญาตั้งแต่ 80 ขึ้นไป หรืออยู่ในเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่า แต่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสื่อสาร

จากรายละเอียดความแตกต่างระหว่างเด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรมและเด็กออทิสติกความสามารถสูง สรุปให้เห็นชัดเจนขึ้น โดยจากภาพประกอบ 4 จะเห็นได้ถึงความบกพร่องในพัฒนาการหลายด้านของออทิสติกแต่ละคนที่มีอาการหลากหลายแตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนมีอาการรุนแรง บางคนมีอาการไม่รุนแรงอาจแตกต่างกันไปจะหารูปแบบที่คงที่ได้ค่อนข้างยาก นักวิชาการได้พยายามจัดลักษณะปัญหาของเด็กออทิสติก ในรูปแบบของแถบสีที่มีสีหลากหลายแตกต่างกันเรียกว่า สเปกตรัม (Spectrum) ความบกพร่องของเด็กออทิสติก ในรูปของสเปกตรัม อาจสรุปดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ลักษณะความแตกต่างระหว่าง เด็กออทิสติก เด็กแอสเพอร์เกอร์ ซินโดรม และ เด็กออทิสติกความสามารถสูง

ที่มา: Heather Knox, LISW. (2015: Online)

2.4 การวินิจฉัยเด็กออทิสติก

2.4.1 ความเป็นมาของการวินิจฉัย

ภาวะออทิสซึมพบครั้งแรกในปี ค.ศ. 1943 โดยนายแพทย์ ลีโอ แคนเนอร์ (Dr. Leo Kanner) ที่โรงพยาบาลแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ โดยนายแพทย์ แคนเนอร์ ศึกษาเด็ก 11 คนซึ่งได้รับการรักษาอาการทางจิตที่เรียกว่า จิตเภท (schizophrenia) อยู่ในแผนกจิตเวชเด็กและพบลักษณะความแตกต่างของเด็กกลุ่มนี้เมื่อเทียบกับเด็กที่มีอาการจิตเภท (schizophrenia) ทั่วไปจึงให้ชื่อพฤติกรรมจำเพาะว่า ภาวะออทิสซึมในวัยทารก (early infantile autism) และเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า เด็กออทิสติก (Autistic children) ซึ่งมีความหมายว่า “เด็กที่อยู่ในโลกของตัวเอง” (Bruder, Mary Beth; Weitzman, Carol; & Giannotti, Tierney. 2013: 10)

ในปี ค.ศ. 1980 ออทิสติกได้ถูกจัดเข้าไปอยู่ในคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 3 (DSM-III. 1980) เป็นครั้งแรก

ต่อมาในปี ค.ศ. 1994 สมาคมจิตแพทย์อเมริกันได้จัดออทิสติก เป็น "ความบกพร่องทางพัฒนาการแบบหลายด้าน (pervasive developmental disorders)" ซึ่งก็มีความผิดปกติในด้านพัฒนาการอย่างหลายด้าน แสดงอาการอย่างชัดเจนในวัยเด็ก ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและการสื่อสารไม่เป็นไปตามปกติ ส่งผลให้มีพฤติกรรมความสนใจและกิจกรรมที่ผิดปกติในคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวชของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 4 (DSM-IV. 1994)

ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 (DSM-IV-TR. 2000) สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน กลุ่มที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการหลายด้าน (Pervasive Developmental Disorder; PDD) หรือใช้เป็นการกว้างๆ ว่า “ออทิสติกสเปกตรัม” (Autistic Spectrum Disorder; ASD) แบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ได้ 5 ประเภทดังนี้คือ ออทิสติก (Autistic disorder) หรือ ออทิสซึม (autism) แอสเพอร์เกอร์ (Asperger's disorder) เร็ทท์ (Rett's Disorder) ซีดีดี (CDD, Childhood Disintegrative Disorder) และพีดีดีเอ็นโอเอส (PDDNOS, Pervasive Development Disorder–Not Otherwise Specified) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป

ในปี ค.ศ. 2013 เดือนพฤษภาคม ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การวินิจฉัยโดยได้มีคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 5 (DSM V. 2013) (Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders V) เรียกว่า “ออทิสติก” (Autism Spectrum Disorder) โดยไม่มีการแบ่งกลุ่มย่อย ซึ่งมีเกณฑ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากโดยมีคุณลักษณะหลักเหลือเพียง 2 กลุ่ม คือ ความบกพร่องในการพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อความหมายได้เหมาะสมตามวัย (social communication and social interaction) และมีลักษณะพฤติกรรม กิจกรรรม และความสนใจเป็นแบบแผนซ้ำๆ จำกัดเฉพาะบางเรื่อง และไม่ยืดหยุ่น (restricted, repetitive patterns of behavior, interest or activities) ส่วนองค์การอนามัยโลก (World Health Organization-WHO) ใช้ ICD-10 แต่องค์การอนามัยโลกจะเปลี่ยนแปลง ตามคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 5 (Diagnostic And Statistical manual Of Mental Disorders: DSM V. 2015) เป็น ICD 11 ในปี ค.ศ. 2515 อย่างไรก็ตามสำหรับในประเทศไทยการวินิจฉัยโรคออทิสซึมนั้นยังคงใช้คู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง) (DSM IV-TR) (Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders IV-TR) ซึ่งสามารถสรุปความแตกต่างของเกณฑ์วินิจฉัย DSM IV-TR กับ DSM V ดังนี้

ตาราง 8 สรุปความแตกต่างของเกณฑ์วินิจฉัย DSM IV-TR กับ DSM V

DSM-IV-TR	DSM-5
การวินิจฉัย (Diagnostic Classification)	
ความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน (Pervasive Developmental Disorders)	ออทิสติกสเปกตรัม (Autism Spectrum Disorder)
การแบ่งกลุ่ม	
<u>แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม</u> - ซีดีดี (Childhood Disintegrative Disorder) - ออทิสติก (Autistic Disorder) - แอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Disorder) - เร็ทท์ (Rett's Disorder) - พีดีดี เอ็นโอเอส (Pervasive Developmental Disorder, Not Otherwise Specified)	<u>ไม่แบ่งกลุ่ม</u> - ออทิสติกสเปกตรัม (Autism Spectrum Disorder)

ตาราง 8 (ต่อ)

DSM-IV-TR	DSM-5
ความผิดปกติหลัก	
ความผิดปกติหลัก 3 ข้อ - มีความบกพร่องทางด้านปฏิสัมพันธ์สังคม - มีความบกพร่องทางการสื่อสาร - มีความบกพร่องทางพฤติกรรม	ความผิดปกติหลัก 2 ข้อ - ความบกพร่องในการพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อความหมายได้เหมาะสมตามวัย - มีลักษณะพฤติกรรม กิจกรรม และความสนใจเป็นแบบแผนซ้ำๆ จำกัดเฉพาะบางเรื่อง และไม่ยืดหยุ่น
เกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคออทิสติก	
<u>เกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคออทิสติกมี 12 ข้อ</u> 1. มีคุณลักษณะในการเข้าสังคมที่ผิดปกติ โดยแสดงออกอย่างน้อย 2 ข้อ จาก 4 ข้อต่อไปนี้ 1.1 บกพร่องอย่างชัดเจนในการใช้ท่าทางหลายอย่าง เช่น การสบตา การแสดงสีหน้า กิริยา หรือท่าทางประกอบการเข้าสังคม	<u>เกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคออทิสติกมี 7 ข้อ</u> 1. ความบกพร่องในการสื่อสารทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในบริบทที่หลากหลาย ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการล่าช้าทั่วไปและแสดงออกทั้ง 3 ข้อต่อไปนี้: 1.1 มีความบกพร่องในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์หลายระดับความรุนแรงตั้งแต่การเข้าสังคมที่แปลก และไม่สามารถสนทนาโต้ตอบได้ ไม่แสดงความสนใจในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกร่วมจนถึงไม่สามารถเริ่มการปฏิสัมพันธ์ได้
เกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคออทิสติก	
3. มีแบบแผนพฤติกรรม ความสนใจหรือกิจกรรมที่จำกัด ใช้ซ้ำๆ และลักษณะเป็นเช่นเดิม โดยแสดงออกอย่างน้อย 1 ข้อต่อไปนี้ 3.1 หมกมุ่นกับพฤติกรรมซ้ำๆ (stereotyped) ตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป และความสนใจในสิ่งต่างๆ มีจำกัด ซึ่งเป็นภาวะที่ผิดปกติทั้งในแง่ของความรุนแรงหรือสิ่งที่สนใจ 3.2 ติดกับกิจวัตรหรือย่ำทำกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์โดยไม่ยืดหยุ่น 3.3 ทำกิริยาซ้ำๆ (mannerism) เช่น เล่นสะบัดมือ หมุน โยกตัว 3.4 สนใจหมกมุ่นกับเพียงบางส่วนของวัตถุ	

ตาราง 8 (ต่อ)

DSM-IV-TR	DSM-5
จำนวนเกณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการวินิจฉัยโรค	
<u>ออทิสติก (Autistic Disorder) มีอาการครบ 6 ข้อ โดยมี</u> อาการจากข้อ 1. ความผิดปกติของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างน้อย 2 ข้อ 2. ความผิดปกติด้านการสื่อสารอย่างน้อย 1 ข้อ 3. มีพฤติกรรม ความสนใจ และกิจกรรมที่ซ้ำๆ และจำกัด อย่างน้อย 1 ข้อ 4. พบความผิดปกติอย่างน้อย 1 ด้านดังต่อไปนี้ (โดยอาการเกิดก่อนอายุ 3 ขวบ) 5. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 6. การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย 7. การเล่นสมมติหรือการเล่นตามจินตนาการ 8. และ 1 ข้อความผิดปกติที่พบไม่เข้าเกณฑ์วินิจฉัยของความผิดปกติจากโรคอื่นๆ เช่น โรคกลุ่มอาการดาวน์ (Down's syndrome) 1.2 ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับที่เหมาะสมกับอายุได้ 1.3 ไม่แสดงความอยากเข้าร่วมสนุก ร่วมทำสิ่งที่สนใจ หรือร่วมงานให้เกิดความสำเร็จกับคนอื่น ๆ (เช่น ไม่แสดงออก ไม่ชี้ว่าตนสนใจอะไร) 1.4 ไม่มีอารมณ์หรือสัมพันธภาพตอบสนองกับสังคม 2. มีคุณลักษณะในการสื่อสารผิดปกติ โดยแสดงออกอย่างน้อย 1 ข้อต่อไปนี้ 2.1 พัฒนาการในการพูดซ้ำหรือไม่มีเลย (โดยไม่แสดงออกว่าอยากใช้การสื่อสารวิธีอื่นมาทดแทน เช่น แสดงท่าทาง)	<u>ออทิสติก (Autistic Disorder) มีอาการครบ 5 ข้อ โดยมี</u> อาการจากข้อ 1. ความบกพร่องในการสื่อสารทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแสดงออกทั้ง 3 ข้อ 2. รูปแบบที่จำกัดและเกิดซ้ำ ๆ ของพฤติกรรม ความสนใจหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างน้อย 2 ข้อ จาก 4 ข้อ 3. การแสดงอาการต้องปรากฏตั้งแต่วัยเริ่มต้นของพัฒนาการแต่อาจจะเริ่มมีอาการปรากฏชัดในภายหลัง 4. ออทิสติกสเปกตรัมทำให้เกิดความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม การทำกิจกรรม หรือด้านที่สำคัญอื่นๆ ตามช่วงพัฒนาการ 1.2 มีความบกพร่องในการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตั้งแต่มีความผิดปกติในการสบตาและการสื่อสารด้วยภาษาท่าทางหรือมีข้อจำกัดในการเข้าใจท่าทางผู้อื่น และแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจจนถึงการไม่สามารถแสดงสีหน้าและการสื่อสารด้วยภาษากายได้ 1.3 มีความบกพร่องในการสร้างสัมพันธภาพ การรักษาสัมพันธภาพ และความเข้าใจสัมพันธภาพ มีความยากลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ การเล่นอย่างมีจินตนาการหรือการผูกมิตรจนถึงไม่มีความสนใจที่จะมีเพื่อนเลย 2. รูปแบบที่จำกัดและเกิดซ้ำๆ ของพฤติกรรม ความสนใจหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างน้อย 2 ข้อ จาก 4 ข้อต่อไปนี้: 2.1 การเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้สิ่งของหรือการพูดจะซ้ำๆ เช่น เล่นมือ โบกมือไปมา หมุนตัว เอาของเล่นมาเรียงเป็นแถว พูดซ้ำ

ตาราง 8 (ต่อ)

DSM-IV-TR	DSM-5
2.3 พูดซ้ำๆ หรือมีรูปแบบจำกัดในการใช้ภาษา เพื่อสื่อสารหรือส่งเสียงไม่เป็นภาษา (ภาษาต่างดาว) อย่างไม่เหมาะสม 2.4 ไม่มีการเล่นสมมติที่หลากหลาย คิดเองตามจินตนาการ หรือเล่นเลียนแบบสิ่งต่างๆ ตามสมควรกับระดับพัฒนาการ	2.3 มีการยึดติดมากเกินไป สนใจในบางเรื่องเท่านั้นทำให้เกิดความหมกหมุ่นนั้นมากเกินไป หรือติดวัตถุสิ่งของ 2.4 มีการรับรู้ของประสาทสัมผัสที่มากหรือน้อยเกินไป หรือมีการรับรู้ต่อสิ่งแวดล้อมที่ผิดปกติ เช่น เหมือนไม่รับรู้ต่อการเจ็บปวด ร้อนหนาว หรือในทางกลับกันการตอบสนองต่อการได้ยิน การสัมผัสพื้นผิว การได้กลิ่นที่มากเกินไป หรือชอบมองแสงหรือมองการเคลื่อนไหวของสิ่งของ
จำนวนเกณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการวินิจฉัยโรค	
แอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Disorder) มีอาการครบ 3 ข้อ โดยมีอาการจากข้อ 1. ความผิดปกติของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างน้อย 2 ข้อ 2. มีพฤติกรรม ความสนใจ และกิจกรรมที่ซ้ำๆ และจำกัด อย่างน้อย 1 ข้อ กลุ่มที่พบมีความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน แต่ไม่ครบตามเกณฑ์การวินิจฉัย (PDD-NOS) มีอาการครบ 2 ข้อ โดยมีอาการจากข้อ 1. ความผิดปกติของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างน้อย 1 ข้อ 2. ความผิดปกติด้านการสื่อสารหรือมีพฤติกรรม ความสนใจ และกิจกรรมที่ซ้ำๆ และจำกัด อย่างน้อย 1 ข้อ	
เกณฑ์อายุ (อาการ)	
มีความช้าหรือผิดปกติในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ก่อนอายุ 3 ปี (1) ปฏิสัมพันธ์กับสังคม (2) ภาษาที่ใช้สื่อสารกับสังคม หรือ (3) เล่นสมมติหรือเล่นตามจินตนาการ	ออทิสติกสเปกตรัมไม่อาจจะระบุได้ว่ามีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือภาวะพัฒนาการช้า แต่ออทิสติกสเปกตรัมกับภาวะความบกพร่องทางสติปัญญามักเกิดขึ้นร่วมกันได้บ่อย ดังนั้นจึงการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิสซึมหรือไม่นั้นต้องคำนึงถึงความบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมประกอบด้วย

นอกเหนือจากพฤติกรรมที่กล่าวมา เด็กออทิสติกที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นมักจะเผชิญกับปัญหาด้านกระบวนการการรู้คิด การเรียนรู้การใช้ภาษาอาการทางร่างกาย อารมณ์และพฤติกรรม รวมถึงการทากิจวัตร อีกทั้งมีความลำบากในการเข้าใจผู้อื่น มีปัญหาการนอน การรับประทานอาหาร ตลอดจนด้านจิตใจ เช่น มีความกังวล ซึมเศร้า มีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ในบางเวลาอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งนี้ลักษณะเหล่านี้อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัว หรือผู้ดูแลซึ่งนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่น (National Institute for Health; & Care Excellence. 2013: online)

2.4.2 การวินิจฉัยเด็กออทิสติก

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2540: 33-57; อดิณญา สินรัชตานันท์; และธีรรัตน์ แทนข้า. 2556: 35-37) ได้กล่าวถึงการวินิจฉัยเด็กออทิสติกไว้ 4 วิธี คือ

1. การใช้คู่มือการวินิจฉัยและสถิติความผิดปกติทางจิต ของคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน เล่ม 4 (ฉบับปรับปรุง) (DSM IV-TR. 2000) (กรมสุขภาพจิต. 2548: 12-14)

1.1 เกณฑ์การวินิจฉัยความบกพร่องออทิสติก (Autistic Disorder) ที่ปรากฏอย่างน้อย 6 ข้อ จากเกณฑ์ 5 ประการ ดังนี้

ตาราง 9 เกณฑ์การวินิจฉัยความบกพร่องออทิสติก (Autistic Disorder) ของ DSM IV-TR

DSM IV-TR (ค.ศ. 2000)	
รายการความบกพร่อง	ลักษณะความบกพร่องออทิสติก
อุปนิสัย (Onset)	มีความบกพร่องหรือผิดปกติทางพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งก่อนอายุ 3 ปี อย่างน้อย 1 ข้อ 1) การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) การใช้ภาษาในการสื่อสารกับบุคคลอื่น หรือ 3) เล่นบทบาทสมมติหรือการเล่นตามจินตนาการ
พฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior)	มีความบกพร่องด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตามเกณฑ์อย่างน้อย 2 ใน 4 ข้อ 1) บกพร่องอย่างชัดเจนในการใช้ท่าทาง เช่น การสบตา การแสดงสีหน้า กิริยา หรือท่าทางประกอบการเข้าสังคม 2) ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับที่เหมาะสมกับอายุ 3) ไม่แสดงความอยากเข้าร่วมสนุก ร่วมทำสิ่งที่สนใจ หรือร่วมงานให้เกิดความสำเร็จกับคนอื่นๆ เช่น ไม่แสดงออก ไม่เสนอความเห็น หรือไม่ชี้ว่าตนสนใจอะไร 4) ไม่มีอารมณ์หรือสัมพันธภาพตอบสนองกับสังคม

ตาราง 9 (ต่อ)

DSM IV-TR (ค.ศ. 2000)	
รายการความบกพร่อง	ลักษณะความบกพร่องออทิสติก
ภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication)	มีความบกพร่องในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างน้อย 1 ใน 4 ข้อ 1) พัฒนาการในการพูดช้าหรือไม่มีเลย (ไม่มีการแสดงว่าอยากใช้การสื่อสารวิธีอื่นมาทดแทน เช่น แสดงท่าทาง) 2) ในรายที่พูดได้ ก็ไม่สามารถเริ่มพูดหรือสนทนาต่อเนื่องกับคนอื่นได้ 3) ใช้คำพูดซ้ำหรือใช้ภาษาที่ไม่มีใครเข้าใจ 4) ไม่มีการเล่นสมมติที่หลากหลาย คิดเองตามจินตนาการ หรือเล่นเลียนแบบสิ่งต่างๆ ตามสมควรกับพัฒนาการ
การแสดงออกและความสนใจ (Activities and Interests)	มีความบกพร่องด้านการแสดงออกและความสนใจอย่างน้อย 1 ใน 4 ข้อ 1) หมกมุ่นกับพฤติกรรมซ้ำๆ (stereotyped) ตั้งแต่ 1 อย่างขึ้นไป และมีความสนใจในสิ่งต่างๆ จำกัด ซึ่งเป็นภาวะที่ผิดปกติทั้งในแง่ของความรู้แรงหรือสิ่งที่สนใจ 2) ติดกับกิจวัตรหรือย่ำทำกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์โดยไม่ยืดหยุ่น 3) ทำกริยาซ้ำๆ (mannerism) เช่น เล่น สะบัดมือ หมุน โยกตัว 4) สนใจหมกมุ่นกับเพียงบางส่วนของวัตถุ
เกณฑ์ที่ไม่จัดกลุ่ม (Exclusion Criteria)	ความบกพร่องไม่ได้เกี่ยวข้องกับความผิดปกติในกลุ่มเรทิทซินโดรม (Rett's Syndrome) และความผิดปกติทางสมองอื่นๆ ในวัยเด็ก

1.2 แบบประเมิน The High-Functioning Autism Spectrum Screening Questionnaire (ASSQ) ของสตีเฟน เอลเลอร์ และคนอื่นๆ (Stephen Ehlers; Christopher Gillberg; & Lorna Wing. 1999: 129-141) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของออทิสติกความสามารถสูงไว้ 27 ข้อ ใช้ประเมินช่วงอายุ 6-16 ปี ประกอบไปด้วยข้อคำถามจะมีคะแนนเป็น 3 ระดับ (ใช่ = 2 ไม่แน่ใจ = 1 และไม่ใช่ = 0) คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0-54 คะแนน ประกอบด้วยคำถามด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 11 ข้อ ด้านการสื่อสารและภาษา 6 ข้อ และด้านพฤติกรรมที่จำกัด 5 ข้อ

1.3 แบบสำรวจพัฒนาการเด็ก (PDDSQ) ช่วงอายุ 4-48 ปี ของกรมสุขภาพจิต แต่ละฉบับประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ วัดความผิดปกติ 3 ด้าน คือ พัฒนาการทางสังคม การสื่อความหมาย และพฤติกรรมซ้ำซาก/สนใจจำกัด/ปรับตัวยาก คำตอบมี 2 ตัวเลือก ใช่/ทำบ่อยๆ และไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ การให้คะแนนให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ใช่/ทำบ่อยๆ ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ PDDSQ 4-18 ปี ข้อ 18-25 ต้องกลับค่าคะแนน ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ใช่/ทำบ่อยๆ ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ไม่ใช่/ไม่ค่อยทำ หากได้คะแนนรวมตั้งแต่ 13 คะแนนขึ้นไปถือว่าเสี่ยงที่จะเป็น PDDs. (โรคออทิสติก โรคเรทิท ความผิดปกติในพัฒนาการในวัยเด็กโรคเอสเปอร์เกอร์และความผิดปกติในพัฒนาการที่ไม่ทราบสาเหตุ)

2. การประเมิน “ภาวะออทิสติกสเปกตรัม” ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

2.1 การสูญเสียการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.1.1 ในกลุ่มที่มีระดับรุนแรงมาก ลักษณะของเด็กจะแยกตัวออกไปอย่างเด่นชัด และไม่แสดงความสนใจต่อคนอื่น แต่เด็กบางคนมีความสนใจต่อบุคคลทั่วไป หรือเด็กออทิสติกบางคน มีความต้องการที่จะได้รับการสัมผัสทางร่างกายจากผู้ใกล้ชิด แต่เป็นความต้องการซ้ำๆ เช่น ยอมให้เกามือก่อนนอนเท่านั้น แต่เด็กออทิสติกบางคนจะแสดงลักษณะการตีตัวใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กและเป็นผู้ที่เลี้ยงเด็กเท่านั้น แต่จะไม่สนใจเด็กอื่นที่อยู่ในวัยเดียวกัน

2.1.2 ในกลุ่มที่มีระดับรุนแรงน้อย เด็กออทิสติกจะแสดงอาการเฉยเมยไม่ได้ตอบเมื่อมีคนอื่นมาทักทาย บางครั้งอาจแสดงความไม่พอใจ แต่ไม่เข้าไปหา หรือเข้าหาคนที่เด็กพอใจ

2.1.3 เด็กออทิสติกบางคนอาจจะเข้าหาคนในลักษณะแปลกๆ ไม่สมเหตุสมผล โดยไม่สนใจต่อปฏิกริยาของบุคคลรอบข้าง เช่น วิ่งเข้าไปหาคนแปลกหน้าและใช้มือแตะกระเป๋ารถ หรือเอามือไปลูบกระโปรง หรือก้มลงดูรองเท้า โดยไม่สนใจที่จะปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง

2.1.4 เด็กออทิสติกความสามารถสูงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ สามารถอยู่ในสังคมได้ แต่ก็อาจจะพบว่ายังไม่สามารถที่จะมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสมได้ แม้แต่คนในครอบครัว หรือเพื่อนที่เคยเรียนด้วยกันมาเป็นระยะเวลาหลายปี โดยเด็กออทิสติกความสามารถสูงจะแสดงท่าที่เหมือนยังกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

2.2 การสูญเสียการสื่อความหมายทางสังคม

2.2.1 ไม่สามารถสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ ถึงแม้ว่าเด็กออทิสติกที่สามารถพูดได้บ้างแล้ว เด็กก็จะพอใจที่จะพูดเท่านั้นโดยไม่สนใจว่าจะมีใครฟัง

2.2.2 เด็กออทิสติกไม่สามารถเข้าใจว่า ภาษานั้นเป็นสื่อสำหรับการเข้าสู่สังคม และการแสดงออกทางอารมณ์ได้ เด็กออทิสติกจะมุ่งสนใจแต่ความต้องการของตนเองเท่านั้น โดยไม่สนใจ หรือเข้าใจในความคิด อารมณ์ หรือการแสดงออกของบุคคลอื่น

2.2.3 เด็กออทิสติกมีความสามารถน้อยมากที่จะเข้าใจการสื่อความหมายโดยใช้ท่าทางการแสดงออกทางสีหน้า การแสดงท่าล้อเลียน

2.2.4 เด็กออทิสติกบางรายอาจจะแสดงออกทางท่าทางได้ แต่จะมีลักษณะแปลก และไม่สมเหตุสมผลในการที่จะสื่อความหมายกับคนอื่น

2.2.5 ในเด็กออทิสติกบางรายที่มีความสามารถเข้าใจ และใช้คำศัพท์พูดเป็นประโยคได้ถูกต้อง แต่มักจะพูดแต่สิ่งที่ตนเองสนใจเท่านั้น ไม่สามารถใช้เป็นสื่อเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้

2.3 การสูญเสียจินตนาการ

2.3.1 ไม่สามารถเล่นโดยใช้จินตนาการ หรือเล่นโดยการสมมติใช้สิ่งของหรือของเล่น เช่น นำท่อนไม้เล็กๆ ส่งให้เด็กออกทิสติก และบอกให้เด็กต่อเป็นรถไฟ เด็กออกทิสติกจะไม่เข้าใจและไม่สามารถต่อเป็นรถไฟได้

2.3.2 มีความโน้มเอียงที่จะสนใจเลือกในสิ่งที่สนใจเล็กๆ น้อยๆ หรือสิ่งที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญของสิ่งของที่พบอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กออกทิสติกมากกว่าการเข้าใจความหมายของภาพรวมทั้งหมดของสิ่งของนั้นๆ จากการจินตนาการ เช่น สนใจแต่กระดุมเสื้อของตุ๊กตาแทนที่จะสนใจเล่นตุ๊กตาทั้งตัว สนใจล้อรถไฟของเล่นมากกว่ารถไฟทั้งขบวน สนใจแต่เปิดปิดสวิทช์วิทยุแทนเครื่องวิทยุ

2.3.3 เด็กออกทิสติกบางคน จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกจากการสร้างจินตนาการในขอบเขตที่จำกัด ส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียนแบบจากละครในโทรทัศน์ที่เด็กสนใจดูซ้ำๆ เช่น เด็กผู้หญิง อายุ 10 ปี แสดงอาการเศร้า ร้องไห้ ขบหน้างับฝ่ามือ ดึงเสื้อมาปิดจมูกและปากโดยไม่มีเหตุผล ในขณะที่เรียนในห้องเรียนทราบจากผู้ปกครองว่าเด็กชอบดูละครและจดจำพฤติกรรมของตัวละครจึงจดจำท่าทางของตัวละครนั้นมาทำตาม

2.3.4 เด็กออกทิสติกจะขาดความสนใจในจุดมุ่งหมายของการใช้คำที่ต่อเนื่องกันอย่างซับซ้อน เช่น การใช้คำมาประกอบกันเพื่อการสนทนา

2.4 การกระทำซ้ำๆ

2.4.1 การกระทำซ้ำๆ เช่น กระดิกนิ้วไปมา ถือกิ่งของและโบกมือไปมา ขอบมองสิ่งของที่กำลังหมุน ขอบเคาะ ขุด แกะ เกา หรือลูบไล่ไปตามพื้น หรือตามสิ่งของ มีการโยกตัวไปมา กระโดดขึ้น กระโดดลง แกะเกาตามตัว ไช้กิริยะ หรือทำร้ายตนเอง บางรายจะกรีดร้องดังเป็นระยะเวลานานๆ

2.4.2 การกระทำซ้ำๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เด็กออกทิสติกจะติดสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งมาก โดยไม่มีจุดมุ่งหมายเด่นชัด ชอบจัดสิ่งของให้เป็นระเบียบ ชอบสะสมของให้มีจำนวนมากๆ เช่น ขวดพลาสติก ก้อนกรวด ใบโฆษณาต่างๆ เป็นต้น

2.4.3 การกระทำซ้ำๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กออกทิสติกส่วนใหญ่ต้องเดินไปตามทางเดิมที่เคยเดินไปครั้งแรก ต้องเข้านอนตรงเวลา

2.4.4 การกระทำซ้ำๆ ทางการพูด เด็กออกทิสติกจะหลงใหลกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เรื่องของไฟฟ้า เรื่องของไดโนเสาร์ เรื่องของมัมมี่ ตารางเวลาของรถไฟ หรือแม้แต่ประวัติบุคคลสำคัญ จะชอบถามแต่คำถามซ้ำๆ และต้องการฟังคำตอบที่ซ้ำๆ เช่นกัน

3. การชักประวัติของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการให้การวินิจฉัยแยกกลุ่มอาการออทิสติกโดย การชักประวัติจากพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 ประวัติการตั้งครรภ์ และการคลอด ของมารดา

3.2 ประวัติการเลี้ยงดู

3.3 พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกขณะอยู่บ้าน

3.4 ประวัติครอบครัว เช่น มีญาติพี่น้องที่เป็นโรคออทิสติกหรือไม่

3.5 ประวัติการเจ็บป่วยของเด็กในอดีตที่ผ่านมา เช่น ประวัติการชัก และประวัติอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อสมอง หรือศีรษะของเด็ก เป็นต้น

4. การตรวจเพิ่มเติมอื่น ๆ

4.1 การตรวจร่างกายอย่างละเอียด รวมทั้งระบบประสาท

4.2 การทดสอบการได้ยิน ในกรณีที่เด็กยังไม่มีภาษา และไม่ตอบสนองต่อเสียงเรียก และสงสัยว่าเด็กอาจจะบกพร่องทางการได้ยิน

4.3 การตรวจคลื่นสมอง ในกรณีที่สงสัยว่าจะเป็นโรคลมชัก หรือตรวจร่างกายพบความผิดปกติทางระบบประสาท

4.4 การตรวจหาระบบสารตะกั่วในเลือด ในกรณีที่เด็กมีประวัติการหยิบของที่ไม่ใช่ ของกินเข้าปาก

สรุปได้ว่าเกณฑ์การวินิจฉัยภาวะออทิสซึมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ คู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช โดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน เล่ม 4 (ฉบับปรับปรุง) (DSM IV-VR) หรือใช้เกณฑ์การวินิจฉัยตามคู่มือขององค์การอนามัยโลก (ICD-10) และร่วมกับการวินิจฉัยทางคลินิกการรวบรวมข้อมูล เช่น การซักประวัติเกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา สังคม การเล่น ประวัติโรคทางจิตเวชของคนในครอบครัว การประเมินทางจิตวิทยา การวัดระดับสติปัญญา ตรวจการได้ยินและการเห็น เป็นต้น

2.4.3 ระดับอาการของออทิสติก

เด็กออทิสติกจะมีลักษณะแตกต่างกันมาก อาการมีหลายอย่างและความรุนแรงก็แตกต่างกันไปตั้งแต่น้อยไปจนถึงขั้นรุนแรง เช่น ตั้งแต่พูดไม่ได้เลยไปจนถึงพูดมากไม่หยุด หรือมีภาวะปัญญาอ่อนช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ไปจนถึงเรียนเก่งจนสามารถจบปริญญาเอกได้ จึงได้มีการแยกระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติกออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (Sturmey, P.; & Sevin, J. 1994: 327-336)

1) ระดับผิดปกติ (Atypical group) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะของภาวะออทิสซึมเพียงเล็กน้อยและมีระดับสติปัญญาสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งคนปกติมีระดับสติปัญญา (I.Q) เฉลี่ยระหว่าง 91-110 ปกติ

2) ระดับเล็กน้อย (Mildly autistic group) หรือ บางครั้งเรียกกลุ่มออทิสติกความสามารถสูง (High-Functioning autism) มีระดับสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติมีพัฒนาการทางภาษาดี แต่ยังคงมีความบกพร่องในทักษะด้านสังคม การรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลอื่นมีความสามารถพิเศษในสิ่งที่ตนเองสนใจ และมีความสามารถเฉพาะทางในบางด้าน เด็กในกลุ่มนี้สามารถเข้าโรงเรียนปกติได้และทำงานได้แต่อาจมีปัญหาในเรื่องการเข้าสังคมหรือการสื่อสารกับคนอื่น ลักษณะทางกายภาพของเด็กกลุ่มนี้จะเหมือนเด็กปกติคนอื่น ๆ แต่สิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือพฤติกรรมเด็กกลุ่มนี้ดูเหมือนว่าจะชอบโยกตัวหรือหมุนสิ่งของ มีความสุขที่จะทำอะไรซ้ำ ๆ เป็นเวลานาน ๆ บางครั้งเหมือนเป็นเด็กที่มีความรู้สึกรับรู้ไว โดยเฉพาะกับเสียง และการสัมผัสแต่บางครั้งเหมือนไม่ได้ยินอะไรเลย เด็กกลุ่มนี้อาจจะเคลื่อนไหว และทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเหมือนเด็กที่อยู่ไม่นิ่ง นอกจากนี้เด็กออทิสติกบางคนอาจสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้ดี เช่น ร้องเพลงและเล่นดนตรี เป็นต้น

3) ระดับปานกลาง (Moderately autistic group) สามารถฝึกอาชีพและประกอบอาชีพได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีความล่าช้าในพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร ทักษะทางสังคม การเรียนรู้รวมทั้งด้านการช่วยเหลือตนเองซึ่งต้องมีคนคอยช่วยเหลือชี้แนะในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีปัญหาพฤติกรรมการกระตุ้นตนเองพอสมควร เช่น การนั่งโยกตัวไปมา การสะบัดมือ เป็นต้น

4) ระดับรุนแรงมาก (Severely autistic group) มีความสามารถค่อนข้างต่ำอันเนื่องมาจากความรุนแรงของอาการเด็กกลุ่มนี้ต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายในการกระตุ้นพัฒนาการและให้ความช่วยเหลือเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง มีพัฒนาการล่าช้าเกือบทุกด้าน แยกตัวทางสังคมไม่เข้ากลุ่ม ไม่มีทักษะในการพูดสื่อสาร และอาจเกิดร่วมกับภาวะอื่น เช่น ปัญญาอ่อนรวมทั้งมีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง เป็นต้น

การแบ่งระดับความรุนแรงของเด็กออทิสติกตามเกณฑ์ DSM V (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) แบ่งความรุนแรงเป็น 3 ระดับความบกพร่องในการสื่อสารทางสังคมและความสนใจที่จำกัดและพฤติกรรมซ้ำๆ ดังนี้ (American Psychiatric Association, 2015: online)

ระดับความรุนแรง 1 ด้านการสื่อสารหากไม่ได้รับความช่วยเหลือก็จะมี ความบกพร่องในการสื่อสารทางสังคมที่สังเกตเห็นได้ มีปัญหาในการริเริ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อาจดูเหมือนมีความสนใจลดลงในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แต่ถ้าเด็กออทิสติกสามารถพูดเป็นประโยคในการสื่อสารได้ ก็มักจะล้มเหลวในการสนทนาโต้ตอบ ด้านความสนใจที่จำกัดและพฤติกรรมที่ซ้ำๆ จะมีพฤติกรรมที่ไม่ยืดหยุ่นทำให้ยากในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือมีพฤติกรรมที่ยึดติดซ้ำ ๆ อีกทั้งยังยากลำบากในการเปลี่ยนสิ่งที่กำลังสนใจหรือกำลังทำอยู่

ระดับความรุนแรง 2 ด้านการสื่อสาร มีความบกพร่องอย่างเห็นได้ชัดใน ทักษะการสื่อสารทางสังคมในการพูดและภาษากาย มีความบกพร่องทางสังคมที่สังเกตเห็นได้แม้จะ ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน มีการริเริ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่จำกัด มีการตอบสนองที่ลดลงหรือไม่ ปกติกับผู้อื่น เด็กออทิสติกที่พูดประโยคง่าย ๆ ได้ เมื่อมีปฏิสัมพันธ์จะจำกัดอยู่กับความสนใจที่จำกัด เฉพาะอย่าง หรือมีการสื่อสารด้วยภาษากายที่แปลกๆ ด้านพฤติกรรมไม่ยืดหยุ่นทำให้ยากในการ จัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือ พฤติกรรมที่ยึดติดจะสังเกตเห็นได้และแสดงความคับ ข้องใจอย่างมากหรือยากลำบากในการเปลี่ยนสิ่งที่กำลังสนใจหรือกำลังทำอยู่

ระดับความรุนแรง 3 ด้านการสื่อสารมีความบกพร่องอย่างรุนแรงใน ทักษะการสื่อสารทางสังคมในการพูดและภาษากายก่อให้เกิดความบกพร่องอย่างรุนแรงในการ สื่อสาร ไม่ริเริ่มการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและตอบสนองกับผู้อื่น ด้านพฤติกรรมไม่ยืดหยุ่นทำให้ ยากในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือ พฤติกรรมที่ยึดติดและซ้ำๆ จะสังเกตเห็นได้ ชัดเจนแสดงความคับข้องใจอย่างมากหรือยากลำบากในการเปลี่ยนสิ่งที่กำลังสนใจหรือกำลังทำอยู่

นอกจากนี้ยังมีแบบประเมินผลการรักษาเด็กออทิสติก (Autism Treatment Evaluation Checklist [ATEC]) ของริมแลนด์, บีและเอเดลสัน, เอส เอ็ม (Rimland, B.; & Edelson, S. M. 2014: Online) ที่ใช้ในการประเมินระดับอาการความรุนแรงของเด็กออทิสติกแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพูดการใช้ภาษาและการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านสังคม 3) ด้านประสาทรับความรู้สึกและการรับรู้ และ 4) ด้านสุขภาพร่างกายและพฤติกรรม โดยแบ่งระดับความรุนแรงเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 (Percentile 0-33)	หมายถึงความรุนแรงของโรคน้อย
ระดับที่ 2 (Percentile 34-66)	หมายถึงความรุนแรงของโรคปานกลาง
ระดับที่ 3 (Percentile 67-99)	หมายถึงความรุนแรงของโรคมาก

สรุปเมื่อแบ่งเด็กออทิสติกตามระดับอาการจะมีความรุนแรงต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาหรือระดับไอคิว (Baron-Cohen, S. 2009: 11) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับทักษะด้านสังคม การสื่อสาร การเรียนรู้และการช่วยเหลือตัวเอง สำหรับเด็กออทิสติกที่เรียนรวมอยู่ในชั้นเรียนซึ่งส่วนมากคือกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง โดยแสดงให้เห็นจากการได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสซึม แต่เด็กแสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่าปกติ มีภาษาพูด บอกเล่าความคิด ความต้องการได้ แต่มีข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้มีความแตกต่างจากเด็กปกติ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก

งานวิจัยในประเทศ

กัญรินทร์ ครุทมงคล (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสื่อสารความต้องการของเด็กออทิสติก อายุ 8 ปี โดยใช้เทคนิคการแลกภาพ จุดประสงค์การวิจัย 1) เพื่อประเมินตัวเสริมแรงที่ใช้สำหรับเด็กออทิสติก 2) ศึกษาการสื่อสารความต้องการของเด็กออทิสติกโดยใช้เทคนิค การแลกภาพ 3) เปรียบเทียบการสื่อสารความต้องการของเด็กออทิสติก ก่อนและหลังการฝึกโดยใช้เทคนิคการแลกภาพ กลุ่มเป้าหมายคือ เด็กออทิสติก อายุ 8 ปี เพศชาย ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แล้วและได้รับการประเมินทักษะทางภาษาและการสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกความถี่ พฤติกรรม (Frequency Recording) แบบสำรวจตัวเสริมแรง แผนการสอนการสื่อสารความต้องการ จำนวน 3 แผน และสื่อการสอนการสื่อสารความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย สมุดสื่อสารและรูปภาพ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากสอนโดยใช้เทคนิคการแลกภาพการสื่อสารความต้องการของเด็กออทิสติกสูงขึ้น

हररषषष ๑งคสังห้ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การปรับพฤติกรรมการร๑ค๑ยของเด็๑ออทิสติกโดยใช้กิจกรรมการเล่น จุดประสงค์การวิจัย เพื่อปรับพฤติกรรมการร๑ค๑ยของเด็๑ออทิสติกโดยใช้กิจกรรมการเล่นกรณีศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็๑เด็๑ชายอายุ 5 ปีจำนวน 1 คนได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็๑ออทิสติก เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเพื่อปรับพฤติกรรมการร๑ค๑ย 2) แผนการสอนเฉพาะบุคคลประกอบกิจกรรมการเล่น 3) แบบบันทึกพฤติกรรมแบบความถี่ในการร๑ค๑ยลำดับก่อน-หลัง 4) แบบบันทึกพฤติกรรมหลังการสอนและ 5) เครื่องบันทึกวิดีโอ ผลการวิจัยพบว่า กรณีศึกษามีพฤติกรรมการร๑ค๑ยขณะทำกิจกรรมหรือเล่นกับเพื่อนดีขึ้น

ปิยฉัตร ไทยสมบูรณ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยการทำจิตใต้สำนึกที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย จุดประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาทักษะทางสังคม ด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยวิธีอ่านจิตใต้สำนึกที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กออทิสติก อายุ 4-6 ปีที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อนจำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกโดยวิธีการอ่านจิตใต้สำนึกที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นสูงกว่าก่อนการสอน 2) ทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกโดยวิธีการอ่านจิตใต้สำนึกที่ใช้การสอนด้วยภาพถ่ายสูงกว่าก่อนการสอน

ซารีณี หว่าจัน (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จุดประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่าง เด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทักษะทางสังคมจำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดีขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์คเกอร์ เจ เอ็ม นีฟ เอ็น เอ และเฟรเรรี เจ เอ็ม (Marckel, J.M., Neef, N.A.; & Ferreri, S.J. 2006: abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับการสอนการพูดด้วยระบบเพ็คส์ในเด็กออทิสติก กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กออทิสติกชายจำนวน 2 คนได้รับการสอนให้แก้ปัญหาซึ่งไม่มีการเตรียมโดยการใช้ตัวบรรยาย (สิ่งของ สีและขนาด) เพื่อเรียกร้องสิ่งที่ต้องการซึ่งรูปภาพที่มีอยู่นั้นไม่ตรงตามต้องการ ผลปรากฏว่าเด็กมีการร้องขอสิ่งที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น

เครวิต ที อาร์ แคมส์ ดี เอ็ม และแคมเมอร์เลอร์ ดี เอ็ม (Kravits, T. R., Kamps, D.M.; & Kemmerer, K. 2002: abstract) ได้ศึกษาเรื่อง การเพิ่มทักษะในการสื่อสารสำหรับนักเรียนออทิสติกระดับประถม ศึกษาโดยใช้ระบบเพ็คส์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กผู้หญิงอายุ 6 ขวบ แสดงทักษะการถ่ายทอดเป็นคำพูดและทักษะสังคมดีขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง Pivotal Response Training (PRT)

3.1 กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นรูปแบบการช่วยเหลือจากการเล่นที่เป็นไปตามหลักการของการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์สำหรับเด็กออทิสติกสเปกตรัมสามารถนำมาใช้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งได้รับการพัฒนาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970-1980 โดย โรเบิร์ตลีลโร โคเจล และลอรา ชายเบรนต์ (Robert L.Koegel; & Laura Schreibman. 2008: 4) มหาวิทยาลัยแห่งแคลิฟอร์เนีย-ซานตาบาร์บารา

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นรูปแบบที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างด้านภาษา ทักษะทางสังคม การสื่อสาร และทักษะทางวิชาการ ของเด็กออทิสติกและช่วยลดความยุ่งยากหรือพฤติกรรมกระตุกตนเอง เป้าหมายเหล่านี้จะประสบความสำเร็จได้นั้นก็เนื่องมาจากกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ซึ่งในกระบวนการนี้มีเป้าหมายสำคัญที่ส่งผลให้พฤติกรรมของเด็กออทิสติกดีขึ้น โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจ การตอบสนอง การจัดการตนเอง และการเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสำคัญในเชิงบวกที่นำไปสู่การพัฒนาด้านการสื่อสาร และการเล่นของเด็กออทิสติกสเปกตรัม และสามารถจัดการ / ตรวจสอบพฤติกรรมของเด็กออทิสติก จากงานวิจัยของ โคเจล, เอล เค. แคมมาราตา เอส. เอ็ม วาลเดซ-เมนชากา เอ็ม และ โคเจล เอล (Koegel, L. K., Camarata, S. M., Valdez-Menchaca, M.; & Koegel, R. L. 1998) ลาสกี เค.อี. ชาร์ลเลอ เอ็ม. เอส และชาวฟแมน เอล (Laski, K.E., Charlop, M.H.; & Schreibman, L. 1988) ได้วิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านการสื่อสารด้วยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในการพัฒนาการเลียนแบบการพูด การสื่อสาร การเริ่มต้นสนทนา และการพัฒนาอย่างรวดเร็วในการพูดและการทำงานโดย ก่อนการทดลองเด็กออทิสติกไม่มีภาษา เมื่อใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในการเพิ่มทักษะการสื่อสาร ทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะความสนใจร่วมกัน (Pierce; & Schreibman. 1995; Rocha, Schreibman; & Stahmer, 2007; & Whalen; & Schreibman. 2003) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน (Pierce; & Schreibman. 1995) และทักษะทางวิชาการเช่น ตัวเลข ตัวอักษรและรูปทรงพบว่า ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสนใจร่วมกันและทักษะทางวิชาการสูงขึ้น นอกจากนี้ Pivotal Response Training (PRT) ยังสามารถนำไปใช้บูรณาการร่วมกับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Koegel, R. L.; & Koegel, L. K. 2006)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีพื้นฐานมาจากการวิจัย เช่น ในประเทศออสเตรเลียได้ทำการวิจัยกับเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่มีผลกระทบภาวะความเสี่ยงสูงในด้านปัญหาสุขภาพจิต และทักษะทางสังคมจะต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ถึงอัตรา 1 ใน 160 (MacDermott, Williams, Ridley, Glasson; & Wray. 2007) สอดคล้องกับตัวเลขล่าสุดในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เด็กออทิสติกมีภาวะความเสี่ยงสูงในด้านปัญหาสุขภาพจิต และทักษะทางสังคมต้องออกจากโรงเรียนกลางคันในอัตรา 1 ใน 110 (Carolyn, V.; et al. 2009; & Brereton, Tonge; & Einfield. 2006) ซึ่งความกังวลเหล่านี้เห็นได้จากการเพิ่มจำนวนเด็กออทิสติกที่มากขึ้นจนทำให้เกิดความสับสนในการเลือกวิธีการช่วยเหลือเด็กออทิสติก อีกทั้งมีความพยายามที่จะจำกัดผลกระทบในการออกจากโรงเรียนกลางคันซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อเด็กออทิสติก จึงได้มีการทบทวนงานวิจัยในวารสารทางวิทยาศาสตร์ขึ้นเพื่อค้นหาวิธีหรือกระบวนการช่วยเหลือเด็กออทิสติก โดยในทศวรรษที่ผ่านมา มีงานวิจัย 9 เรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารโดยมีงานวิจัยที่ใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาเสริมสร้างพฤติกรรมในเด็กออทิสติก เป็นกระบวนการที่สนับสนุนพัฒนา และเสริมสร้างพฤติกรรมในเด็กออทิสติกซึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป (Skokut, Robinson, Openden.; & Jimerson. 2008; Kuhn.; et al. 2008; Harper, Symon; &

Frea. 2008; Baker-Ericzen, Stahmer; & Burns. 2007; Vismara; & Lyons. 2007; Gillett; & Le-Blanc. 2007; Jones, E.A., Carr E.G.; & Feeley, K. 2006; Stahmer A.C.; & Schreibman L. 2006; Koegel, Carter; & Koegel. 2003; Koegel, Symon; & Koegel. 2002)

นอกจากนี้ในระหว่างปี ค.ศ. 1987-2008 รายงานของศูนย์ออทิสติกแห่งชาติ (The National Autism Center) ได้เสนอชื่อกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็น 1 ใน 11 เรื่องที่ได้รับการพิจารณาให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริม หรือพัฒนาเด็กออทิสติกสเปกตรัม ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์แห่งชาติ(The National Academy of Sciences: NAS) และการวิเคราะห์ของซิมป์สัน (Simpson, R.L. 2005) ที่ได้ตรวจบทความ 250 บทความเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาและส่งเสริมเด็กออทิสติกและพบเพียง 4 วิธี ที่มีประสิทธิภาพ หนึ่งในจำนวนนั้นเป็นของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) (National Research Council. 2001) ที่มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่ากระบวนการ Response Training (PRT) เป็นกระบวนการที่เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและทักษะการเล่นเมื่อนำมาใช้กับเด็กออทิสติกที่มีอายุระหว่าง 3-12 ปี (Gillett; & LeBlanc. 2007; Harper, Symon; & Frea. 2008; Koegel, L.K., Carter, C.M.; & Koegel, R.L. 2003) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบาร์เกอร์, อีริคเซน, เอ็ม เจ; สตาร์เมอร์, เอ ซี และเบรินส์ ซี (Baker-Ericzen, M.J. Stahmer, A.C.; & Burns, C. 2007: abstract) ที่ได้ทำการศึกษากับครอบครัวเด็กออทิสติก 158 ครอบครัวโดยใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ส่งเสริม และพัฒนาการปรับตัวการทำงานและการปรับพฤติกรรมด้านการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่าเด็กออทิสติกทุกคนแสดงพฤติกรรม การปรับตัวด้านการทำงานและการปรับพฤติกรรมด้านการสื่อสารสูงขึ้น (Sparrow, S. S.; Balla, D.; & Cicchetti, D. 1984)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในงานวิจัยส่วนใหญ่ของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีพื้นฐานมาจากการวิจัย เป็นกระบวนการสนับสนุนที่จะเสริมสร้างพฤติกรรมของเด็กออทิสติก และยังเชื่อมโยงระหว่างการตอบสนองการสื่อสารทางสังคมผลกระทบเชิงบวกโดยตรง อีกทั้งยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจ (Koegel, Carter; & Koegel. 2003; Koegel, L. K.; Koegel, R. L.; Harrower, J. K.; & Carter, C. M. 1999) เมื่อเด็กออทิสติกเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อการชี้แนะแล้ว เด็กออทิสติกยังสามารถที่จะริเริ่มการสนทนากับเพื่อนในห้องเรียน และเรียนรู้ที่จะเริ่มต้นการสนทนาในสถานการณ์อื่นๆ (Koegel, R. L.; & Koegel, L.K. 2006) นอกจากนี้ยังจะพบว่าเด็กออทิสติกสามารถที่จะเริ่มต้นคำถามได้ และยังช่วยให้เด็กได้เพิ่มคำศัพท์ และการเข้าถึงความรู้นอกบริบทการเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจงอีกด้วย (Koegel, Camarata; Valdez-Menchaca; & Koegel. 1998)

3.2 หลักการของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความหลากหลาย ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เข้าใจสังคมเห็นความแตกต่างระหว่างตนเองและบุคคลอื่น รู้จักยืดหยุ่น มีวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น โดยมีหลักการคือ ส่งเสริมพฤติกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Koegel, R.L.; & Koegel, L.K. 2006) ซึ่งมี 4 ประเด็นที่เป็นหลักการสำคัญ ได้แก่

1. แรงจูงใจ
2. การตอบสนอง
3. การจัดการตนเอง
4. การเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง

1. แรงจูงใจ เด็กออทิสติกจะมีความยากลำบาก ในการสื่อสารบ่อยครั้งที่เด็กออทิสติกไม่เข้าใจการสื่อสารของ ครู อาจารย์ และผู้ดูแล ดังนั้นพวกเขาไม่อาจเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนอง เช่น เด็กออทิสติกต้องการ "แอปเปิ้ล" และ ก็ได้แรงเสริมโดยการได้รับ "แอปเปิ้ล" เพื่อส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ดังนั้นครู อาจารย์ และผู้ดูแลที่ใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ควรจะคำนึงถึง ประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) มั่นใจว่าเด็กๆ ยินยอมเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรม
- 3) ให้การเสริมแรงทันที เมื่อเด็กสื่อสาร หรือพยายามที่จะสื่อสาร

แรงจูงใจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะสร้างผลกระทบต่อเด็กออทิสติก เมื่อเด็กออทิสติกมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม ถ้าเด็กชอบรถไฟเด็กมีแรงจูงใจมากขึ้นในการอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับรถไฟมากกว่าหนังสือในเรื่องอื่น โดยการอ่านและการมีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือ ทำให้เด็กมีทักษะด้านการอ่าน มีความรู้ที่เพิ่มขึ้นกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ใช้ความสนใจตามธรรมชาติของเด็กเป็นฐานที่เป็นแรงผลักดันในพฤติกรรมของเด็กออทิสติก

2. การตอบสนอง เด็กออทิสติกมักจะไม่ได้ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมรอบตัวจึงทำให้เด็กออทิสติกมักพลาดโอกาสการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องมากมาย เด็กออทิสติกมักจะมุ่งเน้นไปที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของกิจกรรม โดยไม่สนใจสิ่งอื่นๆ รอบตัว เช่น เมื่อเล่นบิงโกกับเพื่อนๆ เด็กออทิสติกอาจจะมุ่งความสนใจแต่จะจัดการชิปบิงโก และคิดถึงแต่ความหมายอื่นที่จะเล่นเกม เช่น การฟังจำนวนที่จะเรียกว่าตรงกับชิปที่ตนเองมี และคอยจ้องจะตะโกนออกไปว่า "บิงโก!" ทำให้พลาดโอกาสทางสังคมและภาษา หรือความหลากหลายของทักษะอื่นๆ ที่จะได้เรียนรู้

3. การจัดการตนเอง เป็นความสามารถในการจัดการพฤติกรรมของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญในทุกสถานการณ์ เราทุกคนมีประสบการณ์ในการควบคุมอารมณ์เมื่อเราเจอเหตุการณ์ที่ไม่ดีทั้งที่บ้านหรือที่ทำงาน เราสามารถที่จะจัดการกับพฤติกรรมเราได้เราเรียกว่า "การควบคุมตนเอง" ซึ่งการควบคุมตนเอง คือ ความสามารถในการควบคุมแรงกระตุ้น เช่น อยากเล่นกับเพื่อน ก็ถามกับเพื่อนอย่างสุภาพดีกว่าที่จะแย่งของเล่นจากเพื่อนเพื่อไปเล่นคนเดียว การจัดการตนเองเป็นสิ่งสำคัญกับทุกเพศทุกวัย เป็นการแสดงให้เห็นถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่สำหรับเด็กออทิสติกไม่สามารถที่จะควบคุมตนเองได้ ดังนั้นเพื่อการพัฒนาทักษะการจัดการตนเอง ครู อาจารย์ และผู้ดูแล ควรสอนเด็กออทิสติก ดังนี้

- 3.1 ตระหนักถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเอง
- 3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง
- 3.3 เสริมสร้างการจัดการตัวเองหรือสื่อสารที่จะขอรางวัลจากคนอื่น

4. การเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง เด็กออทิสติกมักจะขาดการริเริ่มการสนทนาด้วยตนเอง เด็กออทิสติกจะเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร และพฤติกรรมทางสังคม ซึ่ง บารอน โคเฮน เอช (Baron-Cohen, S. 2009: 14) ได้แนะนำว่า เด็กออทิสติกมักจะมีปัญหาในการใช้ภาษาในการแสวงหาความสนใจหรือแสดงความต้องการ เช่น มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นที่สนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง พบว่า เด็กออทิสติกจับลูกบอลจากกลุ่มของนักเรียนที่กำลังเล่นฟุตบอลที่สนาม และโยนลูกฟุตบอลข้ามรั้วออกไปที่ถนนแล้ววิ่งตามพร้อมกับตะโกนและหัวเราะ การกระทำเช่นนั้นของเด็กออทิสติกเพื่อต้องการบอกกับกลุ่มนักเรียนที่เล่นฟุตบอลอยู่ว่า อยากจะเล่นฟุตบอลด้วย แต่วิธีการที่เด็กออทิสติกต้องการเล่นลูกฟุตบอลก็คือ ควาลูกฟุตบอลและโยนลูกฟุตบอลออกไปที่ถนนซึ่งเป็นการขาดทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ ด้วย ถ้าเด็กออทิสติกมีทักษะในการเริ่มต้นการสนทนา ทักษะในการได้ริเริ่มขอด้วยตนเองอย่างเหมาะสมเขาอาจจะได้เล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ ในสนาม เป็นต้น

ข้อดีอย่างหนึ่งของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) คือ มีการเพิ่มแรงจูงใจให้กับเด็กออทิสติกแต่ละคน โดยเด็กออทิสติกจะมีส่วนร่วมมากขึ้นและมีโอกาสเรียนรู้ที่ดีขึ้น เช่น เด็กที่ได้รับการเลือกระหว่างการทำกิจกรรม และเด็กได้เลือกเล่นในสิ่งที่เขาต้องการที่จะเล่นหรือการปฏิบัติจะส่งผลในการเพิ่มการสื่อสารในช่วงเวลาการเล่น ดังนั้นกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จึงมีวัตถุประสงค์คือ 1) สอนทักษะด้านภาษา 2) ลดพฤติกรรมการกระตุ้นตนเอง 3) เพิ่มทักษะทางสังคมและการสื่อสาร 4) มุ่งเน้นไปที่การลดปัญหา/พฤติกรรมที่ผิดปกติในเด็กออทิสติก

3.3 ขั้นตอนกระบวนการ Response Training (PRT)

โคเจล อาร์ แอล และโคเจล แอล เค (Koegel, R. L.; & Koegel, L. K. 2006) กล่าวว่า ในกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) นั้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว สภาพแวดล้อมธรรมชาติ รวมทั้งบ้าน โรงเรียนและชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) โดยเน้นวิธีการที่สำคัญก็คือสมาชิกในครอบครัวทั้งพ่อแม่และพี่น้องครอบครัวจะเป็นสิ่งกระตุ้นที่จะช่วยให้เด็กออทิสติก บุคคลใกล้ชิดกับเด็กก็มีส่วนร่วมในกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ซึ่งหมายรวมถึง เพื่อน ครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ และอาสาสมัคร

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จึงเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนทักษะต่างๆ ที่กำหนดอยู่ในเป้าหมายโปรแกรมการศึกษาพิเศษ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสนใจร่วมกัน ทักษะการเล่น ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน และทักษะการทำงานที่เป็นอิสระเด็กออทิสติกที่เรียนรู้ผ่านกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จะพบว่ามีทักษะการสื่อสารทั่วไป มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้น และมีพฤติกรรมก่อกวนลดลง

ดังนั้นกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จึงมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กออทิสติกตั้งแต่ระดับ อนุบาล ประถม และมัธยม โดยเน้นการพัฒนากระบวนการของการทำงานร่วมกันทั้งที่บ้าน และโรงเรียน โดยมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือเด็กออทิสติกในการสื่อสารทางวิชาการ และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

ขั้นตอนของ Pivotal Response Training (PRT)

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม โดยครูและเด็กช่วยกันระบุพฤติกรรม ที่ต้องการปรับ และตั้งวัตถุประสงค์ของการปรับที่สามารถวัดได้

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูช่วยเด็กเลือกสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยครูตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบตนเอง ครูสอนเด็กถึงวิธีการตรวจสอบการเกิดหรือไม่ เกิดพฤติกรรมที่ต้องการโดยเลือกแบบการตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล ครูพูดคุยโดยครูรวบรวมข้อมูลเพื่อดูว่าเด็กออทิสติก สามารถพูดคุยและสามารถการจัดการตัวเองเข้าไปในสถานการณ์จริงได้หรือไม่

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ที่ประสบความสำเร็จ

1. การเรียนการสอนควรมีความชัดเจนและเหมาะสมกับงาน
2. เมื่อเด็กออทิสติกเข้าใจทักษะการเล่นผู้สอนควรจะสลับกับกิจกรรมใหม่ ๆ และมีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กออทิสติกมีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรม
3. เด็กออทิสติกควรได้เลือกกิจกรรมด้วยตนเอง
4. ควรมีการเสริมแรงทันทีที่เด็กออทิสติกทำกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง

3.4 กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียน

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ได้รับการพัฒนาและมีการทดสอบ ประสิทธิภาพมาหลายปีองค์กรใหญ่หลายองค์กรกล่าวว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งสอดคล้องกับสภาวิจัยแห่งชาติ (National Research Council. 2001) และศูนย์ออทิสติกแห่งชาติ (National Autism Center. 2010) โครงการมาตรฐานแห่งชาติ (National Autism Center. 2009) นอกจากนี้ครูผู้สอนที่ใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กล่าวว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็น ประโยชน์สำหรับเด็กออทิสติก

กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จึงเหมาะสำหรับการใช้ในห้องเรียน เพราะกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขความบกพร่อง ทางด้านทักษะการสื่อสาร ทักษะการเล่น ทักษะสังคมในโรงเรียนและเป้าหมายด้านการศึกษาใน บริบทของการปฏิสัมพันธ์ของเด็กออทิสติกกับผู้ใหญ่ ในการสำรวจ 80 โรงเรียนที่ให้บริการ การศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนียได้รายงานการใช้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียนพบว่ากว่า 70% พฤติกรรมของเด็กออทิสติกทั้งการสื่อสาร การเล่น และทักษะทางสังคมสูงขึ้น (Stahmer, A. C. 2007) แสดงให้เห็นถึงการมีประสิทธิภาพสูงของ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

นอกจากนี้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จะรวมอยู่ในกระบวนการแทรกแซงในกลยุทธ์สำหรับการเรียนการสอนของเด็กออทิสติก จากสำรวจรายงานวิจัย (Arick, J., Young, H., Falco, R., Loos, L., Krug, D. 2004; Rogers S. J.; & Dawson G. 2009) ครูส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนหรือปรับมาใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กับเด็กออทิสติกเป็นรายบุคคลมากขึ้นและมีความเห็นว่า กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นวิธีที่สามารถดำเนินการในช่วงกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติที่สามารถใช้ได้ทั้งในสนามเด็กเล่นในห้องเรียนในห้องอาหารช่วงพักกลางวัน และที่บ้าน โดยสามารถเพิ่มภาษา การสื่อสาร การให้ความสนใจ และทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติก และยังมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กในทุกระดับของสเปกตรัมออทิสติก

ประโยชน์ของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียน

1) กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จะทำให้เด็กออทิสติกมีความเพลิดเพลินและมีความสุขสนุกสนาน เพราะกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีเป้าหมายหลักคือเพิ่มแรงจูงใจของเด็กออทิสติก อีกทั้งยังให้เด็กออทิสติกมีโอกาสเลือกกิจกรรมด้วยตนเองมากกว่าที่กิจกรรมนั้นถูกเลือกโดยครู จึงทำให้เด็กออทิสติกร่วมมือในการทำกิจกรรม มีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยไม่มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยง หลบหนี เช่น ร้องไห้ เป็นต้น

2) กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถใช้ได้หลากหลาย โดยสามารถใช้ได้ตลอดทั้งวันในห้องเรียน ในการเรียนการสอนกับเด็กออทิสติก นอกจากนี้ กระบวนการเหล่านี้ยังสามารถนำไปใช้ที่บ้านโดยมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวที่บ้านได้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถบูรณาการอยู่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียน เช่น การสื่อสาร ความสนใจได้ตอบร่วมกันทางสังคม ทักษะทางวิชาการ การเล่น และการเริ่มต้นสนทนา

3) กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกระบวนการที่จะเรียนรู้ได้ง่าย จากการวิจัยพบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ฝึกได้อย่างรวดเร็ว

4) กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถปรับเปลี่ยนได้ไม่มีหลักสูตรเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ดังนั้นจึงสามารถใช้ได้ในโรงเรียน คือการนำไปใช้กับหลักสูตรการศึกษาได้ซึ่งกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กออทิสติกตามเป้าหมายมากกว่าที่จะให้ตรงกับหลักสูตรการศึกษาที่ระบุไว้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถเติมเต็มและถูกนำมาใช้ควบคู่ไปกับวิธีการอื่นๆ เช่น ดี ที ที (Discrete-Trial Training/DTT) คือ เทคนิคการแตกงานหรือทักษะที่จะสอนออกเป็นส่วนย่อย หรืออีกนัยหนึ่ง คือการวิเคราะห์งาน (Task analysis) เทคนิคนี้หมายถึง ผู้สอนจะต้องแตกทักษะที่จะสอนออกเป็นส่วนย่อยๆ หลายๆ ส่วนหรือหลายๆ ขั้นตอนให้เป็นงานที่ง่ายที่สุดที่ผู้เรียนจะทำได้ แล้วเอาแต่ละส่วนแต่ละขั้นตอนนั้น

มาแยกสอน เพื่อให้ผู้เรียนทำได้ด้วยตัวเอง ในแต่ละส่วนหรือแต่ละขั้นตอนขึ้นอยู่กับ “พื้นฐานพฤติกรรม” (Base Lines) ของผู้เรียนแต่ละคนและการเรียนการสอนที่มีโครงสร้าง (Structured Teaching) เป็นเครื่องมือที่ช่วยเด็กที่เป็นออทิสติก ให้ความสนใจสภาพแวดล้อม และสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ด้วยตนเองด้วยการใช้ประโยชน์จากส่วนที่เป็นจุดแข็งของเด็กออทิสติกที่มีอยู่ในตัว

5) กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยให้เด็กออทิสติกเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทั้งทักษะด้านภาษา ทักษะสังคม ทักษะการเล่น และทักษะทางวิชาการ หนึ่งในส่วนประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกคือความสามารถในการใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและกับผู้อื่นที่แตกต่างกันได้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะของเด็กออทิสติก เนื่องจากครูช่วยให้เด็กออทิสติกของตนเองได้เรียนรู้ด้วยวิธีแบบธรรมชาติ เช่น ในชั่วโมงพลະเด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้ที่จะระบุสีด้วยการกระโดดบนจุดสีได้ สามารถขอคืนสอในระหว่างการทำกิจกรรมศิลปะ หรือสามารถแบ่งปันขนมตอนพักรับประทานอาหารกลางวันได้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายที่แตกต่างกันไปของครู ทักษะการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จะสามารถช่วยให้เด็กออทิสติกปรับตัวเข้ากับสถานการณ์อื่นๆ ได้ เช่น เมื่อเด็กออทิสติกอยู่ที่ร้านไอศกรีม เด็กสามารถบอกว่า “เอา” ไอศกรีมสี “น้ำตาล” และพฤติกรรมของเด็กออทิสติกจะได้รับการเสริมแรงโดยการรับไอศกรีมรสชาติตามที่เด็กออทิสติกต้องการ เป็นต้น นั่นหมายความว่า การเรียนรู้โดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จะทำให้พฤติกรรมหรือทักษะที่เด็กได้เรียนรู้คงอยู่ นั่นหมายถึงเด็กออทิสติกสามารถจำสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือได้ฝึกไปปรับใช้กับสถานการณ์อื่นๆ ในสถานที่ที่แตกต่างกันได้

3.5 แนวคิด / ทฤษฎีเกี่ยวกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

3.5.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อสกินเนอร์ (Skinner) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น สกินเนอร์ให้ความสนใจกับผลกรรมสองประเภท ได้แก่ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรงที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราเพิ่มมากขึ้น และผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ (Punisher) ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 172-173)

การเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรง คือ การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น ผลกรรมที่ทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้น เรียกว่า ตัวเสริมแรง (Reinforcer) ตัวเสริมแรงที่ใช้กันอยู่นั้นแบ่งเป็น 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวมันเอง เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางชีวภาพของอินทรีย์ได้ หรือมีผลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร น้ำ อากาศ เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรงโดยการนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เช่น คำชมเชย เงิน หรือตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

ตัวเสริมแรงทุติยภูมิบางตัวนั้น ถ้านำไปใช้แล้วสามารถคู่กับตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้ (ทั้งตัวเสริมแรงปฐมภูมิและทุติยภูมิ) ได้มากกว่าหนึ่งตัวแล้ว ตัวเสริมแรงดังกล่าวจะมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายทันที (Generalised Reinforcer) ตัวอย่างของตัวเสริมแรงแผ่ขยาย ได้แก่ เงินคูปอง เป็นต้น

การเสริมแรง สามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นการเสริมแรงที่มีผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น การเสริมแรงทางบวกกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่นิยมใช้ในการวางเงื่อนไขมี 5 ชนิด คือ

1.1 ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ คำชมเชย การยอมรับและการให้ความสนใจการพยักหน้า การเสริมแรงทางสังคมสามารถนำไปใช้ได้ทุกสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพใช้ได้ง่ายสะดวกและประหยัด

1.2 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของและสัญลักษณ์ ที่นำไปแลกเปลี่ยนที่ต้องการได้เป็นแรงเสริมที่กินได้ จับต้องมองเห็น ได้แก่ ขนม อาหาร ดูกตา เป็นต้น

1.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่สูงสามารถนำมาใช้เสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่มีความถี่ต่ำได้ เช่น การได้รับอนุญาตให้ไปวิ่งที่สนามหญ้า อาจจะใช้แรงเสริมต่อพฤติกรรมการนั่งอยู่กับที่อย่างเงียบๆ ในห้องเรียนของเด็กได้ หรือการดูทีวีอาจจะใช้เป็นตัวเสริมแรงการทำการบ้านของเด็กได้ เป็นต้น

1.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยเศรษฐกิจ เบี้ยเศรษฐกิจนั้นเป็นตัวเสริมแรงที่จะมีคุณค่าของการเป็นตัวเสริมแรงได้ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้ และมักจะอยู่ในรูปของ เงินเบี้ย แด้ม ดาว แสตมป์หรือคูปอง เป็นต้น

1.5 ตัวเสริมแรงภายใน ตัวเสริมแรงภายในนี้ครอบคลุมถึงความคิดความรู้สึกต่างๆ เช่น ความพึงพอใจ ความสุขหรือความภูมิใจ ซึ่งตัวเสริมแรงภายในนี้จะอธิบายได้ว่าทำไมบุคคลหลายคนจึงแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่เมื่อแสดงแล้วไม่เห็นจะได้รับผลตอบแทนที่เห็นอย่างเด่นชัด เช่น การทำบุญหรือการให้เงินแก่ขอทาน พฤติกรรมดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าบุคคลกระทำไปเพราะเกิดความรู้สึกเป็นสุขใจที่ได้ทำซึ่งความภาคภูมิใจ ความรู้สึกภายในดังกล่าวก็จัดได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นนั่นเอง

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือ การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากการที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้นถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ การเสริมแรงทางลบมี 2 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมการหลีกหนี (Escape Behavior) เมื่ออินทรีย์ต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจที่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมอื่น เพื่อที่จะถอยถอยกับสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจนั้นถ้าพฤติกรรมอื่นที่แสดงออกนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจ สภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจนั้นก็จะทำหน้าที่เป็นตัวเสริมแรงทางลบทันที ดังเช่นกรณีของหนูที่อยู่ในกรงแล้วถูกช็อตด้วยไฟฟ้า

2.2 พฤติกรรมหลีกเลี่ยง (Avoidance Behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการได้รับสัญญาณว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจขึ้น บุคคลจะสามารถหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นได้ โดยการแสดงพฤติกรรมอื่นแทน เช่น โกล่สอแล้วยังไม่ดูหนังสือ สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจคือ การสอบไม่ผ่าน เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจบุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือแทนการ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเสริมแรงทางบวกและทางลบล้วนส่งผลให้ผลของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นหรือลดลง ผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หลากหลายซึ่งการใช้แรงเสริมเสริมขึ้นอยู่กับการสังเกตและความพร้อมของผู้สอน

3.5.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social-learning theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราเป็นทฤษฎีของการเรียนรู้ผ่านการสังเกต (Observation) การเลียนแบบ (Imitation) และการให้รางวัลตนเอง (Self-reward) ในการพัฒนาของทักษะทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ และพฤติกรรม กล่าวคือ คนเรามีวิธีการเรียนรู้โดยจำลองแบบ (Model) หรือเลียนแบบพฤติกรรมที่สังเกตเห็นในปฏิสัมพันธ์และสถานการณ์ทางสังคม (วิทยา มานะวาณิชเจริญ. 2560: ออนไลน์)

งานของแบนดูราส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่การได้มาซึ่งความรู้ (acquisition) และการปรับเปลี่ยนลักษณะบุคลิกภาพของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (observational learning) หรือการดูตัวแบบ (modeling) ซึ่งแบนดูราเชื่อว่าการเรียนรู้รูปแบบนี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามมา ความรู้ที่ว่าเด็กเรียนรู้โดยการเลียนแบบผู้อื่นเป็นสิ่งที่รู้จักกันอยู่แล้ว แต่มีการวิจัยเพียงเล็กน้อยในเรื่องนี้ ก่อนที่เนล มิลเลอร์ (Neal Miller) และจอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) จะตีพิมพ์หนังสือเรื่อง Social Learning and Imitation ออกมาในปี 1941 แบนดูราได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้สร้างพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มั่นคงในมโนทัศน์เรื่องการเรียนรู้โดยการดูตัวแบบ หรือการเลียนแบบ งานของแบนดูรามุ่งเน้นเป็นพิเศษในเรื่องธรรมชาติของความก้าวร้าว เสนอว่าการดูตัวแบบแสดงบทบาทสำคัญในการกำหนดความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ในทางปฏิบัติอะไรก็ตามที่สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง ก็สามารถเรียนรู้ได้จากการดูตัวแบบเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้โดยการดูตัวแบบจะเกิดขึ้น ไม่ว่าผู้สังเกตหรือตัวแบบจะได้รับรางวัลจากการกระทำนั้น ๆ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งต่างจากรูปแบบการเรียนรู้ของนักพฤติกรรมนิยม เช่น อีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) หรือบี.เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขและการเสริมแรงอย่างไรก็ตาม การเรียนรู้โดยการดูตัวแบบก็แสดงให้เห็นว่า การลงโทษหรือการเสริมแรงสามารถส่งผลต่อสถานการณ์ของการ

เลียนแบบ เด็กจะพร้อมเลียนแบบผู้ที่ได้รับรางวัลมากกว่าผู้ที่ถูกลงโทษ ดังนั้น เด็กเรียนรู้ได้โดยที่ตนเองไม่ต้องได้รับรางวัลหรือการลงโทษ แนวคิดนี้มีชื่อว่า การเรียนรู้จากผู้อื่น (vicarious learning) เช่นเดียวกัน แบนดูราแสดงให้เห็นว่า เมื่อตัวแบบถูกเสนอด้วยสิ่งเร้าที่ต้องการวางเงื่อนไข ผู้ที่สังเกตเหตุการณ์นี้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมโดยตรง จะมีแนวโน้มที่จะถูกวางเงื่อนไขไปด้วย

แบนดูราพัฒนาการดูตัวแบบขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการบำบัด ซึ่งวางพื้นฐานอยู่บนงานวิจัยของเขา ผู้ป่วยของแบนดูราได้รับการสนับสนุนให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง โดยการพิจารณาและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้บำบัด แม้ว่าตอนแรกการดูตัวแบบจะทำการศึกษากลุ่มเด็ก แต่พบว่าวิธีการนี้ก็ได้ผลในการรักษาโรคกลัวในผู้ใหญ่ด้วยเช่นกัน ตอนแรกผู้ป่วยจะดูตัวแบบสัมผัสกับสิ่งที่พวกเขากลัว ภายใต้สภาวะที่ไม่มีการคุกคาม จากนั้นผู้ป่วยจะได้รับการสนับสนุนให้กระทำตามตัวแบบ และสถานการณ์จะเริ่มคุกคามมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งผู้ป่วยสามารถเผชิญหน้ากับสิ่งของหรือประสบการณ์ที่พวกเขากลัวได้ด้วยตนเอง

แบนดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ ผู้เรียนต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย

ปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกต

1. กระบวนการความเอาใจใส่ (Attention) ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจการเรียนรู้ก็ไม่มีเกิดขึ้น
2. กระบวนการจดจำ (Retention) ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่ตนเองสังเกตและไปเลียนแบบได้ถึงแม้เวลาจะผ่านไปก็ตาม
3. กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง (Reproduction) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ
4. กระบวนการแรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าเน้นความสำคัญของการเรียนรู้แบบการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งตัวบุคคลจริง ๆ เช่น ครู เพื่อน หรือจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ การ์ตูน การเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วย 2 ขั้น คือ ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางพุทธิปัญญา และขั้นการกระทำ ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมีทั้งตัวแบบในชีวิตจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

โคลิแกน, เจมซี่ (Coolican, Jamesie. 2008: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้ปกครองในการใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ลดพฤติกรรมก่อกวนในเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการก่อกวนของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนจากการฝึกของผู้ปกครองที่ได้รับการฝึกโดยกระบวนการ Pivotal Re-

sponse Training (PRT) 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการศึกษาพฤติกรรมก่อนของเด็กร้อยปี สติ๊กก่อนวัยเรียนจากการฝึกของผู้ปกครองที่ได้รับการฝึกโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ปกครองเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนจำนวน 3 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมก่อนของเด็กร้อยปี สติ๊กก่อนวัยเรียนจากการฝึกของผู้ปกครองที่ได้รับการฝึก โดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ลดลง 2) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่ได้รับการฝึกโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

คริสติน่า บราวเวลล์ ฮาร์เปอร์ เจนนิเฟอร์ บี จี ซีมอน และวิลเลียม ดี เฟีย (Christena, Blauvelt Harper; Jennifer B. G. Symon; & William D. Frea. 2008: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ผ่านเพื่อนช่วยเพื่อนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมกับเพื่อนร่วมงานโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ผ่านเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก จำนวน 2 คน ระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบ Multiple Baseline Design รูปแบบ A-B-A Design ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกเพิ่มมากขึ้น

สไตน์เนอร์ มอสแมน แก็งกู จี คลิน เอและ ชวอซการ์, เค (Steiner Mossman, A; Gengoux, G., Klin, A.; & Chawarska, K. 2013: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กลุ่มตัวอย่างเป็นพ่อแม่พร้อมกับเด็กที่ถูกประเมินว่ามีความเสี่ยงออทิสติก จำนวน 3 คน อายุประมาณ 12 เดือนและพ่อแม่ของเด็กออทิสติกมีส่วนร่วมในการศึกษา การศึกษาทำที่บ้านของเด็กที่ถูกวินิจฉัยว่ามีภาวะเสี่ยงเป็นออทิสติก เด็กแต่ละคนถูกวินิจฉัยว่ามีภาวะเสี่ยงเป็นออทิสติกหรือ PDD-NOS โดยมีพัฒนาการล่าช้าในด้านทักษะทางสังคมและภาษา การศึกษาค้นคว้านี้ศึกษาการสื่อสารของเด็กแต่ละคนก่อนและหลังโดยผู้ปกครองฝึกโดยใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ผลการศึกษพบว่าเด็กทุกคนมีระดับของการสื่อสารต่ำ ก่อนที่จะมีการฝึกในกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) แต่เมื่อดำเนินการฝึกตามกระบวนการของ Pivotal Response Training (PRT) แล้วทักษะทางการสื่อสารเพิ่มขึ้นทันที ในขณะที่เด็กได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาของการฝึกอบรม

เฟลแมน ไคล์ อี และมาโดส อาร์ (Feldman, Klein E.; & Matos, R. 2012: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผู้เข้าร่วมฝึกอบรมที่ได้รับการฝึกด้วยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้าร่วมอบรมที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถพัฒนานักเรียนออทิสติกทุกคนให้มีทักษะทางสังคมดีขึ้นหรือไม่กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนออทิสติก อายุระหว่าง 5-8 ปี การศึกษาค้นคว้านี้จะดูผลการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนออทิสติกกับเด็กปกติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ฝึกอบรมทั้ง 3 คน ที่ได้รับการฝึกอบรมในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีความสามารถช่วยให้นักเรียนออทิสติกทุกคนมีการพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

มินจาเรซ เอ็ม บี และคนอื่นๆ (Minjarez, M. B.; et al. 2011: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมผู้ปกครองเด็กออทิสติกในการนำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ไปฝึกเด็กออทิสติก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผู้ปกครองที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กออทิสติก 7 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่ใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ส่งผลให้เด็กออทิสติกมีทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้น

เนฟ เอ็น โคเจล อาร์ ซิงเกอร์ จี และ กราเบอร์ เอ็ม (Nefdt N., Koegel R.; Singer, G.; & Gerber, M. 2010: abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้ปกครองด้วยโปรแกรมการสอนทักษะการเรียนรู้กำกับตนเองตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการฝึกอบรมผู้ปกครองด้วยโปรแกรมการสอนทักษะการเรียนรู้กำกับตนเองตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นการทดลองทางคลินิก กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองจำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของเด็กออทิสติกด้านการสื่อสารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อได้รับการฝึกตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

4. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

4.1 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

ทักษะสังคมมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย วัยเด็กทุกคนต้องการเพื่อนเล่น เพื่อนเรียน และเพื่อร่วมกิจกรรม เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ต้องการเพื่อนร่วมงาน เพื่อนคู่คิด เด็กทั่วไปจะได้รับการเตรียมความพร้อมทักษะต่างๆ และเรียนรู้ทักษะทางสังคมจากการฟัง การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวทุกวัน แต่เด็กออทิสติกไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กออทิสติกออกจากโลกของตนเอง และเข้ามาอยู่ร่วมกับคนอื่น สร้างความคุ้นเคยและร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เด็กออทิสติกจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และสามารถพัฒนาตนเองให้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับเด็กทั่วไปได้

เด็กออทิสติกมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมรอบๆ ตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กออทิสติกในวัยเรียนสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กเพราะเด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนร่วมห้อง ครู รุ่นพี่ รุ่นน้อง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม ยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก ในการช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก ครูอาจจะจัดสภาพแวดล้อม สร้างกฎระเบียบ มอบหมายบทบาทให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้ครูยังมีอิทธิพลต่อความชอบ และการรับรู้ของเด็กที่มีต่อเพื่อน และการให้ข้อมูลป้อนกลับของครูยังส่งผลต่อพฤติกรรม การได้รับการยอมรับจากเพื่อน

แต่ด้วยความบกพร่องทางสังคมที่เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ทำให้เด็กออทิสติกมีความบกพร่องทางการรู้คิดเกี่ยวกับสังคม ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้กฎ ระเบียบ แบบแผนของการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างอัตโนมัติ ดังนั้นการสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกจะมีความแตกต่างจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มอื่นๆ เทคนิควิธีการต่างๆ ต้องเจาะจงตามพฤติกรรม และการประเมินความต้องการที่ถูกต้อง เพื่อการค้นหาวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก จะต้องอาศัยการสอนที่มีปัจจัยและวิธีการต่างๆ หลายด้าน คุณครูต้องคำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และจัดให้สอดคล้องกับวิธีการดำรงชีวิตของเด็กให้มากที่สุดจากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การสอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนวิธีเดียวที่นำไปสอนทุกทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ซึ่งวิธีการสอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่ดี ควรมีเป้าหมายที่สามารถนำไปใช้ในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายบนพื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติของปัญหาทางสังคมซึ่งสอดคล้องกับบอส, ซี เอส และวอน, เอส (Bos, C.S.; & Vaughn, S. 2002: 415) ที่กล่าวไว้ว่าการสอนทักษะทางสังคมที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีหลักการสอนที่มีประสิทธิภาพ เช่น การนำข้อตกลงของเด็กมาใช้ระบุพฤติกรรม หรือเด็กมีส่วนเลือกพฤติกรรมที่เด็กอยากปรับ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การใช้ตัวแบบ เป็นต้น และการฝึกทักษะทางสังคมไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเด็กออทิสติกที่ได้รับการฝึกหรือได้รับการสอนนำทักษะที่ตนเองรู้มาใช้ได้แต่ไม่สามารถปรับไปใช้ในการดำเนินการต่อไปได้ เช่น ครูฝึกให้เด็กรู้จักการเริ่มต้นสนทนา เด็กสามารถทำได้ แต่เด็กจะไม่รู้จักวิธีการที่จะดำเนินการสนทนาต่อไปได้ หรือไปสามารถนำทักษะที่ได้รับการฝึกไปใช้กับบุคคลอื่นได้

ดังนั้นกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีหลักการคือส่งเสริมพฤติกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Koegel, R. L.; & Koegel, L.K. 2006) โดยมี 4 ประเด็นหลักสำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจ 2) การตอบสนอง 3) การจัดการตนเอง 4) การเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเองโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ โดยครูและเด็กช่วยกันระบุพฤติกรรมที่ต้องการปรับ และตั้งวัตถุประสงค์ของการปรับที่สามารถวัดได้

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง โดยครูช่วยเด็กเลือกสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 3 เลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยครูตัดสินใจเกี่ยววิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 ครูสอนการตรวจสอบตนเอง โดยครูสอนเด็กถึงวิธีการตรวจสอบการเกิดหรือไม่เกิดพฤติกรรมที่ต้องการโดยเลือกแบบการตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การพูดคุย โดยครูรวบรวมข้อมูลเพื่อดูว่าเด็กสามารถพูดคุยเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการตัวเองเข้าไปในสถานการณ์จริง

5 ขั้นตอนของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สอดคล้องกับหลักการสอนทักษะทางสังคมที่มีประสิทธิภาพของบอส, ซี เอส และ วอน, เอส (Bos, C.S.; & Vaughn, S. 2002) ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น และในการวิจัยครั้งนี้ได้นำวิธีการสอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมมาพร้อมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ที่ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม 3 ด้านของเด็กออทิสติก คือ

- 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - 1.1 การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - 1.2 การสื่อสาร
  - 1.3 การรับรู้อารมณ์
- 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น
  - 2.1 การแบ่งปัน
  - 2.2 การทำตามคำแนะนำ
  - 2.3 การทำงานเป็นกลุ่ม
- 3) การปรับตัว
  - 3.1 การรอคอย
  - 3.2 การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง
  - 3.3 การแสดงออกทางด้านอารมณ์

โดยบูรณาการกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กับวิธีการสอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้แก่

1. เรื่องราวทางสังคม (social story)
2. เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)
3. เกมการศึกษา (Educational Games)

วิธีที่ 1 เรื่องราวทางสังคม (social story)

เรื่องราวทางสังคม หมายถึง การสอนทักษะทางสังคม โดยใช้ภาพประกอบคำบรรยายที่แสดงถึงความรู้สึก ความคิด ความเชื่อและความจริงที่ควรจะเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ และถูกต้องตามสถานการณ์นั้นๆ ที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป โดยในเรื่องสามารถรู้ได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรและหากเด็กเจอสภาพจริงที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เด็กควรแก้ปัญหาอย่างไร

จุดมุ่งหมายของเรื่องราวทางสังคม กล่าวว่า เรื่องเกี่ยวกับสังคมมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ (ผดุง อารยะวิญญู, 2550: 69) คือ

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจในกฎของสังคม
2. ฝึกเด็กให้รู้จักสังเกต จำและเข้าใจในการแสดงออกของสีหน้าท่าทาง
3. เพื่อสอนให้เด็กรับรู้เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง มีการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

4. ให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
5. ทำให้เด็กไม่รู้สึกลำบากใจ หากตนเองต้องอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น
6. ช่วย让孩子หาข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ
7. ช่วยให้เด็กมีทักษะในการสื่อสาร

ขั้นตอนการสอนเรื่องราวทางสังคม ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการเรื่องราวทางสังคมได้ดังนี้ เกรย์ ซี (Gray, C. 2004: 24); ควิล, เค. เอ. (Quill, K. A. 1995: 220-221)

1. เริ่มแรกแนะนำเรื่องราวทางสังคมโดยเริ่มแนะนำจนเด็กเริ่มคุ้นเคยกับเรื่องราว

2. ให้เด็กอ่านหรืออ่านให้เด็กฟัง
3. ให้อ่านเรื่องราวทางสังคม 1-2 ครั้งใน 1 วัน
4. ให้เด็กอ่านหรืออ่านให้ฟังอย่างละเอียดในแต่ละส่วน โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบ

5. ตั้งคำถามและถามความเห็นของเด็กทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ ประเมิน

ประโยชน์ของเรื่องราวทางสังคม

1. ใช้ได้กับคนทุกวัย ทุกอายุและทุกพัฒนาการ
2. เป็นการสอนกฎทางสังคมโดยใช้สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันมาเขียนเป็นเรื่องราวให้เด็กสามารถจำได้ง่าย เพราะเรื่องราวทางสังคมจะลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลัง ไม่ให้เด็กสับสน

3. สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ทันที

4. เรื่องราวทางสังคมมีประโยชน์อย่างมากกับเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องระดับปานกลางไปจนถึงกลุ่มที่มีความสามารถสูง ทุกระดับอายุ และสามารถนำมาใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นที่ขาดทักษะทางสังคม (ผดุง อารณวิญญู, 2550: 12)

5. เรื่องราวทางสังคมช่วยฝึกให้เด็กออทิสติกเพิ่มทักษะทางการสื่อสาร ช่วยให้เด็กหาข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ

6. เรื่องราวทางสังคมสอนให้เด็กออทิสติกรับรู้ และเข้าใจในการแสดงออกของสีหน้าท่าทาง อารมณ์ของผู้อื่นและอารมณ์ของตนเอง มีการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ช่วยทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้าสังคมได้

ข้อจำกัดของเรื่องราวทางสังคม

1. รูปแบบของเรื่องควรมีระดับการใช้ภาษาที่แน่นอน ข้อมูลเข้าใจได้ง่าย อธิบายด้วยคำศัพท์นั้นๆ เด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการทางภาษาช้า เด็กที่ใช้เรื่องราวทางสังคมควรบรรจุอยู่ในระดับที่จำความหมายของคำได้

2. เด็กไม่ควรถูกบังคับให้ได้ยินหรือถูกสอนด้วยสื่อการสอนที่สูงกว่าความเข้าใจทางภาษาของเด็ก

3. เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองต้องทำความเข้าใจกับหลักการใช้เรื่องราวทางสังคมต้องใช้อย่างไร ถึงจะได้ผล ถ้าใช้แค่ครั้งเดียวโดยไม่มีการทบทวน ก็คงได้ผลยากแต่จะได้ผลดีมากกว่าใช้ก่อนเหตุการณ์จริงและจะเกิดขึ้น เพราะเด็กได้เตรียมตัวมาแล้ว ถ้าไปใช้ทีหลังจะคล้ายกับว่าเป็นการลงโทษเพราะเด็กได้สร้างพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกไปแล้ว

วิธีที่ 2 เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)

การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการให้ผู้เรียนช่วยสอนกันเองนี้เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการด้วยกันทั้งสองฝ่ายวิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ ได้มีการพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมายและวิธีการของครู โดยมุ่งเน้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ช้า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาในด้านความประพฤติและปัญหาอื่นๆ โดยมีความเชื่อว่าวิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้จากกันและกัน และการเรียนรู้แบบนี้ทำให้ผู้ที่เรียนช้าเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากภาษาที่ผู้เรียนใช้พูดสื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเพื่อนนักเรียนมีวัยเดียวกัน ซึ่งช่วยถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อนๆ ฟังด้วยภาษาและรูปแบบของเขาเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 61-63)

การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน หมายถึง วิธีการสอนที่ให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันช่วยสอนให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัวหรือ 1:1 โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเรียนอยู่ในชั้นสูงกว่าหรือชั้นเดียวกันอายุเท่ากัน แต่มีความสามารถสูงกว่ามาช่วยสอน

จุดประสงค์ของการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจต่อการเรียนมากขึ้น เนื่องจากทุกคนเป็นผู้มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอนดังกล่าวมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องกระบวนการกลุ่มของนักเรียนโดยเน้นการให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนประสบการณ์อย่างเดียวกัน
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มากขึ้น เช่น จากเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาประกอบบทเรียน
4. เพื่อสร้างทัศนคติ รวมทั้งแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียนผู้สอนจะรู้สึกภาคภูมิใจ หรือรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีโอกาสได้ทำประโยชน์ให้กับเพื่อนนักเรียน สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ทำให้มีโอกาสได้ทำประโยชน์กับเพื่อนนักเรียน ก็จะลดความกังวลในใจเรื่องข้อบกพร่องของตนเอง

5. เพื่อให้การเรียนรู้การสอนมีลักษณะเป็นไปเพื่อการสื่อสารมากกว่าการสอนแบบเดิม ทั้งนี้เนื่องจากบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

การสอนโดยเพื่อนช่วยสอนเป็นวิธีการที่ดีวิธีหนึ่งอย่างไรก็ตามครูควรคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2545: 11)

1. การเลือกงานหรือเนื้อหาที่เหมาะสม เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจไม่เหมาะสมสำหรับการใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยสอน

2. การประเมินความต้องการของผู้เรียนก่อนการสอน เพื่อทราบว่าผู้เรียนยังขาดความรู้ความสามารถในเรื่องใดบ้าง

3. การจัดเตรียมกิจกรรมและสื่อการสอนไว้ให้พร้อม

4. การเตรียมขั้นตอนการสอนให้ง่าย เพื่อให้ให้นักศึกษาผู้ช่วยสอนปฏิบัติตาม

5. การจับคู่ผู้ช่วยสอนกับผู้เรียนให้เหมาะสม หรือตามความสมัครใจ

6. การฝึกนักศึกษาผู้ช่วยสอนให้มีความเข้าใจในบทบาทก่อน

7. การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน

8. การตรวจสอบความก้าวหน้าทั้งผู้ช่วยสอนและผู้ถูกสอน อาจตรวจสอบได้ทุกสัปดาห์ เพื่อดูความก้าวหน้าและสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

9. การให้กำลังใจผู้ช่วยสอน เช่น ประกาศเกียรติคุณให้เขาเป็นที่ยอมรับ ให้เกียรติบัตรให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ อาจเป็นเสื้อยืดทีม สมุดบันทึก ฯลฯ เป็นต้น

ขั้นตอนการสอนโดยให้เด็กเป็นผู้ช่วยสอน มีดังนี้ (วนิดา วงศ์สาขา. 2540: 35)

1. อธิบายให้เข้าใจถึงแนวทางการสอน

2. บอกลักษณะงานประจำให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจอย่างชัดเจน

3. อธิบายให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจถึงงานที่ต้องทำ

4. บอกวิธีทาง "ทำอย่างไรจึงจะผูกมิตรกับเด็กออทิสติก"

5. สอนขั้นตอนง่ายๆ ในการสอนให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจวิธีการ ดังนี้

5.1 แสดง สาธิต อธิบาย ให้เด็กออทิสติกเข้าใจทักษะที่ต้องการปรับ

5.2 สอบถามความเข้าใจที่แสดง สาธิต หรืออธิบายให้ฟังไปแล้ว

5.3 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อมๆ กับผู้ช่วยสอน

5.4 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติเอง โดยผู้ช่วยสอนไม่ต้องช่วยเหลือ

5.5 ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และอาจผลัดกันเป็นผู้ถาม-ตอบด้วยก็ได้

6. สอนวิธีการวัด/การตรวจสอบออทิสติก ให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจประโยชน์ของ "เพื่อนช่วยเพื่อน" มีดังนี้ (อรศิริ เลิศกิตติสุข และดวงกมล ลิ้มโกมุท. 2558: ออนไลน์)

1. เป็นการเรียนรู้ของวิธีการเรียน การทำงานต่างๆ ที่เราอาจจะเคยทราบมาก่อนสิ่งเหล่านี้จะมาจากประสบการณ์ เทคนิควิธีต่างๆ ของคู่เพื่อนช่วยเพื่อนหรือทีมเพื่อนช่วยเพื่อน

2. เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ มุมมองความคิดต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อช่วยกันพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคี เพราะกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนต้องเกิดจากการทำงานเป็นคู่หรือเป็นทีม ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันย่อมทำให้เกิดผล การเรียนรู้ที่ดีตามมา

4. นักเรียนจะได้รับผลประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย คือ

นักเรียนที่เป็นผู้ช่วยสอน จะเกิดทักษะในการเรียนรู้และทักษะทางสังคมมากขึ้น

นักเรียนผู้ถูกสอน จะเรียนรู้ได้ดีขึ้นจากการใช้ภาษาของเพื่อนในวัยเดียวกัน

วิธีที่ 3 เกมการศึกษา

เกมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิด การเตรียมความพร้อมให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และตอบสนองความต้องการตามวัยของผู้เรียน

จุดประสงค์ของเกมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546: 12-16) ได้กำหนดจุดประสงค์ของเกมการศึกษาดังนี้

1. เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
2. เป็นการตอบสนองพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก
3. เป็นการตอบสนองของเด็กในการอยากรู้อยากเห็น
4. เป็นการช่วยให้เด็กได้ค้นหาความสามารถพิเศษของตนเองในด้านการจดจำ
5. ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
6. ช่วยพัฒนาเด็กในทุกด้าน

6.1 ด้านร่างกาย เป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือกับตาให้ประสานสัมพันธ์กัน

6.2 ด้านอารมณ์-จิตใจ ช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทางอารมณ์ และจิตใจให้มั่นคงและแข็งแรง

6.3 ด้านสังคม ช่วยให้เด็กมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เรียนรู้ที่จะอยู่รวมกลุ่ม

6.4 ด้านสติปัญญา เด็กจะเกิดความคิดรวบยอด

7. ส่งเสริมการพัฒนาด้านการใช้ภาษา เกมบางชนิดต้องใช้คำพูด ศัพท์สำนวน หรือเพลงประกอบ ถึงแม้ว่าคำบางคำเป็นคำที่ไม่มีความหมาย แต่จะใช้เป็นภาษาเฉพาะการเล่นของกลุ่มนั้น

8. ปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อการแบ่งปัน และความซื่อสัตย์ (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2545: 79)

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นชี้แจงการเล่น และกติกา
  - 1.1 บอกชื่อเกมให้กับผู้เล่น
  - 1.2 ชี้แจงกติกา
  - 1.3 สาธิตการเล่น
  - 1.4 ช่อมก่อนการเล่น
2. ขั้นเล่นเกม
  - 2.1 เด็กเล่นเกม คุณครูเป็นผู้ควบคุมการเล่น
  - 2.2 ครูสังเกตการเล่น และบันทึกพฤติกรรม
3. ขั้นสรุปผล อภิปรายและสรุปผล

ประโยชน์เกมการศึกษา

ดิว ดับเบิลยู อาร์ (Dill, W. R. 1991: 17) กล่าวว่า การเล่นผ่านเกมนั้นมีประโยชน์และเหมาะสมกับทุกวัย ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับนั้นเด็กสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันและยังเป็นประโยชน์กับเด็กทางอ้อมที่จะส่งผลในอนาคตข้างหน้า ประโยชน์ที่กล่าวคือ

1. เด็กรู้จักการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว หรือการนำเอาประสบการณ์มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
2. เกิดการเคลื่อนไหวได้ออกกำลังกาย และเกิดความสนุกสนาน มีความสุขในชีวิต
3. ส่งเสริมสุขภาพจิต ผ่อนคลายอารมณ์ สมองปลอดโปร่ง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม
4. เกิดสติปัญญา มีจินตนาการสร้างสรรค์ในการเล่น
5. ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้อื่น เพราะในบรรยากาศการเล่นนั้นเป็นการฝึกฝนการยอมรับผู้อื่น และการที่ผู้อื่นยอมรับตนได้ เป็นการเรียนรู้การเข้าสังคม เด็กจะแสดงพฤติกรรมจากการสนทนาโต้ตอบอาศัยกัน
6. มีการให้อภัย มีการเสียสละ และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต
7. มีกิริยา วาจาที่สุภาพและมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีจิตเป็นประชาธิปไตย
8. ส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด โดยครูควรมีคำถาม ให้คิดเกี่ยวกับภาพในเกมหรือเรื่องราวจากเกม
9. ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาและคำสั่งของเกมนั้นๆ ส่งเสริมให้ลดปัญหาต่างๆ ของสังคมได้
10. การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เสพยาเสพติด ลดอาชญากรรม

11. ฝึกการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามที่ดี

12. ส่งเสริมนิสัยดีให้แก่เด็ก เช่น การมีวินัยในตนเองและหมู่คณะ ความอดทนอดกลั้น ความซื่อสัตย์ การเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นต้น

4.2 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน นั้นจำเป็นที่ต้องอาศัยการสอนที่มีปัจจัยและวิธีการต่างๆหลายด้าน คุณครูผู้สอนต้องคำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและจัดให้สอดคล้องกับวิธีการดำรงชีวิตของเด็กออทิสติกมากที่สุด โดยสอนให้เด็กออทิสติกมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่ดี ควรมีเป้าหมายในการนำไปใช้ในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีหลายวิธีในการวิจัยครั้งนี้ได้นำวิธีการสอนเสริมสร้างทักษะทางสังคมมาใช้ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) โดยได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

4.2.1 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจากกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)ร่วมกับวิธีการสอนเรื่องราวทางสังคม (social story)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ของการช่วยเหลือเด็กออทิสติกที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่นิยมใช้และได้ผลดี คือเรื่องราวทางสังคมซึ่งเป็นวิธีการสอนทักษะทางสังคมวิธีหนึ่ง ที่สามารถสอนทักษะการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย จากการศึกษาของลี และคนอื่นๆ (Lee L, Harrington RA, Louie BB, Newschaffer C J. 2008: 43) และ ลิซ เจ แวกแมน เอช และ ฟีดแมน เจ (Lidz, J., Waxman, S.; & Freedman, J. 2003: 12) พบว่า การสื่อสารมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ เนื่องจากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในห้องเรียนเด็กจำเป็นต้องให้ การปรึกษาหารือแบ่งงานกันทำ หากเด็กไม่สามารถสื่อสาร และไม่เข้าใจคำพูดของผู้อ่าน อาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการเข้ากลุ่มกับเพื่อนรวมทั้งอาจได้รับการปฏิเสธจากเพื่อนในการเข้ากลุ่ม เด็กที่มีทักษะทางสังคมดีมักมีทักษะในการสื่อสารดี ด้วยเหตุที่การสื่อสารมีความสำคัญต่อทักษะทางสังคมจึงเป็นเหตุให้เด็กออทิสติกมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อน อันเป็นอุปสรรคในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (Hwang, B.; & Hughes, C. 2000: 19; Guralnick, Conner, Hammond, Gottman; & Kinnish, 1996; อ้างอิงจาก Welsh; & Bierman. 2003: 34)

จากการศึกษาพบว่า เรื่องราวทางสังคมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้แก่ สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร และการรับรู้อารมณ์ นอกจากนี้ยังพบว่ามีประสิทธิภาพของการใช้เรื่องราวทางสังคมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ดังนี้

ตาราง 10 สรุปงานวิจัยที่ใช้ เรื่องราวทางสังคม เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

ชื่อผู้วิจัย	อายุ	การวิจัย	พฤติกรรมเป้าหมาย	ผลการวิจัย
กมลรัตน์ ศรีวิเศษ (2554)	5 ปี	ออทิสติก	- ไม่มองหน้า ไม่สบตา - ไม่แสดงกิริยาทักทาย ผู้อื่นก่อน - ไม่แสดงอาการพูด โต้ตอบ	มีปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้น
จัสติน บี, ลีฟ, และคนอื่นๆ (Justin B. Leaf, et al. 2012)	6-12 ปี	ออทิสติก	การปฏิสัมพันธ์ทาง สังคม	มีปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้น
ซัลลาซาร์ (Salazar, 2008)	4 ปี	ออทิสติก	การสื่อสารกับเพื่อน	มีการสื่อสาร เพิ่มขึ้น
สกัตตโทนี, ดี (Scattone, D., 2008)	8-13 ปี	แอสเพอร์เกอร์	การปฏิสัมพันธ์ทาง สังคม	มีปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้น
ริชาร์ดเดรี, โดมินิก (Ricciardelli, Dominique, 2006)	8-11 ปี	ออทิสติก	การแนะนำตนเอง การริเริ่มสนทนา	มีการสื่อสาร เพิ่มขึ้น
ทีแมนเนส, เค เอสและโกลด์ สตี น เอช (Thiemann,K.S.; & Goldstein, H. 2001)	6-8 ปี	ออทิสติก	การสนใจคนอื่น	มีปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้น

การใช้เรื่องราวทางสังคมจัดเป็นสื่อการสอนที่เป็นข้อมูลที่คงอยู่ได้นาน เพราะเป็นสื่อที่มองเห็นได้ เป็นการสื่อจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวสั้นๆ ของเด็กออทิสติกเอง พร้อมกับมีรูปภาพที่นำเสนอใจประกอบช่วยให้เกิดประโยชน์กับเด็กออทิสติกในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น จากหลักฐานการทบทวนทางวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้เรื่องราวทางสังคมพบว่า มีการศึกษาในต่างประเทศอยู่จำนวนค่อนข้างมากและการใช้เรื่องราวทางสังคมสามารถช่วยปรับหรือลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในเด็กออทิสติกได้ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการใช้เรื่องราวทางสังคมในเด็กออทิสติกด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัดอย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า มีงานวิจัยของ กมลรัตน์ ศรีวิเศษ (2554) ที่ศึกษาผลการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกโดยใช้เรื่องราวทางสังคม โดยศึกษาในเด็กออทิสติก จำนวน 2 คน ที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะสังคมโดยไม่มีพฤติกรรมไม่มองหน้า ไม่สบตา ไม่แสดงกิริยาทักทายผู้อื่นก่อน ไม่แสดงอาการพูดโต้ตอบผลการศึกษาพบว่าเด็กออทิสติกทั้ง 2 คน มีทักษะทางสังคมในการมองหน้า สบตา แสดงกิริยาทักทายผู้อื่นก่อนและแสดงอาการพูดโต้ตอบดีขึ้น

ดังนั้นจึงนำวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยนำเรื่องราวทางสังคมมาใช้ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เพื่อให้เด็กออทิสติกสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่

1) สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถของเด็กในการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ตอบกลับที่ดีกับครู และเพื่อนขณะอยู่ในห้องเรียน พฤติกรรมดังกล่าว เช่น กล่าวทักทายครูและเพื่อนด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและท่าทางที่เหมาะสม การใช้คำพูดที่สุภาพ การไม่พูดแทรก ในขณะที่ครู หรือเพื่อนพูด การขอโทษเมื่อตนเองทำผิด

2) การสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการริเริ่มการสนทนา การใช้คำและประโยคได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และกล้าแสดงออก

3) การรับรู้อารมณ์ หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้นเพียงบางส่วนจากสภาวะของร่างกายที่ถูกยั่ว จากสถานการณ์ต่างๆ สิ่งแวดล้อม หรือบุคคล อาจแสดงออกมาด้วย น้ำเสียง คำพูด สีหน้า หรือท่าทาง สำหรับการวิจัยนี้ การรับรู้อารมณ์ วัดได้โดยการหยิบภาพ บอกถึงอารมณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นอารมณ์พื้นฐานได้อย่างถูกต้อง

การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคมมากำหนดในโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยบูรณาการขั้นตอนของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) กับขั้นตอนทางเรื่องราวทางสังคมออกเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม

ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กออทิสติกทราบว่าพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น: การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสารได้ การรับรู้อารมณ์

1.2 เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณาสัญญาเงื่อนไขหรือสัญญาที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

1.3 เรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิด หรือไม่เกิด

1.4 ตัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงเด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุดและน้อยตามลำดับ 5 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูให้เด็กออทิสติกเลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีการวัด/การตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออทิสติกต้องสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้ว เด็กออทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กที่ติดการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กที่ติดการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมให้เด็กออทิสติกรู้จักและเห็นเพื่อสร้างความสนใจ

4.2 ถ้าเด็กอ่านเองได้ก็ควรให้เด็กอ่านเองหรือถ้าเด็กอ่านไม่ได้ให้ครูอ่านให้ฟังครั้งแรกครูควรนั่งข้างๆ เด็ก และนั่งเยื้องไปทางด้านหลังเล็กน้อยให้เด็กมองเรื่องราว รูปภาพ และครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่องราวด้วยกันกับเด็ก

4.3 ให้อ่านเรื่องราวทางสังคม 1-2 ครั้งใน 1 วัน เช่น ก่อนเข้าห้องเรียนเข้าป้ายในการอ่านควรอ่านวันละ 1 เรื่อง หลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลจำนวนมากพยายามกระตุ้นให้เด็กออทิสติกอ่านออกเสียง

4.4 ทบทวนให้เด็กอ่านหรืออ่านให้เด็กฟัง โดยให้เด็กอ่านหรืออ่านให้ฟังอย่างละเอียดในแต่ละส่วน โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและความเข้าใจมากขึ้น การตอบสนองของเด็กออทิสติกควรได้เอาใจใส่ รวมทั้งคำถามและความเห็นของเด็กจะทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสะท้อนความคิด โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ครูสนทนากับเด็กออทิสติกเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน

5.2 ครูตั้งคำถาม และถามความเห็นของเด็กจะทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นนำไปประยุกต์ใช้

ครูและออทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม ครูให้เด็กออทิสติกแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กออทิสติกแสดงความรู้สึก ที่ได้อ่านเรื่องราวทางสังคม พร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงานจากเรื่องราวทางสังคมในด้าน การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร และการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

7.2 ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมเรื่องราวทางสังคมที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร และการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นของเด็กออทิสติกที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

7.3 ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันสรุปผล โดยให้นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ได้ไปเขียนเป็นกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้เด็กออทิสติกประเมินตนเอง และทราบระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจ ในการปรับพฤติกรรมของตนเองต่อไป ดังภาพประกอบ 7

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยเรื่องราวทางสังคมร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

กล่าวโดยสรุป การใช้เรื่องราวทางสังคมมาพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย เป็นวิธีที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับทักษะนี้ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำเอากระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาใช้ร่วมกับวิธีการใช้เรื่องราวทางสังคมดังนี้

ตาราง 11 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น		
เรื่องราวทางสังคม (social story)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	เรื่องราวทางสังคมร่วมกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
เป้าหมาย 1. ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	เป้าหมาย ด้านการจัดการตนเอง	เป้าหมาย 1. ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านการรับรู้อารมณ์ 4. ด้านการจัดการตนเอง
ขั้นตอน/วิธีการ 1. ขั้นนำ เริ่มแรกแนะนำเรื่องราวทางสังคมโดยเริ่มแนะนำจนเด็กเริ่มคุ้นเคยกับเรื่องราว 2. ขั้นลงมือปฏิบัติ ครูให้นักเรียนเปิดหนังสือหน้าแรกและให้นักเรียนอ่าน (ถ้าคำไหนนักเรียนอ่านไม่ได้ ครูอ่านให้ฟัง) พร้อมกับอธิบายเนื้อหาและรูปภาพจนถึงหน้าสุดท้ายให้เด็กอ่านหรืออ่านให้เด็กฟัง 3. ขั้นสะท้อนความคิด ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องที่อ่าน 4. ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปตั้งคำถามและถามความเห็นของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ และให้แสดงบทบาทสมมติ	ขั้นตอน/วิธีการ 1. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ 2. เด็กเลือกสิ่งเสริมแรง 3. เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง 4. ครูสอนเด็กในการตรวจสอบตนเอง 5. ประเมิน	ขั้นตอน/วิธีการ ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ต้องการปรับ ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจตัวเสริมแรงเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงครูให้เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับ ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเอง โดยเด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง จากการชี้แนะของครูจะช่วยให้โอกาสเด็กได้กลับมาแก้ไขจุดที่ตนเองบกพร่องนั้นๆ ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมให้อ่านเรื่องราวทางสังคม ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสะท้อนความคิดครูตั้งคำถาม และถามความเห็นของเด็กจะทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเองครูและออกัสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม ครูให้เด็กออกัสติกแสดงบทบาทสมมตินำผลมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้พิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกกิจกรรม

4.2.2 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจากวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) ร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)

เด็กออทิสติกจะมีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมอย่างชัดเจน ไม่สนใจที่จะเข้าหาหรือเล่นกับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน ไม่เข้าร่วมกลุ่มเล่นกับเพื่อน ในรายที่อาการไม่รุนแรงจะยังสนใจ เข้าไปเล่นกับผู้อื่นแต่เล่นไม่เป็น บางคนเล่นกับคนอื่นได้บ้างแต่ต้องเล่นเฉพาะสิ่งที่ตัวเองสนใจเท่านั้นในช่วงวัยเรียนเด็กจะมีปัญหา ไม่เข้าใจสถานการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อน ไม่มีเพื่อนสนิท ชอบเก็บตัวหรืออยู่คนเดียวตามลำพัง ไม่สามารถเข้าใจหรือรับรู้ว่าคุณอีกคนกำลังคิดอะไรหรือรู้สึกอย่างไรไม่มีความรู้สึกสงสารหรือเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในบางรายอาจมีความต้องการอยากมีเพื่อนแต่เข้ากับเพื่อนได้ยาก แม้ว่าจะพยายามอย่างเต็มที่ มักถูกเด็กอื่นมองว่าแปลกหรือตลก จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ของการช่วยเหลือเด็กออทิสติก ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่นิยมใช้และได้ผลดี คือเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนเป็นสื่อ เป็นวิธีการสอนทักษะทางสังคมวิธีหนึ่ง ที่สามารถสอนทักษะการทำงานเป็นทีมได้แก่ การแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ การทำงานเป็นกลุ่ม การปรึกษาหารือแบ่งงานกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลีณี หว่าจิ้น (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในการทำงานเป็นทีม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนจะทำให้เด็กปกติมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กออทิสติกและการยอมรับเด็กออทิสติกเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กออทิสติกได้สัมผัสกับสังคมปกติได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์นั้นจะต้องเป็นการแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเหมาะสมในลักษณะของความเป็นมิตรมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

จากการศึกษาพบว่า เพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนเป็นสื่อเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ และการทำงานเป็นกลุ่มนอกจากนี้ยังพบว่า มีการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนเป็นสื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ดังนี้

ตาราง 12 สรุปงานวิจัยที่ใช้ เพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ชื่อผู้วิจัย	อายุ	การวิจัย	พฤติกรรมเป้าหมาย	ผลการวิจัย
ชาลีณี หว่าจิ้น (2549)	11 ปี	ออทิสติก	การทำงานเป็นกลุ่ม	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
ซอนห์,บี เอ เคิร์ส เอ (Schohl B.A., Kirsten A. 2012)	11-15 ปี	ออทิสติก	การทำงานเป็นกลุ่ม	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
ซอนห์, เคิร์ส เอ; และคนอื่นๆ (Schohl, Kirsten A.; et al. 2013)	11-16 ปี	ออ ทิ ส ต ก ความสามารถสูง	- การแบ่งปัน - การทำตามคำแนะนำ - การทำงานเป็นกลุ่ม	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

ตาราง 12 (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	อายุ	การวินิจฉัย	พฤติกรรมเป้าหมาย	ผลการวิจัย
เครป, มินดีลีห์ (Krebs, Mindy Leigh. 2010)	-	ออทิสติก	การทำงานเป็นกลุ่ม	พฤติกรรม เพิ่มขึ้น
ไลห์เบอร์, เดเนียล บี; ฟรีวิลเลียม ดีและไซมอน, เจนนิเฟอร์ บี (Liber, Daniella B; Frea, Wil- liam D; Symon, Jennifer B. 2008)	10 ปี	ออทิสติก	การแบ่งปัน	พฤติกรรม เพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบเพื่อนเป็นสื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เด็กได้รู้สึกเป็นกันเองและผ่อนคลาย เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็นและฝึกแก้ปัญหาในกลุ่มเพื่อน ได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและเห็นความสำคัญของกระบวนการกลุ่มเป็นพื้นฐานการสร้างเสริมทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติก ดังนั้นจึงนำการเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยเพื่อนเป็นสื่อหรือเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เพื่อให้เสริมสร้างทักษะทางสังคมสังคมของเด็กออทิสติกด้านการงานเป็นทีมเพื่อให้เด็กออทิสติก มีความสามารถดังนี้

1) เด็กสามารถรู้จักแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำ หรือคำพูด โดยการชักชวนให้เล่น หรือส่งสื่ออุปกรณ์ให้เพื่อนในขณะที่เรียนและเล่น การแบ่งปันอาหาร ขนมให้เพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง

2) เด็กสามารถทำตามคำแนะนำ หมายถึง เด็กออทิสติกสามารถทำตามผู้นำได้ ปฏิบัติกิจกรรมตามคำบอกของเพื่อนได้

3) เด็กสามารถทำงานกลุ่มได้ หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่มยอมรับการเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกด้านการงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยนำวิธีการทั้งสองมาร่วมกันโดยผ่านขั้นตอนการเสริมสร้างทักษะทางสังคม 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม

เด็กเลือกกิจกรรมที่ต้องการเสริมสร้างพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยผู้วิจัยทำการประเมินทักษะทางสังคมก่อนการทดลอง โดยผู้วิจัยให้ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และนักเรียนทำแบบประเมินทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ก่อนการดำเนินการทดลอง เพื่อให้เด็กออทิสติกทราบถึงทักษะทางสังคมด้านการงานเป็นทีมเป็นอย่างไร โดยให้เด็กออทิสติกเลือกกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมคือ กิจกรรมการรู้จักแบ่งปัน กิจกรรมการทำตามคำแนะนำและกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ที่เด็กออทิสติกต้องการจะทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงเด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออกทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออกทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออกทิสติกต้องสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออกทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้ว เด็กออกทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กทิสติกร่วมด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน ที่มีจิตอาสาไปช่วยเด็กออกทิสติกให้มีความรู้มีเจตคติที่ดีกับเด็กออกทิสติก และชอบช่วยเหลือ

4.2 ครูอธิบายให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนเข้าใจถึงงานที่ต้องทำ จุดประสงค์และความสำคัญในการรับบทบาท และการทำหน้าที่ของการเป็นผู้ช่วยสอน รวมทั้งอธิบายให้ทราบถึงวิธีการให้ข้อมูล ย้อนกลับ การใช้คำพูด การชมเชย การแสดงสีหน้าและท่าทาง และการใช้ภาษากายต่อเด็กออกทิสติก

4.3 บอกวิธีการ "ทำอะไรจึงจะผูกมิตรกับเด็กออกทิสติก" ครูแสดงบทบาทการเป็นผู้ช่วยสอนเป็นตัวอย่าง เพื่อให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนทราบถึงวิธีการใช้คำพูด การพูดชมเชย การใช้คำถามเพื่อยุ้ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การตรวจแก้ไข การเสริมแรง การให้กำลังใจแก่เด็กออกทิสติก

4.4 จากนั้นคุณครูสอนขั้นตอนง่ายๆ ในการสอนให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนเข้าใจวิธีการดังนี้

4.5 แสดง สาธิต อธิบาย ให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนเข้าใจทักษะที่ต้องการสอนครูและเด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนศึกษาทำความเข้าใจกิจกรรมแต่ละกิจกรรมล่วงหน้าก่อนดำเนินกิจกรรมฝึกทักษะเสริมสร้างทางสังคม

4.6 สอบถามเด็กที่เป็นผู้ช่วยสอน ว่ามีความเข้าใจที่จะแสดง สาธิต หรืออธิบายให้ฟัง ครูสอนวิธีการวัด/การตรวจสอบเด็กออกทิสติกให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอน

4.7 ครูมอบหมายให้เด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนฝึกทักษะการรู้จักแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำและการทำงานเป็นกลุ่ม ให้กับเด็กออกทิสติก

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

มอบหมายเด็กผู้ช่วยสอนดำเนินการสอนเด็กออทิสติกด้วยวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยใช้เครื่องมือ สื่อ ที่ครูเตรียมไว้ตามขั้นตอนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

5.1 แสดง สาธิต อธิบาย ให้ เด็กออทิสติกเข้าใจทักษะที่ต้องการสอน

5.2 เด็กผู้ช่วยสอนสอบถามความเข้าใจที่ได้แสดง สาธิต หรืออธิบายให้ฟัง จากเด็กออทิสติก

5.3 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อมๆ กับเด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้สอนเป็นแบบอย่างให้กับเด็กออทิสติก และคอยกระตุ้นให้เด็กออทิสติกให้ความสำคัญกับทักษะที่ฝึกปฏิบัติโดยใช้คำถามเพื่อย้ำๆ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การตรวจแก้ไข ทักษะการเสริมแรง การพูดชมเชย และให้กำลังใจ

5.4 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติเอง โดยเด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนไม่ต้องช่วยเหลือเมื่อเด็กออทิสติกปฏิบัติได้ดีพอสมควรแล้วเด็กที่เป็นผู้ช่วยสอนเปลี่ยนสลับบทบาทเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกได้ทำและให้เสริมแรงทันทีเมื่อเด็กออทิสติกปฏิบัติได้ถูกต้อง

5.5 ตรวจสอบผลปฏิบัติทักษะที่ปรับ โดยอาจผลัดกันเป็นผู้ถาม-ตอบด้วยก็ได้ และสังเกตการปฏิบัติพฤติกรรมการแสดงออกในห้องเรียน และเสริมแรงทันทีเมื่อเด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมที่ดี

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง

ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง

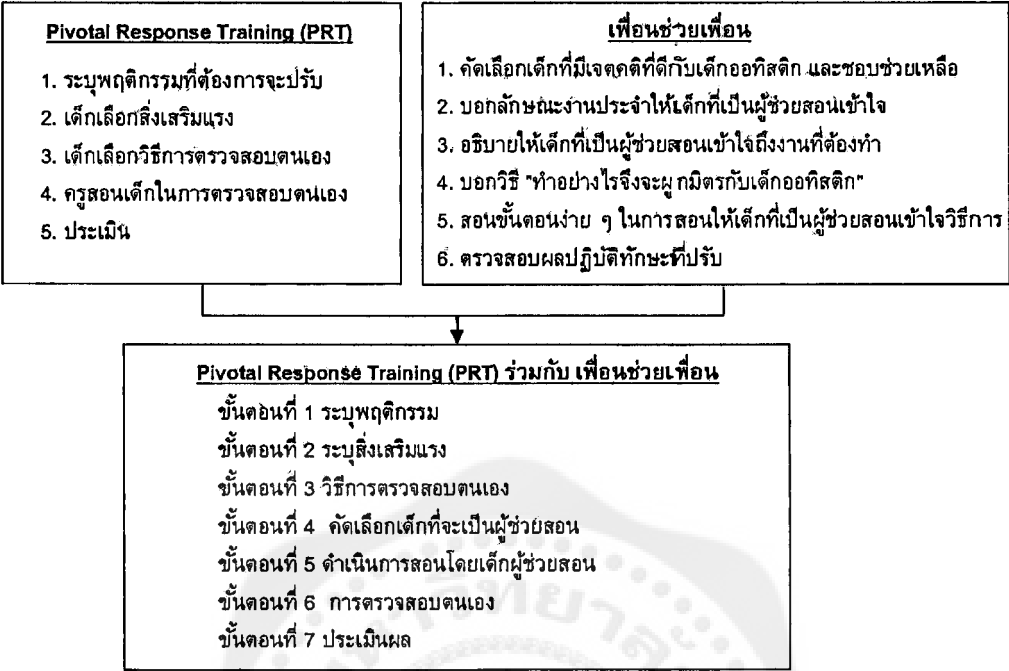
ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

7.1 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กออทิสติก แสดงความความรู้สึกที่มีเพื่อนช่วยสอน พร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงานจากเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านการรู้จักแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ และการทำงานเป็นกลุ่ม

7.2 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการรู้จักแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ และการทำงานเป็นกลุ่ม ของเด็กออทิสติกที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

7.3 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ได้ไปเขียนเป็นกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้เด็กออทิสติกประเมินตนเอง และทราบระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรมของตนเองต่อไป ดังภาพประกอบ 8

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

กล่าวโดยสรุป การนำวิธีการกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับ เพื่อนช่วยเพื่อน มาพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นวิธีที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับทักษะดังต่อไปนี้

ตาราง 13 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการทำงานเป็นทีม		
เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	เพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)
เป้าหมาย 1. การแบ่งปัน 2. การทำตามคำแนะนำ 3. การทำงานเป็นกลุ่ม	เป้าหมาย 1. การจัดการตนเอง 2. การเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง	เป้าหมาย 1. เด็กสามารถจัดการตนเอง 2. การเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. การแบ่งปัน 4. การทำตามคำแนะนำ 5. การทำงานเป็นกลุ่ม

ตาราง 13 (ต่อ)

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการทำงานเป็นทีม		
เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	เพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)
ขั้นตอน/วิธีการ - คัดเลือกเด็กที่มีเจตคติที่ดีกับเด็กออทิสติก และชอบช่วยเหลือ - บอกลักษณะงานประจำให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจ - อธิบายให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจถึงงานที่ต้องทำ - บอกวิธี "ทำอะไรจึงจะผูกมิตรกับเด็กออทิสติก" - สอนขั้นตอนง่ายๆ ในการสอนให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจวิธีการ ดังนี้ - แสดง สาธิต อธิบาย ให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจทักษะที่จะช่วยปรับเด็กออทิสติก - สอบถามความเข้าใจที่แสดง สาธิต หรือ อธิบายให้ฟัง - กรุณาหมายให้ผู้ช่วยสอนฝึกทักษะ - ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อมๆ กับผู้ช่วยสอน - ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อมๆ กับผู้ช่วยสอน - ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติด้วยตนเอง - ตรวจสอบผลการปฏิบัติทักษะที่ปรับ	ขั้นตอน/วิธีการ - ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ - เด็กเลือกสิ่งเสริมแรง - เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง - ครูสอนเด็กในการตรวจสอบตนเอง - ประเมิน	ขั้นตอน/วิธีการ - ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม - ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง - ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง - ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน - ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน - ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง - ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

4.2.3 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจากวิธีการสอนเกมการศึกษา ร่วมกับกระบวนการ Pivotal Response Training

เด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถือว่าเป็นลักษณะสำคัญของภาวะออทิสซึม เช่น เด็กไม่มีความสนใจร่วม (Joint Attention) กับผู้อื่น ไม่สบตา ไม่สนใจเลียนแบบ ขาดทักษะในการอ่านสีหน้าท่าทางของผู้อื่น ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพหรือขาดทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กออทิสติกกับเด็กปกติที่มีอายุเท่ากัน พบว่า เด็กออทิสติกมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมน้อยกว่าและมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติ ส่วนมากมักมีลักษณะแยกตัวและชอบอยู่ในโลกของตนเอง ปัญหาที่สำคัญมีสาเหตุมาจากเด็กออทิสติกไม่เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมในสายตาของคนอื่น ทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ขาดเพื่อน ขาดความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และไม่เข้าใจสิ่งที่ดำเนินไปรอบตัวอย่างดีพอ

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้เด็กออทิสติกไม่เป็นที่ต้องการหรือยอมรับของเพื่อน และเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นการสอนทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกจะช่วยให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นและวิธีแสดงตนอย่างเหมาะสมในสถานการณ์เช่นนั้น ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ และลดพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาลงไปได้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2550: 61) ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับเด็กออทิสติกคือ การแสดงออกทางสังคม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการรอคอย

ดังนั้นการที่เด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทำให้เด็กออทิสติกไม่เป็นที่ต้องการหรือยอมรับจากเพื่อน การส่งเสริมทักษะทางสังคมในด้านการปรับตัวหรือการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้แก่ การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ และการแสดงออกทางสังคม จากวิธีการเล่นเกมทำให้เด็กออทิสติกเรียนรู้วิธีการเข้าหาเพื่อน ช่วยให้เด็กปรับตัวกับสภาพแวดล้อมและสังคม เป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน ซึ่งมีความจำเป็นในการอยู่ร่วมกันทางสังคม ทั้งสังคมในระบบโรงเรียนและสังคมนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้เด็กออทิสติกสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและใกล้เคียงกับเด็กปกติมากที่สุด

จากการศึกษาพบว่า เกมการศึกษาเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการปรับตัวหรือการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้แก่ การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และการแสดงออกทางสังคม จากวิธีการเล่นเกม และพบว่า มีการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการปรับตัว ดังนี้

ตาราง 14 สรุปงานวิจัยที่ใช้ เกมการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัว

ชื่อผู้วิจัย	อายุ	การวินิจฉัย	พฤติกรรมเป้าหมาย	ผลการวิจัย
สุพจน์ วิทลัศวิน (2552)	11 ปี	เด็กปกติ	ความมีระเบียบวินัย	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
สำเนียง จุลเสริม (2552)	9 ปี	เด็กปกติ	- ความมีระเบียบวินัย - ความเอื้อเฟื้อ - ความรับผิดชอบ	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
มัลลิกา พวงพล (2550)	5 ปี	เด็กปกติ	- ความมีระเบียบวินัย - ความเอื้อเฟื้อ - ความรับผิดชอบ	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
สงบ สัพโส (2544)	5 ปี	เด็กปกติ	- ความมีระเบียบวินัย - ความเอื้อเฟื้อ	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
เชพเพิร์ด, โจแอนนา (Sheppard, Joanna. 2014)	12 ปี	เด็กปกติ	ความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วม	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น
แกรงกู, เกรซ เวร์เนอร์ (Gengoux, Grace Werner. 2007)	6-12 ปี	ออทิสติก	- การแสดงออกทางสังคม - การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง	พฤติกรรมเพิ่มขึ้น

เกมการศึกษาเป็นการเล่นที่สามารถส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคม สร้างแรงจูงใจ สนุกสนาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยอมรับซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน เคารพในกฎ กติกาที่ตกลงกันได้ รู้จักการรอคอยและนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางสังคม ดังนั้นจึงนำการเสริมสร้าง ทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยนำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาใช้ร่วมกับ เกมการศึกษา เพื่อให้เด็กออทิสติกสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้านการปรับตัว ได้แก่

1) การรอคอย หมายถึง ความสามารถในการอดทนรอให้สิ่งที่ต้องการเกิดขึ้นในช่วงเวลา และสถานการณ์ที่แตกต่างกันรวมถึงการทำตามกฎ กติกา ข้อตกลง เช่น เด็กสามารถรอคอย ให้ถึงรอบของตนเองในการเล่นกับเพื่อน เริ่มตั้งแต่มีการเริ่มเล่นโดยเด็กจะต้องสามารถรอให้ถึงรอบของตนเองเป็นผู้เล่นโดยไม่พูดไวยวายนัยเยี่ยงเพื่อนเล่น หรือทำให้การเล่นหยุดลงหากมีพฤติกรรมดังกล่าวให้ถือว่าการรอคอยสิ้นสุดลง

2) การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง หมายถึง เด็กออทิสติกสามารถปฏิบัติตามกติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบของห้องเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของครู

3) การแสดงออกทางสังคม หมายถึง สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงใหม่ หรือยอมรับความเปลี่ยนแปลง ไม่แยกตัว

การศึกษารั้วนี้ประยุกต์กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาใช้ร่วมกับ เกมการศึกษาด้วยการกำหนดในโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยได้นำ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาร่วมกับเกมการศึกษา และเรียงลำดับเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบบพฤติกรรม

ครูให้เด็กออกทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับตัวด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กออกทิสติกทราบว่าพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ทักษะการปรับตัว: ด้าน การแสดงออกทางสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการรอคอย

1.2 เด็กออกทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณา สัญญาณเงื่อนไขหรือสัญญาณที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

1.3 เรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่า พฤติกรรมเป้าหมายเกิด หรือไม่เกิด

1.4 ตัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาณที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรม เป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบบส่งเสริมแรง

ครูให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงเด็ก แล้วให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชั้น

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาด ต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออกทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองมี ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออกทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงใน แบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออกทิสติกต้องสามารถสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออกทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้ว เด็กออกทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึก พฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป้าหมายด้วยตนเองของเด็กทิสติกร่วมด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 ชี้นำการเล่น และกติกาเกมการศึกษา

เป็นขั้นตอนของการเล่นเกม ประกอบด้วย ครูนำเสนอเกม ชี้นำวิธีการเล่น กติกา การเล่นเกม และสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 เล่นเกม

ให้เด็กเล่นเกม โดยครูเป็นผู้ควบคุมการเล่น ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและคอยให้ความช่วยเหลือโดยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคม โดยการให้การเสริมแรงเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ

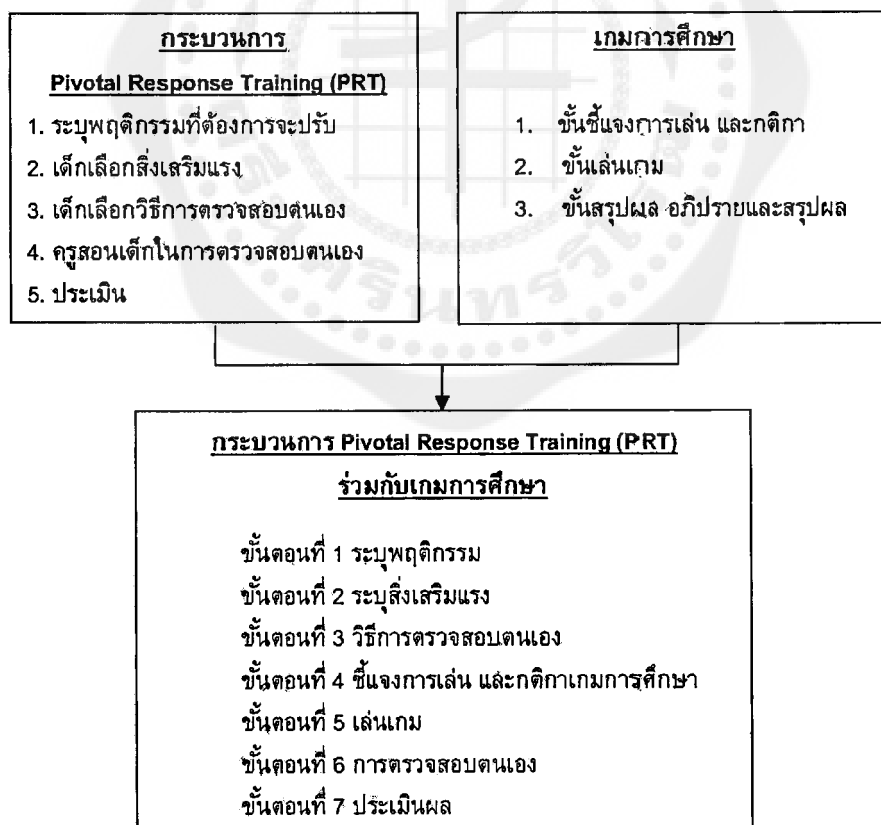
ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง

ครูและเด็กอภิปรายร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กแสดงความรู้สึกที่ได้เล่นเกม การศึกษาพร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จ จากผลงานจากการเล่นในด้านการช่วยเหลือ กฎกติกา การรอคอย การยอมรับผู้อื่น เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการเล่นเกมการศึกษาที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของเด็กที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้ ดังภาพประกอบ 9

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

ภาพประกอบ 9 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การใช้เกมการศึกษามาพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการปรับตัว ได้แก่ การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ และการแสดงออกทางสังคม จากวิธีการเล่น โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำเอากระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาใช้ร่วมกับเกมการศึกษา ดังนี้

ตาราง 15 การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการปรับตัว

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการปรับตัว		
เกมการศึกษา (Educational Games)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	เรื่องเกมการศึกษาพร้อมกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT))
เป้าหมาย 1. ด้านการแสดงออก 2. ด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบหรือข้อตกลง 3. ด้านการรอคอย	เป้าหมาย 1. ด้านการจัดการตนเอง 2. ด้านการเริ่มต้นของการสื่อสาร ด้วยตนเอง 3. ด้านการตอบสนอง	เป้าหมาย 1. ด้านการจัดการตนเอง 2. ด้านการเริ่มต้นของการสื่อสารด้วย ตนเอง 3. ด้านการตอบสนอง 4. ด้านการรอคอย 5. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือ ข้อตกลง 6. ด้านการแสดงออก
ขั้นตอน/วิธีการ 1. ขั้นชี้แจงการเล่น และกติกา 1.1 บอกชื่อเกมให้กับผู้เล่น 1.2 ชี้แจงกติกา 1.3 สาธิตการเล่น 1.4 ซ้อมก่อนการเล่น 2. ขั้นเล่นเกม 2.1 เด็กเล่นเกม โดยครูเป็น ผู้ควบคุมการเล่น 2.2 ครูสังเกตการเล่นและ บันทึกพฤติกรรม 3. ขั้นสรุปผล อภิปรายและ สรุปผล	ขั้นตอน/วิธีการ 1. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ 2. เด็กเลือกสิ่งเสริมแรง 3. เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง 4. ครูสอนเด็กในการตรวจสอบ ตนเอง 5. ประเมิน	ขั้นตอน/วิธีการ 1. ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ต้องการปรับ 2. ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจ ตัวเสริมแรงเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกสิ่ง เสริมแรง 3. วิธีการตรวจสอบตนเอง ครูให้เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบ ตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับ 4. ชี้แจงการเล่นและกติกาเกม การศึกษา ครูนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่นเกม

ตาราง 15 (ต่อ)

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านการปรับตัว		
เกมการศึกษา (Educational Games)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	เรื่องเกมการศึกษาร่วมกับ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT))
		5. เล่นเกม 5.1 ครูสาธิตการเล่นเกมที่เด็กดูและลองให้เด็กได้เล่นก่อน 5.2 ให้เด็กเล่นเกมโดยครูเป็นผู้ควบคุมการเล่น 6. การตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเอง โดยเด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง จากการชี้แนะของครูจะช่วยให้โอกาสเด็กได้กลับมาแก้ไขจุดที่ตนเองบกพร่องนั้นๆ ด้วยตนเอง 7. ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายผล ควรอภิปรายผลเกี่ยวกับผลการเล่น และวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของเด็กที่ได้จากการสังเกตแล้วจดบันทึกไว้

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยได้นำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาบูรณาการ กับวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยแต่ละทักษะในการปรับได้เลือกวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้เหมาะสมกับทักษะที่ต้องการปรับโดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยของแต่ละวิธีเพื่อเลือกวิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้เหมาะสมกับทักษะทางสังคมแต่ละทักษะ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ดังนี้

ตาราง 16 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน				
ทักษะการรับตัว เรื่องราวทางสังคม (social story)	ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)	ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เกมการศึกษา (Educational Games)	กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)	
<u>เป้าหมาย</u> 1. ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านการรับรู้อารมณ์	<u>เป้าหมาย</u> 1. ด้านการแบ่งปัน 2. ด้านการทำตามคำแนะนำ 3. ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม	<u>เป้าหมาย</u> 1. ด้านการแสดงออกทางสังคม 2. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง 3. ด้านการรอคอย	<u>เป้าหมาย</u> 1. ด้านการจัดการตนเอง 2. ด้านการเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. ด้านการตอบสนอง	
<u>ขั้นตอนวิธีการ</u> 1. ชี้นำ เริ่มแรกแนะนำเรื่องราวทางสังคม โดยเริ่มแนะนำจนเด็กเริ่มคุ้นเคยกับเรื่องราว 2. ชี้นำมีอุปนิสัย คุ้ให้เด็กเรียนเปิดหนังสือหน้าแรกและให้นักเรียนอ่าน (ถ้าคำไหนนักเรียนอ่านไม่ได้ คุ้อ่านให้ฟัง) พร้อมกับอธิบายเนื้อหาและรูปภาพ จนถึงหน้าสุดท้าย ให้ได้อ่านหรืออ่านให้เด็กฟัง 3. ชี้นำสะท้อนความคิด คุ้สุทนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องที่อ่าน 4. ชี้นำไปประยุกต์ใช้ คุ้และนักเรียนช่วยกันสรุปตั้งคำถามและถามความเห็นของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ และให้แสดงบทบาทสมมติ	<u>ขั้นตอนวิธีการ</u> 1. คัดเลือกเด็กที่มีเจตคติที่ดีกับเด็กออทิสติก และชอบช่วยเหลือ 2. บอกถึงขณะงานประจำให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจ 3. อธิบายให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจถึงงานที่ต้องทำ 4. บอกวิธี "ทำอย่างไรจึงจะผู้ที่มีเด็กออทิสติก" 5. สอนขั้นตอนง่าย ๆ ในการสอนให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจวิธีการดังนี้ 5.1 แสดง สราจิต อธิบาย ให้ผู้ช่วยสอนเข้าใจทักษะที่จะช่วยรับเด็กออทิสติก 5.2 สอบถามความเข้าใจที่แสดง สราจิต หรืออธิบายให้ฟัง 5.3 คุ้มอบหมายให้ผู้ช่วยสอนฝึกทักษะ 5.4 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อม ๆ กับผู้ช่วยสอน 5.5 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อม ๆ กับผู้ช่วยสอน 5.6 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติด้วยตนเอง 6. ตรวจสอบผลการปฏิบัติทักษะที่ปรับ (วนิดา วงศ์สาขา. 2540: 35)	<u>ขั้นตอนวิธีการ</u> 1. ชี้นำแจ้งการเล่น และกติกา 1.1 บอกชื่อเกมให้กับผู้เล่น 1.2 ชี้นำกติกา 1.3 สราจิตการเล่น 1.4 ชี้นำก่อนการเล่น 2. ชี้นำเล่นเกม 2.1 เด็กเล่นเกม โดยคุ้เป็นผู้ควบคุมการเล่น 2.2 คุ้สังเกตการเล่นและบันทึกพฤติกรรม 3. ชี้นำสรุปผล อภิปรายและสรุปผล	<u>ขั้นตอนวิธีการ</u> 1. ระบุดังเตรียมการจะปรับ 2. ระบุดังเสริมแรง 3. เลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง 4. คุ้สอนการตรวจสอบตนเอง 5. ประเมินผล	
(Gray, C. 2004)	(วนิดา วงศ์สาขา. 2540: 35)	(บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2545: 79)	(Robert L. Koegel; & Laura Schreibman. 2006)	

ตาราง 16 (ต่อ)

การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน		
ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น : สรุปเรื่องราวทางสังคม ร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)	ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น : สรุปเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)	ทักษะการปรับตัว : สรุป เกมการศึกษา ร่วมกับ Pivotal Response Training (PRT)
<u>เป้าหมาย</u> 1. เด็กสามารถจัดการตนเอง 2. เด็กสามารถเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. เด็กสามารถตอบสนอง 4. เด็กสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 5. เด็กสามารถสื่อสารได้ 6. เด็กสามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น <u>ขั้นตอน/วิธีการ มีขั้นตอน 7 ขั้นตอน</u> ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจตัวเสริมแรงเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงครูให้เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเอง โดยเด็กรู้จักถามคำถามเกี่ยวกับตนเองบ่อยๆ ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมให้อ่านเรื่องราวทางสังคม ขั้นตอนที่ 5 สหะท้อนความคิด ครูตั้งคำถาม และถามความเห็นของเด็กจะทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง ครูและออทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม ครูให้เด็กออทิสติกแสดงบทบาทสมมตินำผลมาเปรียบเทียบกับตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้พิจารณาการได้รับส่งเสริม ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม	<u>เป้าหมาย</u> 1. เด็กสามารถจัดการตนเอง 2. เด็กสามารถเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. เด็กสามารถตอบสนอง 4. เด็กสามารถรู้จักแบ่งปัน 5. เด็กสามารถทำตามคำแนะนำ 6. เด็กสามารถทำงานเป็นกลุ่ม <u>ขั้นตอน/วิธีการ มีขั้นตอน 7 ขั้นตอน</u> ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจตัวเสริมแรงเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงครูให้เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเอง โดยเด็กรู้จักถามคำถามเกี่ยวกับตนเองบ่อยๆ ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน คุณครูอธิบายให้เด็กผู้ช่วยสอนเข้าใจถึงงานที่ต้องทำสอนขั้นตอนง่ายๆ ในการสอนให้เด็กผู้ช่วยสอนเข้าใจวิธีการ ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน มอบหมายเด็กผู้ช่วยสอนดำเนินการสอนเด็กออทิสติกตัววิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยใช้เครื่องมือ สื่อ ที่ครูเตรียมไว้ตามขั้นตอนการสอน ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง ครูและออทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคมมาเปรียบเทียบกับตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับส่งเสริม ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม	<u>เป้าหมาย</u> 1. เด็กสามารถจัดการตนเอง 2. เด็กสามารถเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. เด็กสามารถตอบสนอง 4. เด็กสามารถรู้จักการออกย 5. เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง 6. เด็กสามารถแสดงออกทางสังคมได้ <u>ขั้นตอน/วิธีการ มีขั้นตอน 7 ขั้นตอน</u> ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรมครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ครูให้แบบสำรวจตัวเสริมแรงเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกสิ่งเสริมแรงครูให้เด็กเลือกวิธีการตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเอง โดยเด็กรู้จักถามคำถามเกี่ยวกับตนเองบ่อยๆ ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ซ้ำแจ้งการเล่น และกติกาเกมการศึกษา ครูนำเสนองาน ซึ่งแจ้งวิธีการเล่น และกติกาการเล่นเกม ขั้นตอนที่ 5 เล่นเกม ครูสุ่มวิธีการเล่นเกมให้เด็กดูและลองให้เด็กได้เล่นก่อนให้เด็กเล่นเกมโดยครูเป็นผู้ควบคุมการเล่น ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง ครูและออทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม มาเปรียบเทียบกับตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับส่งเสริม ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล ครูและเด็กร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

แนวทางการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ตามลำดับดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน สัมภาษณ์ครู สัมภาษณ์ผู้ปกครอง และสัมภาษณ์เพื่อนและประเมินทักษะทางสังคมใน 3 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการปรับตัว เพื่อประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกความสามารถสูงในการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และจากแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนมาใช้ในการเลือกพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปัญหามากที่สุดนำมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ซึ่งมีด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ

2.1 หากเด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปัญหาทักษะทางสังคมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งผลให้เด็กออทิสติกขาดทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเลือกรูปแบบกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม นำมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยนำเรื่องราวทางสังคมมาช่วยเสริมเสริมทักษะทางสังคมในโรงเรียนเพื่อให้เด็กออทิสติกความสามารถสูงนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง

2.2 ถ้าเด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปัญหาทักษะทางสังคมในโรงเรียนทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้เด็กออทิสติกขาดทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นมากที่สุด ผู้วิจัยเลือกรูปแบบ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนำมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้านการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่เน้นเด็กผู้ช่วยสอนเป็นผู้ดำเนินการฝึกทั้งหมด ซึ่งจะทำให้เด็กผู้ช่วยสอนกับเด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลา

2.3 หากเด็กออทิสติกความสามารถสูงมีปัญหาทักษะทางสังคมใน โรงเรียนทักษะการปรับตัว ส่งผลให้เด็กออทิสติกความสามารถสูงขาดทักษะการปรับตัวจะเลือกรูปแบบกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา นำมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการปรับตัวเป็นรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและอธิบายขั้นตอนการเล่นทั้งหมดผู้วิจัยจะใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์กันสามารถประเมินความก้าวหน้าของเด็กออทิสติกอย่างต่อเนื่อง

3. ประเมินพฤติกรรมเด็กออทิสติกร่วมกับครูประจำชั้น หรือครูประจำรายวิชา และเพื่อนในชั้นเรียนเด็กออทิสติก หลังจากได้รับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ได้มีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 มีเป้าหมายเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี มีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี ประกอบด้วย 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว แล้วนำมาออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบจากการศึกษาเอกสารต่างๆ หลังจากนั้นจะนำรูปแบบไปหาประสิทธิภาพโดยใช้การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อย 5 ปี ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อย 5 ปี ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

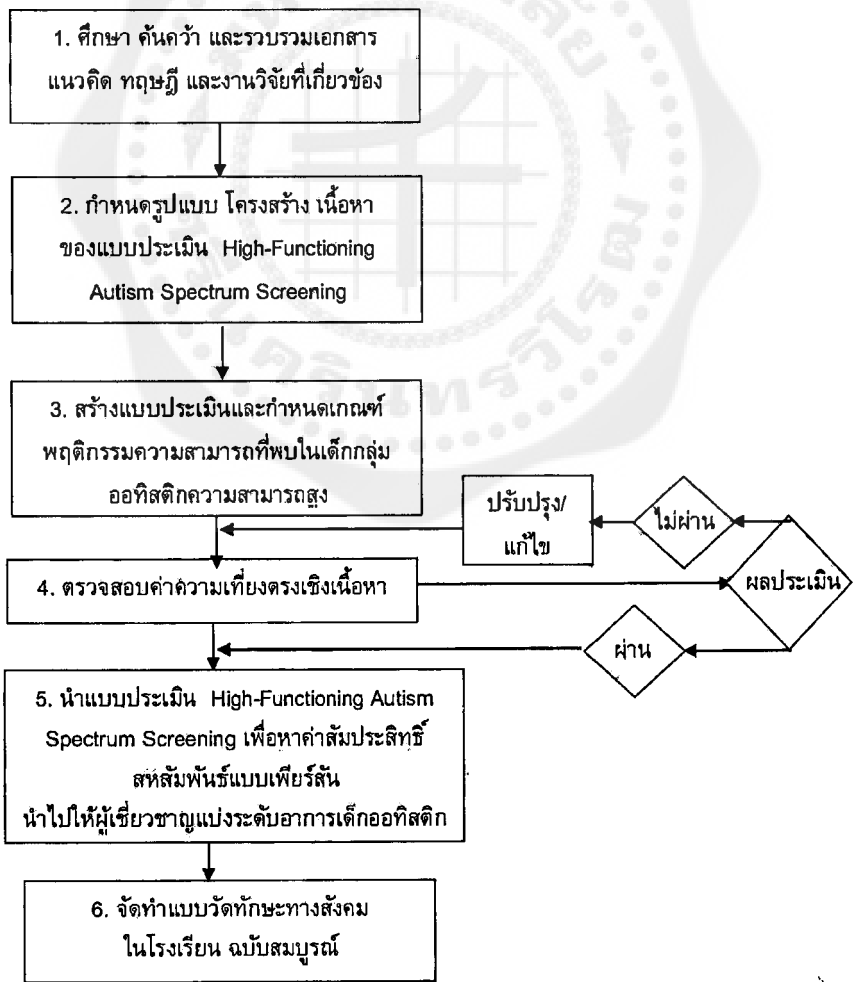
การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1. แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
- 2. แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
- 3. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

2.1 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีไว้เพื่อ ประเมินกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูงเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินออทิสติกความสามารถสูงโดยศึกษาแนวการสร้างแบบประเมินแอสเพอร์เกอร์ ออทิสติกที่มีความสามารถสูงและความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน (Grayson Rating Scale for Asperger's Syndrome and High-Functioning Pervasive Developmental Disorder) และแบบประเมินออทิสติกความสามารถสูง (The questionnaire used here is the High-Functioning Autism Spectrum Screening Questionnaire: ASSQ) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์โครงสร้างแบบประเมินเด็กออทิสติกความสามารถสูง

1.2 ศึกษาเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ระดับอาการ ออทิสติก เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของแบบประเมินออทิสติกความสามารถสูงที่เหมาะสม (Rimland, B.; & Edelson, S. M. 2016: Online; เพ็ญแข ลิ้มศิลา. 2540: 33-57; อดิณญา สินรัชตานันท์ และธีรารัตน์ แทนขำ. 2556: 35-37)

2. กำหนดรูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหา ของแบบ High-Functioning Autism Spectrum Screening

2.1 กำหนดโครงสร้างของแบบ High-Functioning Autism Spectrum Screening โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 3) ด้านการสื่อสารและภาษา 4) ด้านประสาทสัมผัส และ 5) ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 56 ข้อ ดังนี้

ตาราง 17 โครงสร้างของแบบ High-Functioning Autism Spectrum Screening

องค์ประกอบที่ต้องการประเมิน	จำนวนข้อ
1. ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	14
2. ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ	12
3. ด้านการสื่อสารและภาษา	21
4. ด้านประสาทสัมผัส	5
5. ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4
รวม	56

2.2 กำหนดรูปแบบของแบบ High-Functioning Autism Spectrum Screening เป็นแบบประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 3) ด้านการสื่อสารและภาษา 4) ด้านประสาทสัมผัส และ 5) ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่มี การพิจารณาองค์ประกอบตามขั้นตอนที่ใช้ในการประเมินเพื่อบ่งชี้พฤติกรรมและความสามารถที่พบ ในเด็กกลุ่มออทิสติกความสามารถสูงช่วงอายุ 6-16 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุ ที่พฤติกรรมและ ความสามารถผิดปกติเห็นได้ชัดเจนที่สุด ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ โดยแต่ละข้อ คำถามจะมีคะแนนเป็น 2 ระดับ (ใช่ = 1 และ ไม่ใช่ = 0) คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0-56 คะแนน ประกอบด้วยคำถามด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 14 ข้อ ด้านพฤติกรรมจำกัดและ พฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 12 ข้อ ด้านการสื่อสารและภาษา 21 ข้อ ด้านประสาทสัมผัส 5 ข้อ และด้าน การเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อ ผู้ใช้แบบประเมินนี้คือ ผู้ปกครองและครู

ตัวอย่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำ ๆ

ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำ ๆ	ใช่	ไม่ใช่
1 เด็กอยู่กับเพื่อนได้แต่เพื่อนต้องตามใจเด็ก		
2 เด็กจะแสดงความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่างมากผิดปกติ (เช่น กลัวเสียงชักโครก กลัวเสียง พาร์ร้อง กลัวเสียงเครื่องบิน เป็นต้น)		
3 เด็กมีโลกส่วนตัว มักจะแยกตัวอยู่คนเดียวตามลำพัง		
4 เด็กมีความหมกมุ่นกับบางสิ่งบางอย่างมาก จนละเลยเรื่องอื่นๆ ไป (เช่น สนใจศึกษาเรื่อง ไดโนเสาร์มากตลอดเวลาจนไม่ทานข้าว ไม่ทำการบ้าน เป็นต้น)		
5 เด็กปรับตัวได้ยากกับความเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ (เช่น เด็กแสดงความ ไม่พอใจถ้าไปโรงเรียนโดยใช้เส้นทางอื่นที่ไม่ใช่เส้นทางที่ใช้ประจำ เป็นต้น)		
6 เด็กสำรวจสิ่งแวดล้อมด้วยพฤติกรรมที่แปลกๆ (เช่น ดมหรือเลียสิ่งของทุกอย่าง เป็นต้น)		
7 เด็กชอบทำกิจวัตรที่มีรูปแบบเดิมๆ เปลี่ยนแปลงยาก (เช่น ก่อนนอนทุกครั้งเด็กจะต้องนำ ของเล่นมาเรียงเป็นเส้นตรง เป็นต้น)		
8 เด็กไม่ชอบความผิดพลาดที่เกิดนอกเหนือความคาดหมายของตัวเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ ยาก หรือใช้เวลานาน		
9 เด็กมีความวิตกกังวลมากเกินไปกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยส่งผลให้เด็กแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว		
10 เด็กมักจะเล่นของเล่นชิ้นเดิมๆ และเล่นในลักษณะซ้ำๆ		
11 เด็กชอบความเป็นระเบียบ และชอบทำตามกฎเกณฑ์ที่เด็กยึดถือ		
12 เด็กไม่เข้าใจเรื่องพื้นที่ส่วนตัวของผู้อื่น (เช่น เวลาคุยจะยืนประชิดตัวคนอื่นจนอีกฝ่าย อึดอัด เป็นต้น)		
รวมคะแนนด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำ ๆ		

ภาพประกอบ 11 ตัวอย่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ

4. ตรวจสอบความเป็นปรนัยและความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

4.1 นำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก การดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหาโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening จำนวน 69 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 โดยเลือกรายการประเมินที่มีค่า IOC ((Index of Item-Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป หมายความว่า แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening สามารถนำไปใช้ได้ 56 ข้อ

4.2 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

4.2.1 ข้อ 1 ให้เปลี่ยนคำว่า “เด็กมีเพื่อนน้อย” เป็นคำว่า เด็กไม่ค่อยมีเพื่อน

4.2.2 ข้อ 7 ให้เปลี่ยนคำว่า “เด็กเวลาพูดไม่สบตา” เป็นคำว่า “เวลาพูดเด็กไม่สบตากับคู่สนทนาหรือสบตาได้แต่ไม่เหมาะสม (เช่น จ้องได้ไม่นานหรือจ้องเขม็งจนคู่สนทนารู้สึกกลัว เป็นต้น)

4.2.3 ข้อ 14 และข้อ 6 เป็นข้อความที่ประเมินพฤติกรรม ให้ปรับไปอยู่ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ

4.2.4 ข้อ 15 และข้อ 18 ตัดทิ้งใช้ไม่ได้

ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ

4.2.5 ข้อ 3 ให้เปลี่ยนคำว่า “เด็กมีโลกส่วนตัวหรืออยู่คนเดียวตามลำพัง” เป็นคำว่า “เด็กมีโลกส่วนตัว มักจะแยกตัวอยู่คนเดียวตามลำพัง”

ด้านการสื่อสารและภาษา

4.2.6 ข้อ 4 และข้อ 10 ตัดทิ้งใช้ไม่ได้

4.2.7 ข้อ 13 เป็นข้อความที่ประเมินพฤติกรรมเดียวกันกับข้อ 14 ให้เลือกใช้เพียง 1 ข้อ

ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ

4.2.8 ข้อ 4 ตัดทิ้งใช้ไม่ได้

4.2.9 ข้อ 2 เป็นข้อความที่ประเมินพฤติกรรมเดียวกันกับข้อ 3 ให้เลือกใช้เพียง 1 ข้อ

4.2.10 ข้อ 5 เป็นข้อความที่ประเมินพฤติกรรมเดียวกันกับข้อ 6 ให้เลือกใช้เพียง 1 ข้อ

5. นำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสม มาหาตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยสูตรการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

5.1 การทดลองใช้นำประเมิน High - Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมไปทดลองใช้

5.2 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

5.2.1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินออทิสติกที่มีความสามารถสูงที่ได้มาตรฐาน (ASSQ) กับแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 22 คน และครูผู้สอนเด็กออทิสติก จำนวน 22 คน ตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2559 ถึงวันที่ 23 ธันวาคม 2559 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening และแบบประเมิน เท่ากับ .97

6. กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับอาการแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

เกณฑ์แบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก ของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล แบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก โดยมีเกณฑ์ดังนี้

39	คะแนนขึ้นไป	ระดับอาการรุนแรง
38-20	คะแนน	ระดับอาการปานกลาง
19	คะแนนลงมา	ระดับอาการเล็กน้อย

7. จัดทำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ฉบับสมบูรณ์ พร้อมคำอธิบายในการใช้แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening พร้อมเกณฑ์แบ่งระดับอาการกลุ่มเด็กออทิสติก แล้วดำเนินการจัดทำฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน และค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient = r_{xy}) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและลักษณะพฤติกรรม (Item Objective Congruence: IOC) (Rovinelli, R. J.; & Hambleton, R. K. 1977) โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามลักษณะพฤติกรรมและเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามตามลักษณะพฤติกรรมและเนื้อหา
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องตามลักษณะพฤติกรรมและเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of Item-Objective Congruence)
- $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient = r_{xy}) (pallant. 2013: 345)

สูตร

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

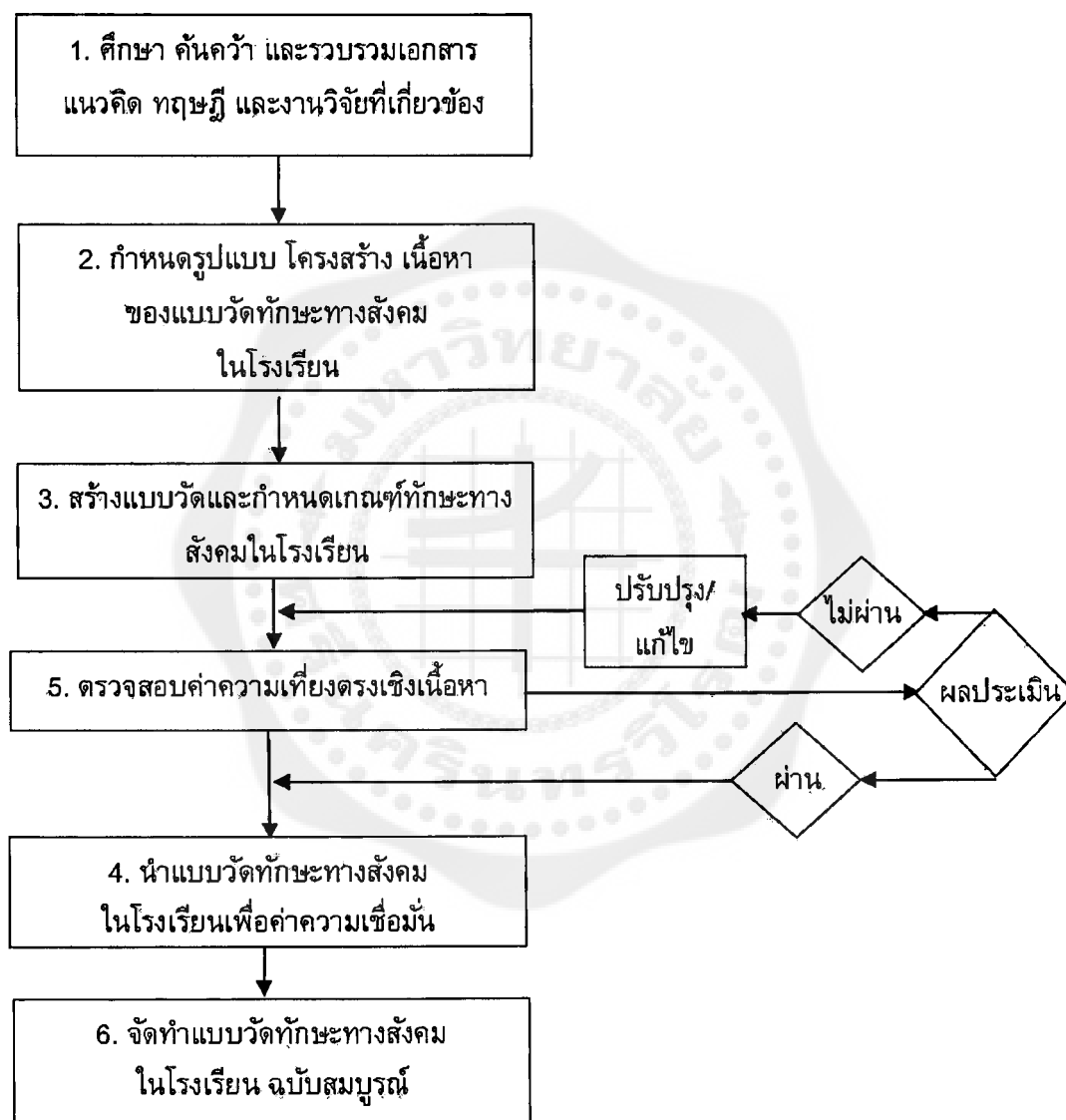
เมื่อ

- r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน :
- $\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากแบบประเมินชุดที่ 1 (X)
- $\sum Y$ แทน ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากแบบประเมินชุดที่ 2 (Y)
- $\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูลแบบประเมินชุดที่ 1 และชุดที่ 2
- $\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลแบบประเมินชุดที่ 1
- $\sum Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลแบบประเมินชุดที่ 2
- N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีไว้เพื่อ
ประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ก่อนและหลังดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
สถิติมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกประกอบด้วย ความหมาย การวินิจฉัยและระบาดวิทยา สาเหตุ การแบ่งประเภท และปัญหาที่พบในเด็กออทิสติก (Heather, Knox. 2015; Autism Society of America. 2014; The National Autistic Society: NAS. 2014; Rimland, B.; & Edelson, S. M. 2014; Osamu Ohkouchi. 2012; Kaira M., Hays. 2007; Tidmarsh L.; et al. Can J Psychiatry. 2003; Maycolm L.M Teodoro; et al. 2005; Sturmey, P.; & Sevin, J. 1994; ประกาศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2550; ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2558; ศิริไชย หงษ์สงวนศรี. 2558; เพ็ญแข ลิมศิลา. 2540; อณัญญา สนิรัชตานนท์; และธีรรัตน์ แทนข้า. 2556) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์โครงสร้างแบบวัดพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ประกอบด้วย ความหมาย องค์ประกอบของทักษะทางสังคม พัฒนาการทางสังคมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก และการประเมินทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก (Wool folk, A. E. 2007; Maycolm L. M. Teodoro; et al. 2005; Westwood, Peter. 2003; Cavell, T.; Meehan, B.; & Fiala, S. 2003; The World Health Organization. 1997; กระทรวงศึกษาธิการ. 2554; นิชรา เรืองดารกานนท์; และคนอื่นๆ. 2551; ผดุง อารยะวิญญู; และคนอื่นๆ. 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545; และ กรมสุขภาพจิต. 2545) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาของทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

1.3 ศึกษาเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทักษะทางสังคม การสังเกต และการบันทึกพฤติกรรมสำหรับเด็กออทิสติก ได้แก่ แบบประเมินทักษะทางสังคม ประกอบด้วย แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ) เป็นแบบประเมินของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) แบบประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน (Social Skills for School and Community) แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก (Autism Social Skills Profile) (Bellini, Scott. 2006; และกรมสุขภาพจิต. 2545) เพื่อวิเคราะห์ รูปแบบของแบบวัดพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

2. กำหนดรูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหา ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

2.1 กำหนดโครงสร้างของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก แบ่งทักษะทางสังคมในโรงเรียนออกเป็น 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว จำนวน 41 ข้อ ดังนี้

ตาราง 18 โครงสร้างของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

องค์ประกอบที่ต้องการวัด	จำนวนข้อ
1. ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	
1.1 ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	5
1.2 ด้านการสื่อสาร	4
1.3 ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	4
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น	
2.1 ด้านการแบ่งปัน	4
2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ	4
2.3 ด้านการทำงานกลุ่ม	5
3. ทักษะการปรับตัว	
3.1 ด้านการแสดงออกทางสังคม	5
3.2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง	5
3.3 ด้านการรอคอย	5
รวมทั้งสิ้น	41

2.2 กำหนดรูปแบบของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก เป็นแบบบันทึกทักษะทางสังคมในโรงเรียน 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัวในแต่ละทักษะแยกเป็นทักษะย่อย 3 ด้าน ได้แก่

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นประกอบด้วย ทักษะย่อย 3 ทักษะ คือ

- 1.1 ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 1.2 ด้านการสื่อสาร
- 1.3 ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยทักษะย่อย 3 ทักษะคือ

- 2.1 ด้านการแบ่งปัน
- 2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ
- 2.3 ด้านการทำงานกลุ่ม

3) ทักษะการปรับตัว ประกอบด้วยทักษะย่อย 3 ทักษะ คือ

- 3.1 ด้านการแสดงออกทางสังคม
- 3.2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง
- 3.3 ด้านการรอคอย

3. สร้างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน และกำหนดเกณฑ์การตัดสินทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ที่มีการพิจารณาองค์ประกอบตามขั้นตอน ซึ่งในงานวิจัยนี้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ 1) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน ก่อนและหลังการทดลอง 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทางสังคม แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนมีลักษณะดังนี้

1) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน ก่อนและหลังการทดลอง หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกคะแนนของทักษะทางสังคมในโรงเรียน แบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข (Numerical rating scales) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน ออกเป็น 3 ระดับ คือ คะแนน 2, 1 และ 0 ที่กำหนดในขณะที่ทำกิจกรรมก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้สังเกต 2 คน ตัวอย่างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ดังนี้

แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน
ทักษะการปรับตัว

ชื่อที่เรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี วันที่.....เดือน.....ปี.....ที่.....สถานที่.....
 เกณฑ์การให้คะแนน มี 3 ระดับคะแนน ได้แก่ 2 คะแนน = แสดงพฤติกรรมนั้นโดยเพื่อนหรือครู ไม่ ต้องบอก 1 คะแนน = แสดงพฤติกรรมนั้นโดยเพื่อนหรือครูต้องบอก 0 คะแนน = ไม่ แสดงพฤติกรรมนั้นเลย

รายละเอียดการแสดงพฤติกรรม	2 คะแนน แสดงพฤติกรรมนั้น โดยเพื่อนหรือครู ไม่ ต้องบอก	1 คะแนน แสดงพฤติกรรมนั้น โดยเพื่อนหรือครูต้องบอก	0 คะแนน ไม่ แสดงพฤติกรรมนั้นเลย	หมายเหตุ
4. ด้านการแสดงออกทางสังคม				
1.1 สนใจบุคคลรอบข้าง				
1.2 แสดงความยินดีที่เพื่อนทำงานสำเร็จ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ตบมือ เป็นต้น				
1.3 ยิ้ม/แสดงความสุขเมื่อได้รับคำชมเชยได้อย่างเหมาะสม				
1.4 ยกมือก่อนถาม/ตอบ				
2. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง				
2.1 ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมโดยไม่กระทำสิ่งอื่นที่ตนเองสนใจ ขณะที่ปฏิบัติตามกฎ เช่นทำงานที่ครูสั่งให้เสร็จก่อนที่จะดูหนังสือ				
2.2 ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างเหมาะสม				
2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของสถานที่โรงเรียน				
2.4 สนใจเรียน / ตั้งใจเรียน / ไม่ดูจากที่อื่น โดยไม่เหินห่าง				
3. ด้านการรอยยิ้ม				
3.1 รู้จักรอยยิ้มจนกว่าจะถึงรอบของตน				
3.2 สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้นกิจกรรม				
3.3 ไม่โกรธหรือร้องเมื่อต้องรอคอย				
3.4 รอลำดับก่อน - หลัง โดยไม่โวยวาย				
3.5 ไม่ดูหรือเดินไปอื่นเมื่ออยู่ในสถานที่ที่ต้องอดทนรอคอย				
รวม				
เกณฑ์การให้คะแนน				
☐ 26 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการปรับตัว	อยู่ในระดับดีมาก	☐ 16 - 20 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการปรับตัว	อยู่ในระดับปานกลาง	
☐ 21 - 25 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการปรับตัว	อยู่ในระดับดี	☐ 11 - 15 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการปรับตัว	อยู่ในระดับพอใช้	
☐ ต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการปรับตัว	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง			

2) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมเป็น การสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสื่อสาร และสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว ของเด็กออทิสติกความสามารถสูงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยให้ผู้สังเกตทำการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนจำนวน 5 ครั้ง รวมเวลา ในการบันทึก 50 นาที แต่ละครั้งมีช่วงเวลาห่างกัน 10 นาที

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม ซึ่งบันทึกโดยผู้สังเกต 2 คน

แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมไม่โรงเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม ทักษะการปรับตัว

ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....อายุ.....ปี วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2559.....ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....

รายละเอียดการแสดงพฤติกรรม		เวลา.....					รวม					เวลา.....					รวม					เวลา.....					รวม					คะแนนเฉลี่ย																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
		.....					.....					.....					.....					.....					.....					.....																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
		10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

คำชี้แจง ให้สังเกตพฤติกรรมทักษะการปรับตัวของเด็กที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจำนวน 5 ครั้ง รวมเวลา ในทาบบันทึก 50 นาที แต่ละครั้งมีช่วงเวลาห่างกัน 10 นาที โดยบันทึกคะแนนการเกิดพฤติกรรมในแต่ละช่วงเวลา

2 คะแนนแสดงพฤติกรรมนั้นโดยเพื่อนหรือครู ไม่ ต้องบอก 1 คะแนนแสดงพฤติกรรมนั้น 0 คะแนนไม่ แสดงพฤติกรรมนั้นแต่โดยเพื่อนหรือครูต้องบอก

ภาพประกอบ 14 แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางไม่โรงเรียนระหว่างจัดกิจกรรม (ทักษะการปรับตัว)

4. ตรวจสอบความเป็นปรนัยและความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity)

4.1 นำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก การดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหาโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ((Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องในครั้งนี้พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00

4.2 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอแนะดังนี้

4.2.1 ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น ด้านการสื่อสาร ข้อที่ 2.4 ขอความช่วยเหลือจากครู /เพื่อนเมื่อมีปัญหา ไปรวมกับข้อที่ 2.1 สามารถพูดขอความช่วยเหลือจากครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม เช่นขอยืมดินสอ ขอให้พาไปห้องพยาบาลเมื่อไม่สบาย และด้านการรับรู้อารมณ์ ข้อที่ 3.4 ไม่แสดงท่าทางหยาบคายเมื่อไม่พอใจเพื่อน ไปรวมกับข้อที่ 3.3 ไม่ทำลายอุปกรณ์ หรือวัตถุ เช่น ขว้างปา หรือฉีกเมื่อเกิดความความไม่พึงพอใจ

4.2.2 ปรับภาษาให้เหมาะสมสอดคล้องกันทั้งฉบับ

5. นำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexs)

5.1 การทดลองใช้ นำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมไปทดลองใช้

5.2 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexs) ดังนี้

5.2.1 ผู้วิจัยชี้แจงและทำข้อตกลงเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้สังเกตทั้ง 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ในการใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน

5.2.2 ทำการประเมินเด็กนักเรียนปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ขาดทักษะทางสังคม โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 12 คน ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2560 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2560 เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบวัดทักษะทางสังคมโดยสังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexs) เท่ากับ .81

6. กำหนดเกณฑ์การวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกเกณฑ์การวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

82-68 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระดับดีมาก

67-53 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระดับดี

52-38 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระดับพอใช้

ต่ำกว่า 37 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนระดับปรับปรุง

7. จัดทำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออกทิสติก ฉบับสมบูรณ์ พร้อมคำอธิบายในการใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน พร้อมเกณฑ์การวัด แล้วดำเนินการจัดทำฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน และค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index) ระหว่างผู้สังเกต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและลักษณะพฤติกรรม ((Index of Item-Objective Congruence: IOC) (Rovinelli, R.J.; & Hambleton, R.K. 1977) โดยผู้เชี่ยวชาญ จะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามลักษณะพฤติกรรม และเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามตามลักษณะพฤติกรรม และเนื้อหา
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องตามลักษณะพฤติกรรม และเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน
RAI (Rate Agreement Indexs) ของเบอร์รี-สต็อก และคนอื่นๆ (Burry-Stock; et al. 1996: 251)

สูตร

$$RAI = 1 - \frac{\left| \sum^K R_{1k} - R_{2k} \right|}{K(I-1)}$$

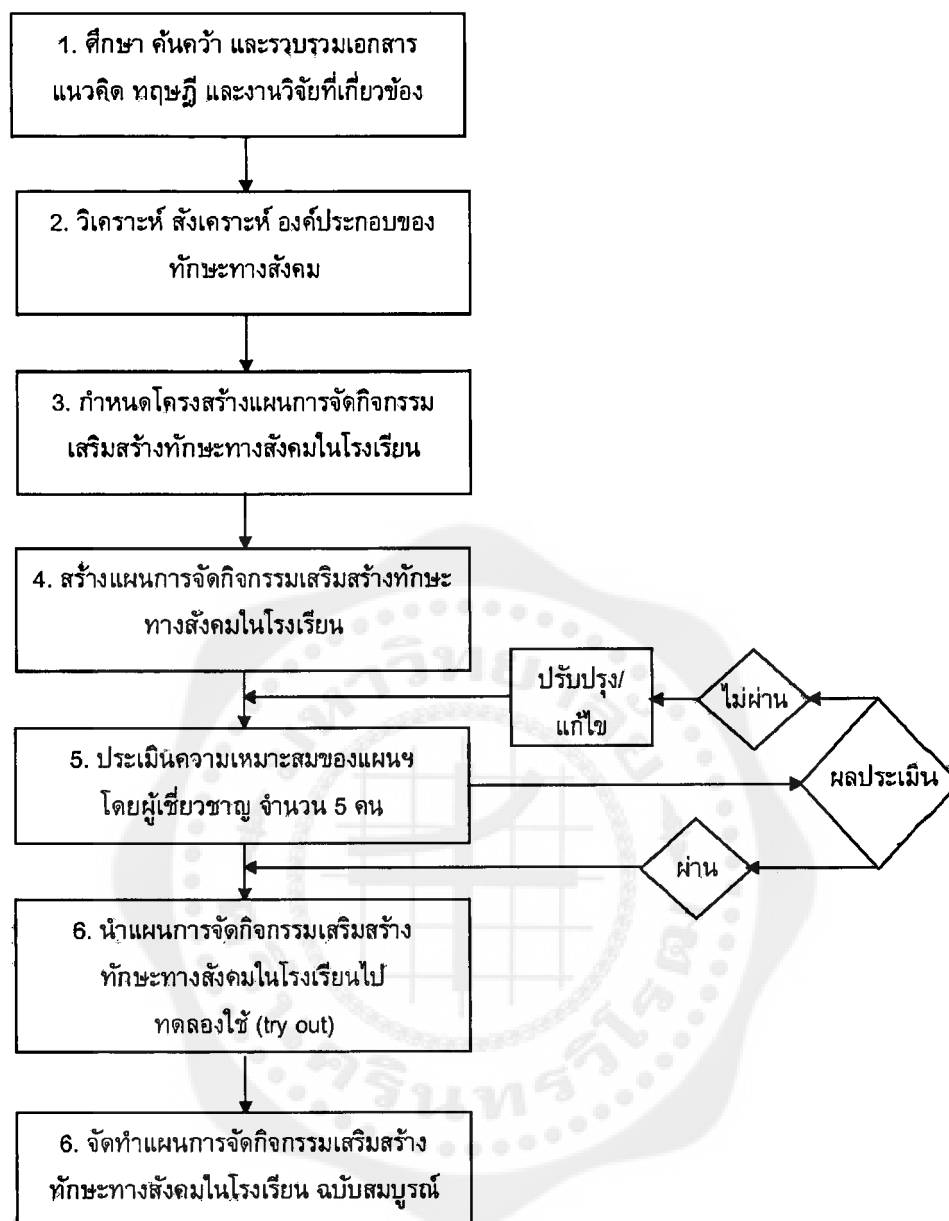
เมื่อ

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน
K	แทน	จำนวนพฤติกรรมย่อย
I	แทน	คะแนน

2.3 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน
สำหรับเด็กออทิสติก

แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน
สำหรับเด็กออทิสติกมีไว้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็ก
ออทิสติกทั้ง 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 2) การทำงานเป็นทีม/
การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว

ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม
ในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

จากภาพประกอบ 15 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย ความหมาย สาเหตุ ภาวะออทิสซึม การวินิจฉัย ปัญหาของเด็กออทิสติกในห้องเรียน รวมถึงเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย ความหมาย องค์ประกอบ พัฒนาการทางสังคม การเสริมสร้างทักษะทางสังคม วิธีการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและการประเมินทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก

1.3 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ประกอบด้วย กระบวนการ หลักการ ขั้นตอนของกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) จากการผสมผสานหลายวิธีเข้าด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติกโดยเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ วิธีการสอนที่เหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

1.4 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ประกอบด้วย กำหนดจุดประสงค์ กำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของแผน การกำหนดระยะเวลา การเขียนแผน การหาประสิทธิภาพ การนำแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนไปใช้ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกโดยการสังเคราะห์โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะทางสังคมโดยนำแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO) กรมสุขภาพจิต กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และพัฒนาการทางสังคมของเด็กปกติและเด็กออทิสติกโดยการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่พบว่า ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 6-12 ปีมีจำนวน 3 ทักษะได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว นอกจากสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะทางสังคมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติกแล้วยังได้ทำการศึกษากระบวนการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น Pivotal Response Training (PRT) ของ โคเจล,แอล เค, แคมมาราตา, เอช เอ็ม; วาลเดซ-เมนชากา เอ็ม และ โคเจล อาร์ แอล (Koegel, L. K., Camarata, S. M.; Valdez-Menchaca, M.; & Koegel, R. L.,1998) สไตน์เนอร์ มอสแมน เอ แกลงยู กรัม คลีน เอ และชาวสกา เค (Steiner Mossman, A.; Gengoux, G., Klin, A.; & Chawarska, K. 2013: 224-226) เฟลแมน ไคล์ อี และมาโดส์ อาร์ (Feldman, Klein E.; & Matos, R. 2012: abstract) คริสติน่า บราวเวล ฮาร์เปอร์ เจนนิเฟอร์ บี จี ไชมอนและวิลเลียม ดี เฟีย (Christena, Blauvelt Harper; Jennifer B. G. Symon; & William D. Frea. 2008: 8 1 5-8 2 6) โดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นกระบวนการที่มีหลักการคือ ส่งเสริมพฤติกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

(Koegel, R. L.; & Koegel, L. K. 2006) โดยมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับ 2) ขั้นระบุสิ่งเสริมแรง 3) ขั้นเลือกวิธีการตรวจสอบตนเอง 4) ขั้นการตรวจสอบตนเอง 5) ขั้นการประเมินผล อีกทั้งศึกษาวิธีการสอนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมเด็กออทิสติก และสังเคราะห์แนวคิดหลักของการสอนทักษะทางสังคม (Social Skills Instruction) ซึ่งประกอบด้วย 3 วิธีการสอน ได้แก่ การสอนเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) ของแคนด์เลอร์ เอ ซี เบล็คเบิร์น จี เอ็ม และโซเวล วิ (Candler, A.C.; Blackburn, G.M.; & Sowell, V. 1981: 380-383) ซอนห์ บี เอ เคิร์ส เอ (Schohl, B.A., Kirsten A. 2012) เครป มินดีลีห์ (Krebs, Mindy Leigh. 2010) และบรูซย์ คิริมหาสาร (2545: 79) วิธีการสอนเรื่องราวทางสังคม (social story) ของ เกรย์ (Gray, C. 2004); ซัลลาซาร์, เอส (Salazar, S. 2008) ริชาร์ดเดรีโดมินิก (Ricciardelli, Dominique. 2006) วิธีการสอนเกมการศึกษา (Educational Games) ของวนิดา วงศ์สาธา (2540: 35) เชพเพิร์ด โจแอนนา (Sheppard, Joanna. 2014) แกรงกู เกรช แวร์เนอร์ (Gengoux, Grace Werner. 2007) นำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ไปกำหนดเป็นโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยร่วมกับวิธีการสอนแต่ละวิธีซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนเรื่องราวทางสังคม (social story) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม

ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กออทิสติกทราบว่าพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

1.2 เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณาสัญญาณเงื่อนไขหรือสัญญาณที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

1.3 เรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิด หรือไม่เกิด

1.4 ตัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาณที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

ก่อนการทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแต่ละครั้ง เด็กออทิสติกจะเลือกสิ่งเสริมแรงไว้ 5 อย่าง ซึ่งสิ่งเสริมแรงของเด็กออทิสติกแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันโดยการพิจารณาให้สิ่งเสริมแรงแก่เด็กออทิสติกมีเกณฑ์พิจารณา คือ

2.1 เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด

2.2 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของ ดูจากความสอดคล้องระหว่างข้อมูลที่ครู และเด็กออทิสติกบันทึกได้ตรงกัน

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออกทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออกทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงใน แบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออกทิสติกต้องสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออกทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้วเด็กออกทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กออกทิสติกร่วมด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แนะนำหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมให้เด็กออกทิสติกรู้จักและเห็น เพื่อสร้างความสนใจ

4.2 ถ้าเด็กอ่านเองได้ก็ควรให้เด็กอ่านเองหรือถ้าเด็กอ่านไม่ได้ให้ครูอ่านให้ฟังครั้งแรกครูควรนั่งข้างๆ เด็ก และนั่งเยื้องไปทางด้านหลังเล็กน้อยให้เด็กมองเรื่องราว รูปภาพ และครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่องราวด้วยกันกับเด็ก

4.3 ให้อ่านเรื่องราวทางสังคม 1-2 ครั้งใน 1 วัน เช่น ก่อนเข้าห้องเรียน เข้า ป้าย ในการอ่านควรอ่านวันละ 1 เรื่อง หลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลจำนวนมากพยายามกระตุ้นให้เด็กออกทิสติก อ่านออกเสียง

4.4 ทบทวนให้เด็กอ่านหรืออ่านให้เด็กฟัง โดยให้เด็กอ่านหรืออ่านให้ฟังอย่างละเอียดในแต่ละส่วน โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนก่อนความคิด โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ครูสนทนากับเด็กออกทิสติกเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน

5.2 ครูตั้งคำถาม และถามความเห็นของเด็กจะทำให้เห็นมุมมองของเด็กต่อสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง

ครูและออกทิสติกช่วยกันสรุปข้อดีของพฤติกรรมเป้าหมายที่เด็กส่งเสริมทักษะทางสังคม ครูให้เด็กออกทิสติกแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

7.1 ครู และเด็กออกทิสติก ร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กออกทิสติกแสดงความรู้สึกที่ได้อ่านเรื่องราวทางสังคม พร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงาน จากเรื่องราวทางสังคม ในด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร และการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

7.2 ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมเรื่องราวทางสังคมที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร และการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นของเด็กออทิสติกที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

7.3 ครู และเด็กออทิสติก ร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ได้ไปเขียนเป็นกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้เด็กออทิสติกประเมินตนเอง และทราบระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรมของตนเองต่อไป

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับสอนเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม

ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กออทิสติกทราบว่าพฤติกรรมเป้าหมาย คือ การทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.2 เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณาสัญญาณเงื่อนไขหรือสัญญาณที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

1.3 เรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิด หรือไม่เกิด

1.4 ตัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาณที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

ก่อนการทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแต่ละครั้ง เด็กออทิสติกจะเลือกสิ่งเสริมแรงไว้ 5 อย่าง ซึ่งสิ่งเสริมแรงของเด็กออทิสติกแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันโดยการพิจารณาให้สิ่งเสริมแรงแก่เด็กออทิสติกมีเกณฑ์พิจารณา คือ

2.1 เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด

2.2 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของ ดูจากความสอดคล้องระหว่างข้อมูลที่ครู และเด็กออทิสติกบันทึกได้ตรงกัน

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออกทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออกทิสติกต้องสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออกทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้วเด็กออกทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กทิสติกร่วมด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน

4.1 ในการคัดเลือกเด็กผู้ช่วยสอน(Tutors) เพื่อจับคู่กับเด็กออกทิสติกนั้น ครูผู้สอนต้องแนะนำหรืออธิบายให้เด็กเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง หลักเกณฑ์ในการเลือกเด็กผู้ช่วยสอน มีดังนี้

4.1.1 มีจิตอาสาและชอบช่วยเหลือ

4.1.2 เป็นผู้มีความเสียสละ

4.1.3 มีความประพฤติดี

4.1.4 มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา

4.1.5 มีเจตคติที่ดีกับเด็กออกทิสติก

4.1.6 เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ

4.2 ให้ความรู้แก่เด็กผู้ช่วยสอนถึงหลักการ และวิธีการฝึกทักษะการสอน โดยการจับคู่กันฝึกปฏิบัติเพื่อนสอนเพื่อนโดยใช้สื่อที่ใช้ในการสอนจริงในการฝึกปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 อธิบายให้เข้าใจในแนวการสอนโดยเพื่อนช่วยสอน และกระตุ้นให้เขามีความกระตือรือร้นที่จะทำงานนี้

4.2.2 บอกลักษณะงานประจำให้เด็กเข้าใจอย่างชัดเจน เช่น หนูต้องสอนน้องคนนี้นะวันละ 30 นาที

4.2.3 อธิบายเข้าใจในงานที่จะต้องทำ เช่น สอนจับคู่สีให้ถูกต้อง

4.2.4 บอกวิธีการ"ทำอย่างไรจึงจะผูกมิตรกับผู้ถูกสอน" หรือ"ทักษะการเข้ากับเพื่อน"

4.2.5 สอนทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่นพัฒนาการทางด้านสังคมให้ผู้สอน เช่น ทักษะเบื้องต้นในการทำงานร่วมกับคนอื่น

4.2.6 สอนวิธีการวัด/ตรวจสอบผู้เรียน ในเด็กผู้ช่วยสอนเข้าใจ

4.2.7 สอนให้เด็กผู้ช่วยสอนจดบันทึกความก้าวหน้าของเด็กออกทิสติก

4.2.8 สอนเคล็ดลับในการเป็นผู้สอน เช่น ใจเย็น ไม่เร่งเด็กออกทิสติก

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน

มอบหมายเด็กผู้ช่วยสอนดำเนินการสอนเด็กออทิสติกด้วยวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนโดยใช้เครื่องมือ สื่อ ที่ครูเตรียมไว้ตามขั้นตอนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

5.1 แสดง สาธิต อธิบาย ให้เด็กออทิสติกเข้าใจทักษะที่ต้องการสอน

5.2 เด็กผู้ช่วยสอนสอบถามความเข้าใจที่ได้แสดง สาธิต หรืออธิบาย

ให้ฟังจากเด็กออทิสติก

5.3 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติพร้อม ๆ กับเด็กผู้ช่วยสอน

5.4 ให้เด็กออทิสติกปฏิบัติเอง โดยเด็กผู้ช่วยสอนไม่ต้องช่วยเหลือ

5.5 ตรวจสอบผลปฏิบัติทักษะที่ปรับ โดยอาจผลัดกันเป็นผู้ถาม-ตอบ

ด้วยกันได้

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง

ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับส่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

7.1 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กออทิสติกแสดงความความรู้สึกที่มีเพื่อนช่วยสอน พร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงานจากเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านการรู้จักแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ และการทำงานเป็นกลุ่ม

7.2 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อนช่วยสอนที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการรู้จักแบ่งปัน การทำตามคำแนะนำ และการทำงานเป็นกลุ่ม ของเด็กออทิสติกที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

7.3 ครู เด็กออทิสติก และเด็กผู้ช่วยสอน ร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ได้ไปเขียนเป็นกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้เด็กออทิสติกประเมินตนเอง และทราบระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ทำให้เกิดแรงจูงใจใน การปรับพฤติกรรมของตนเองต่อไป

3) ทักษะการปรับตัวใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนเกมการศึกษา (Educational Games) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม

ครูให้เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับตัวด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กออทิสติกทราบว่าพฤติกรรมเป้าหมาย คือ ทักษะการปรับตัว

1.2 เด็กออทิสติกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณาสัญญาณเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

1.3 เรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิด หรือไม่เกิด

1.4 ตัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาณที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง

ก่อนการทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแต่ละครั้ง เด็กออทิสติกจะเลือกสิ่งเสริมแรงไว้ 5 อย่าง ซึ่งสิ่งเสริมแรงของเด็กออทิสติกแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกัน โดยพิจารณาให้สิ่งเสริมแรงแก่เด็กออทิสติกมีเกณฑ์พิจารณา คือ

2.1 เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด

2.2 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของ ดูจากความสอดคล้องระหว่างข้อมูลที่ครู และเด็กออทิสติกบันทึกได้ตรงกัน

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ครูสอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กรู้จักตรวจสอบข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของตนเอง ด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเอง

3.2 เด็กออทิสติก ฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ให้เด็กออทิสติกฝึกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออทิสติกต้องสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 เมื่อเด็กออทิสติกสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองได้แล้ว เด็กออทิสติกทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองโดยครูจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของเด็กเพื่อทำการตรวจสอบความแม่นยำในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองของเด็กที่สังเกตพร้อมด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 ชี้แจงการเล่น และกติกาเกมการศึกษา เป็นขั้นตอนของการเล่นเกม ประกอบด้วย ครูนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น กติกาการเล่น และสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

4.1 ให้เด็กแบ่งกลุ่ม

4.2 เด็กร่วมกันฟังและบอกชื่อเกมการศึกษา

4.3 เด็กตั้งใจฟังครูสาธิตวิธีการเล่นเกมการศึกษา

4.4 ครูบอกข้อตกลงและกติกาในการเล่นดังนี้ ขณะที่เล่นเด็กต้องคอยช่วยเหลือเพื่อนเล่นเกมให้ได้สำเร็จและถูกต้อง และขณะที่เล่นต้องช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการเล่นให้กับเพื่อน ขณะที่เล่นต้องยอมรับในความสามารถของเพื่อนในกลุ่ม

4.5 ครูลองให้เด็กออทิสติกได้เล่นก่อนเด็กจะเข้ากลุ่ม เพื่อเตรียมพร้อมที่จะให้เด็กลงมือเล่นเกมร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 5 เล่นเกม

5.1 ครูให้เด็กเล่นเกม โดยครูเป็นผู้ควบคุมการเล่น ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและคอยให้ความช่วยเหลือ โดยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมในโรงเรียนโดยให้การเสริมแรงเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ

5.2 ครูสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กอย่างใกล้ชิด และควรบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อพฤติกรรมของเด็ก และเสริมแรงทันทีเมื่อเด็กออกิสติกแสดงพฤติกรรมที่ดี

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง

ครูและเด็กออกิสติกร่วมกันนำผลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

7.1 ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายผล โดยให้เด็กแสดงความรู้สึกที่ได้เล่นเกมการศึกษาพร้อมกับสรุปถึงผลสำเร็จจากผลงานจากการเล่นในด้านการช่วยเหลือ กฎกติกการรอคอย การยอมรับผู้อื่น

7.2 เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการเล่นเกมการศึกษาที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของเด็กที่ได้จากการสังเกตให้จดบันทึกไว้

7.3 ครูและเด็กออกิสติกร่วมกันสรุปผล โดยการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ได้ไปเขียนเป็นกราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเป้าหมายเพื่อให้เด็กออกิสติกประเมินตนเอง และทราบระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรมของตนเองต่อไป

สรุปรูปแบบ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออกิสติก
 ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 สรุปรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

3.3 องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก เป็นการบอกถึงสิ่งสำคัญที่ต้องบรรจุในแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม พฤติกรรมเป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่ สื่อและอุปกรณ์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล

4. สร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ตามโครงสร้างและองค์ประกอบที่กำหนด

5. ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก โดยการนำแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม โครงสร้างและเนื้อหาของสาระสำคัญ ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมการใช้ภาษา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง ((Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้กับเด็กออทิสติกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนการจัดกิจกรรม วิธีดำเนินการสอนแต่ละแผนให้เหมาะสม

6. นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน จำนวนอย่างละ 1 แผน คือ แผนทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม จำนวน 1 แผน ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 1 แผน และทักษะการปรับตัว โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษาจำนวน 1 แผน ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กออทิสติกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โดยเริ่มทดลองเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2560 ถึงวันที่ 11 มกราคม 2560 เวลา 13.30-14.20 น. เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสาระสำคัญ ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมการใช้ภาษา และเวลา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม ไม่มีข้อปรับปรุง แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน มีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของกิจกรรมการทดลอง ซึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรมจึงได้ปรับสื่อ อุปกรณ์ การทดลอง เพื่อให้เหมาะสมกับเวลา และแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการปรับตัว โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา ไม่มีข้อปรับปรุงแก้ไข

7. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of Item-Objective Congruence : IOC) (Rovinelli; & Hambleton. 1977: 49-60) โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อความสอดคล้องตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีเป้าหมายเพื่อศึกษาผลที่ได้จากการนำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ในระยะที่ 1 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยจะทำการศึกษา

1) ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กเด็กออทิสติก มี 3 รูปแบบ คือ

1.1 ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม

1.2 ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน

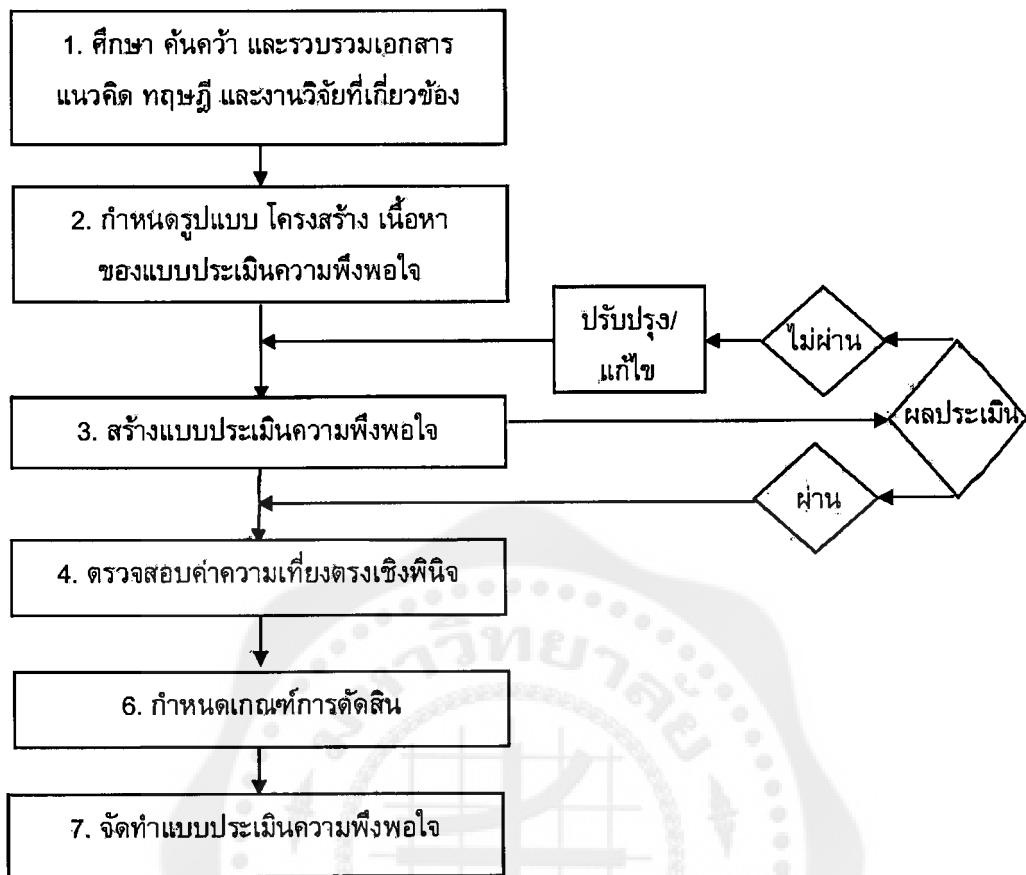
1.3 ทักษะการปรับตัวจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา

2) ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. ดำเนินการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกมีไว้เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกหลังดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

จากภาพประกอบ 17 เป็นขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการ ดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในด้าน ความหมาย องค์ประกอบ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจ ที่เหมาะสม

1.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้าง และพัฒนาแบบ ประเมินความพึงพอใจ การเมินด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความหมาย ประเภทการประเมิน การกำหนด โครงสร้าง และรูปแบบการประเมินจิตพิสัย การเขียนข้อคำถาม และการหาคุณภาพ เป็นต้น เช่น ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 20) และบุญชม ศรีสะอาด (2553: 50) ให้แนวคิดในเรื่อง การวัดประเมินด้านจิตพิสัย

2. กำหนดรูปแบบโครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2.1 กำหนดรูปแบบของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายคะแนนตัวเลือกในแบบประเมินในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพแบ่งเป็นโครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน, การจัดกิจกรรม และผลของการใช้รูปแบบ 2) ด้านการนำไปใช้ จำนวน 15 ข้อ

ตาราง 20 โครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจ

องค์ประกอบที่ต้องการประเมิน	จำนวนข้อ
1. ความพึงพอใจด้านคุณภาพ	
1.1 โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน	4
1.2 การจัดกิจกรรม	5
1.3 ผลของการใช้รูปแบบ	2
2. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำไปใช้	4
รวม	15

3. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกตามรูปแบบและโครงสร้างที่กำหนด

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

4.1 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ตรวจแบบวัดพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ((Index of Item-Objective Congruence: IOC)

ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องในครั้งนี้พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนี้

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

รายการประเมิน	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
1. ด้านคุณภาพ		
1.1 โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน		
1	1.00	ใช้ได้
2	1.00	ใช้ได้
3	1.00	ใช้ได้
4	1.00	ใช้ได้
1.2 การจัดกิจกรรม		
5	1.00	ใช้ได้
6	1.00	ใช้ได้
7	1.00	ใช้ได้
8	1.00	ใช้ได้
9	1.00	ใช้ได้
1.3 ผลของการใช้รูปแบบ		
10	1.00	ใช้ได้
11	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
2. ด้านการนำไปใช้		
12	1.00	ใช้ได้
13	1.00	ใช้ได้
14	1.00	ใช้ได้
15	1.00	ใช้ได้

จากตาราง 21 แสดงว่าแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหาเท่ากับ 1.00 มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. กำหนดเกณฑ์การตัดสินแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ได้ดัดแปลงมาจากเกณฑ์ประเมินผลจากแนวคิดของเบสท์ จอน ดับบลิว (Best, John W. 1986: 195) ดังนี้

- คะแนน 63-75 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- คะแนน 47-62 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจระดับมาก
- คะแนน 32-46 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- คะแนน 17-45 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจระดับน้อย
- คะแนนต่ำกว่า 16 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

6. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ เด็กออทิสติก ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ อายุระหว่าง 6-12 ปี

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.2.1 เด็กออทิสติก โดยผู้วิจัยเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็น ออทิสติก กลุ่มอาการระดับเล็กน้อย
- 2) วัดด้วยแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

3) ระดับเชาว์ปัญญาตั้งแต่ 80 ขึ้นไป
 4) ความสามารถทางภาษา สามารถฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้

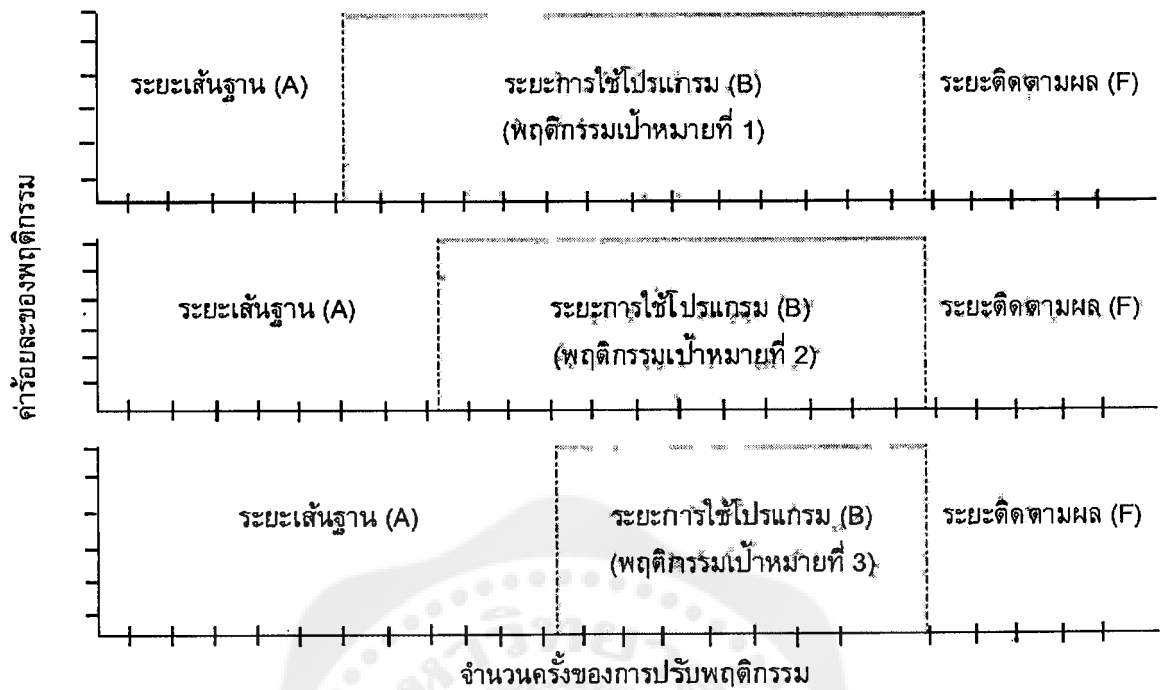
- 5) ความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป
- 6) เด็กอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เรียนร่วมเต็มเวลา
- 7) มีปัญหาทักษะทางสังคม
- 8) มีบัตรประจำตัวคนพิการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ส่งโครงร่างปริญญานิพนธ์เพื่อขอการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมและการวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำเอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่จะใช้ในการศึกษา ว่าไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ถูกศึกษา หลังจากได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ภายในขอบข่ายโครงร่างการวิจัยที่นำเสนอ โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย และให้การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าพบกลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่เป็นเด็กกลุ่มตัวอย่าง และครูผู้ดูแลเด็กออทิสติกที่เข้าร่วมโปรแกรม เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงและอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล ซึ่งขณะดำเนินการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถออกจากห้องวิจัยในระหว่างดำเนินการได้ตลอดเวลา หรือยกเลิกการให้ข้อมูลได้ โดยไม่เกิดผลเสียหายหรือผลกระทบใดๆ ต่อการเรียนการสอนของเด็ก ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ซักถามข้อสงสัยต่างๆ และตอบคำถาม เมื่อผู้ปกครองเข้าใจและยินยอม อนุญาตให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัยโดยมีการลงลายมือไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับโดยได้สรุปผลการวิจัยออกมาเป็นภาพรวม เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น

3. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (single-subject design) รูปแบบหลายเส้นฐานข้ามพฤติกรรม (Multiple-Baseline Design Across Behaviors) (Powell, Symaluk; & Honey, 2013) และเก็บข้อมูลในรูปแบบการสังเกต แบ่งช่วงวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเส้นฐาน (Base Line or A) ระยะการใช้โปรแกรม (Treatment or B) และระยะติดตามผล (Follow up or F) ดำเนินการทดลองกับเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน แล้วดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยมีขั้นตอนการทดลองดังนี้

ภาพประกอบ 18 การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (single-subject design) รูปแบบ หลายเส้นฐาน
ข้ามพฤติกรรม (Multiple-Baseline Design Across Behaviors)

ที่มา: Powell, Symboluk; & Honey. 2013: 158.

3.1 ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐาน ((Base Line or A) เป็นระยะการเก็บรวบรวมข้อมูล
เส้นฐานก่อนที่จะเริ่มใช้โปรแกรม ซึ่งในระยะเส้นฐานนี้จะทำการสังเกตและบันทึกทักษะทางสังคมใน
โรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และบันทึกข้อมูลเส้นฐาน โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมใน
โรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นระยะเวลา 4 วัน เพื่อทราบข้อมูลเส้นฐาน

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วยทักษะย่อย 3
ทักษะ คือ

- 1.1 ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 1.2 ด้านการสื่อสาร
- 1.3 ด้านการรับรู้อารมณ์

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยทักษะย่อย 3

ทักษะ คือ

- 2.1 ด้านการแบ่งปัน
- 2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ
- 2.3 ด้านการทำงานกลุ่ม

3) ทักษะการปรับตัว ประกอบด้วยทักษะย่อย 3 ทักษะ คือ

3.1 ด้านการแสดงออกทางสังคม

3.2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง

3.3 ด้านการรอคอย

กลุ่มตัวอย่าง 3 คน พร้อมกัน และบันทึกข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้แบบบันทึกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง เป็นระยะเวลา 4 วันติดต่อกัน เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน

3.2 ระยะการใช้โปรแกรม (Treatment or B) ดำเนินการการฝึกเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ที่สร้างขึ้นกับเด็กกลุ่มตัวอย่างที่ละคน แต่ละช่วงเวลาภายในสัปดาห์เดียวกัน โดยฝึกทักษะทีละทักษะ พร้อมบันทึกข้อมูลช่วงพื้นฐานทักษะที่ 2 และทักษะที่ 3

3.3 เริ่มฝึกทักษะที่ 2 เมื่อทักษะที่ 1 เปลี่ยนแปลงไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือได้คะแนนเต็มอย่างน้อย 3 ครั้งติดต่อกัน

3.4 ปฏิบัติเช่นเดียวกับ 2.3 สำหรับทักษะที่ 3 ก็ต่อเมื่อทักษะที่ 2 เปลี่ยนแปลงไปตามเกณฑ์คือได้คะแนนเต็มอย่างน้อย 3 ครั้งติดต่อกัน

3.5 ระยะติดตามผล (Follow up or F) ระยะนี้เป็นระยะติดตามผลหลังจากยุติการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก เพื่อดูความคงที่ของพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนไปในทิศทางที่พึงประสงค์

4. ขั้นตอนการทดลอง

ดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นกับเด็กออทิสติกซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นกลุ่มอาการออทิสซึม อายุระหว่าง 6-12 ปี โดยมีขั้นตอนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

4.1 ระยะก่อนการทดลอง มีการดำเนินการดังนี้

4.1.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1.1 กลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็น ออทิสติก กลุ่มอาการระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6-12 ปี ทำการคัดเลือกดังนี้

1) ติดต่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับโรงเรียน จัดการเรียนร่วม พร้อมนัดหมายวัน เวลาในการเก็บข้อมูล

2) ผู้วิจัยอธิบายลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาแก่หัวหน้าสายชั้นด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้อาจารย์เสนอชื่อมาที่มีลักษณะตรงกับลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา พบว่ามีเด็กออทิสติกที่มีลักษณะตรงกับลักษณะเบื้องต้นที่ผู้วิจัยต้องการ

3) ผู้วิจัยตรวจสอบยืนยันว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน ว่ามีลักษณะตรงกับลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาหรือไม่โดยรวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่งข้อมูลดังนี้

3.1 ข้อมูลทางการแพทย์ ระดับเซาว์ปัญญา อายุ ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียน

3.2 ผู้วิจัยใช้แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประเมินเพื่อให้ได้กลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง ระดับเล็กน้อย โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้ คะแนนระหว่าง 19 คะแนนลงมา และมีระดับเซาว์ปัญญาตั้งแต่ 80 เลือกมาได้ 3 คน

3.3 มีความสามารถทางภาษา สามารถฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนทั่วไป ไม่มีข้อจำกัดทางการเห็น การได้ยิน และการเคลื่อนไหว

3.4 อยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เรียนร่วมเต็มเวลา

3.5 มีข้อจำกัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน

มีบัตรประจำตัวคนพิการ

4.1.2 การเตรียมความพร้อม

1) ประสานงานกับหัวหน้าสายชั้นด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และขอพบครูผู้สอนเด็กออทิสติกและผู้ช่วยวิจัยโดยอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยและขั้นตอนวิธีการดำเนินการทดลองเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

2) ผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้ปกครอง ในการทำวิจัยเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน และได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองให้ทำการวิจัยในครั้งนี้ได้

3) ดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก (Pre-Test) โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนกับเด็กออทิสติกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยสังเกตในสถานการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียนได้อย่างครอบคลุม โดยสังเกตในสถานการณ์ช่วงเวลาเรียนวิชาบังคับ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ช่วงเวลาเรียนวิชาเลือกเสรี หรือวิชาบังคับเลือก เช่น วิชาศิลปะ พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์

4.1.3 นำข้อมูลที่รวบรวมเกี่ยวกับลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาพบว่า เด็กออทิสติกที่ตรงกับลักษณะเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่าง ได้มา 3 คน มีรายละเอียดลักษณะดังนี้

เด็กคนที่ 1

จากการศึกษาเอกสาร และทำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า เด็กคนที่ 2 เป็นเพศชาย อายุ 8 ปี เรียนในระดับชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 2 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก อยู่ในกลุ่มอาการระดับเล็กน้อย มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีพัฒนาการด้านร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีความบกพร่องทางการเห็น ไม่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และการเคลื่อนไหว ฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้ ลักษณะการพูด พูดไม่ค่อยชัด อ่านคำ ข้อความ และเขียนได้ถูกต้อง โดยเรียนร่วมกับเด็กปกติแบบเต็มเวลา

เมื่อประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติก โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียน ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด

2 ด้านคือ

1.1 ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ชอบพูดแทรกเมื่อผู้อื่นสนทนาอยู่ ใช้คำพูดไม่สุภาพเวลาพูดไม่สุภาพ เช่น ไม่มีคำลงท้ายครับ เมื่อพูดกับครู ไม่สบตาขณะที่พูด ปฏิเสธเพื่อนไม่เป็นเมื่อเพื่อนชวนเล่นในสิ่งที่ตนเองไม่อยากเล่น

1.2 ด้านการสื่อสาร ไม่สามารถพูดขอความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนได้ ไม่อาสาช่วยเหลือครูหรือเพื่อน เช่นเมื่อเห็นครูยกหนังสือหรือหิ้วของหนัก ในขณะที่ทำงานกลุ่มไม่ทำอะไรเลย นั่งเฉย ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 2 ด้านคือ

2.1 ด้านทำตามคำแนะนำ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำได้ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา ไม่รับฟังความคิดเห็น ไม่สามารถเป็นผู้นำกิจกรรมได้

2.2 ด้านการทำงานกลุ่ม ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของกลุ่มในขณะที่ทำกิจกรรม ไม่เฝ้าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม ชอบแยกตัวออกจากกลุ่ม

3. ทักษะการปรับตัว มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 2 ด้านคือ

3.1 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง ไม่ตั้งใจเรียน ลุกจากที่นั่ง ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของห้องเรียน ทำสิ่งอื่นๆ ที่ตนเองสนใจ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม หรือกำลังเรียนวิชาอื่นอยู่

3.2 ด้านการรอคอย ไม่รู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง ไม่ตั้งใจเรียนลุกจากที่นั่ง ไปที่อื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องอดทนรอคอย

เด็กคนที่ 2

จากการศึกษาเอกสาร และทำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า เด็กคนที่ 1 เป็นเพศชาย อายุ 8 ปี เรียนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก อยู่ในกลุ่มอาการระดับเล็กน้อย มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีพัฒนาการด้านร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีความบกพร่องทางการเห็น ไม่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และการเคลื่อนไหว ฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้ อ่านคำ ข้อความ เสียงดังฟังชัด และเขียนได้ถูกต้อง โดยเรียนร่วมกับเด็กปกติแบบเต็มเวลา มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ และวิชาคณิตศาสตร์ ชอบฟังเพลงสุนทราภรณ์ และฟังบทสวดเจ้าแม่กวนอิม

เมื่อประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติก โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียน ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 3 ด้านคือ

1.1 ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่สามารถทักทายเพื่อนได้อย่างเหมาะสมขอบพูดแทรกเมื่อผู้อื่นสนทนาอยู่ ใช้คำพูดไม่สุภาพเวลาพูดไม่สุภาพ เช่น ไม่มีคำลงท้ายครับ เมื่อพูดกับครู ไม่สบตาขณะที่พูด

1.2 ด้านการสื่อสาร ไม่อาสาช่วยเหลือครูหรือเพื่อน เช่น เมื่อเห็นครูยกหนังสือหรือหิ้วของหนัก ในขณะที่ทำงานกลุ่มไม่ทำอะไรเลย นั่งเฉย ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น

1.3 ด้านรับรู้อารมณ์ ไม่ไหว้ขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของหรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ แสดงท่าทางหยาบคายเมื่อไม่พอใจเพื่อน เช่น ขว้างของใส่ เป็นต้น ไม่รู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำผิด

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 2 ด้านคือ

2.1 ด้านการแบ่งปัน ไม่รู้จักแบ่งปันสิ่งของเช่น อุปกรณ์การเรียน ของเล่น อาหาร ฯลฯ ให้กับเพื่อน ทำร้ายเพื่อนเมื่อถูกเพื่อนแย่งสิ่งของ แย่งสิ่งของจากเพื่อน ไม่ช่วยเก็บของหรืออุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนเมื่อเลิกใช้ และไม่ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือ

2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำได้ ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา ไม่รับฟังความคิดเห็น ไม่สามารถเป็นผู้นำกิจกรรมได้

3. ทักษะการปรับตัว มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 2 ด้านคือ

3.1 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ไม่ตั้งใจเรียน ลุกจากที่นั่ง ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของห้องเรียน ทำสิ่งอื่นๆ ที่ตนเองสนใจ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม หรือกำลังเรียนวิชาอื่นอยู่

3.2 ด้านการรอคอย ไม่รู้จักรอก่อนจนกว่าจะถึงรอบของตน ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้นกิจกรรม

เด็กคนที่ 3

จากการศึกษาเอกสาร และทำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า เด็กคนที่ 3 เป็นเพศชาย อายุ 9 ปี เรียนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก อยู่ในกลุ่มอาการระดับเล็กน้อย มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีพัฒนาการด้านร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีความบกพร่องทางการเห็น ไม่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และการเคลื่อนไหว ฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้ ลักษณะการพูดเสียงเบา ไม่มีความมั่นใจในตนเอง อ่านคำ ข้อความได้ และเขียนได้ถูกต้อง โดยเรียนร่วมกับเด็กปกติแบบเต็มเวลา มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ

เมื่อประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติก โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมในโรงเรียน ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 3 ด้านคือ

1.1 ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่สามารถทักทายเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ใช้คำพูดไม่สุภาพเวลาพูดไม่สุภาพ เช่น ไม่มีคำลงท้ายครบเมื่อพูดกับครู และไม่สบตาขณะที่พูด

1.2 ด้านการสื่อสาร ไม่สามารถพูดขอความช่วยเหลือจากครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม เช่น ขอยืมดินสอ ขอให้พาไปห้องพยาบาลเมื่อไม่สบาย เป็นต้น ไม่อาสาช่วยเหลือครูหรือเพื่อน เช่น เมื่อเห็นครูยกหนังสือหรือหิ้วของหนัก ไม่ชวนเพื่อนเล่นได้อย่างเหมาะสม ในขณะทำงานกลุ่มไม่ทำอะไรเลย นั่งเฉย และไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น

1.3 ด้านรับรู้อารมณ์ ไม่สามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้ในจังหวะที่เหมาะสม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่ไหวขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของหรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ และไม่รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 3 ด้านคือ

2.1 ด้านการแบ่งปัน ไม่รู้จักแบ่งปันสิ่งของเช่น อุปกรณ์การเรียน ของเล่น อาหาร ฯลฯ ให้กับเพื่อน ไม่ช่วยเก็บของหรืออุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนเมื่อเลิกใช้ และไม่ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือ

2.2 ด้านทำตามคำแนะนำ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำได้ ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา ไม่รับฟังความคิดเห็น ไม่สามารถเป็นผู้นำกิจกรรมได้

2.3 ด้านการทำงานกลุ่ม ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ ไม่ตั้งใจ/ไม่ให้ความสนใจในการทำกิจกรรมกลุ่ม และแยกตัวออกจากกลุ่มในขณะปฏิบัติกิจกรรม

3. ทักษะการปรับตัว มีพฤติกรรมและข้อจำกัด 2 ด้านคือ

3.1 ด้านการแสดงออกทางสังคม ไม่สนใจบุคคลรอบข้าง ไม่แสดงความยินดีที่เพื่อนทำงานสำเร็จ เช่น ตบมือแสดงความยินดีกับเพื่อน ไม่แสดงความดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย และยกมือก่อนถาม/ตอบ

3.2 ด้านการรอคอย ไม่รู้จักรู้จักรอคอยจนกว่าจะถึงรอบของตน ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้นกิจกรรม ไม่รอลำดับก่อน-หลัง ลุกหรือเดินไปที่อื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องรอคอย

ตาราง 22 สรุปผลการประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน ของเด็กออทิสติกรายบุคคล

คนที่	ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	ทักษะการทำงานเป็นทีม / การทำงานร่วมกับผู้อื่น	ทักษะการปรับตัว
1	1. ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร	1. ด้านทำตามคำแนะนำ 2. ด้านการทำงานกลุ่ม	1. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง 2. ด้านการรอคอย
2	1. ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านรับรู้อารมณ์	1. ด้านการแบ่งปัน 2. ด้านทำตามคำแนะนำ	1. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง 2. ด้านการรอคอย
3	1. ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านรับรู้อารมณ์	1. ด้านการแบ่งปัน 2. ด้านทำตามคำแนะนำ 3. ด้านทำงานกลุ่ม	1. ด้านการแสดงออก 2. ด้านการรอคอย

4.2. ระยะการดำเนินการทดลอง มีการดำเนินการดังนี้

ดำเนินการทดลองการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกโดยเริ่มกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตั้งแต่ วันที่ 17 มกราคม 2560 ถึง วันที่ 1 มีนาคม 2560 ทำการจัดกิจกรรมคนละ 50 นาที วันละ 3 ครั้ง ทุกวันจันทร์ ถึง วันพุธ ในช่วงวิชาบังคับเลือก เช่น วิชาศิลปะ พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ และลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ผู้วิจัยกระทำตามแผนจัดกิจกรรม ดังนี้

4.2.1 ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐาน ((Base Line or A) เป็นระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลเส้นฐานก่อนที่จะเริ่มใช้โปรแกรมของการเกิดพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว โดยสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างพร้อมกันทั้ง 3 คน โดยมีการบันทึกทุกวันเป็น เวลา 4 วันติดต่อกัน ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันอังคารที่ 17 มกราคม ถึง 20 มกราคม 2560 ช่วงเวลาเรียนวิชาบังคับ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ช่วงเวลาเรียนวิชาเลือกเสรี หรือวิชาบังคับเลือก เช่น วิชาศิลปะ พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ร่วมสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

4.2.2 ระยะการใช้โปรแกรม (Treatment or B) เป็นระยะที่ดำเนินการฝึกเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 3 ครั้ง ซึ่งในระยะนี้ใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ร่วมกับเรื่องราวทางสังคมมีการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยเริ่มทำการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนในคือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ร่วมกับเรื่องราวทางสังคมกับเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน เริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนพร้อมกันทั้ง 3 คน ในสัปดาห์เดียวกัน ในขณะเดียวกันยังคงบันทึกข้อมูลในระยะเส้นฐานของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นและทักษะการปรับตัว ของเด็กออทิสติกแต่ละคนไปด้วย

2) เมื่อทักษะทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น (ทักษะที่ 1) ของเด็กคนที่ 1 ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือได้คะแนนเต็ม (26 คะแนน) ติดต่อกัน 3 ครั้ง จึงเริ่มทำการจัดกิจกรรมทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้กับเด็กออทิสติกคนที่ 1 ขณะเดียวกันยังคงบันทึกข้อมูลเส้นฐานของทักษะการปรับตัว (ทักษะที่ 3) และทำเช่นเดียวกันกับเด็กออทิสติกคนที่ 2 และเด็ก ออทิสติกคนที่ 3

3) เมื่อทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น (ทักษะที่ 2) ของเด็กคนที่ 1 ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือได้คะแนนเต็ม (30 คะแนน) ติดต่อกัน 3 ครั้ง จึงเริ่มทำการจัดกิจกรรมทักษะการปรับตัว (ทักษะที่ 3) ให้กับเด็กออทิสติกคนที่ 1 และทำเช่นเดียวกันกับเด็กออทิสติกคนที่ 2 และเด็กออทิสติกคนที่ 3

4) กลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกคนที่ 2 และเด็กออทิสติกคนที่ 3 ทำการฝึกเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกคนที่ 1

4.2.3 ระยะติดตามผล (Follow up or F) เป็นระยะติดตามผล ระยะนี้เป็นระยะติดตามผล หลังจากยุติการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์เพื่อดูความคงที่ของพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์

4.3 ระยะหลังการทดลอง

ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกด้วยแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกไปให้คุณครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประเมิน จำนวน 6 คน

ตาราง 23 สรุปการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	กิจกรรม/รายละเอียด	ระยะเวลา
ระยะก่อนการทดลอง		
1	ประสานงานกับหัวหน้าสายชั้นด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และขอพบครูผู้สอนเด็กออทิสติกและผู้ช่วยวิจัย โดยอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยขั้นตอนวิธีการดำเนินการทดลองและสิ่งที่เด็กออทิสติกจะได้รับในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน รวมทั้งนัดหมายวัน/เวลา เพื่อประเมินเด็กออทิสติก	ธันวาคม 2559
2	ประเมินเด็กออทิสติก ด้วยแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ได้กลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูงระดับเล็กน้อย และประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน โดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน กับกลุ่มตัวอย่าง (เป็นรายบุคคล)	ธันวาคม 2559

ตาราง 23 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม/รายละเอียด	ระยะเวลา
ระยะดำเนินการทดลอง (ระยะการใช้โปรแกรม)		
3-7	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน ในระยะพื้นฐานของเด็กออทิสติกทั้งหมด 3 ทักษะ	มกราคม 2560
8-20	ฝึกทักษะทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น (ทักษะที่ 1) กับเด็กทั้ง 3 คน	มกราคม 2560
21-33	ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น (ทักษะที่ 2)	มกราคม-กุมภาพันธ์ 2560
34-43	ทักษะการปรับตัว (ทักษะที่ 3)	กุมภาพันธ์ 2560
44-55	ระยะติดตามผล ระยะนี้เป็นระยะติดตามผล หลังจากยุติ การใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เพื่อดูความคงที่ของพฤติกรรมทักษะทางสังคมใน โรงเรียน	กุมภาพันธ์ 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกทั้งหมดมา
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- นำข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน
ของเด็กแต่ละคนมาเทียบเป็นคะแนนของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน
- หาค่ามัธยฐานของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกแต่ละ
คนในระยะต่างๆ ของการทดลอง
- เสนอเป็นตารางแสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของ
พฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมใน
โรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ของเด็กออทิสติก
3 คน ทั้ง 3 ระยะ
- เสนอเป็นรูปภาพ แสดงค่าคะแนน ของพฤติกรรมทักษะทางสังคมใน
โรงเรียนที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง การใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตาม
กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ของเด็กออทิสติก 3 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่ามัธยฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ The Signed Test for Median: One Sample (Devore, Jay. L. 2006: 27) โดยใช้สูตรดังนี้

เมื่อ n เป็นจำนวนของข้อมูล

สูตร

$$X = \left(\frac{n+1}{2} \right)^{th}$$

เมื่อ n เป็นจำนวนของข้อมูล

สูตร

$$X = \left(\frac{n}{2} \right)^{th} \text{ and } \left(\frac{n}{2} + 1 \right)^{th}$$

เมื่อ n แทน จำนวนของข้อมูล

th แทน ที่

X แทน มัธยฐาน

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range = IQR) คำนวณจากสูตร (ยูทพงษ์ กัยวรรณ. 2543) ดังนี้

สูตร

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IQR แทน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

Q_1 แทน ค่าที่ตำแหน่ง 1/4 หรือ 25% หาได้จาก $Q_1 = \frac{N}{4}$

Q_3 แทน ค่าที่ตำแหน่ง 3/4 หรือ 75% หาได้จาก $Q_3 = \left\lceil N \times \frac{3}{4} \right\rceil$

N แทน จำนวนข้อมูล

ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 มีเป้าหมายเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

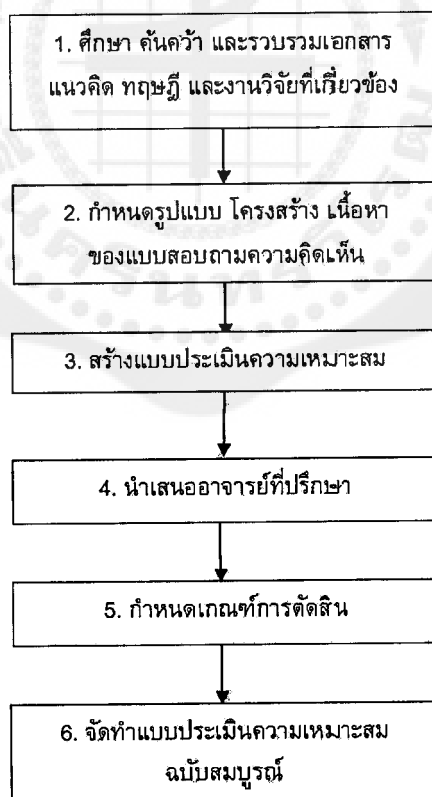
1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก ผู้ปกครองเด็กออทิสติก ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา จำนวน 6 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ชุด คือ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กออทิสติก และ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก สำหรับครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติก

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังภาพประกอบ 19

ภาพประกอบ 19 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

จากภาพประกอบ 19 เป็นขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเหมาะสม การประเมินโครงการด้านความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาในแบบประเมินความเหมาะสมที่เหมาะสม

2.2 กำหนดรูปแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2.2.1 กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยมีฉบับสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กออทิสติก และฉบับสำหรับครูผู้สอนเด็กออทิสติกและผู้ปกครองเด็กออทิสติก รายละเอียดมีดังนี้

2.2.1.1 แบบประเมินความเหมาะสมที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกฉบับสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กออทิสติก

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งออกเป็นทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความถูกต้องครอบคลุม จำนวน 6 ข้อ และ 2) ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล จำนวน 5 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 24 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน
ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

องค์ประกอบที่ต้องการประเมิน	จำนวนข้อ
1. ความถูกต้องครอบคลุม หมายถึง การที่รูปแบบมีคุณสมบัติที่ถูกต้องครอบคลุมตามแนวคิด ทฤษฎีที่รองรับและที่ได้สังเคราะห์มา มีองค์ประกอบของรูปแบบครบถ้วน และสามารถนำไปใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน 1.1 ความถูกต้องครอบคลุมแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก 1.1.1 โครงสร้างเนื้อหาการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน 1.1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 1.1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 1.2 ความถูกต้องครอบคลุมของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 1.2.1 โครงสร้างเนื้อหาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของแบบวัด 1.2.2 รูปแบบของแบบวัดมีความเหมาะสม	7 (3) (2)
1.3 ความถูกต้องครอบคลุมของแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก 1.3.1 โครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจ 1.3.2 รูปแบบของแบบประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสม	(2)
2. ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล หมายถึง การที่รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับบริบทและสภาพจริง 2.1 รูปแบบสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน 2.2 บทบาทของครูผู้สอน ในรูปแบบมีความเหมาะสม 2.3 รูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำขยายผลเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติกได้ 2.4 รูปแบบสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันหรือความต้องการจำเป็นทางการศึกษาพิเศษ 2.5 รูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน	4
รวมทั้งสิ้น	11

2.2.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกฉบับครูผู้สอนเด็กออทิสติกและผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งออกเป็นทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความถูกต้องครอบคลุม จำนวน 5 ข้อ และ 2) ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล จำนวน 3 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 25 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

องค์ประกอบที่ต้องการประเมิน	จำนวนข้อ
1. ความถูกต้องครอบคลุม หมายถึง การที่รูปแบบมีคุณสมบัติที่ถูกต้องครอบคลุมตามแนวคิด ทฤษฎีที่รองรับและที่ได้สังเคราะห์มา มีองค์ประกอบของรูปแบบครบถ้วน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5
1.1 ความถูกต้องครอบคลุมแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก	(3)
1.1.1 โครงสร้างเนื้อหาการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความถูกต้องครอบคลุม	
1.1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความถูกต้องครอบคลุม	(2)
1.1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความถูกต้องครอบคลุม	
1.2 ความถูกต้องครอบคลุมของแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก	
1.2.1 โครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจ มีความถูกต้องครอบคลุม	
1.2.2 รูปแบบของแบบประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสม	
2. ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล หมายถึง การที่รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	3
2.1 รูปแบบมีความสอดคล้องกับความต้องการของครู	
2.2 บทบาทของครูในรูปแบบมีความเหมาะสม	
2.3 รูปแบบสามารถนำไปเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติกได้	
รวม	8

2.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ตามรูปแบบและโครงสร้างที่กำหนดไว้

2.4 กำหนดประเด็นแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของความคิดเห็น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนความคิดเห็นดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2.5 นำร่างแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.6 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปตรวจสอบความถูกต้องโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

2.7 กำหนดเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน (Van Bowen; & Riggins, A. 1978: 647) ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ใน	ระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ใน	ระดับมาก
2.50-3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ใน	ระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ใน	ระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ใน	ระดับน้อยที่สุด

3. วิธีดำเนินการ

3.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กออทิสติก ครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติกเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

3.2 จัดเตรียมเครื่องมือ และเอกสารที่ใช้ในการสัมมนา

3.3 ผู้วิจัยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังนี้

3.3.1 การสัมมนาครูผู้สอนเด็กออทิสติก ผู้ปกครองเด็กออทิสติกเพื่อประเมินด้านความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลและด้านการความเป็นประโยชน์ วันที่ 23 พฤษภาคม 2560 เวลา 13.30-15.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดหนามแดง (เขี้ยวอุทิศ)

3.3.2 จัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลและด้านการความเป็นประโยชน์ วันที่ 24 พฤษภาคม 2560 เวลา 09.00-10.30 น. ณ โรงพยาบาลมหารมย์ เวลา 13.30-15.00 น. ณ ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสมุทรปราการ และผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ส่งทาง E-mail

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา จำนวน 6 คนและจากกลุ่มครูผู้สอนเด็กออทิสติก จำนวน 5 คน ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 15 คน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseur) วิพากษ์การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ปรากฏดังภาคผนวก ข

3.4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

3.5 รับฟังความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก โดยประเด็นในการพิจารณา คือ แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก แบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบ และความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล พร้อมทั้งทำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

3.6 ผู้วิจัยสรุปผลการประเมินความเหมาะสมความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติก ที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และจากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ มาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และแบบประเมินความเหมาะสมโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากประเด็นการสัมมนา และแบบประเมินความเหมาะสมเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseur) เข้าร่วมสัมมนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี การวิจัยครั้งนี้ จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 1 สร้างแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ระยะที่ 1 สร้างแบบแผนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening 2) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก และ 3) แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

1.1 โครงสร้างของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening เป็นแบบประเมินประเมินเพื่อบ่งชี้พฤติกรรมและความสามารถที่พบในเด็กกลุ่มออทิสติก ความสามารถสูงช่วงอายุ 6-16 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุ ที่พฤติกรรมและความสามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุด ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามจะมีคะแนนเป็น 2 ระดับ (ใช่ = 1 และไม่ใช่ = 0) คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0-56 คะแนน ประกอบด้วยคำถาม ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 14 ข้อ ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 12 ข้อ ด้านการสื่อสารและภาษา 21 ข้อ ด้านประสาทสัมผัส 5 ข้อ และด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อ รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค

1.2 คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 25

ตาราง 26 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบประเมิน
High-Functioning Autism Spectrum Screening จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
1. ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม		
ข้อ 1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	.80	ใช้ได้
ข้อ 9	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	1.00	ใช้ได้
ข้อ 13	1.00	ใช้ได้
ข้อ 14	1.00	ใช้ได้
2. ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นๆ		
ข้อ 1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	.80	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
3. ด้านการสื่อสารและภาษา		
ข้อ 1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	1.00	ใช้ได้
ข้อ 13	1.00	ใช้ได้
ข้อ 14	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	.80	ใช้ได้
ข้อ 16	1.00	ใช้ได้
ข้อ 17	1.00	ใช้ได้
ข้อ 18	1.00	ใช้ได้
ข้อ 19	1.00	ใช้ได้
ข้อ 20	1.00	ใช้ได้
ข้อ 21	1.00	ใช้ได้
4. ด้านประสาทสัมผัส		
ข้อ 1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 25 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
5. ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่น ๆ		
ข้อ 1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1.00	ใช้ได้

จากตาราง 26 แสดงว่า แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening จำแนกเป็นรายข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80 -1.00 ซึ่งพิจารณาได้ว่าแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีคุณภาพสามารถนำมาใช้ในการประเมินได้

สรุปคุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1.3 ที่ว่า คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบประเมินออทิสติกที่มีความสามารถสูงที่ได้มาตรฐานกับแบบประเมินออทิสติกความสามารถสูงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 27

ตาราง 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening และแบบประเมิน ASSQ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})	แปลผล
.97	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

ตาราง 27 แสดงพบว่า แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ความสัมพันธ์ระหว่างแบบประเมินออทิสติกที่มีความสามารถสูงที่ได้มาตรฐานกับแบบประเมินออทิสติกความสามารถสูงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ซึ่งพิจารณาได้ว่าแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีความสัมพันธ์กันสูงมาก มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้

สรุปคุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1.3 ที่ว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficients) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

1.2.3 เกณฑ์การประเมินผลของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

เกณฑ์การประเมินของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 28

ตาราง 28 เกณฑ์มาตรฐานแบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening (56 คะแนน)	ระดับอาการ
54 51 51 50 43 42 41 40 39	ระดับรุนแรง
32 29 25 24 22 21 20	
19 18 17 15 14 13 12 11 10 6 5 2	

จากตาราง 28 เกณฑ์มาตรฐานแบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติกแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening คะแนนตั้งแต่ 39 คะแนนขึ้นไป ระดับอาการรุนแรงคะแนนระหว่าง 20-38 ระดับอาการปานกลาง และคะแนน 19 คะแนนลงมา ระดับอาการเล็กน้อย

2. แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

2.1 โครงสร้างของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก เป็นแบบประเมินพฤติกรรมที่มีรายละเอียดการแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีจำนวน 41 ข้อ กำหนดการวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับมีคะแนนแตกต่างกันตั้งแต่ 0-2 ตามลำดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมนั้นเลย 1 คะแนน หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นโดยเพื่อนหรือครูต้องบอก และ 2 คะแนน เด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง ทั้งหมด มีรายละเอียดการแสดงพฤติกรรมของ 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว ดังนี้

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น จำนวน 13 ข้อ มี 3 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และด้านการรับรู้อารมณ์

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น จำนวน 13 ข้อ มี 3 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการแบ่งปัน ด้านทำตามคำแนะนำ และด้านการทำงานกลุ่ม

3) ทักษะการปรับตัว จำนวน 15 ข้อ มี 3 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการรอคอย

รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค

2.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก มีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติกมีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 29

ตาราง 29 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายข้อ

รายละเอียดการแสดงพฤติกรรม	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น		
1. ด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น		
ข้อ 1.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 29 (ต่อ)

รายละเอียดการแสดงผลพฤติกรรม	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
2. ด้านการสื่อสาร		
ข้อ 2.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.4	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการรับรู้อารมณ์		
ข้อ 3.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.4	1.00	ใช้ได้
ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น		
1. ด้านการแบ่งปัน		
ข้อ 1.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.5	1.00	ใช้ได้
2. ด้านทำตามคำแนะนำ		
ข้อ 2.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.4	.80	ใช้ได้
ข้อ 2.5	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการทำงานกลุ่ม		
ข้อ 3.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 29 (ต่อ)

รายละเอียดการแสดงผลพฤติกรรม	ค่าดัชนีสอดคล้อง	ความหมาย
ทักษะการปรับตัว		
1. ด้านการแสดงออกทางสังคม		
ข้อ 1.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 1.5	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง		
ข้อ 2.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.2	1.00	ดัดทิ้ง
ข้อ 2.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2.4	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการรอย		
ข้อ 3.1	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.2	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.4	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3.5	.80	ใช้ได้

จากตาราง 29 แสดงว่า แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 ซึ่งพิจารณาได้ว่าแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้

สรุปคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 1.2 ที่ว่า คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.2.2 ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 30

ตาราง 30 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index)
ของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายทักษะ

ทักษะทางสังคม	RAI
ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	.73
ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น	.79
ทักษะการปรับตัว	.82

จากตาราง 30 แสดงว่า ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตมีรายละเอียดดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .73 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .79 3) ทักษะการปรับตัว มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .82 สรุปได้ว่า แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .73-.82 ซึ่งพิจารณาได้ว่า แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้

สรุปคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 1.2 ที่ว่า คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

3. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

3.1 โครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีลักษณะเป็นแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก 3 รูปแบบ ได้แก่

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นตอนที่ 6 ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ และ ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกเด็กที่จะเป็นผู้ช่วยสอน ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการสอนโดยเด็กผู้ช่วยสอน ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง และขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

3) ทักษะการปรับตัว ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ชี้แจงการเล่น และกติกาเกมการศึกษา ขั้นตอนที่ 5 เล่นเกม ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง และขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล มีจำนวน ทั้งหมด 15 แผน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการPRT ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม ประกอบด้วย 5 แผนกิจกรรม ได้แก่ หนูทำได้ ตอน อารมณ์หลากหลาย หนูทำได้ ตอน เด็กดีต้องทักทาย หนูทำได้ ตอน เด็กดีต้องสร้างมิตร หนูทำได้ ตอน เด็กดีต้องรู้จักขอบคุณและขอโทษ และ หนูทำได้ ตอน เด็กดีต้องมีมารยาท โดยกิจกรรมจะส่งเสริมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และด้านรับรู้อารมณ์

2) ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ PRT ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 5 แผนกิจกรรม ได้แก่ พี่เปลี่ยนสี สีเด่น ระบาย น้ำสบู่มหัศจรรย์ น้ำแข็งเด่นระบาย จดหมายล่องหน โดยกิจกรรมจะส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านการแบ่งปัน ด้านทำตามคำแนะนำ และด้านทำงานเป็นกลุ่ม

3) ทักษะการปรับตัว เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ PRT ร่วมกับเกมการศึกษา ประกอบด้วย 5 แผนกิจกรรม ได้แก่ ปริศนาซ่อนคำ บันไดปริศนา ตามล่าหาคู่ เอ็กซ์-โอ และเล่นกับคำ โดยกิจกรรมจะส่งเสริมทักษะการปรับตัว ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง ด้านแสดงออกทางสังคม และด้านการรอคอย

รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ง

3.2 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

3.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีผลการวิเคราะห์ดังตาราง 31

ตาราง 31 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก จำแนกเป็นรายกิจกรรม

แผนกิจกรรม	ขั้นตอนการดำเนินงาน		กิจกรรมการเรียนรู้	
	IOC	ความหมาย	IOC	ความหมาย
แผนกิจกรรมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น				
1	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
2	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
3	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
5	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้

ตาราง 31 (ต่อ)

แผนกิจกรรม	ขั้นตอนการดำเนินงาน		กิจกรรมการเรียนรู้	
	IOC	ความหมาย	IOC	ความหมาย
แผนกิจกรรมทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น				
1	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
2	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
3	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
5	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
แผนกิจกรรมทักษะการปรับตัว				
1	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
2	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
3	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
5	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้

จากตาราง 31 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) เท่ากับ 1.00 หมายความว่า แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด

3.2.2 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก พบว่า แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม ไม่มีข้อปรับปรุง แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับ เพื่อนช่วยเพื่อน มีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของกิจกรรมการทดลอง ซึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรมจึงได้ปรับสื่อ อุปกรณ์

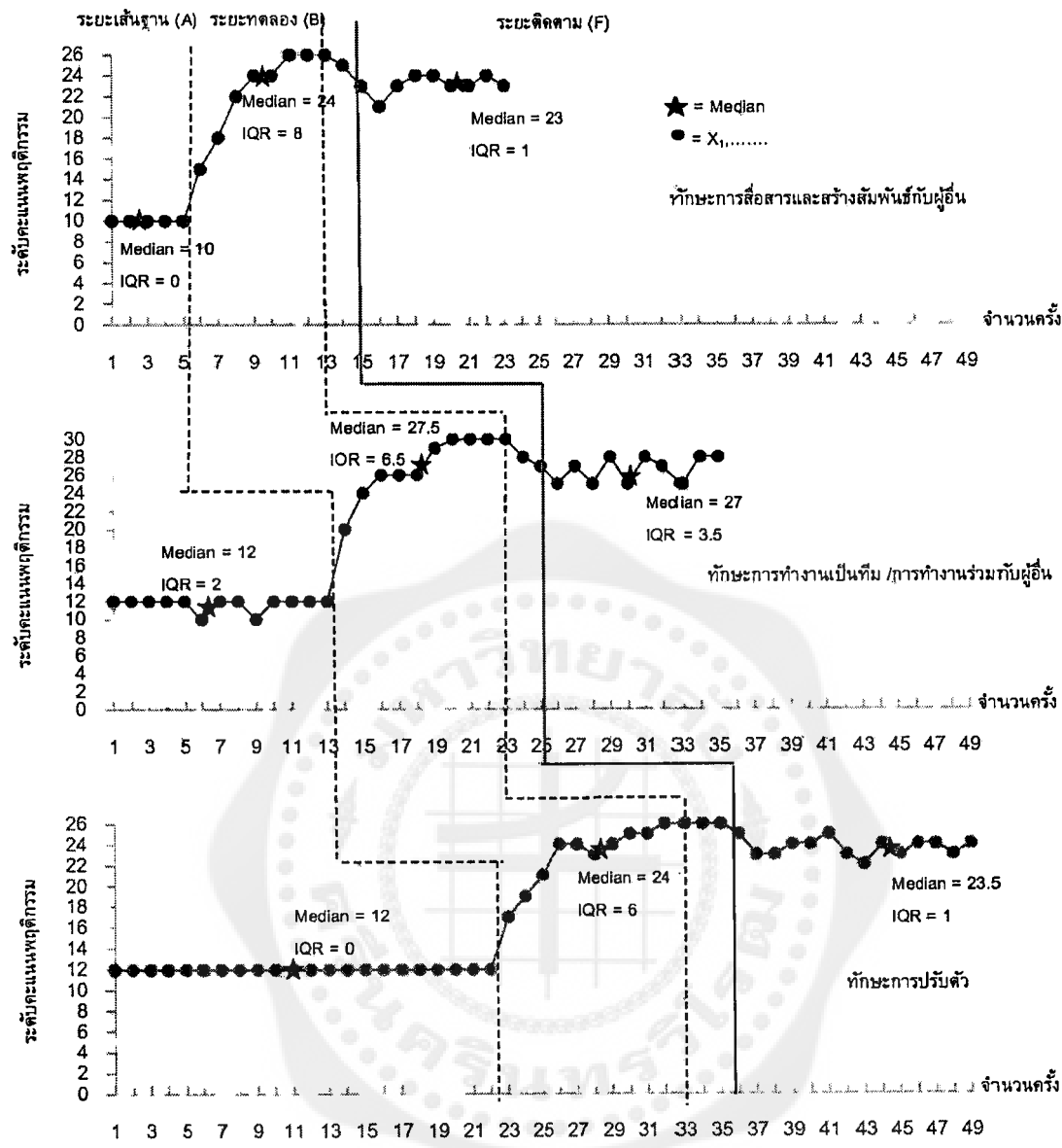
สรุปคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 1.1 ที่ว่า คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก 2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก และ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การนำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่ขาดทักษะทางสังคมในโรงเรียน 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม / การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ทักษะการปรับตัว โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเส้นฐาน (A) ระยะทดลอง (B) และระยะติดตามผล (F) ผู้วิจัยได้นำคะแนนของการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมในโรงเรียนแต่ละทักษะระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมาหาค่าเฉลี่ย ในแต่ละระยะการทดลองทั้ง 3 ระยะ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทุกทักษะของเด็กออทิสติกก่อนและหลังการทดลองจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องเล่าทางสังคม เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนเป็นรายบุคคล มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังภาพประกอบ 19-21

1.1 ทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทุกทักษะของเด็กออทิสติกก่อนและหลังการทดลองจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องเล่าทางสังคม คนที่ 1 (ภาพประกอบ 19)

ภาพประกอบ 20 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคม
ในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 1 ก่อนและหลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 20 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะ
ทางสังคมในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 1 ก่อนและหลังการทดลอง แสดงว่า

เด็กคนที่ 1

ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความสามารถในการใช้ทักษะ
การสื่อสารและ สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการสร้างสัมพันธ์
ผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และด้านการรับรู้อารมณ์ ระเบียบพื้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 10
คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 10 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการ
ทดลอง (B) โดยใช้เรื่องเล่าทางสังคม เสริมสร้างทักษะทางสังคมการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

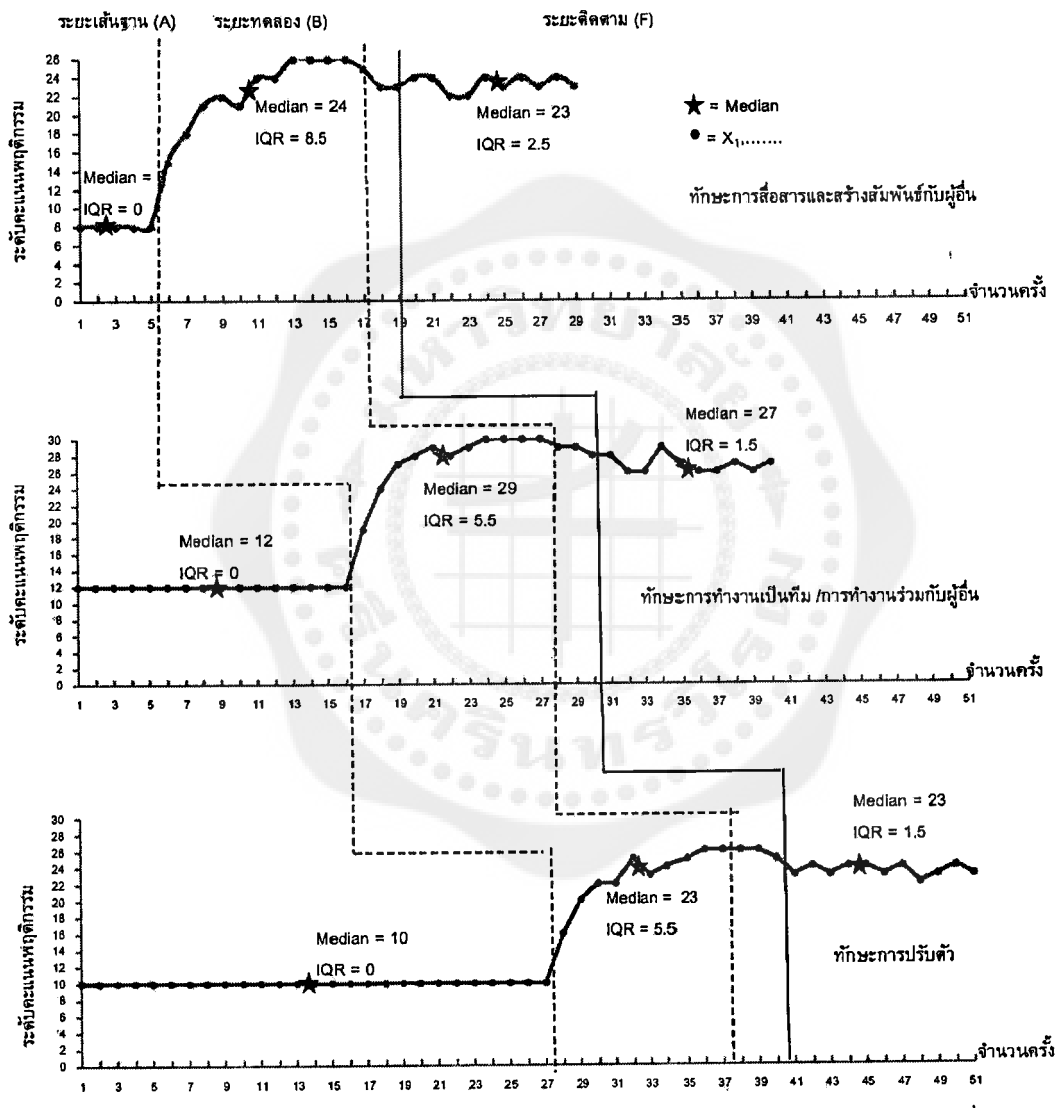
จากการบันทึกคะแนนพบว่า เด็กคนที่ 1 มีคะแนนต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 26 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 8 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 26 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 11 ถึงครั้งที่ 13 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในขณะที่เริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้วิจัยติดตามผลทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 10 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 21 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 25 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน

ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความสามารถในการใช้ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้าน คือ ด้านการแบ่งปัน ด้านทำตามคำแนะนำ และด้านการทำงานกลุ่มรวมแล้วจากการบันทึกคะแนน ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 10 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 12 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 12 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน จากการบันทึกคะแนนพบว่าเด็กคนที่ 1 มีคะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 27.5 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 10 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 30 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 21 ถึงครั้งที่ 23 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการปรับตัว แต่ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยติดตามผลทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 12 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 25 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 28 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 27 คะแนน

ทักษะการปรับมีความสามารถในการใช้ทักษะการปรับตัวโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการรอคอย รวมแล้วจากการบันทึกคะแนนระยะเส้นฐาน (A) มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 12 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 12 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 12 เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจากการบันทึกคะแนนพบว่าเด็กคนที่ 1 มีคะแนนต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 24 คะแนนโดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 12 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัวถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 30 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 32 ถึงครั้งที่ 34 และได้ติดตามผลทักษะการปรับตัวโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 15 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัว รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23.5 คะแนน

โดยสรุปการฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กคนที่ 1 ทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 49 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 ทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทุกทักษะของเด็กออทิสติก ก่อนและหลังการทดลองจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องเล่าทางสังคม คนที่ 2 (ภาพประกอบ 21)

ภาพประกอบ 21 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 21 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง แสดงว่า

เด็กคนที่ 2

ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารและ สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการสร้างสัมพันธ์ผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และด้านการรับรู้อารมณ์ ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 8 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 8 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 8 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้เรื่องเล่าทางสังคม เสริมสร้างทักษะทางสังคมการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น จากการบันทึกคะแนนพบว่า เด็กคนที่ 2 มีคะแนนต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 26 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 11 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 26 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 14 ถึงครั้งที่ 16 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในขณะที่เริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้วิจัยติดตามผลทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 13 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 25 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน

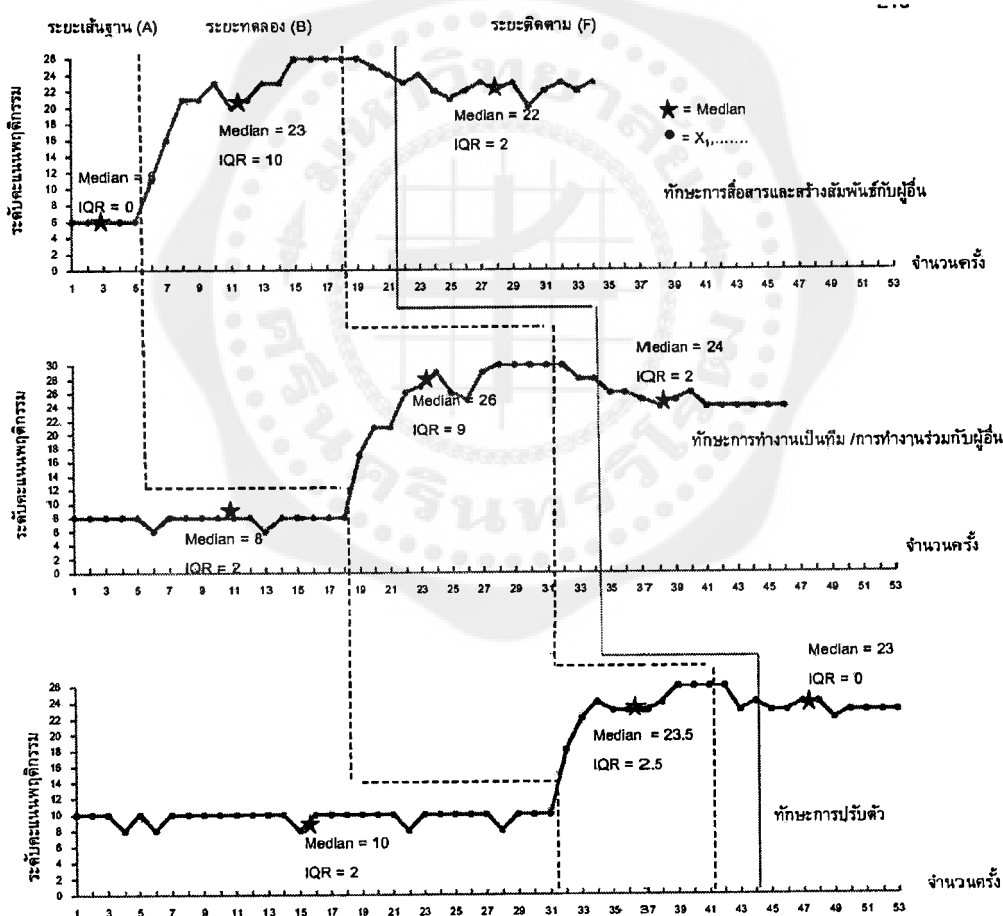
ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความสามารถในการใช้ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการแบ่งปัน ด้านทำตามคำแนะนำ และด้านการทำงานกลุ่มระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 12 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 12 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 12 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน จากการบันทึกคะแนนพบว่าเด็กคนที่ 2 มีคะแนนต่ำสุด 19 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 29 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 11 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 30 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 25 ถึงครั้งที่ 27 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการปรับตัว แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยติดตามผลทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 13 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 26 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 29 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 27 คะแนน

ทักษะการปรับตัวมีความสามารถในการใช้ทักษะการปรับตัวโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการรอคอย ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุด 10 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 10 เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจากการบันทึกคะแนนพบว่าเด็กคนที่ 2 มีคะแนนต่ำสุด 16 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 11 ครั้ง พบความ

เปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัว ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 26 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 36 ถึงครั้งที่ 38 และได้ติดตามผลทักษะการปรับตัวโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 13 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัว รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน

โดยสรุปการฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กคนที่ 2 ทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 51 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.3 ทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทุกทักษะของเด็กออกทดสอบก่อน และหลังการทดลองจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องเล่าทางสังคม คนที่ 3 (ภาพประกอบ 22)

ภาพประกอบ 22 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 22 กราฟแสดงค่าคะแนนความสามารถของทักษะการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนของทุกทักษะ ของเด็กคนที่ 3 ก่อนและหลังการทดลอง แสดงว่า

เด็กคนที่ 3

ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการสร้างสัมพันธ์ผู้อื่น ด้านการสื่อสาร และด้านการรับรู้อารมณ์ ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 6 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 6 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้เรื่องเล่าทางสังคม เสริมสร้างทักษะทางสังคมการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น จากการบันทึกคะแนนพบว่า เด็กคนที่ 3 มีคะแนนต่ำสุด 11 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 26 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 13 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 26 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 16 ถึงครั้งที่ 18 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในขณะที่ เริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้วิจัยติดตามผลทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 16 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 20 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 22 คะแนน

ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความสามารถในการใช้ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการแบ่งปัน ด้านทำตามคำแนะนำ และด้านการทำงานกลุ่ม ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 8 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 8 คะแนน เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน จากการบันทึกคะแนนพบว่า เด็กคนที่ 3 มีคะแนนต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 26 คะแนน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 13 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 30 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 29 ถึงครั้งที่ 31 ต่อจากนั้นเริ่มทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการปรับตัว แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยติดตามผลทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 15 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 24 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 30 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 24 คะแนน

ทักษะการปรับตัวมีความสามารถในการใช้ทักษะการปรับตัวโดยการสังเกตพฤติกรรมย่อย 3 ด้านคือ ด้านการแสดงออกทางสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการรอคอย ระยะเส้นฐาน (A) รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุด 8 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 10 เริ่มเข้าสู่ระยะการทดลอง (B) โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจากการบันทึกคะแนนพบว่าเด็กคนที่ 3 มีคะแนนต่ำสุด 18 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23.5คะแนนโดยใช้เวลาในการทำกิจกรรม 10 ครั้ง พบความ

เปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัว ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ได้คะแนนเต็ม 30 คะแนน ติดต่อกัน 3 ครั้ง ในครั้งที่ 39 ถึงครั้งที่ 41 และได้ติดตามผลทักษะการปรับตัวโดยใช้เวลาในระยะติดตามผล (F) 12 ครั้ง พบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมความสามารถของทักษะการปรับตัว รวมแล้วมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน และมีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 23 คะแนน

โดยสรุปการฝึกทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กคนที่ 3 ทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 53 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดังนั้นเด็กคนที่ 1 ใช้เวลาทั้งหมด 49 ครั้ง เด็กคนที่ 2 ใช้เวลาทั้งหมด 51 ครั้ง และเด็กคนที่ 3 ใช้เวลาทั้งหมด 53 ครั้ง ในการทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โดยสรุป ผลการศึกษาการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะ หลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นรายทักษะ ประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร และสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานเป็นทีม /การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการปรับตัว มีความสามารถดีขึ้น ดังตาราง 32

ตาราง 32 ค่ามัธยฐานของคะแนนความสามารถทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะหลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

คนที่	ทักษะทางสังคมในโรงเรียน					
	ทักษะที่ 1		ทักษะที่ 2		ทักษะที่ 3	
	คะแนนเต็ม	มัธยฐาน คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	มัธยฐาน คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	มัธยฐาน คะแนนที่ได้
1	24	23	28	27	25	23.5
2	24	23	28	27	24	23
3	24	22	28	24	24	23
Mdn	24	23	28	27	24	23.5
IQR		3		3		2.50
ระดับความสามารถ	ดี		ดี		ดี	

จากตาราง 32 แสดงว่า ค่ามัธยฐานของคะแนนทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะ หลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ของเด็กทั้ง 3 คน มีความสามารถอยู่ในระดับดี

สรุปว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2. ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ความรู้สึกพึงพอใจต่อด้านคุณภาพของ โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน การจัดกิจกรรม ผลของการใช้รูปแบบ และ 2) ความรู้สึกพึงพอใจต่อการนำไปใช้ จำนวน 15 ข้อ ดังตาราง 33

ตาราง 33 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)

คนที่	ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก					ระดับความพึงพอใจ
	ด้านคุณภาพ (55 คะแนน)			ด้าน การนำไปใช้ (20 คะแนน)	รวม คะแนนที่ได้ (75 คะแนน)	
	โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบ (20 คะแนน)	การจัดกิจกรรม (25 คะแนน)	ผลของการใช้รูปแบบ (10 คะแนน)			
1	16	20	8	18	62	มาก
2	17	20	8	20	65	มาก
3	15	20	8	16	59	มาก
4	16	20	8	16	60	มาก
5	15	20	8	16	59	มาก
6	15	21	9	17	62	มาก
Mdn	15.50	20	8	16.50	61	มาก
IQR	1	0	0	1	3	

จากตาราง 33 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีคะแนนอยู่ระหว่าง 59 ถึง 62 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 61 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากตาราง 35 แสดงว่า ความถูกต้องครอบคลุมรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก คะแนนเฉลี่ยของความถูกต้องครอบคลุมเท่ากับ 4.23 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลเท่ากับ 4.52 คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด

ในภาพรวมความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับครูผู้สอน และผู้ปกครอง เด็กออทิสติก รวมระดับคะแนนเฉลี่ย 4.38 ระดับมาก

สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3.1 ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี มีสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

1.1 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1.2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย

1.2.1 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

1.2.2 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

1.2.3 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

2.1 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

1.1 คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficients) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

1.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

1.3 คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2.1 ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3. ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก

3.1 ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับมาก

การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening จำนวน 5 คน มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล เด็กออทิสติก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 14 คน และโรงเรียนเพลินพัฒนา จำนวน 8 คน รวม 22 คน ผู้ปกครองเด็กออทิสติก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 14 คน และโรงเรียนเพลินพัฒนา จำนวน 8 คน รวม 22 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก จำนวน 6 คน มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา ด้านการวัดผลและประเมินผล เด็กปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 12 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา ด้านการวัดผลและเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 3 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพของการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ได้แก่

- 1) คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
- 2) คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
- 3) คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
2. แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
3. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองด้วยรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เด็กออทิสติกที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก ระดับเซวาร์ปัญญาตั้งแต่ 80 ขึ้นไป มีความสามารถทางภาษา สามารถฟังคำสั่งและสามารถบอกความต้องการเบื้องต้นได้กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนทั่วไป ไม่มีข้อจำกัดทางการเห็น การได้ยิน และการเคลื่อนไหวอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เรียนร่วมเต็มเวลา มีข้อจำกัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน และมีบัตรประจำตัวคนพิการ ระยะเวลาในการทดลองภาคปลายปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกได้แก่ ครูผู้สอนเด็กออทิสติก และครูที่ดูแลเด็กออทิสติก จำนวน 6 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ทักษะทางสังคมในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิในการนำเสนอรูปแบบ จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปรับพฤติกรรม และ ด้านจิตวิทยาที่ทำหน้าที่สอน และปรับพฤติกรรมเด็กออทิสติกไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 5 คน และครูผู้สอนเด็กออทิสติก จำนวน 5 คน รวม 10 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กออทิสติก และ

2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก สำหรับครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและลักษณะพฤติกรรม (Item Objective Congruence: IOC) (Rovinelli, R.J.; & Hambleton, R.K. 1977)

2. ค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient = rxy) (Pallant. 2013: 345)

3. ค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน RAI (Rate Agreement Index) ของเบอร์รี สต็อก และคนอื่นๆ (Burry, Stock; & Clissom. 1996: 251)

4. ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range = IQR) คำนวณจากสูตร (ยูทพงษ์ กัยวรรณ. 2543)

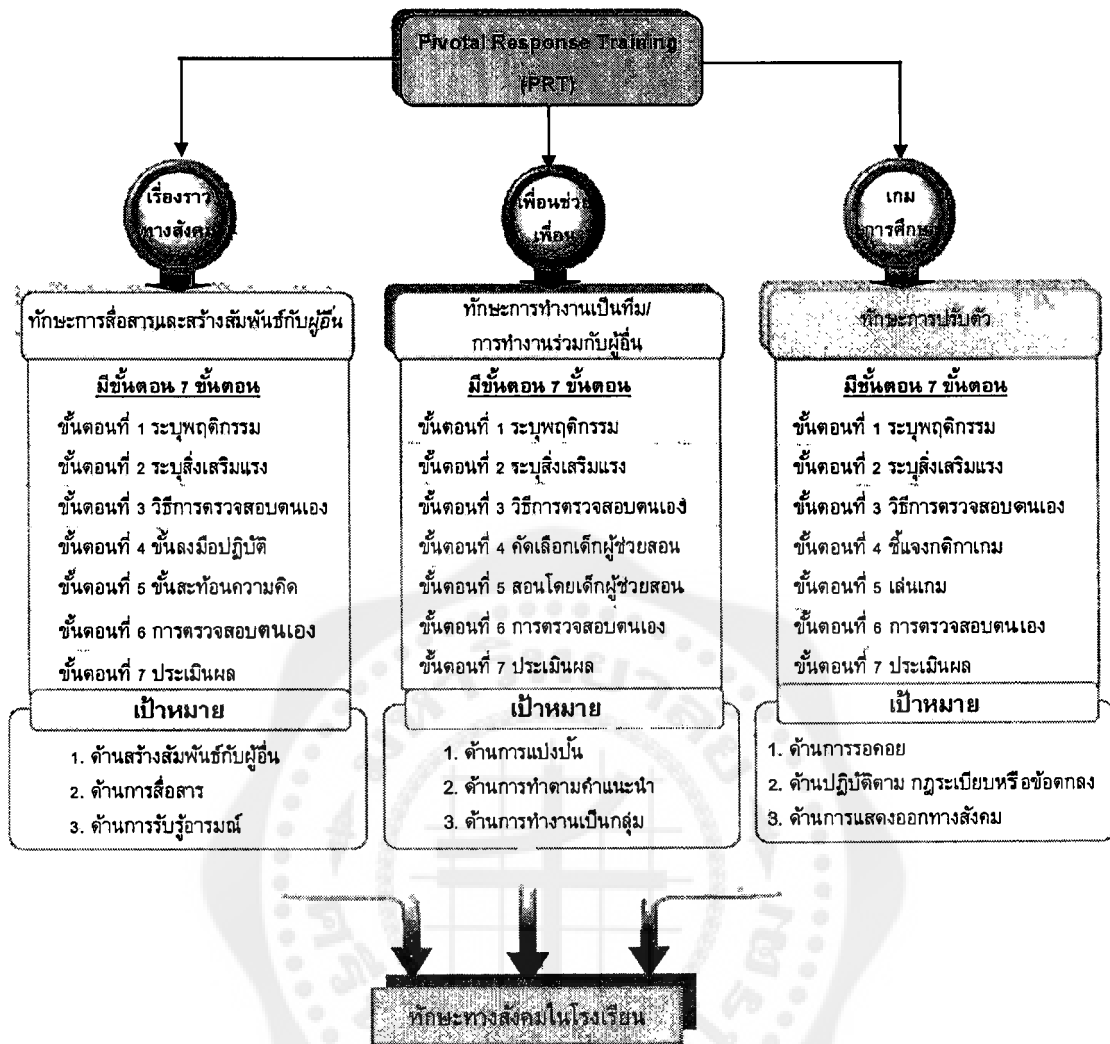
5. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (บุญชม ศรีสะอาด. 2553)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก ทฤษฎีของอีริกสัน (Wool folk, A. E. 2007) แนวคิดเกี่ยวกับระดับของทักษะทางสังคมและการแบ่งกลุ่มเด็กที่มีข้อจำกัดของทักษะทางสังคม (Cavell, T.; Meehan, B.; & Fiala, S. 2003) แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ทางสังคม (Crick, N. R.; & Dodge, K. A. 1996) ทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind) (Howlin, Cohen; & Hadwin. 2002) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543) องค์ประกอบทักษะทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543; องค์การอนามัยโลก. 2014; กรมสุขภาพจิต. 2543; นิษฐา เรื่องดารกานนท์; และคนอื่นๆ. 2551) พัฒนาการทางสังคมของวัยเด็กตอนปลาย (วัยเรียน) รูปแบบกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)) โดยใช้แนวของโรเบิร์ต เอล โคเจล และลอรา ชรายแมน (Robert L. Koegel; & Laura Schreibman. 2006) วิธีการสอนทักษะทางสังคม และการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกอายุ ระหว่าง 6-12 ปี วิธีการประเมินเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง การสร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน จากนั้นนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ มาสังเคราะห์นิยามศัพท์ ความหมาย และองค์ประกอบทักษะทางสังคมในโรงเรียน สรุปเป็นรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย (1) แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening (2) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน (3) แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening เป็นแบบประเมินที่ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามจะมีคะแนนเป็น 2 ระดับ (ใช่ = 1 และ ไม่ใช่ = 0) คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0-56 คะแนน ประกอบด้วยคำถามด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 14 ข้อ ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 12 ข้อ ด้านการสื่อสารและภาษา 21 ข้อ ด้านประสาทสัมผัส 5 ข้อ และด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อ

จากการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ปรากฏว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1.1 ที่ว่า คุณภาพของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

การกำหนดเกณฑ์แบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติกโดยผู้เชี่ยวชาญคือ คะแนนตั้งแต่ 39 คะแนนขึ้นไป ระดับอาการรุนแรงคะแนนระหว่าง 20-38 ระดับอาการปานกลาง และคะแนน 19 คะแนนลงมา ระดับอาการเล็กน้อย

2.2 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต มี ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตมีรายละเอียดดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .73 2) ทักษะการทำงานเป็นทีม / การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .79 3) ทักษะการปรับตัว มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ .82 สรุปได้ว่า แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .73-.82 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1.2 ที่ว่า คุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

2.3 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องและความเหมาะสม โครงสร้างและเนื้อหาของสาระสำคัญ ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมการใช้ภาษา โดยมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) เท่ากับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1.3 ที่ว่า คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ระยะที่ 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. ทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะของเด็กทั้ง 3 คน มีความสามารถระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.1 ที่ว่า ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี

2. ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.1 ที่ว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับดี

ระยะที่ 3 ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ตามความคิดเห็นโดยอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ความถูกต้องครอบคลุมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ในการขยายผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด ภาพรวมความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับผู้เชี่ยวชาญ รวมระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50 ระดับมาก ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติก ความถูกต้องครอบคลุมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ในการขยายผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ภาพรวมความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ฉบับผู้เชี่ยวชาญ รวมระดับคะแนนเฉลี่ย 4.38 ระดับมาก

สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก

3.1 ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับมาก

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลอยู่ 3 ประเด็น คือ 1) รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก และ 3) ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ประกอบด้วย (1) แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening (2) แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน และ (3) แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening สร้างขึ้นเพื่อป้องกันพฤติกรรมและความสามารถที่พบในเด็กกลุ่มออทิสติกความสามารถสูง และแบ่งระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก มีขั้นตอนการสร้างมาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80 -1.00 และนำไปให้ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 22 คน และครูผู้สอนเด็กออทิสติก จำนวน 22 คน ทำแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening พบว่า แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ได้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .97 มีความสัมพันธ์กันสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การนำผลการวัดของแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่สร้างขึ้น และผลการประเมินของแบบประเมิน ASSQ มาหาความสัมพันธ์กัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงก็แสดงว่าแบบประเมินที่สร้างขึ้นนั้นมีความเที่ยงตรง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .61-.80 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .41-.60 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .20-.41 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ (Pallant, 2013: 345) นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินของครูผู้สอนเด็กออทิสติก และผู้ปกครองเด็กออทิสติก ให้ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ให้เกณฑ์การแบ่งระดับอาการกลุ่มเด็กออทิสติก ผลการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญได้เกณฑ์มาตรฐานแบ่ง ระดับอาการของกลุ่มเด็กออทิสติก แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening คะแนนตั้งแต่ 39 คะแนนขึ้นไป ระดับอาการรุนแรงคะแนนระหว่าง 20-38 ระดับอาการปานกลาง และคะแนน 19 คะแนนลงมา ระดับอาการเล็กน้อย

ดังนั้นแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ที่สร้างขึ้น จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมในการนำไปประเมินเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง กลุ่มระดับอาการเล็กน้อย เพราะได้ผ่านขั้นตอนการสร้างที่เป็นระบบ และผ่านการหาคุณภาพตามเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือ

1.2 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน

แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สร้างขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมของเด็กออทิสติกก่อนและหลังการทดลอง และระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ซึ่งวิเคราะห์พฤติกรรมจากองค์ประกอบของทักษะทางสังคม พัฒนาการทางสังคมของวัยเด็กตอนปลาย (วัยเรียน) แนวคิดการรับรู้ทางสังคมที่สังเคราะห์ขึ้น จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลเด็กออทิสติก ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหาของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน พบว่าแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนทุกข้อเมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80 -1.00 และเมื่อนำแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนไปใช้สังเกตพฤติกรรม

เด็กปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .73-.82 โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเชื่อมั่นในการสังเกต (Rate Agreement Index : RAI) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า คุณภาพของคุณภาพของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Index) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Rovinelli, R.J.; & Hambleton, R.K. 1977; Burry, Stock; & Clissom. 1996: 251) จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการประเมิน

ดังนั้นจึงถือได้ว่า แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ เพราะมีการสร้างที่เป็นไปตามขั้นตอนการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3 แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน เป็นแผนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก โดยมีการกำหนดโครงสร้างของแผนมาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) วิธีการสอนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมเด็กออทิสติก จากนั้นนำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กออทิสติก ด้านการดูแลเด็กออทิสติก ด้านการปรับพฤติกรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม โครงสร้างและเนื้อหาของสาระสำคัญ ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมการใช้ภาษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก เมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติกมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli, R.J.; & Hambleton, R.K. 1977) และเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสาระสำคัญ ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมการใช้ภาษา และเวลา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม ไม่มีข้อปรับปรุง แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน มีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของกิจกรรมการทดลอง ซึ่งใช้เวลาในการที่ทำการกิจกรรมจึงได้ปรับสื่อ อุปกรณ์ การทดลอง เพื่อให้เหมาะสมกับเวลา และแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ทักษะการปรับตัว โดย Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับ เกมการศึกษา ไม่มีข้อปรับปรุงแก้ไข จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการประเมิน ดังนั้นจึงถือได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ เพราะมีการสร้างที่เป็นไปตามขั้นตอนการหาคุณภาพเครื่องมือ

ดังนั้นสรุปได้ว่าการสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ ส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ เพราะมีแนวคิด และทฤษฎีต่างๆที่ให้การสนับสนุน

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

2.1 ผลการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

ผลการวิจัย ทักษะทางสังคมในโรงเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้ทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก อยู่ในระดับดี ซึ่งในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้มีการจัดกิจกรรม 3 รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกกลุ่มตัวอย่างและแต่ละรูปแบบฯ สามารถแก้ไขปัญหาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของเด็กออทิสติกแตกต่างกัน ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ลักษณะของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) 2) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะของ รูปแบบการเสริม สร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ประกอบด้วย 3 รูปแบบ

1.1 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม (social story)

จากการวิจัยโดย การใช้รูปแบบพบว่าเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน มีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม (social story) สามารถนำมาเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น กระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยวางเป้าหมายไว้ใน การปรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติก ซึ่งการจัดกิจกรรมโดยใช้เรื่องราวทางสังคมที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีจิตใจ (Theory of Mind) เป็นการนำเอาเรื่องราวทางสังคมมาใช้สอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติก ให้มีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ โดยนำเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมาตั้งเป็นหัวข้อและเขียนเป็นเรื่องราวทางสังคม เพื่อช่วยอธิบายให้เด็กออทิสติกเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 52-53) มาเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่านที่ได้กล่าวไว้ว่าการสอนเรื่องราวทางสังคม สามารถเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ให้แก่เด็กออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Docksai, R. 2011; Justin B. Leaf, et al. 2012; Scattone, D. 2008; Thiemann, K.S.; & Goldstein, H. 2001; โสธิดา พุฏฐธรรม. 2555; กมลรัตน์ ศรีวิเศษ. 2554)

1.2 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring)

จากการวิจัยโดย การใช้รูปแบบฯ พบว่าเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน มีทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) สามารถนำมาเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่นกระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยวางเป้าหมายไว้ในการปรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติก ซึ่งการจัดกิจกรรมโดยใช้เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการที่เด็กสอนกันเอง เด็กจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้จากกันและกัน การเรียนแบบนี้ทำให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้ได้เนื่องจากภาษาที่ผู้เรียนใช้พูดสื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเพื่อนนักเรียนมีวัยเดียวกัน ซึ่งช่วยถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อนๆ ฟังด้วยภาษาและรูปแบบของเขาเอง (กรมวิชาการ. 2546: 61-63) วิธีการสอนที่ให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันช่วยสอนให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัวหรือ 1:1 โดยเพื่อนช่วยสอน ทำให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ด้านการแบ่งปัน ด้านการทำตามคำแนะนำ และด้านการทำงานเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่านที่ได้กล่าวว่าวิธีการสอนเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้แก่เด็กออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Schohl, Kirsten A.; et al. 2012; Schohl B.A., Kirsten A. 2012; Krebs, Mindy Leigh. 2009; Liber, Daniella B; Frea, William D; Symon, Jennifer B. 2008; ชาริณี หว่าจิ้น. 2549)

1.3 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา (Educational Games)

จากการวิจัยโดย การใช้รูปแบบพบว่ามีเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน มีทักษะปรับตัว อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา (Educational Games) สามารถนำมาเสริมสร้างทักษะการปรับตัว กระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยวางเป้าหมายไว้ในการปรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติก ซึ่งการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมการศึกษาเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะปรับตัว ได้แก่ ด้านการรอคอย ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการแสดงออกทางสังคม มาเสริมสร้างทักษะการปรับตัว สอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่านที่ได้กล่าวว่าวิธีการสอนด้วยเกมการศึกษาสร้างแรงจูงใจ สนุกสนาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยอมรับซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน เคารพในกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ รู้จักการรอคอยและนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางสังคม สามารถเสริมสร้างทักษะการปรับตัวให้แก่เด็กออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sheppard, Joanna. 2014; Gengoux, Grace Werner, 2007; สุพจน์ วิทลัสนิน. 2552; สำเนียง จุลเสริม. 2552; สงบ สัพโส. 2544)

และในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มาร่วมกับวิธีการสอนทั้ง 3 วิธีมาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นกระบวนการที่ให้เด็กออทิสติกทราบสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ถูกต้องหรือไม่เป็นการตรวจสอบตนเอง และมีการเสริมแรงมาใช้ในการปรับพฤติกรรมโดยการสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล ผลปรากฏว่าเด็กออทิสติกมีพฤติกรรม ทักษะปรับตัว ได้แก่ ด้านการรอคอย ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง และด้านการแสดงออกทางสังคม สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543: 172-173) ได้อธิบายการเสริมแรงไว้ว่า การเสริมแรงเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้โดยต้องกำหนดเป้าหมายพฤติกรรมให้ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการสำรวจ 80 โรงเรียนที่ให้บริการการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนียได้รายงานการใช้ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ในห้องเรียนพบว่ากว่า 70% พฤติกรรมของเด็กออทิสติกทั้งการสื่อสาร การเล่น และทักษะทางสังคมสูงขึ้น (Stahmer, A. C. 2007) ช่วยเพิ่มแรงจูงใจ สามารถที่จะเริ่มการสนทนากับเพื่อนในห้องเรียน และเรียนรู้ที่จะเริ่มต้น การสนทนาในสถานการณ์อื่นๆ (Koegel, Carter; & Koegel. 2003; Koegel, L. K., Koegel, R. L., Harrower, J. K.; & Carter, C. M. 1999; Koegel, R. L. & Koegel, L.K. 2006) นอกจากนั้นงานวิจัยคริสตินา, บราวเวล ฮาร์เปอร์, เจนนิเฟอร์, บี จี ไชมอนและวิลเลียม ดี เฟีย (Christena, Blauvelt Harper; Jennifer B. G. Symon; & William D. Frea. 2008: 112-115)ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ผ่านเพื่อนช่วยเพื่อนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมกับเพื่อนร่วมงานโดยกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก จำนวน 2 คน ระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบ Multiple Baseline Design รูปแบบ A-B-A Design ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจุดสำคัญของ รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก คือเป็นการเน้นกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับวิธีการสอนที่เหมาะสมแล้วการใช้สิ่งเสริมแรงที่ชอบมีอิทธิพลอย่างมากในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนคงอยู่ได้นาน โดยจะให้การเสริมแรงแก่เด็กออทิสติกด้วยดาว ในการทำกิจกรรมทุกครั้ง โดยขั้นตอนการทำกิจกรรมทั้ง 3 รูปแบบจะมีขั้นตอนที่เหมือนกันคือขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง และขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล จึงทำให้ผลการศึกษากการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน หลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก มีความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับสมมติฐานที่ให้ไว้

2. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติกระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คนโดยจากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการ กล่าวว่า เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น

และวัยผู้ใหญ่ที่จะสามารถรับผิดชอบตนเองได้ เช่น เริ่มเรียนรู้ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น การให้ความเป็นเพื่อนกับบุคคลอื่น เป็นต้น สังคมของเด็กวัยนี้จะเริ่มอยู่กับกลุ่มและกับเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กจะเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เริ่มเรียนรู้มารยาททางสังคม (นิชรา เรื่องดารกานนท์; และคนอื่นๆ. 2551: 33-34) เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางของอีริก อีริกสัน (Erik Erikson) (Wool folk, A. E. 2007: 3) กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางทักษะสังคมของเด็กช่วงอายุ 6-12 ปีว่าเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จ ขอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงควรให้อิสระแก่เด็กออกทิสติกในการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

จากแนวคิดทฤษฎี 2 แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าเด็กออทิสติกในช่วงวัยนี้มีลักษณะพัฒนาการทักษะทางสังคมที่สำคัญ จึงสามารถพัฒนาระดับการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนอย่างถูกต้อง ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 6-12 ปี ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน พบว่า

จากการดำเนินการทดลอง ทั้ง 3 ระยะ พบว่าเด็กออทิสติกมีทักษะทางสังคมในโรงเรียนดีขึ้น เมื่อเด็กออทิสติกเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ พบว่าครูประจำวิชา ครูประจำชั้น เพื่อนร่วมชั้นเรียนเริ่มยอมรับ และครูได้กล่าวชมเชยเด็กออทิสติกว่าสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกาที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญ หรือรบกวนชั้นเรียนในขณะที่ครูสอนเหมือนที่ผ่านมาในระยะก่อนการทดลอง ในขณะเดียวกันในส่วนของเด็กออทิสติกก็มีความสุข และมีความสนใจจดจ่ออยู่กับบทเรียนที่ครูสอนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อได้พิจารณาในประเด็นรายละเอียดของเด็กออทิสติกที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ราย บุคคลพบว่า

เด็กคนที่ 1 ทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 49 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในระยะติดตามผลหลังยุติการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน: การพูดมีคำลงท้ายครบ เมื่อพูดกับครู ปฏิเสธเพื่อนเมื่อเพื่อนชวนเล่นในสิ่งที่ตนเองไม่อยากเล่น พูดขอความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนได้ มีน้ำใจช่วยครูยกหนังสือ ในขณะที่ทำงานกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม สามารถทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำ ทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา รับฟังความคิดเห็น ปฏิบัติตามกฎ กติกาของกลุ่มในขณะที่ทำกิจกรรม ไม่โมโหเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม ไม่แยกตัวออกจากกลุ่ม ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบของห้องเรียน ตั้งใจเรียน ไม่ลุกจากที่นั่ง รู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง แต่พฤติกรรมเป้าหมายการเป็นผู้นำกิจกรรม และการสบตาขณะที่พูด ครูยังอาจจะกระตุ้นเตือนเป็นบางครั้ง

เด็กคนที่ 2 ทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมดทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 51 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในระยะติดตามผลหลังยุติการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน: ทักทายเพื่อนได้

อย่างเหมาะสม ไม่พูดแทรก การพูดมีคำลงท้ายครบเมื่อพูดกับครู สบตาขณะที่พูด อาสาช่วยเหลือเพื่อนยกเก้าอี้ เมื่อทำงานกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น ไหว้ขอบคุณเมื่อครูให้ของ ไม่ขว้างของใส่เพื่อนเมื่อไม่พอใจ รู้จักขอโทษเมื่อทำผิดแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนหรือขนมให้กับเพื่อน ไม่แย่งสิ่งของจากเพื่อน ช่วยเก็บของร่วมกับเพื่อนเมื่อเลิกใช้ ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา รับฟังความคิดเห็น เป็นผู้นำกิจกรรมได้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน หรือข้อตกลง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ตั้งใจเรียน ไม่ปฏิบัติกิจกรรมอื่นในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ไม่ลุกจากที่นั่ง รู้จักรู้จักรอคอย แต่พฤติกรรมเป้าหมายการสบตาขณะที่พูด ครูยังอาจจะกระตุ้นเตือนเป็นบางครั้ง

เด็กคนที่ 3 ทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมดทั้ง 3 ทักษะใช้เวลาทั้งหมด 53 ครั้ง ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนสามารถพัฒนาความสามารถทักษะทางสังคมในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระยะติดตามผลหลังยุติการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน : ทักทายเพื่อนได้อย่างเหมาะสม การพูดมีคำลงท้ายครบเมื่อพูดกับครู สบตาขณะที่พูด อาสาช่วยเหลือเพื่อนยกเก้าอี้ พูดขอความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนได้ ชวนเพื่อนเล่นได้อย่างเหมาะสม เมื่อทำงานกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น บอกความรู้สึกของตนเองได้เมื่อไม่ชอบ ไม่พอใจ ไหว้ขอบคุณเมื่อครูให้ของ รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด แบ่งปันอุปกรณ์การเรียนหรือขนมให้กับเพื่อน ช่วยเก็บของร่วมกับเพื่อนเมื่อเลิกใช้ ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำได้ ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลา รับฟังความคิดเห็น เป็นผู้นำกิจกรรมได้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน หรือข้อตกลง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ตั้งใจเรียน ไม่ปฏิบัติกิจกรรมอื่นในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน สนใจเมื่อเพื่อนเล่น แสดงความยินดีโดยการตบมือแสดงความยินดีกับเพื่อน เมื่อเพื่อนได้รับคำชมเชย ก่อนถามจะยกมือก่อนถามหรือตอบ รู้จักรู้จักรอคอย ไม่ลุกจากที่นั่ง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน แต่พฤติกรรมเป้าหมายการสบตาขณะที่พูด แสดงความยินดีกับเพื่อน และการเป็นผู้นำกิจกรรม ครูยังอาจจะกระตุ้นเตือนเป็นบางครั้ง

ด้วยเหตุผล 2 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้ทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะหลังจากการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ของเด็กทั้ง 3 คน มีความสามารถอยู่ในระดับดี

ในขณะเดียวกันสิ่งที่พบในการวิจัยครั้งนี้คือ การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ครู และเพื่อน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้แก่เด็กออทิสติกโดยครูให้เด็กออทิสติกได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ให้มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน จะทำให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะสนใจผู้อื่นมากขึ้น พฤติกรรมการแยกตัวลดลง ออกจากโลกของตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น เช่น รู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำผิด ช่วยพาเพื่อนไปห้องพยาบาลเมื่อเพื่อนไม่สบาย เป็นต้นทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะบรรยากาศของความเป็นเพื่อน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.2 ผลความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สามารถนำไปใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติกได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม (social story) มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่เน้นการใช้สถานการณ์จากประสบการณ์ของเด็กออทิสติกเอง หลังจากที่ได้เด็กออทิสติกได้รับการจัดกิจกรรมเรื่องราวทางสังคม เด็กออทิสติกมีพฤติกรรมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่เน้นให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก โดยที่ในกลุ่มเด็กแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันการเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมถึงการเป็นผู้นำและผู้ตาม จึงทำให้เด็กออทิสติกมีทักษะการทำงานเป็นทีมหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา (Educational Games) เป็นการเล่นของเด็กออทิสติกกับกลุ่มเพื่อน ปลูกฝังให้เด็กออทิสติกให้รู้จักการรอคอย การแสดงความยินดีด้วยการปรบมือ เมื่อเพื่อนเล่นเกมชนะ ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงของการเล่นเกมจึงทำให้เด็กออทิสติกมีทักษะในการปรับตัวได้ดีขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) เป็นวิธีการนำหลักของการวิเคราะห์พฤติกรรมประยุกต์ (ABA) เพื่อสอนเด็กออทิสติก ให้มีการสื่อสารด้านภาษา การเล่น และพฤติกรรมทางสังคม เป็นการแทรกแซงที่มีประสิทธิภาพโดยการเสริมสร้างสี่ตัวแปรการเรียนรู้สำคัญ: ส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจ, การตอบสนอง, การจัดการตนเอง และการเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีมีการเสริมแรงให้แก่เด็กออทิสติกเมื่อเด็กออทิสติกมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้เด็กออทิสติกมีความมั่นใจ และมีแรงจูงใจ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

สรุปได้ว่ารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนที่ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3. ผลความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกซึ่งประกอบด้วย แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน มีความเหมาะสมที่จะนำมาเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก ด้วยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 6 คน กลุ่มครูผู้สอนเด็กออทิสติก จำนวน 5 คน ผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 14 คน ที่ทำการประเมินแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งคะแนนเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับมาก แสดงว่ารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกสอดคล้องกับสมมติฐาน ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมาก ดังนั้นรูปแบบขนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับออทิสติกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาเรื่อง การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรทำความเข้าใจรูปแบบการจัดการกิจกรรมอย่างชัดเจนและถูกต้องก่อนจะจัดกิจกรรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำรูปแบบขไปใช้ และครูควรปรับเปลี่ยนตนเองให้มีทัศนคติที่ดีต่อรูปแบบข โดยเชื่อว่า เด็กออทิสติกทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองได้ และครูควรที่จะส่งเสริมให้เด็กออทิสติกได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้อง และควรสังเกตพฤติกรรม ลีลาการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกเพื่อที่จะได้เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้กับเด็กออทิสติก

1.2 ควรมีการใช้การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อย่างต่อเนื่องด้วยการนำรูปแบบขการจัดกิจกรรมมาบูรณาการในการเรียนการสอนในทุกรายวิชาเพื่อให้เด็กออทิสติกพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้มีพฤติกรรมที่คงทนถาวร

1.3 ผู้ปกครองสามารถนำการศึกษาวิจัยของรูปแบบขไปประยุกต์ใช้ในการให้ความช่วยเหลือเด็กออทิสติกเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดวิธีการเรียนการสอนขึ้น

1.4 แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติกไปใช้ ต้องมีการประชุมกับครูการศึกษาพิเศษที่เป็นผู้ประเมิน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมินในการให้คะแนนในทุกข้อรายการให้เข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน เพื่อการประเมินที่ถูกต้องและเหมาะสม ก่อนที่ครูจะนำแบบประเมินฯ ไปใช้ในการประเมินทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก

1.5 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ไปใช้ ต้องมีการทำความเข้าใจกับครูที่เป็นผู้ประเมิน เกี่ยวกับวิธีการประเมิน และเกณฑ์การประเมินในการให้คะแนนในทุกข้อรายการให้เข้าใจตรงกันอย่างชัดเจน เพื่อการประเมินที่ถูกต้องและเหมาะสม ก่อนที่ครูจะนำแบบประเมินฯ ไปใช้ในการประเมินเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกในเชิงลึกยิ่งขึ้น เช่น ผลกระทบของตัวแปร เช่น พื้นฐานทางครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็กออทิสติก รวมทั้งตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

2.2 รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้กับเด็กทุกคนไม่จำกัดเฉพาะเด็กออทิสติกเท่านั้น เนื่องจากรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะบุคคล ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการพิเศษในกลุ่มอื่น ๆ

2.3 แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening ควรมีการศึกษาในกลุ่มประชากรที่ใหญ่ขึ้นเพราะค่าความเที่ยงตรงที่ได้จะมีความน่าเชื่อถือมากกว่า รวมทั้งการหาจุดตัดคะแนนที่เหมาะสมสำหรับเด็กออทิสติกความสามารถสูงในประเทศไทย เพื่อให้สามารถนำเครื่องมือไปใช้ให้มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ชาติดอน. (2556). การศึกษาทักษะทางสังคมนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกที่เป็นลูกเสียสำรองโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโครงการห้องคู่ขนานสำหรับบุคคลออทิสติก จากการใช้กิจกรรมการประชุมกองตามแนววิธีที่ช. ปริญญาโท ค.ม. (การศึกษาพิเศษ). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ ศรีวิเศษ. (2554). การพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วมระดับปฐมวัยโดยใช้เรื่องราวทางสังคม. ปริญญาโท ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). คู่มือพัฒนาทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมสุขภาพจิต. (2545). คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต.
- (2548). โรคออทิสซึม (Autism). สมุทรปราการ: โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). ประกาศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวกับประเภท และหลักเกณฑ์ความพิการ พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาตพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). กลยุทธ์ของ สพฐ. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญรินทร์ คุรุทมงคล. (2555). การสื่อสารความต้องการของเด็กออทิสติก อายุ 8 ปี โดยใช้เทคนิคการแลกภาพ. ปริญญาโท ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). “ทักษะทางสังคม” ใครว่าไม่สำคัญ The importance of “social skill” (Online). สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2559, จาก http://www.kriengsak.com/index.php?components=ontent&id_content_category_main=23&id_content_topic_main=53&id_content_management_main=1802.
- (2551). เรียนให้รู้: ใช้ข้อมูลอย่างผู้ชนะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชัดเชส.

- จรัสลักษณ์ รัตนพันธ์. (2560). ทักษะทางสังคม. (Online). สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2560, จาก http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html.
- ธารีณี หวังจีน. (2548). การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิชรา เรืองดารกานนท์; และ คนอื่นๆ. (2551). ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: โฮลิสติก พับลิชชิง.
- ธารณี อุทัยรัตนกิจ. (2545). การจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กออทิสติก. (เอกสารประกอบการประชุม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2558). ออทิสติก Autism Spectrum Disorder. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.dmh.go.th/downloadportal/Morbidity/Autistic.pdf>.
- (2558). แนวทางการดูแลออทิสติกแบบบูรณาการ. Retrieved July 11, 2015, from <http://www.autisticthailand.com>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุบผา เรืองรอง. (2557). พัฒนาการด้านสังคม: วัยก่อนอนุบาล (Young Children Social Development). สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://taamkru.com/th/>.
- บุรชัย สิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- เบญจมาศ พระธานี. (2554). ความผิดปกติทางการพูดและภาษา. เชียงใหม่: ภาคโสต ศอ นาสิกวิทยา หน่วยระบาดวิทยา.
- ปัทมา บันเทิงจิต. (2548). การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติกโดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยฉัตร ไทยสมบุรณ์. (2551). การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกโดยการอ่านจิตใจที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง อารยะวิญญู; และ คนอื่นๆ. (2551). การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้เรื่องราวทางสังคม. กรุงเทพฯ: เจ. เอ็น ที.
- (2550). วิธีสอนเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- พิมพ์พรรณ วรชุตินทร. (2545). จิตวิทยาเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- เพ็ญแข ลิมศิลา. (2540). รวมเรื่องวินิจัยออทิสซึม. สมุทรปราการ: ช. แสงงามการพิมพ์.
- มยุรี เพชรอักษร; และ คนอื่นๆ. (2550). คัดกรองกระตุ้นพัฒนาการเด็ก. เชียงใหม่: วิทอินดีไซน์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). เอกสารการสอนชุด วิชาทักษะชีวิต 10103 หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- มัลลิกา พวกล. (2550). การใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านสังคมของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2546). เกมและการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็คส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ทางการศึกษาของคนพิการ. 126(80): 47.
- ราตรี เพ็ริยพานิช. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา วงศ์สาขา. (2540). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านคำศัพท์เรื่องหมีใหญ่กับหมาป่า วิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- วิทยา มานะวานิชเจริญ. (2560). จิตวิทยาเด็ก-จากในครรภ์สู่ปฐมวัย ตอนที่ 40: ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา. สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2560, จาก <http://taamkru.com/th>
- ศุภรัตน์ เอกอัศวิน. (ม.ป.ป). คู่มือสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- ศิริไชย หงส์สงวนศรี. (2558). *Autistic Disorder and Other Pervasive developmental Disorder*. สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2558, จาก <http://www.iamsmartkids.com/Knowledge%20AD/knowledge%20AD.htm>.
- สงบ สัฟโส. (2544). ผลการเล่นเกมการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์. (2551). คู่มือการดูแลเด็กออทิสติกแบบบูรณาการ เล่ม 3 การฟื้นฟูสมรรถภาพและการฟื้นฟูด้านภาษาแก่เด็กออทิสติก. เชียงใหม่: สมพรการพิมพ์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุณีย์ ชีรดากร. (2542) .จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- สุพจน์ วิทลัสนิน. (2552). การพัฒนากิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคม ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองการพัฒนา การเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบบริหาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สังคม วัฒนธรรมแห่งชาติ. (2557). ทักษะทางสังคม. สืบค้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/result.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). คู่มือช่วยเหลือดูแลนักเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา เรื่อง การพิจารณาความต้องการพิเศษเฉพาะบุคคลของนักศึกษาที่มีภาวะออทิสซึม และความบกพร่องที่ไม่เด่นชัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษากลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ ประสพการณ์กับชุมชน.
- สำเนียง จุลเสริม. (2552). การใช้การทดลองแบบอนุกรมเวลาเพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิค การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำอาน พิศเพ็ง. (2547). การเปรียบเทียบเทคนิคการชี้แนะ การใช้เบียร์รถที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมของเด็กออทิสติก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- โสธิดา ผูกฐธรรม. (2555). ผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิค Social Stories ร่วมกับภาพถ่ายสำหรับเด็กออทิสติก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- หรรษา องค์สิงห์. (2554). *การปรับพฤติกรรมการรอคอยของเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมการเล่น*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- องค์การอนามัยโลก. (2015). *ทักษะชีวิต*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2558, จาก http://tidawanneng.blogspot.com/2013/08/blog-post_9984.html.
- อณัญญา สินรัชตานันท์; และ ชีวรัตน์ แทนขำ. (2556). *แนวทางการดูแลผู้ป่วย: สถิติปัญหาบกพร่องออทิสติก สมาริสันและภาวะบกพร่องทางการเรียนสำหรับระบบเครือข่ายบริการสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ฟาสต์บุคส์.
- อริดา ประสาร. (2551). *กระบวนการพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ด. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อรศิริ เลิศกิตติสุข; และ ดวงกมล ลิ้มโกมุท. (2558). *การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน*. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://www.thaioodvgiew.com/node/42182>.
- อาพร ตรีนุสน. (2550). *ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก*. การศึกษาอิสระ (หลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ). ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.
- เอมสุรางค์ โพธิ์สัตย์. (2557). *ออทิสติก: กลุ่มโรคออทิสติก (Autistic spectrum disorder)*. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2557, จาก <http://haamor.com/th>.
- Adams, L., Gouvousis; et al. (2004). Social stories intervention: Improving communication skill in a child with an autism spectrum disorder. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*. 19: 87–94.
- The American Psychiatric Association. (2014). *คู่มือการวินิจฉัยและสถิติของการเกิดความผิดปกติทางจิต (The Diagnostic and Statistical Manual)*. 4th Edition. Retrieved March 8, 2014, from <http://allpsych.com/disorders/dsm.html>.
- (2015). *A 05 autism spectrum disorder*. In: *DSM-5 development*. Retrieved April 20, 2015, from <http://www.dsm5.org/ProposedRevision/Pages/proposedrevision.aspx?rid=94>.
- (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 4th Edition. Text Revision (DSM-IV-TR) 4th. DSM-IV® was published.
- Arick, J., Young, H., Falco, R., Loos, L., Krug, D. (2004). *Autism Spectrum Disorders Outcome Study: Final report*. Salem: Oregon Department of Education.
- Ashwood P, Wills S.; & Van de Water J. (2007). The immune response in autism: a new frontier for autism research. *J Leukoc Biol*. Jul. 80(1): 1-15.

- Attwood, Tony. (2007). *What is Asperger Syndrome?*. Retrieved April 20, 2014, from <http://www.aspergersyndrome.org/Articles/What-is-Asperger-Syndrome-.aspx>.
- Autism Society of America. (2014). *Know the Signs: Early Identification Can Change Lives*. Retrieved October 28, 2014, from <http://www.autism-society.org/site/>.
- Baron-Cohen, S. (2009). Autism: the empathizing (E-S) theory. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 1156: 68-80.
- Baker-Ericzen, M.J. Stahmer, A.C.; & Burns, C. (2007). Child Demographics Associated with Outcomes in a Community-based Pivotal Response Training Program. *Journal of Positive Behavior Interventions*. 9: 52-60.
- Baron-Cohen, Simon. (2009). *Autism and Asperger Syndrome*. Facts. Oxford University Press.
- Baron-Cohen, S.; & Klim, A. (2006). What's so special about Asperger Syndrome?. *Brain and Cognition*. 61: 1-4.
- Beaudet, A. L. (2007). Autism: highly heritable but not inherited. *Nat Med*. 2007 May. 13(5): 534-6.
- Bellini, Scott. (2006). *Autism Social Skills Profile*. AAPC Publishing.
- Best, John W. (1986). *Research in Education*. 5th. Englewood Cliffs: Prentice. Hall, Inc.
- Bos, C.S.; & Vaughn, S. (2002). *Strategies for teaching students with learning and behavior problems*. Boston: Allyn; & Bacon.
- Brereton, A., Tonge, B.; & Einfeld, S. (2006). Psychopathology in children and adolescents with autism compared to young people with intellectual disability. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 36: 863-870.
- Bauer, Nerissa S.; Sturm, Lynne A.; Carroll, Aaron E.; Downs, Stephen M. (2013). Computer Decision Support to Improve Autism Screening and Care in Community Pediatric Clinics. *Infants and Young Children*. 26: 306-317.
- Burby-Stock; et al. (1996). Rater Agreement Indexes For Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*. 2: 251-261.
- Candler, A.C., Blackburn, G.M.; & Sowell, V. (1981). Peer tutoring as a strategy individualizing instruction. *Education*. 101(4): 380-383.
- Carolyn, V.; et al. (1999). *Guideline For Prevention Of Catheter-associated Urinary Tract Infections*. Los Angeles: Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee (HICPAC).
- Cavell, T.; Meehan, B.; & Fiala, S. (2003). *Assessing social competence in children and Adolescents*. Handbook of Psychological and Educational Assessment Children: Personality, Behavior, and Context. New York: Guilford.

- Christena, Blauvelt Harper; Jennifer B. G. Symon; & William D. Frea. (2008). Recess is Time-In: Using Peers to Improve Social Skills of Children with Autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 38(5): 815-826.
- Crick, N. R.; & Dodge, K. A. (1996). Social information-processing mechanisms on ractive And practive aggression. *Child Development*. 67 (3): 993-1002.
- Coolican, Jamesie. (2008). Brief parent training in pivotal response treatment for preschoolers with autism. *J Child Psychol Psychiatry*. 51(12): 1321-30.
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: W. H. Freeman; & Co.
- Devore, Jay L. (2009). *Probaility and Statistics for Engineering and the Sciences*. Canada: Brooks/Cole,cengage Learning.
- Dill, W.R. (1991). *Management of Human Resources: What Management Game Do Best*. New York: McGraw-Hill.
- Docksai, R. (2011). *Theaching Social Skills Washington*. The Futurist. 44(3): 12-13.
- Feldman Klein, E.; & Matos, R. (2012). Training paraprofessionals to facilitate social interactions between children with autism and their typically developing peers. *Journal of Positive Behavior Interventions*. 15(3): 169-179.
- Freitag, C. M. (2007). The genetics of autistic disorders and its clinical relevance: a review of the literature. *Mol Psychiatry*. 12(1): 2-22.
- Gengoux, Grace Werner. (2007). *Priming for games and cooperative activities with children with autism: Effects on social interactions with typically developing peers*. University Of California, Santa Barbara.
- Green S. (2001). *Social Skill Intervention for children with Autism and Asperger Disoder*. In Autism a Comprehensive Occupational Therapy Approach. Edited by Heather Miller-Kuhaneck. Bethesda: The American Occupational Therapy Association.
- Gray C. (2004). *The new social story*. Arlington: Future Horizons.
- (2006). *The next generation: social Stories TM*. Power oint®, Storymovies TM, and more!. n.p.
- Gillett, J.; & LeBlanc, L.A. (2007). Parent-implemented natural language paradigm to increase language and play in children with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*. 1(3): 247-255.
- Grandin. (2002). *How does visual thinking work in the mind of a person with autism? A personal account*. USA: Colorado State University.
- Graziano, M.A. (2002). *Developmental Disabilities*. Boston: Allyn; & Bacon.

- Harper, C.B., Symon, J.B.G.; & Frea, W.D. (2008). Recess is time-in: Using peers to improve social skills of children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 38(5): 815-826.
- Heather, Knox. (2015). *Head to Toe: TOOLS! to Use with Students on the Autism Spectrum*. Retrieved May 7, 2014, from <http://www.kessjones.com/events/H2T15/documents/Session2>.
- Herman, K.C.; et al. (2011) *Developmental Origins of perfectionism Among African American Youth*. Washington D.C.: s.n. 201.
- Howlin P; Cohen S. Baron; & Julie Hadwin. (2002). *Teaching Children with Autism to Mind-Read*. Chichester: John Wiley; & Sons.
- Hutchins, T. L.; & Prelock, P. A. (2006). Using social stories and comic strip conversations to promote socially valid outcomes for children with ASD. *Seminars in Speech and Language*. 27(1): 47–59.
- Hwang, Bogseon; & Hughes, Carolyn. (2000). The Effects of Social Interactive Training on Early Social Communicative Skills of Children with Autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 30(4).
- Jones, E.A., Carr E.G.; & Feeley, K. (2006). Multiple effects of joint attention intervention for children with autism. *Behavior Modification*. 30(6): 782-834.
- Justin B. Leaf; et al. (2012). Comparing The Teaching Interaction Procedure To Social Stories For People With Autism. *J Appl Behav Anal*. 45(2): 281-298.
- Kapan, H.I.; & Sadock, B.J. (1998). *Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry*. 8th ed. Blatimore: Williams; & Wilkins.
- Kaira M., Hays. (2007). *High-Functioning Autism and Asperger's Disorder. A Neuropsychological Comparison*. A Thesis Submitted to the Faculty of Drexel University.
- Kravits, T. R., Kamps, D.M.; & Kemmerer, K. (2002). Brief report: increasing communication skills for an elementary-aged student with autism using the Picture Exchange Communication System. *J Autism Dev Disord*. 32(3): 225-230.
- Krebs, Mindy Leigh; et al. (2010). The Effects of Peer Training on the Social Interactions of Children with Autism Spectrum Disorders. *Education*. 131(2): 393-403.
- Koegel, L. K., Camarata, S. M., Valdez-Menchaca, M.; & Koegel, R. L. (1998). Setting generalization of question-asking by children with autism. *American Journal on Mental Retardation*. 102: 346-357.
- Koegel, L.K., Carter, C.M.; & Koegel, R.L. (2003). Teaching children with autism self-initiations as a pivotal response. *Topics in Language Disorders*. 3(2): 134-145.

- Koegel, L. K., Koegel, R. L., Harrower, J. K.; & Carter, C. M. (1999). Pivotal response intervention I: Overview of approach. *Journal of Association for Persons with Severe Handicaps*. 24(3): 174-185.
- Koegel, R. J. L.; et al (1998). Increasing speech intelligibility in children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 28(3): 241-251.
- Koegel, R. L.; & Koegel, L. K. (2006). *Pivotal response treatments for autism: Communication, social, and academic development*. Baltimore: Paul H Brookes Publishing.
- Koegel, R.L., Symon, J.B.G.; & Koegel, L.K. (2002). Parent education for families of children with autism living in geographically distant areas. *Journal of Positive Behavior Interventions*. 4(2): 88-103.
- Kolevzon, A., Gross, R.; & Reichenberg, A. (2007). Prenatal and perinatal risk factors for autism: A review and integration of findings. *Archives of Pediatrics; & Adolescent Medicine*. 161(4): 326-333.
- Krebs, Mindy Leigh. (2010). The Effects of Peer Training on the Social Interactions of Children with Autism Spectrum Disorders. *Education*. 131(2): 393-403.
- Kuhn, L.R.; et al. (2008). Using pivotal response training with peers in special education to facilitate play in two children with autism. *Education and Training in Developmental Disabilities*. 43(1): 37-45.
- Laski, K.E., Charlop, M.H.; & Schreibman, L. (1988). Training parents to use the natural language paradigm to increase their autistic children's speech. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 21: 391-400.
- Lee L, Harrington RA, Louie BB, Newschaffer C J. (2008). Children with autism: Quality of life and parental concerns. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 38(6): 1147-1160.
- Libbey, Jane E.; et al. (2005). Autistic disorder and viral infections. *Journal of Neuro Virology*. 11: 1-10.
- Liber, Daniella B; Frea, William D; Symon, Jennifer B. (2008). Using time-delay to improve social play skills with peers for children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 38(2): 312-323.
- Lidz, J., Waxman, S.; & Freedman, J. (2003). What infants know about syntax but couldn't have learned: Evidence for syntactic structure at 18-months. *Cognition*. 89: B65-B73
- Loveland, K. A.; et al. (2005). Imitation and Expression of Facial Affect in Autism. *Development and Psychopathology*. 6: 433-444.

- MacDonald, R., Clark, M., Garrigan, E., Vangala, M. (2010). *Using video modeling to teach pretend play to children with autism. Behavioral Interventions.* 20: 225-238.
- MacDermott, S., Williams, K., Ridley, G., Glasson, E.; & Wray, J. (2007). *The prevalence of autism in Australia.* Advisory Board on Autism Spectrum Disorders.
- Marcelina Hardy. (2558). *High Functioning Autism Symptoms.* Retrieved November 8, 2014, from http://autism.lovetoknow.com/High_Functioning_Autism_Symptoms.
- Marckel, J.M, Neef, N.A.; & Ferreri, S.J. (2006). *A preliminary analysis of teaching improvisation with the picture exchange communication system to children with autism. J Appl Behav Anal.* 39(1): 109-115.
- Mariea, T. J.; & Carlo, G. L. (2007). Wireless radiation in the etiology and treatment of autism: Clinical observations and mechanisms. *Journal of Australasian College of Nutritional; & Environmental Medicine.* 26(2): 3-7.
- Maycolm L.M Teodoro; et al. (2005). The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY) and its Adaption for Brazilian children and adolescent. *Revista Interamericana de Psicología.* 39(2): 239-246.
- McClatchy, C.O. (2011). *Valley Children Learn Essential Etiquette Skills in McAllen this Summer.* Washington D.C.: s.n.
- Mesibov, G.B., Shea, V.; & Schopler, E. (2004). *The TEACCH Approach to Autism Spectrum Disorders.* United States of America: Springer.
- Minjarez, M. B.; et al. (2011). Pivotal response group treatment program for parents of children with autism. *National Center for Biotechnology Information, U.S. National Library of Medicine.* 41(1): 92-101.
- The National Autistic Society: NAS. (2014). *What is autism?.* Retrieved April 20, 2014, from http://www.autism.org.uk/about-autism/autism-and-asperger-syndrome-an-introduction/_what-is-autism.aspx.
- National Autism Center. (2009). *Historical Perspective / National Standards Project, Phase 1.* National Standards Report: Randolph, Massachusetts.
- National Autism Center. (2010). *National Standards Report-Addressing the Need for Evidence-Based Practice Guidelines for Autism Spectrum Disorders.* Massachusetts, USA: National Autism Center
- National Research Council. (2001). *Educating children with autism.* Washington, DC: National Academy Press.
- Nefdt, N., Koegel, R., Singer, G.; & Gerber, M. (2010). The use of self-directed learning program to provide introductory training in pivotal response treatment to parents of children with autism. *Journal of Positive Behavior Interventions.* 12(1): 23-32.

- Osamu Ohkouchi. (2012). High-Functioning Autistic Children From a clinical psychologist's Perspective. *JMAJ*. 55(4): 303-306.
- Persico, A.M.; & Bourgeron, T. (2006). Searching for ways out of the autism maze: genetic, Epigenetic and environ-mental clues. *Trends Neurosci*. 29: 349-358.
- Pierce, K.; & Schreibman, L. (1997). Multiple peer use of pivotal response training to increase social behaviors of classmates with autism: Results from trained and untrained peers. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 30: 157-160.
- Powell, R. A., Honey, P. L.; & Symbaluk, D. G. (2013). *Introduction to Learning and Behavior*. 4th ed. Wadsworth, Cengage Learning; Belmont, CA.
- Quill, K. A. (1995). *Enhancing children's social communicative interactions*. In K. A. Quill (Ed.), *Teaching children with autism*. New York: Delmar.
- Ricciardelli, Dominique. (2006). *A Social Skills Program Evaluation: Will Social Stories Combine with a Traditional Social Skills Curriculum Increase Pro-Social Behavior in Autistic Children*. Doctor of Psychology Fairleigh Dickinson University, Teaneck, NJ.
- Riggio, R.E. (2015). Social Skills Interventory. Retrieved May 8, 2015, from www.wbarratt.indstate.edu.
- Rimland, B.; & Edelson, S. M. (2016). *Brief report: alternative approaches to the development of effective treatments for autism*. Retrieved June 20, 2014, from <http://www.researchautism.net/publications?filters%5Bauthor%5D=Bernard%20Rimland>.
- Rocha, M. L., Schreibman, L.; & Stahmer, A. (2007). Effectiveness of training parents to teach joint attention in children with autism. *Journal of Early Intervention*. 29: 154-172.
- Robert L. Koegel; & Laura Schreibman. (2008). *How to Teach Children with Autism and Other Severe Disabilities*. the Idaho Training Cooperative University of Idaho Center on Disabilities; & Human Development.
- Rogers, M.; & Myles, B.S. (2001). Using social stories and comic strip conversations to interpret social situations for an adolescent with asperger's syndrome. *Intervention in School and Clinic*. 36: 316-313.
- Rogers, S. J.; & Dawson G. (2009). *Play and Engagement in Early Autism: The Early Start Denver Model*. Volume II: The Curriculum. New York: Guilford Press.
- Rovinelli, R.J.; & Hambleton, R.K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterion Reference Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*. 2: 49-60

- Ruble, T.L.; & Thomas, K.W. (1976). Support for a two-dimensional Model of Conflict Behavior. *Organizational Behavior and Human Performance*. 16: 143-155.
- Salazar, S. (2008). *Increasing social initiations in preschoolers with autism using a combination of social stories, pictorial cues and role play*. Dissertation Abstracts International.
- Sansosti, F.J., Powell-Smith, K.A.; & Kincaid, D. (2006). A Research Synthesis of Social Story Interventions for Children with Autism Spectrum Disorders. *Focus on Autism and other Developmental Disabilities*. 19(winter 4): 194-204.
- Scattone, D. (2008). Enhancing the conversation skills of a boy with Asperger's disorder through social stories and video modelling. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 38: 395-400.
- Schohl, B.A., Kirsten A. (2012). *The Peers Intervention: Social Anxiety, Physiological Regulation, And Core Autistic Symptoms In Adolescents With Autism*. the Degree of Master of Science. Milwaukee, Wisconsin.
- Schohl, Kirsten A.; et al. (2013). A replication and extension of the PEERS intervention: examining effects on social skills and social anxiety in adolescents with autism spectrum disorders. *J Autism Dev Disord*. 44(3): 532-45.
- Schultz, S. T.; et al. (2008). Acetaminophen (paracetamol) use, measles-mumps-rubella vaccination, and autistic disorder: *The results of a parent survey*. 12: 293-307.
- Scott, Bellini. (2006). Building social relationships: A systematic approach to teaching social interaction skills to children and adolescents with autism spectrum disorders and other social difficulties. Shawnee Mission, KS: Autism Asperger Publishing.
- Seefeldt V. (1980). *Developmental motor patterns: Implications for elementary school physical education*. In: Nadeau WHC, Newell K, Roberts G, editors. In Psychology of motor behavior and sport. Champaign, IL: Human Kinetics. pp. 314–323.
- Sheppard, Joanna. (2014). *Personal and Social Responsibility Through Game Play: Utilizing the Teaching Games for Understanding Instructional Model*. A thesis submitted in conformity with the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. University of Toronto.
- Simpson, R.L. (2005). Evidence-based practices and students with Autism Spectrum Disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*. 20(3): 140-149.
- Skokut, M., Robinson, S., Openden, D.; & Jimerson, S.R. (2008). Promoting the social and cognitive competence of children with autism. *California School Psychologist*. 13: 93-107.
- Sparrow, S. S., Balla, D.; & Cicchetti, D. (1984). *Vineland Adaptive Behavior Scales (Survey Form)*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.

- Stahmer, A. C. (2007). The basic structure of community early intervention programs for children with autism: Program descriptions. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 37: 1344-1354.
- Stahmer A.C.; & Schreibman L. (2006). Social validation of symbolic play training for children with autism. *Journal of Early and Intensive Behavior Intervention*. 3(2): 196-210.
- Steiner Mossman, A., Gengoux, G., Klin, A., Chawarska, K. (2013). Pivotal response treatment for infants at-risk for autism spectrum disorders: A pilot study. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 43: 91-102.
- Stephen Ehlers; Christopher Gillberg; & Lorna Wing. (1999). Autism Spectrum Screening Questionnaire. *J Autism Dev Disord*. 29 (2): 129-41.
- Sturmey, P.; & Sevin, J. (1994). *The Behavior Problems Inventory: A replication and extension of its psychometric properties*. *Journal of Developmental and Physical properties Disabilities*. 5: 327-336.
- Szatmari, P.; et al. (1995). 'Asperger's Syndrome and Autism: Differences in Behavior, Cognition, and Adaptive Functioning. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 34: 1662-71.
- Szpir, M. (2006). Tracing the origins of autism : a spectrum of new studies. *Environ Health Perspect*. 114 (7): A412-A418.
- Tidmarsh, L.; et al. Can J Psychiatry. (2003). *DSM-IV TR*. Washington, DC; 48: 517-525.
- Thiemann, K.S.; & Goldstein, H. (2001). Social stories, written text cues, and video feedback: Effects on social communication of children with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 34(4): 425-446.
- T, Postlethwaite, T N Husen. (1994). *The International Encyclopedia of Education*. (12 Volume Set). 2nd Edition. Ships from FL, United States.
- Vismara, Laurie A.; & Lyons, Gregory L. (2007). Using Perseverative Interests to Elicit Joint Attention Behaviors in Young Children With Autism Theoretical and Clinical Implications for Understanding Motivation. *Journal of Positive Behavior Interventions October*. 9.
- Voeller, K. K. S. (1994). *Techniques for Measuring Social Competence in Children in G.R. Lyon (ed.) Frames of Reference for the Assessment of Learning Disabilities*, pp. 523–54. Baltimore, MD: Brookes.
- Waldman, M., Nicholson, S.; & Adliov, N. (2007). *Does television cause autism*. Johnson School Research Paper. Series No. 01-07.

- Welsh, J.A.; & Bierman, K. L. (2003). *Using the clinical interview to assess children's interpersonal reasoning and emotional understanding*. Handbook of psychological and educational assessment of children. New York: Guilford.
- Westwood, Peter. (2003). *Commonsense Methods for Children with Special Needs*. 2 nd ed. London: Routledge.
- Whalen, C.; & Schreibman, L. (2003). *Joint attention training for children with autism using behavior modification procedures*. *Journal of Childhood Psychology and Psychiatry*. 44: 456-468.
- Woolfolk, A. (2007). *Educational psychology*. 10th ed. Boston, MA: Allyn; & Bacon.
- The World Health Organization (WHO). (2014). *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD)*. Retrieved May 26, 2014 from <http://www.cdc.gov/nchs/icd/icd10.htm>.
- (1997). *Life Skills Education in School*. Geneva: WHO.
- Zafeiriou DI, Ververi A, Vargiami E. (2007). Childhood autism and associated comorbidities. *Brain and Development*. 29(5): 257-272.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
  - 1.1 ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันทนต์
อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 1.2 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พนม เกตุมาน
อาจารย์แพทย์ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลศิริราช
พยาบาล
  - 1.4 แพทย์หญิงปรานี ปวีณชนา
แพทย์กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลมหารมย์
  - 1.5 อาจารย์เย็น ธีรพิพัฒน์ชัย
นักวิชาการประจำโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กระทรวงสาธารณสุข
2. แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก
  - 2.1 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสณา จุลรัตน์
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 2.3 อาจารย์เย็น ธีรพิพัฒน์ชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม
อาจารย์ประจำโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กระทรวงสาธารณสุข
  - 2.4 อาจารย์สุจันท์ สุขประกอบ
อาจารย์หัวหน้าส่วนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเพลินพัฒนา
  - 2.5 อาจารย์โกเมศ ปิ่นแก้ว
นักวิชาการจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลศิริราช
3. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
  - 3.1 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสณา จุลรัตน์
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3.3 อาจารย์ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย
อาจารย์ชำนาญการพิเศษ ประจำศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน - สนฐ กระทรวงศึกษาธิการ
- 3.4 อาจารย์สุขจันทร์ สุขประกอบ
อาจารย์หัวหน้าส่วนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเพลินพัฒนา
- 3.5 อาจารย์เย็น ธีรพัฒน์ชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม
อาจารย์ประจำโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กระทรวงสาธารณสุข
4. แบบประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตาม
กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก
  - 4.1 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสณา จุลรัตน์
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
  - 4.3 อาจารย์ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย
อาจารย์ชำนาญการพิเศษ ประจำศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน - สนฐ กระทรวงศึกษาธิการ
  - 4.4 อาจารย์เย็น ธีรพัฒน์ชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม
อาจารย์ประจำโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กระทรวงสาธารณสุข
  - 4.5 อาจารย์โกเมศ ปิ่นแก้ว
นักวิชาการจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลศิริราช

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูล

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) เพื่อประเมินความเหมาะสมความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับพฤติกรรม และด้านจิตวิทยา
  - 1.1 อาจารย์ ดร.วรางคณา โสมมะนันท์
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - 1.2 อาจารย์จิราพัชร นิลแย้ม
นักกิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลมหารมย์
  - 1.3 อาจารย์ธนพร ไทรชมพู
นักกิจกรรมบำบัด โรงพยาบาลมหารมย์
  - 1.4 อาจารย์นฤมล แสงมาน
นักจิตวิทยา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ
  - 1.5 อาจารย์ศิริพร แสงวงศ์
นักกิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ
  - 1.6 อาจารย์ต้องตา เต็งรัง
นักกิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ
2. รายชื่อครูผู้สอน และผู้ปกครองเด็กออทิสติก
  - 2.1 นางปริศนา พรหมเมศ
ครูหัวหน้าสายชั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดหนามแดง(เขียวอุทิศ)
  - 2.2 นางวันดี กิตติศักดิ์โสรี
ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนวัดหนามแดง(เขียวอุทิศ)
  - 2.3 นางสาวพรรณิ แดงสวัสดิ์
ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนวัดหนามแดง(เขียวอุทิศ)
  - 2.4 นางสาวรัชดา เฟื่องมจันท์
ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนวัดหนามแดง(เขียวอุทิศ)
  - 2.5 นางสาวโชติกา เก่งแก้ว
ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนวัดหนามแดง(เขียวอุทิศ)
  - 2.6 ผู้ปกครองเด็กออทิสติก

ภาคผนวก ค

1. ตัวอย่างแบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening
2. ตัวอย่างแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก
3. ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

แบบประเมิน High-Functioning Autism Spectrum Screening

ข้อมูลเด็กที่ได้รับการประเมิน	
ชื่อ – สกุล	
วัน เดือน ปีเกิด	
(อายุ)	

ข้อมูลการประเมิน	
การประเมินผล	High - Functionin Autism Spectrum Screening
วันที่ประเมิน	
ชื่อผู้ประเมิน	
สถานะผู้ประเมิน	☐ ครู ☐ พ่อ แม่ ☐ ผู้ปกครอง

คำอธิบาย	แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินเพื่อป้องกันพฤติกรรมและความสามารถที่พบในเด็กกลุ่มออทิสติกความสามารถสูงช่วงอายุ 6 – 16 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุ ที่พฤติกรรมและความสามารถผิดปกติเห็นได้ชัดเจนที่สุด ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามจะมีคะแนนเป็น 2 ระดับ (ใช่ = 1 และ ไม่ใช่ = 0) คะแนนรวมที่ได้จะอยู่ระหว่าง 0 – 56 คะแนน ประกอบด้วยคำถามด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 14 ข้อ ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดซ้ำๆ 12 ข้อ ด้านการสื่อสารและภาษา 21 ข้อ ด้านประสาทสัมผัส 5 ข้อ และด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อ ผู้ใช้แบบประเมินนี้คือ ผู้ปกครองและครูใช้เวลาทำการประเมิน 15 นาที

วิธีการประเมิน	สามารถสังเกตพฤติกรรมหรือปัญหาได้ตามความเหมาะสมที่สุดตามที่ท่านสังเกตพบโดยจำนวนครั้งที่สังเกตตั้งแต่ 3 – 5 ครั้งแล้วให้คิดเป็นระดับความถี่หรือความรุนแรงของพฤติกรรมหรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจัดลำดับดังนี้				
<table border="1"> <tr> <td>ไม่ใช่ (0)</td> <td>หมายถึง นักเรียนไม่มีพฤติกรรมนั้นหรือปัญหานี้เลย ครู/ผู้ปกครองไม่พบพฤติกรรมหรือปัญหานี้เลย</td> </tr> <tr> <td>ใช่ (1)</td> <td>หมายถึง นักเรียนแสดงมีพฤติกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่ ครู/ผู้ปกครองพบพฤติกรรมนี้ค่อนข้างบ่อย หรือนักเรียนมีพฤติกรรมหรือปัญหานี้เป็นประจำโดยสม่ำเสมอ/ ทุกครั้ง</td> </tr> </table>	ไม่ใช่ (0)	หมายถึง นักเรียนไม่มีพฤติกรรมนั้นหรือปัญหานี้เลย ครู/ผู้ปกครองไม่พบพฤติกรรมหรือปัญหานี้เลย	ใช่ (1)	หมายถึง นักเรียนแสดงมีพฤติกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่ ครู/ผู้ปกครองพบพฤติกรรมนี้ค่อนข้างบ่อย หรือนักเรียนมีพฤติกรรมหรือปัญหานี้เป็นประจำโดยสม่ำเสมอ/ ทุกครั้ง	
ไม่ใช่ (0)	หมายถึง นักเรียนไม่มีพฤติกรรมนั้นหรือปัญหานี้เลย ครู/ผู้ปกครองไม่พบพฤติกรรมหรือปัญหานี้เลย				
ใช่ (1)	หมายถึง นักเรียนแสดงมีพฤติกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่ ครู/ผู้ปกครองพบพฤติกรรมนี้ค่อนข้างบ่อย หรือนักเรียนมีพฤติกรรมหรือปัญหานี้เป็นประจำโดยสม่ำเสมอ/ ทุกครั้ง				

ผลการประเมิน		ผลคะแนน
	คะแนนเต็ม	
	คะแนนที่ได้	
สรุปผลการประเมิน		
☐ มีแนวโน้มเป็นเด็กออกัสติกความสามารถสูง ☐ ไม่มีแนวโน้มเป็นเด็กออกัสติกความสามารถสูง		

การแปลคะแนน				
ด้าน	คะแนน		ผลการประเมิน	
	เต็ม	ได้	พบพฤติกรรมหรือปัญหา	ไม่พบพฤติกรรมหรือปัญหา
1) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	14			
2) ด้านพฤติกรรมจำกัดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นๆ	12			
3) ด้านการสื่อสารและภาษา	21			
4) ด้านประสาทสัมผัส	5			
5) ด้านการเคลื่อนไหวและอาการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	4			
รวม	56			

เกณฑ์การแปลผลคะแนน			
	39	คะแนนขึ้นไป	ระดับอาการรุนแรง
	38 – 20	คะแนน	ระดับอาการปานกลาง
	19	คะแนนลงมา	ระดับอาการเล็กน้อย

รายละเอียดการประเมิน		ใช่	ไม่ใช่
1) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม			
1.	เด็กไม่ค่อยมีเพื่อน		
2	เด็กไม่มีเพื่อนสนิท		
3	เด็กไม่สามารถเริ่มต้นการเล่นกับคนอื่น ชวนคนอื่นเล่นในลักษณะที่ไม่เหมาะสม (เช่น ร้องกรี๊ด เป็นต้น)		
4	เด็กเหมือนไม่สนใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น		
5	เด็กขาดการเล่นในรูปแบบของเกมหรือไม่จินตนาการในการเล่นที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น		
6	เวลาพูดเด็กไม่สบตากับคู่สนทนาหรือสบตาได้แต่ไม่เหมาะสม (เช่น จ้องได้ไม่นานหรือจ้องเขม็งจนคู่สนทนารู้สึกกลัว เป็นต้น)		
7	เด็กมีปัญหาการสื่อสารโดยใช้ภาษาท่าทาง (เช่น การแสดงสีหน้า เป็นต้น)		
8	เวลาเล่นกับเพื่อนเด็กพยายามควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามที่เด็กต้องการทำให้เพื่อนที่เล่นด้วยไม่สนุก		
9	เด็กไม่สามารถมีสัมพันธภาพกับเพื่อนคนใดคนหนึ่งได้เป็นระยะเวลานานๆ		
10	เด็กไม่เข้าใจความคิด อารมณ์ หรือการแสดงออกของบุคคลอื่น		
11	เด็กแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม กับกาลเทศะ (เช่น บางสถานการณ์ที่คนอื่นเครียดหรือเสียใจเด็กกลับหัวเราะ เป็นต้น)		
12	เด็กมีความยากลำบากในการพูดให้สัมพันธ์กับการแสดงออกทางสีหน้า		
13	เด็กมีปัญหาในการเข้าใจกฎ กติกา การเล่นเกม		
14	เด็กมักถูกเพื่อนแกล้งเนื่องจากเพื่อนเห็นว่าเด็กมีความต่างจากคนอื่น		
รวมคะแนนด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม			
สรุปผลการประเมินด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม			
☐ พบพฤติกรรมหรือปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม			
☐ ไม่พบพฤติกรรมหรือปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม			

ระบุเหตุผลอื่นนอกเหนือจากข้างต้น :

แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน
ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น

ชื่อนักเรียน..... นามสกุล..... อายุ..... ปี วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2559 ที่อยู่สังกัด..... สถานที่.....
เกณฑ์การให้คะแนน มี 3 ระดับคะแนน ได้แก่ 2 คะแนน = แสดงพฤติกรรมนี้โดยเพื่อนหรือครู ไม่ ต้องบอก 1 คะแนน = แสดงพฤติกรรมนี้โดยเพื่อนหรือครูต้องบอก 0 คะแนน = ไม่ แสดงพฤติกรรมนี้เลย

รายละเอียดการแสดงพฤติกรรม		2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน	หมายเหตุ
		แสดงพฤติกรรมนี้ โดยเพื่อนหรือครู ไม่ ต้องบอก	แสดงพฤติกรรมนี้ โดยเพื่อนหรือครู ต้องบอก	ไม่แสดงพฤติกรรมนี้เลย	
3. ด้านการสร้างสัมพันธกับผู้อื่น					
1.1	สามารถใช้คำทักทาย ครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม				
1.2	ไม่พูดแทรกในขณะที่คุณครู/เพื่อนพูด				
1.3	ใช้คำพูดสุภาพ เช่น มีคำลงท้าย ครบคำเมื่อพูดกับครู				
1.4	สบตาเพื่อน/ครูในขณะพูดคุยได้อย่างเหมาะสม				
1.5	สามารถปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ				
2. ด้านการสื่อสาร					
2.1	สามารถพูดขอความช่วยเหลือจากครู/เพื่อนได้อย่างเหมาะสม เช่นขอยืมดินสอ ขอให้พาไปห้องพยาบาลเมื่อไม่สบาย เป็นต้น				
2.2	อาสาช่วยเหลือครูเพื่อนในเวลาที่เหมาะสม เช่น เห็นเพื่อนกำลังยกเก้าอี้ตกอาสาช่วยเพื่อนยก				
2.3	ชวนเพื่อนเล่นได้อย่างเหมาะสม				
2.4	ร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม				
3. ด้านรับรู้อารมณ์					
3.1	บอกความรู้สึกของตนเองได้ใจหว่าที่เหมาะสม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่ชอบ ไม่พอใจ				
3.2	ให้ข้อบ่งชี้เมื่อผู้ใหญ่ให้ข้อหรือหลังจากที่กิจกรรมเสร็จ				
3.3	ไม่แสดงท่าทางหงายหน้าเมื่อไม่พอใจเพื่อน เช่น ข้างของใส่ ร้องกรี๊ด เป็นต้น				
3.4	รู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำผิด				
รวม					
เกณฑ์การให้คะแนน					
☐ 26 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมการทักษะสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก		☐ 16 - 20 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น อยู่ในระดับกลาง			
☐ 21 - 25 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น อยู่ในระดับดี		☐ 11 - 15 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น อยู่ในระดับพอใช้			
☐ ต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมการสื่อสารและสร้างสัมพันธกับผู้อื่น อยู่ในระดับต้องปรับปรุง					

แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบ การเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก

วันที่ตอบแบบประเมิน ____/____/2560

คำชี้แจง :

1. แบบประเมินนี้สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของคุณครูผู้สอนหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก
2. รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก หมายถึง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลทั่วไป ส่งผลให้มีเพื่อน ไม่มีปัญหาในการปรับตัว ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยได้นำกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นซึ่งมีหลักการคือส่งเสริมพฤติกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก
3. คำตอบในแบบประเมินนี้จะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงให้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติกเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ในด้านทักษะทางสังคมในโรงเรียนทั้ง 3 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการปรับตัว จึงขอความกรุณาในการตอบให้ครบทุกข้อรายการประเมิน

การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน						
คำชี้แจง : 1. การประเมินความพึงพอใจเป็นการระบุ 2 หัวข้อ คือ หัวข้อที่ 1 ด้านคุณภาพ ประกอบด้วย โครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน การจัดกิจกรรม ผลของการใช้รูปแบบ หัวข้อที่ 2 ด้านการนำไปใช้เป็นการระบุความเหมาะสมที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก 2. โปรดเขียนเครื่องหมาย L ลงในช่องระดับความรู้สึก/ความคิดเห็นหลังรายการประเมินข้อนั้นตามความคิดเห็นของท่านโดยกำหนดระดับคะแนนความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก เป็น 5 ระดับ คือ รู้สึกชอบและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด						
ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความรู้สึก/ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านคุณภาพ						
1. โครงสร้างองค์ประกอบรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน						
1	ท่านรู้สึกว่าการบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม (social story) เหมาะสมกับการเสริมสร้างทักษะการใช้เพื่อสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น สำหรับเด็กออทิสติก					
2	ท่านรู้สึกว่าการบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน (peer tutoring) เหมาะสมกับการใช้เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม/ การทำงานร่วมกับผู้อื่น สำหรับเด็กออทิสติก					
3	ท่านรู้สึกว่าการบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเกมการศึกษา(Educational Games) เหมาะสมกับการใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัว สำหรับเด็กออทิสติก					
4	ท่านรู้สึกว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมของรูปแบบ กระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) มีความเหมาะสม					

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน

ทักษะ: การสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น   กิจกรรมที่ 1 : หมู่ทำได้ ตอน อารมณ์หลากหลาย   เวลา.....

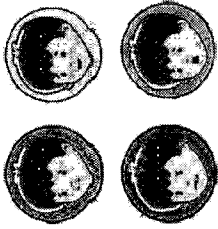
ชื่อ: .....

วันเดือนปี: .....

วิชา: .....

ระดับชั้น: .....

รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน : รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) ร่วมกับเรื่องราวทางสังคม
สาระสำคัญ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ตอบกลับที่ถูกต้อง และเพื่อนขณะอยู่ในห้องเรียน พฤติกรรมดังกล่าว เช่น กล่าวทักทายครูและเพื่อนด้วยสวัสดีหน้ายิ้มและท่าทางที่เหมาะสม การใช้คำพูดที่สุภาพ การไม่พูดแทรกในขณะที่ครู หรือเพื่อนพูด การขอโทษเมื่อตนเองทำผิด และเข้าใจรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งเกิดขึ้น บอกความรู้สึกของตนเองได้เมื่อถูกถาม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธจากสถานการณ์ต่างๆ สิ่งแวดล้อม หรือบุคคล อาจแสดงออกมาด้วย น้ำเสียง คำพูด สีหน้า หรือท่าทาง
เป้าหมายการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ด้านทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น : 1. เด็กสามารถจัดการตนเอง 2. เด็กสามารถเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง 3. เด็กสามารถตอบสนอง 4. เด็กสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 5. เด็กสามารถสื่อสารได้ 6. เด็กสามารถรับรู้อารมณ์
ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง : 1. เด็กสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. เด็กสามารถสื่อสารได้ 3. เด็กสามารถรับรู้อารมณ์

เนื้อหา ด้านการสร้างสัมพันธกับผู้อื่น คือ การรู้จักใช้คำทักทาย ครูและเพื่อน ใช้คำสุภาพมีค่าลงท้าย กริยา/คำ สะบดตาเพื่อนครูขณะพูดคุย รู้จักปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ และไม่พูดแทรกในขณะที่ครู/เพื่อนพูด ด้านการสื่อสาร คือ ขอความช่วยเหลือจากครู หรือเพื่อนเมื่อมีปัญหา ขอยืมของเล่น, อาหาร, หรืออุปกรณ์การเรียนจากเพื่อน อาสาสมัครช่วยเหลือครู/เพื่อน ชวนเพื่อนเล่น และปฏิบัติเสมอเมื่อเพื่อนชวนทำสิ่งที่ไม่ชอบ ด้านการรับรู้อารมณ์ คือ บอกความรู้สึกของตนเองได้เมื่อถูกถาม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ให้ช่วยขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของขวัญหรือความช่วยเหลือจากเพื่อน ไม่แสดงท่าทางหยิ่งผยองเมื่อไม่พอใจเพื่อน และ รู้จักกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำผิด	สื่อ อุปกรณ์ 1. หนังสือภาพประกอบเรื่องราวทางสังคมเรื่อง “หนูทำได้ ตอน ยารมณห์หลกสี” 2. สิ่งเสริมแรง
เตรียมความพร้อม 1. ครูผู้สอนทบทวนกฎกติกาตามที่ได้เรียนรู้ร่วมกันกำหนดไว้ 2. ครูผู้สอนทบทวนสาระสำคัญของกิจกรรมที่มีในตารางก่อน	

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	รายละเอียดขั้นตอนการทำงานกิจกรรม
ขั้นตอนที่ 1 ระบุพฤติกรรม ครูให้เด็กเลือกพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ต้องการปรับ เพื่อให้เด็กสามารถเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยตนเอง	รายละเอียดขั้นตอนการทำงานกิจกรรม 1.1 เด็กออกบัตรพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการปรับ คือ ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 1.2 เด็กออกบัตรเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งพิจารณาสัญลักษณ์หรือสัญญาณที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายโดยเรียนรู้วิธีการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิดหรือไม่เกิด 1.3 ดัดสินใจเลือกเงื่อนไขหรือสัญญาณที่เหมาะสมกับการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายพร้อมกำหนดระดับพฤติกรรมเป้าหมาย
ขั้นตอนที่ 2 ระบุสิ่งเสริมแรง	2.1 ครูผู้สอนให้แบบสำรวจสิ่งเสริมแรงเด็กออกบัตรเลือกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงที่เด็กออกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงที่ชอบมากที่สุด และน้อยตามลำดับ 5 ชิ้น 2.2 ครูชี้แจงให้เด็กออกบัตรเลือกบัตรเลือกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงที่มีวิธีให้สิ่งเสริมแรงกับผู้อื่นไม่ทำทนายหรือสื่อสาร และไม่รับรู้การณเด็กออกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรง
ขั้นตอนที่ 3 วิธีการตรวจสอบตนเอง	3.1 ครูผู้สอนวิธีที่จะตรวจสอบตนเองโดยการให้เด็กออกบัตรเลือกบัตรเลือกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงต่าง ๆ ของตนเองด้วยการให้เด็กบันทึกพฤติกรรมของตนเองลงในแบบบันทึกพฤติกรรม 3.2 เด็กออกบัตรเลือกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองโดยให้เด็กออกบัตรเลือกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู โดยเด็กออกบัตรเลือกสิ่งเสริมแรงและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนการวัดกิจกรรม	รายละเอียดขั้นตอนการทํากิจกรรม
ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ (ต่อ)	4.2 ครูผู้สอนนำภาพ 4 ลักษณะ คือ ดีใจ เสียใจ โกรธ กลัว มาอธิบายให้เด็กออกิสติกรู้จักภาพที่เห็นแสดงความรู้สึกอย่างไร (โดยใช้สัญลักษณ์อารมณ์ความรู้สึก) 4.3 ครูผู้สอนบอกว่าวันนี้ครูมีหนังสือการ์ตูนรูปภาพสวยงามมาให้เรียนอ่าน “หนูทำได้ ตอน อารมณ์หลกสึ” ซึ่งเนื้อหาจะบอกถึงการทำกาย การไม่พูดแทรกขณะที่ครูเพื่อพูดและชวนเพื่อนเล่นกับเรา 4.4 ครูผู้สอนนั่งลงบ้างๆ ใกล้กับเด็กออกิสติกร 4.5 ครูผู้สอนให้เด็กออกิสติกรเปิดหนังสือหน้าแรกและให้เด็กเรียนอ่าน (ถ้าเด็กอ่านคำไหนไม่ได้ครูผู้สอนอ่านให้ฟัง) พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาและรูปภาพจนถึงหน้าสุดท้าย 4.6 ทบถามให้เด็กออกิสติกรอ่านหรืออ่านให้เด็กออกิสติกรฟัง โดยให้เด็กออกิสติกรอ่านหรืออ่านให้ฟังอย่างละเอียดในแต่ละส่วน โดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความเข้าใจมากขึ้น การตอบสนของเด็กรู้จักออกิสติกรได้ดีแล้วหรือไม่
ขั้นตอนที่ 5 วนสะท้อนความคิด	5.1 ครูผู้สอนสนทนากับเด็กออกิสติกรเกี่ยวกับเรื่อง “หนูทำได้ ตอน อารมณ์หลกสึ” จากภาพที่ 4 ลักษณะ - ครูผู้สอนถามว่าภาพไหนที่มีลักษณะมีความสุข (เด็กตอบ) - ภาพไหนที่กลัวเสียใจ - ถ้าสัตัวเลียงที่ขานที่ได้กรักจากไปที่ได้กรักออกิสติกรจะรู้สึกอย่างไร

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบตนเอง		
6.1 กรุณาสอนให้เด็กออกทัศนคติกับทัศนคติกรรมเป้าหมายลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองร่วมกับครู		
6.2 กรุณาสอนเด็กออกทัศนคติร่วมกันผ่านที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายมาเปรียบเทียบกันเพื่อไปพิจารณาการได้รับสิ่งเสริมแรง		
ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล		
7.1 ครูผู้สอน เด็กเป็นผู้ช่วยสอนและเด็กออกทัศนคติกรรมเป้าหมาย โดยให้เด็กเป็นผู้ช่วยสอนและเด็กออกทัศนคติกรรมเป้าหมายที่ทำได้กิจกรรม "หนูทำได้ ดอน อารมณ์โลกสี"		
7.2 ครูผู้สอนและเด็กสรุปถึงผลสำเร็จ จากการเล่นโดยการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย ในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น การสื่อสาร การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น		
ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล (ต่อ)		
ทักษะทางสังคมที่คาดหวัง	ผลการแสดงพฤติกรรม	
	ไม่ได้ทำได้	
1. ด้านสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น		
2. ด้านการสื่อสาร		
3. ด้านรับรู้อารมณ์		

7.3 ครูให้ส่งเสริมแรงเมื่อเด็กออกัสติกแสดงพฤติกรรมการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 7.4 ครูผู้สอนนำแบบฉบับวัดทักษะทางสังคมของตนเองของเด็กออกัสติกที่ติดมาสนทนา เด็กออกัสติกคิดว่าเด็กออกัสติกมีพฤติกรรมอย่างไร ต้องปรับปรุงพฤติกรรมตนเองให้ดีขึ้นอย่างไร	การวัดผลประเมินผล : การวัดผลประเมินผล : 1. คะแนนจากแบบวัดทักษะทางสังคม : ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. สังเกตพฤติกรรมทักษะทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้ 28 - 30 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 25 - 27 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 20 - 24 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น 15 - 19 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ต่ำกว่า 14 คะแนน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก อยู่ในระดับดี อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในระดับพอใช้ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างแบบประเมินความเหมาะสม

**แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน
ตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก
(ฉบับผู้เชี่ยวชาญ)**

**ความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน ตามกระบวนการ
Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก**

นิยามศัพท์

ความเหมาะสม หมายถึง ความถูกต้องครอบคลุม และเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลของ
รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT)
สำหรับเด็กออทิสติก

1. **ความถูกต้องครอบคลุม** หมายถึง การมีคุณสมบัติที่ถูกต้องครอบคลุม
ตามแนวคิด ทฤษฎีที่รองรับและที่ได้สังเคราะห์มา มีองค์ประกอบของรูปแบบครบถ้วนและสามารถ
นำไปใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน
2. **ความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผล** หมายถึง การที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ
การเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้จริงสอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงในโรงเรียน

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม ที่ตรงกับ
ความรู้สึกที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด (โปรดตอบทุกข้อคำถาม) ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก						
1	โครงสร้างเนื้อหาการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก					
2	องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทาง สังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก					
3	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมใน โรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก					
แบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียน สำหรับเด็กออทิสติก						
4	โครงสร้างเนื้อหาทักษะทางสังคมในโรงเรียนของแบบวัดมี ความครอบคลุมทักษะทางสังคมในโรงเรียน					
5	รูปแบบของแบบวัดทักษะทางสังคมในโรงเรียนมีระดับการ ประเมินเหมาะสมกับการประเมินทักษะของเด็ก					

ภาคผนวก ฉ
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย   SWUEC- 316/59E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมในโรงเรียนตามกระบวนการ Pivotal Response Training (PRT) สำหรับเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปี

ชื่อผู้วิจัยหลัก: อาจารย์พัชรีวรรณ คุณชื่น

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงร่างการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาอนุมัติ

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 14 ธ.ค. 2559
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 14 ธ.ค. 2559
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 14 ธ.ค. 2559
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 14 ธ.ค. 2559

(ลงชื่อ).....

(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)

รักษาการแทนคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-316/2559

วันที่ให้การรับรอง : 14/12/2559

วันหมดอายุใบรับรอง : 14/12/2560

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล ที่อยู่ปัจจุบัน	นางพัชรวิพรรณ คุณชื่น 999/318 หมู่บ้านแก้ววัฒนา แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160
สถานที่ทำงาน	ศูนย์พัฒนาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	ระดับปริญญาตรี ศิลปะศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2551	ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2560	ระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาการศึกษาพิเศษ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ